





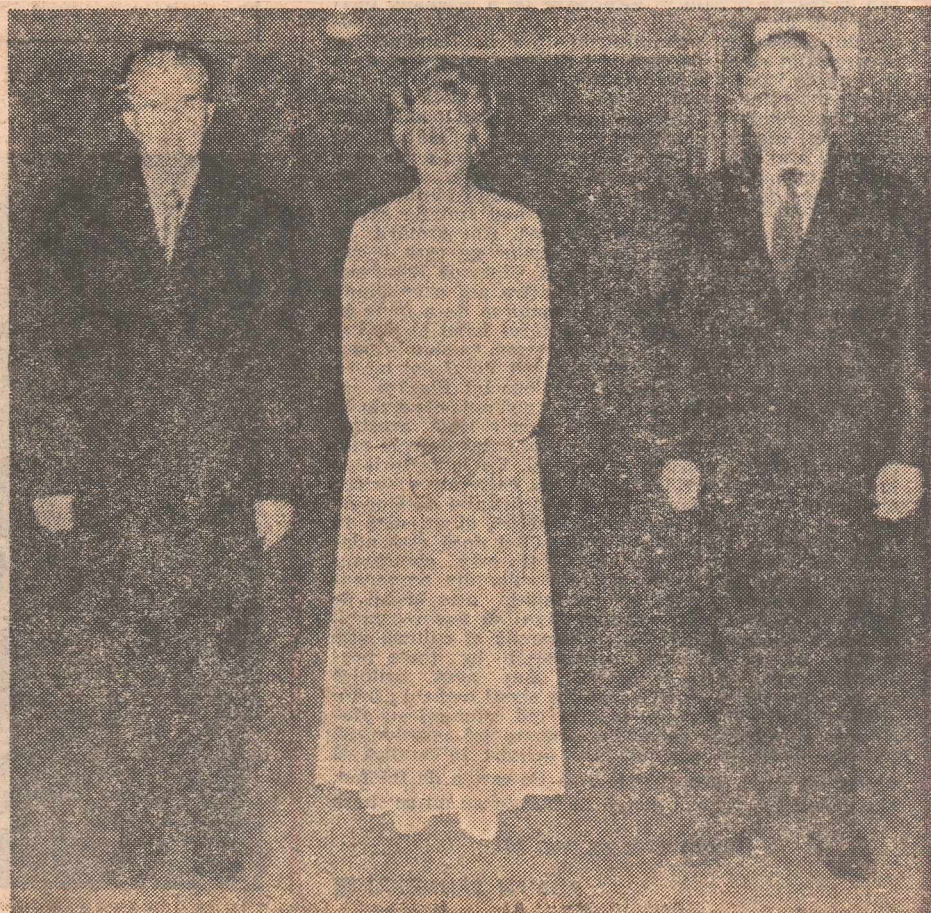
# Un nou moment important în dezvoltarea



Vechile și trainicele relații de prietenie și colaborare româno-bulgare au cunoscut în epoca socialismului, îndeosebi în ultimii 17 ani, o dezvoltare intensă, continuă. Rolul hotărîtor în această dezvoltare l-au avut întîlnirile și convorbirile — ajunse în momentul de față la 36 — dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, întîlniri care, de fiecare dată, au deschis noi orizonturi și au dat noi impulsuri prieteniei și colaborării dintre țările, partidele și popoarele noastre. Ca o continuare firească a acestui tradițional și rodnic dialog se înscrie și actuala vizită oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Bulgaria vecină și prietenă, la invitația tovarășului Todor Jivkov.

În cadrul actualelor convorbiri, în toasturile rostite la dineurile oficiale, în celelalte documente ale vizitei, a fost exprimată satisfacția celor doi conducători de partid și de stat pentru dezvoltarea susținută a relațiilor româno-bulgare, pentru modul în care sînt transpuse în viață sarcinile și obiectivele stabilite cu prilejul întîlnirilor pe un nivel înalt, pentru faptul că acestea se realizează cu succes. În același timp, s-a apreciat că economiile socialiste în plină dezvoltare ale României și Bulgariei oferă mari posibilități pentru ridicarea pe o treaptă superioară a colaborării bilaterale, îndeosebi în ceea ce privește accentuarea laturilor calitative ale acestei colaborări și cooperării reciproc avantajoase, fapt care corespunde intereselor fundamentale ale celor două popoare, servește cauzei socialismului, păcii și progresului în lume. În acest sens, a fost reafirmată hotărîrea comună de a acționa pentru valorificarea superioară a posibilităților existente în dezvoltarea colaborării într-o serie de ramuri importante cum sînt metalurgia, îndeosebi în producția de oțeluri speciale, electronica, industria construcțiilor de mașini, agricultura și alte ramuri care interesează cele două țări.

Evidențind necesitatea dezvoltării colaborării dintre România și Bulgaria, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că partidul și statul nostru dau o apreciere deosebită relațiilor româno-bulgare, care au vechi și frumose tradiții, și consideră că este o îndatorire de mare responsabilitate față de popoarele noastre de a face ca nivelul acestor relații să crească continuu, afirmîndu-se în toate privințele ca un exemplu de raporturi între popoarele libere și suverane, între țări socialiste vecine și prietene, care conlucrează și se intrajutorează activ în





# colaborării româno-bulgare



„România, Partidul Comunist Român dau o apreciere deosebită relațiilor româno-bulgare - care au vechi și frumoase tradiții -, și consideră că este o îndatorire de mare responsabilitate față de popoarele noastre de a face ca nivelul acestor relații să crească continuu, afirmându-se în toate privințele ca un exemplu de raporturi între popoare libere și suverane, între țări socialiste vecine și prietene, care conlucrează și se intrajutorează activ în munca și lupta pentru edificarea noii orinduirii, pentru înaintarea lor neabătută pe calea progresului și bunăstării”.

NICOLAE CEAUȘESCU

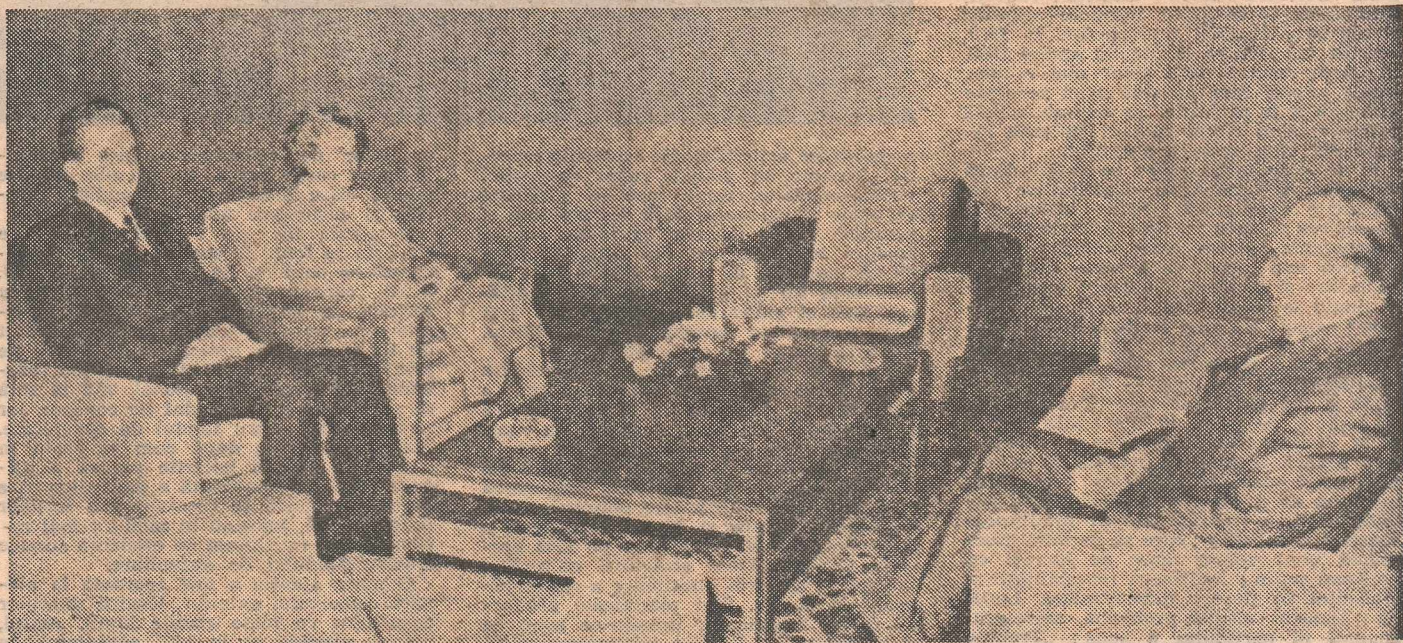
munca și lupta pentru edificarea noii orinduirii, pentru înaintarea lor neabătută pe calea progresului și bunăstării.

Ca și întâlnirile precedente, noul dialog la nivel înalt româno-bulgar a prilejuit și un larg schimb de păreri cu privire la problemele actuale ale vieții internaționale. Expunind poziția țării noastre în aceste probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit la necesitatea unității popoarelor pentru a opri cursul periculos al evenimentelor spre încordare și război, pentru a asigura continuarea fermă a politicii de destindere, de colaborare, independență națională și pace. După cum era și firesc, având în vedere aria geografică în care sînt situate cele două țări, o atenție deosebită a fost acordată situației din Balcani. Președintele României a subliniat că țara noastră se pronunță pentru soluționarea politică a problemelor care mai există între țările acestei regiuni, pentru dezvoltarea colaborării și buneii vecinătăți, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a conviețuirii pașnice, fără arme nucleare; de asemenea, România, care întreține relații bune cu toate țările din Balcani, consideră că există condițiile necesare pentru realizarea unei întâlniri la nivel înalt a statelor din regiune, consacrate întăririi încrederii, colaborării și păcii în peninsula. Președintele Consiliului de Stat al Bulgariei a arătat că țara sa duce o politică iubitoare de pace, îndreptată spre transformarea Peninsulei Balcanice într-o zonă liberă de arme nucleare și baze militare străine, într-o zonă a păcii și securității; Bulgaria va lupta în continuare pentru atingerea acestui țel, pentru întărirea climatului de înțelegere reciprocă și colaborare în condiții de bună vecinătate între țările balcanice. A fost subliniat, de asemenea, necesitatea vitală a înfăptuirii securității europene, a opririi cursei înarmărilor, a trecerii la dezarmare, și în primul rînd la dezarmarea nucleară.

Referindu-se la actuala vizită în Bulgaria prietenă, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că ea se va înscrie ca „un nou moment important în dezvoltarea colaborării româno-bulgare, atât pe plan bilateral, cit și pe arena internațională”. La rîndul său, tovarășul Todor Jivkov a apreciat că noul dialog româno-bulgar la nivel înalt „va sluji la dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre popoarele bulgar și român, la cauza păcii, socialismului și progresului.”

Desfășurată într-o atmosferă de căldură prietenie, de deplină înțelegere și stimă reciprocă, actuala vizită a conducătorului partidului și statului nostru în Bulgaria socialistă reprezintă o nouă și valoroasă contribuție la dezvoltarea și adîncirea în continuare a relațiilor trainice dintre partidele, țările și popoarele noastre, în folosul operei de făurire a noii orinduirii în România și Bulgaria, al cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în lume.

ION D. GOIA ■





# Eveniment mobilizator al energiilor creatoare

Recenta plenară a Comitetului Central al partidului, care și-a desfășurat lucrările sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, se înscrie ca un eveniment politic de importanță deosebită în desfășurarea cu succes a construcției socialiste în țara noastră. Dezbaterile care au avut loc, documentele adoptate s-au referit la cele mai importante probleme ale economiei noastre în momentul de față. Magistrala cuvântare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenară constituie, prin analiza pe care o face, prin orientările și sarcinile pe care le trecează, prin întreaga sa bogăție de idei, un program concret de acțiune pentru întregul nostru popor.

Ideea care iese cu pregnanță în relief din cuvântare, idee prezentă, de altfel, în toate luările de cuvânt din ultimul timp ale secretarului general al partidului, este că în prezent trebuie să facem totul pentru a valorifica la cel mai înalt nivel puternicul potențial de producție creat. După cum este cunoscut, atât în cincinalele anterioare, cât și în actualul cincinal, un accent puternic s-a pus pe făurirea de capacități moderne de producție în toate ramurile economiei naționale, făcându-se, în acest scop, investiții și eforturi însemnate. „Acum — se arată în cuvântare — este necesar să acționăm în așa fel, încât să folosim cu maximum de eficiență capacitățile moderne create în toate sectoarele de activitate, să asigurăm, pe această bază, satisfacerea în continuare a necesităților economiei naționale, precum și participarea activă a țării noastre la activitatea de schimburi și cooperare internațională. Subliniez acest lucru pentru că planul pe 1983, pe care l-am adoptat în unanimitate, se bazează tocmai pe aceste realizări”. În ceea ce privește investițiile, în primii doi ani ai cincinalului 1981-1985 s-a pus pe primul plan o mai bună corelare între diferite ramuri, terminarea investițiilor începute anterior și scurtarea duratei investițiilor. În 1983, acestea vor rămâne la nivelul anului 1982, în unele ramuri fiind chiar mai reduse. Unele lucrări care nu sînt strict necesare urmează a fi revăzute. În schimb, există sectoare, cum e cel minier, în care investițiile vor crește substanțial.

În ce chip urmează să se înfăptuiască valorificarea optimă a capacităților de producție existente? Prin înfăptuirea exemplară a unor sarcini de excepțională însemnătate, dintre care amintim: dezvoltarea mai puternică a bazei de materii prime și materiale, o mare atenție acordându-se recuperării și refolosirii acestora; asigurarea unei înalte calități a produselor și a unui nivel tehnic al producției ridicat; creșterea mai accentuată a productivității muncii — în sectoarele unde se manifestă puternic lipsa de forță de muncă, de pildă în domeniile minier și al construcțiilor, creșterea productivității muncii urmînd să se realizeze în primul rînd prin introducerea metodelor moderne de producție, a mecanizării, automatizării, a calculatoarelor, miniprocesoarelor și roboților, care să permită efectuarea unui volum mare de lucrări cu personal puțin; realizarea rentabilității și eficienței în fiecare întreprindere. Legat de această ultimă problemă, secretarul general al partidului a spus: „Trebuie să înțelegem că sporirea continuă a producției, creșterea eficienței și rentabilității sînt principii de bază pentru buna funcționare a unităților economico-sociale. Nici o unitate nu mai trebuie să funcționeze fără a-și asigura autogestiuinea și autoconducerea, fără eficiență și fără rentabilitate, fără a asigura un beneficiu co-



respunzător activității din sectorul respectiv. Trebuie să punem capăt concepției vechi, anarhice, după care în socialism se poate funcționa și fără rentabilitate și beneficiu. Este necesar ca toate cadrele noastre de conducere, toți oamenii muncii să înțeleagă că nu se poate făuri socialismul, nu se poate asigura dezvoltarea țării și ridicarea nivelului de trai fără o activitate rentabilă, fără beneficiu, în orice sector de activitate!”.

Referitor la agricultură, la plenară s-a subliniat că activitatea din acest an a demonstrat că această importantă ramură a economiei naționale dispune de mari posibilități, că esențiale sînt acum realizarea în bune condiții și la termenele stabilite a lucrărilor agricole, asigurarea de sămînță corespunzătoare, obținerea unei densități maxime și buna întreținere a culturilor. Proiectul de plan pe 1983 prevede îmbunătățirea structurii culturilor, precum și sporirea simțitoare a recoltelor medii la hectar. Sînt planificate producții medii superioare, ținîndu-se cont, ca și în industrie, de baza tehnico-materială existentă, precum și de alte condiții specifice. Sarcinile cu privire la zootehnie prevăd creșterea efectivelor de animale, mai buna asigurare a bazei furajere, sporirea greutateii la tăiere, a randamentelor, etc., astfel încît fiecare județ să-și asigure resursele necesare pentru realizarea pro-

gramelor de autoaprovizionare a populației cu carne, lapte, ouă și alte produse pentru care dispunem de condiții naturale și economice favorabile.

Proporția în care venitul național se împarte în fond de consum și fond de acumulare depinde de numeroși factori, între care nivelul atins de dezvoltarea forțelor de producție, sarcinile și cerințele unei anumite etape etc. Ținînd cont de toate acestea, proiectul de plan pe 1983, dezbătut și aprobat de plenară, prevede ca din venitul național, 70,6 la sută să se aloce pentru fondul de consum, iar 29,4 la sută pentru fondul de dezvoltare. Aceasta necesită, după cum se arată în cuvîntare, măsuri hotărîte pentru a asigura realizarea neabătută a sarcinilor care revin dezvoltării în continuare a forțelor de producție, folosînd în mod cit mai rațional și cu maximum de eficiență sumele alocate fondului de dezvoltare.

O mare atenție a fost acordată la plenară comerțului exterior, largirii relațiilor economice cu toate statele lumii. Astfel, planul prevede ca în 1983 activitatea de comerț exterior să crească cu circa 14 la sută, din care exportul cu peste 18 la sută, iar importul cu 8 la sută. În felul acesta, anul viitor datorია externă urmează să fie redusă cu circa 20 la sută, creîndu-se posibilitatea ca în anii 1984-1985 țara noastră să poată plăti înainte de termen o parte din datoria externă. În con-

textul colaborării economice internaționale — s-a arătat la plenară —, este necesară îmbunătățirea activității cu țările din C.A.E.R. și, în general, în cadrul C.A.E.R.-ului, asigurîndu-se astfel soluționarea în comun a problemelor de bază, progresul și dezvoltarea economico-socială a fiecărei economii naționale. În acțiunea de întărire a acestei colaborări trebuie pornit de la faptul că țările socialiste din C.A.E.R. dispun de numeroase și largi posibilități pentru a rezolva mult mai bine decît pînă acum necesitățile lor de materii prime, de materiale, de energie, precum și de mari posibilități pentru soluționarea multor probleme tehnice și tehnologice dintre cele mai complexe.

Ținută în preajma Conferinței naționale a partidului, care va avea loc la jumătatea lunii decembrie, precum și înaintea alegerilor de deputați în consiliile populare, recenta plenară a C.C. al P.C.R. constituie un puternic impuls la împlinirea acestor însemnate evenimente politice cu deosebit elan în muncă, printr-o intensă mobilizare a energiilor creatoare, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor stabilite la plenară, pentru înfăptuirea neabătută a obiectivelor Congresului al XII-lea al partidului, pentru ridicarea României pe înalte culmi de progres și civilizație.

ION D. GOIA

## Dezvoltarea economică a României în 1983

(Urmare din pag. 1)

dusul social urmează să crească cu 4 la sută, iar venitul național cu 5 la sută. Pe această bază retribuția medie reală a personalului muncitor urmează să fie, la sfîrșitul anului 1983, cu 4 la sută mai mare față de anul 1980, în timp ce veniturile reale ale țărănimii vor spori cu circa 10 la sută.

Valoarea acestor creșteri iese și mai mult în evidență dacă o raportăm la ceea ce se întîmplă acum pe plan mondial. În raportul pe 1982, Fondul Monetar Internațional conturează o imagine mai degrabă sumbră e economiei mondiale: în majoritatea țărilor membre rata creșterii economice este în regres sau chiar negativă, numărul șomerilor în creștere, iar dezvoltarea comerțului este extraordinar de slabă. În ultimii doi ani creșterea economică reală pe ansamblul țărilor industrializate nu a depășit în medie 1,25 la sută, în schimb, pînă la mijlocul anului curent, rata șomajului a atins 8 la sută din forța de muncă, față de numai 5 la sută în 1979. În țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol creșterea economică a atins cel mai scăzut nivel în decurs de mai multe decenii. În multe din țările lumii a treia creșterea economică a fost inferioară sporului demografic. Toate acestea au determinat efecte extrem de negative asupra veniturilor oamenilor muncii, asupra nivelului lor de trai.

Cunoscînd raporturile economiei românești cu economia mondială, bulversată de atîtea crize și fenomene negative care se

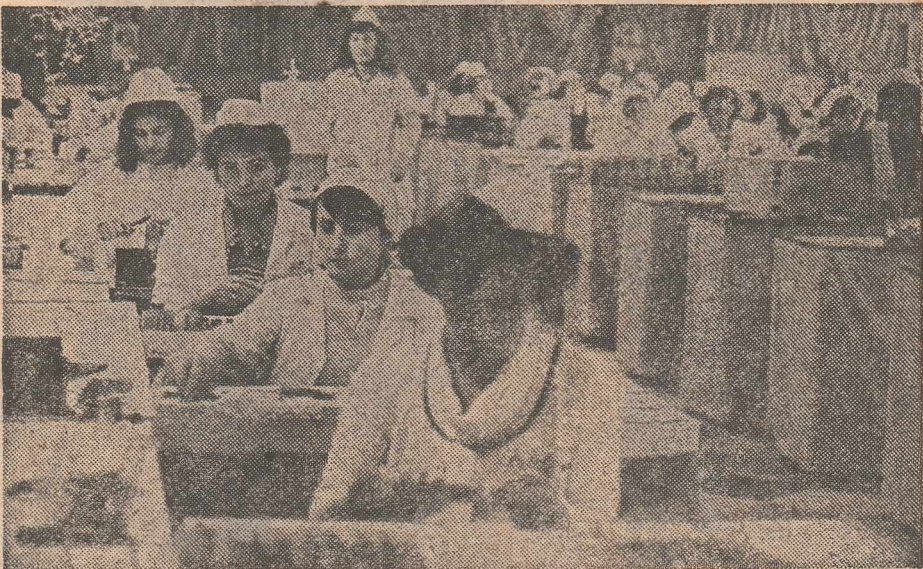
răsfrîng într-un fel sau altul asupra economiilor tuturor statelor, apare firească întrebarea: care este suportul optimismului ce se degajă din prevederile celor două proiecte de plan?

Răspunsul îl aflăm în dezbaterile recente plenare a C.C. al P.C.R., îndeosebi în cuvîntarea rostită cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Mai întîi, acest optimism are la bază modul în care au fost îndeplinite sarcinile ce au stat în fața României în primii doi ani ai actualului cincinal. Cu toate fenomenele negative ale economiei mondiale, care ne-au creat atîtea greutăți, programele noastre

au fost în linii generale realizate. „În primii doi ani ai celui de-al 7-lea cincinal, arăta secretarul general al partidului, am obținut rezultate satisfăcătoare, iar, în unele ramuri chiar bune — și avem toate condițiile pentru dezvoltarea în continuare a economiei naționale și înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, pentru ridicarea pe această bază a bunăstării materiale și spirituale a poporului”. Apoi în anii 1981-1982, în economia națională s-au derulat o suită de acțiuni al căror efect pozitiv se va face și mai mult simțit în anii care vin, inclusiv în 1983; o mai bună corelare între ramuri; terminarea unor mari inves-

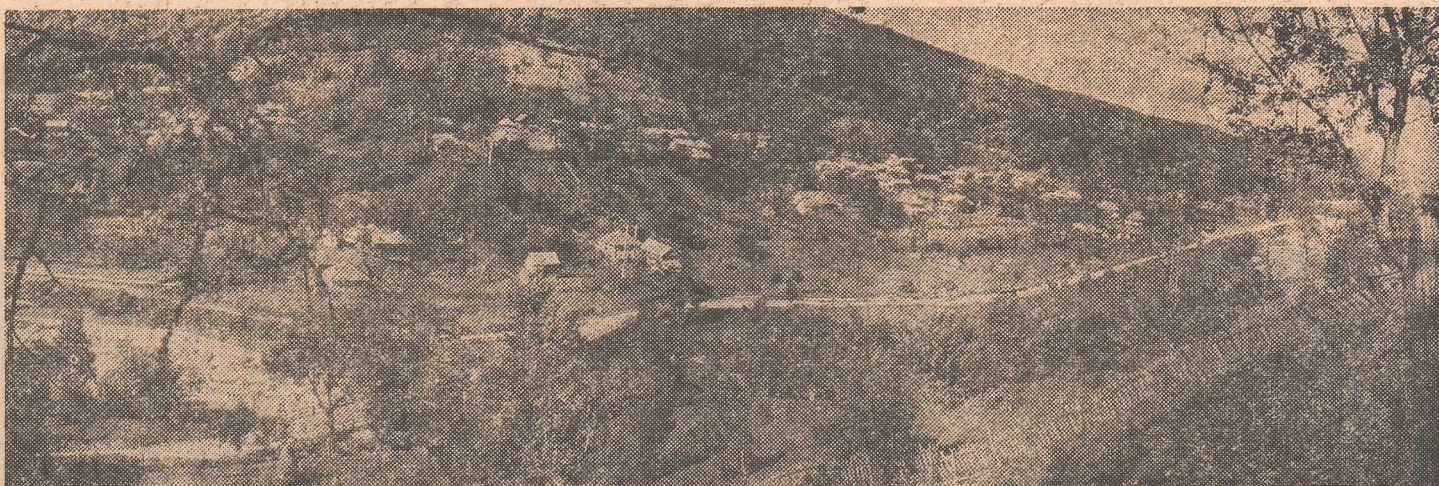
tiții începute anterior; reducerea consumurilor de materii prime și materiale, energie și combustibil; începerea activității de tipizare a produselor și normarea consumurilor; executarea unor mari lucrări de dezvoltare a bazei proprii de energii și materii prime și inițierea unor acțiuni ferme pentru recuperarea și refolosirea materialelor, reconstrucția de plese de schimb și subansamble; reducerea importului și integrarea mai rapidă în fabricație a unor produse în țară; a fost încheiată acțiunea de îmbunătățire a prețurilor de producție. În sfîrșit, intrăm în anul 1983 cu o bună înzestrare tehnică a economiei. În ultimii 10 ani am creat o industrie puternică, modernă, „în stare să rezolve orice problemă privind dotarea economiei naționale la nivelul tehnicii mondiale”. O imagine sugestivă a nivelului atins de industria țării noastre, a capacității de creație a cadrelor de ingineri și tehnicieni a clasei noastre muncitoare ne-o oferă Tîrgul Internațional București care s-a bucurat de un succes de public fără precedent. Iată o singură ramură — construcția de mașini. „Creșterea impetuoasă a acestei industrii în ultimele 3 cincinale, se arată în revista noastră de specialitate — cu dinamici variînd între 4,1 — 7,5 ori la utilaje tehnologice, mașini unelte și motoare electrice, de 25 ori la produse ale industriei de mecanică fină și optică, de 40 de ori la mijloacele de automatizare și tehnică de calcul — face ca în prezent România să se situeze printre principalii producători mondiali de mașini unelte grele, utilaj petrolier, material rulant și nave, aeronautică, tehnică de calcul etc.”.

Pe acești piloni se bazează planul pe 1983, iar ei dau garanția îndeplinirii în bune condițiuni a obiectivelor ce ni le-am propus pentru anul următor.





De la Cimpina, urcând pe firul Doftanei, trecind pe lângă închisoarea-muzeu și pe sub zidurile minăstirii durate de Matei Basarab la Brebu, drumul străbate uriașe chei de piatră și serpuiește pe lângă giganticul baraj de la Paltinu, unde se află aducțiunea de apă potabilă a Ploieștiului. Încă vreo 4 kilometri și ajungem în comuna Valea Doftanei, așezare mirifică încercând mai mult decât altele „să iasă în rindul lumii”, după cum zicea Emil Cojocărescu, primarul ei. Mijloacele pentru această întreprindere, cum vom vedea, sînt foarte diverse.



## Pe Valea Doftanei „micro” înseamnă, evident, ridicarea spre „macro”

N-am nimerit rău. La fața locului îi găsim pe inginerii Mircea Cosma, coordonator al programului de microhidrocentrale al I.R.E. Ploiești, Vasile Pestrițu, inginer șef al Grupului de șantier Ploiești al I.C.I.M. Brașov, și Adrian Zamfir, inginer șef al șantierului Cimpina, oameni de decizie în fața cărora primarul, Emil Cojocărescu, așteaptă respectuos și cu încredere. Comuna Valea Doftanei n-a avut multă vreme decât păduri și animale, legată fiind de „restul lumii” numai printr-o linie ferată forestieră și un drum mizerabil spre Comarnic peste crestele a doi munți. Pe Doftana plutele cu busteni duceau la vale produsul unicului fel de industrie a acestor locuri: lemn și piatră pentru construcții, pe care cioplită aici ajungind tocmai în picioarele podului de la Cernavodă, în temelia silozului de la Constanta sau, mai aproape, la baza lucrărilor de artă ale drumului ce străbate Valea Prahovei. Pădure și carieră de piatră, animale, ațil dar destul de mult, o izolare însă de care nu putea fi nimeni mandru, cu atit mai mult cu cît așezarea, spun documentele, e atestată încă de la 1538. Mai apoi, pe panglica de asfalt care s-a întins spre Cimpina, grație șantierului de la Paltinu, oamenii au început să plece și să se întoarcă mai rar. În 1972 nu mai rămăseseră decât 1 900 de familii deținătoare de animale, „zestrea” lor însemnând vreo 5 000 de oi și sub 2 000 de taurine. Aproape că plingeau munții, cum zic bătrînii, de lipsa lor... Acum 9 ani, în fruntea comunei a venit primarul Cojocărescu, om energic dar liniștit, un munte avînd o siguranță a sa și o călăuză plină de speranță pentru prosperitatea comunei, temeinic și răbdător, decis și maleabil, un om cu o mulțime de idei întru ridicarea așezării și a oamenilor ce o compun. Zice, simplu: „Am profitat de tot ce-a fost pe-aici”, iar lucrul acesta înseamnă că n-a pierdut nici un prilej pentru a înhăma la treabă oameni și utilaje, a folosit conjuncturi și interese comune, a știut să speculeze puținul de „avere” (piatră de riu în special) ce-o mai avea pentru a-și trece în cont cifre cu mai multe zerouri, alit de necesare pentru revitalizarea hotărîtă a comunei. Dacă arunci o privire pe hartă, Valea Doftanei este într-adevăr așezată la o potențială încrucisare de drumuri de la Cimpina spre Săcele-Brașov și de la Comarnic spre Bertea-Slănic Prahova („drumul sării”, pe vremuri, pe linia cea mai scurtă), căile acestea într-un fel există și acum, dar sînt doar drumuri nemodernizate, ale forestierilor. Ambitia lui, Emil Cojocărescu, om care l-a citit și-l cunoaște bine pe doctorul Radu Roy, este să facă la Valea Doftanei nici mai mult, nici mai puțin decât „o industrie a turismului montan”, „un colț de Elveție în România”, așa cum ar putea exista atitea în fapt, dacă ar fi inițiativă și curaj, iar oamenilor li s-ar crea șansa de a arăta ce pot.

### Energie electrică pentru 50 000 de apartamente

Inginer Mircea Cosma: „În cadrul programului de dezvoltare a bazei energetice a țării, adoptat la plenara C.C. al P.C.R. din martie 1982, un rol important îl are valorificarea cursurilor mici de apă. Documentele prevăd amenajarea a 525 de microhidrocentrale pînă la sfîrșitul actualului cincinal și a 1 750 pînă în anul 2000, la nivel republican. În județul Prahova sînt în stadiu de proiect 13 microhidrocentrale, 4 la Sinaia, una la Văleni de Munte și 8 pe Valea Doftanei, dintr-un potențial de 14 numai în amonte de barajul Paltinu. Se are în vedere atit amenajarea complexă a bazinului hidrografic, cît și concentrarea forței de muncă într-o anumită zonă, pentru valorificarea cît mai deplină a bazinului respectiv, așa cum procedam pe Valea Doftanei. În final, puterea instalată a celor 14 microhidrocentrale de aici va fi de 14 MW, iar energia produsă de ele de circa 40 000 MWh, suficientă pentru asigurarea cu energie electrică a 20 de comune de talia Văii Doftanei, sau, a unul oraș în care sînt 50 000 de apartamente, să spunem Tg. Mureș. Dacă mă întrebați, după mine, aceasta este viitorul în dezvoltarea energetică a țării!”

Dincolo de atit de necesar „stoarcere”

a energiilor unui riu ca Doftana sau a unor afluenți ca Prislop, Valea Neagră, Doftanița, Mușița sau Florei, nu puține sînt cistigurile reale ale comunei și ale locuitorilor ei. Inginerul Adrian Zamfir, șef al șantierului, pe care apele revăr-

pe constructori. Sigur, prin regularizarea debitelor, energia necontrolată va fi oprită, apa va fi pusă să muncească în folosul oamenilor, nu împotriva lor, dar va fi cu putință și redarea în circuitul agricol a unor importante suprafețe de teren, se



Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

sate în 24 august anul acesta l-au prins chiar la Paltinu, și-aminteste de vorbele unei mai vîrstnice locuitoare, care-i spusese cu mult în urmă: „Maică, asta-i apă blestemată! Asta nu va lasa să faceți ce vreți voi aicea”. Și, fără nici o exagerare, tocmai în acel loc a rulat apa Doftanei tot ce-a întîlnit în cale, a invirtit grelele tuburi. „Premo”, cu 1 500 mm diametru, ca pe niște jucării, a mutat excavatoarele mai la vale și și-a anunțat încă o dată forța oarbă, parcă avertizindu-i

vor crea bazine piscicole și alte lucii de apă, grădini și pășuni la malul rîului, pămînt mai fertil decit oricare în momentul de față. Circa 60 de hectare cistigă comuna numai prin amenajarea primelor 3 microhidrocentrale. Unde-i acum doar prund, pămîntul îngrășat natural va acoperi pietrele, totul se va înierba, creînd un mic rai pentru vite și pentru legumicultură. Și apoi, cum spune primarul Emil Cojocărescu, „unde-i apă se poate ține și curățenie!”

### „Să fim sănătoși și să ne vedem de treabă !”

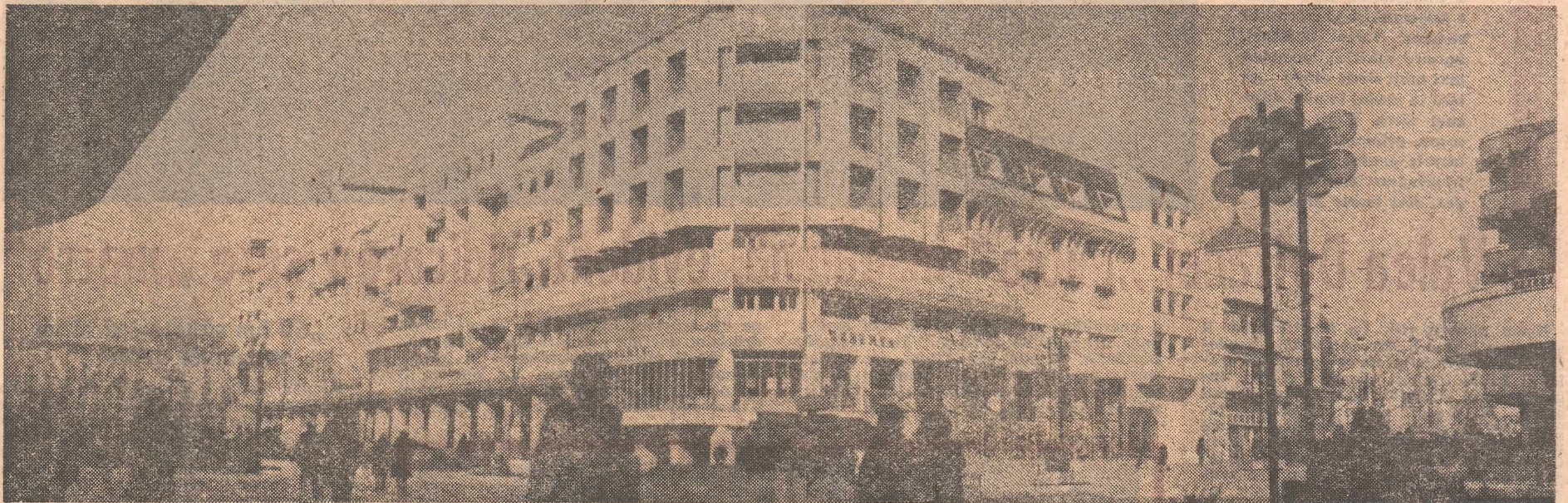
Așadar, Teșila I, cum se numește prima microhidrocentrală ce se ridică în zonă, se află în stadiu de execuție. Cititorii nu trebuie însă să creadă că o microhidrocentrală e chiar atit de „micro”: doar o roată cu palete invirtită de apă, ca o moară. Teșila I, care are 1,5 MW putere instalată și va produce 6 490 MWh anual, va poseda un baraj cu o înălțime de 6 metri, un bazin compensator avînd 18 000 metri cubi volum de apă, o aducțiune de 2,1 km formată din tuburi de beton înădite ca o trestie (dar tuburile sînt sub pămînt, ele nu se vor vedea și nici bănuș sub paștea de iarbă deasă!) și o centrală cu două grupuri energetice a cite 750 kW fiecare. Inginerul Vasile Pestrițu: „Am reușit deja o însemnată de-vansare a volumului de lucrări față de plan. Am făcut pînă acum lucrări în valoare de 15 milioane lei, pînă la sfîrșitul anului vom ajunge probabil la 20, față de planul de numai 8 milioane. Vreau însă să mai rețineți că în cazul microhidrocentrelor investițiile specifice sînt relativ mici, între 5,8 și 9 lei pe kWh, revenind deci un preț de cost de circa 3 ori mai mic decit în termocentrale! Ne angajăm să încheiem lucrarea pînă în preajma zilei de 1 Mai, cu un avans de peste 6 luni față de termenul de punere în funcțiune.”

Cel mai incîntat dintre toți pare să fie însuși primarul Cojocărescu. „În doi ani, spune, n-o să mai recunoașteți comuna asta. Numai să fim sănătoși și să ne vedem de treabă”. Comuna ajută mult șantierul, indeosebi prin oamenii săi, care lucrează aici, și lucrează chiar bine, așa cum procedează betonistii Pascu Vasile, Vlad Stelian și Geantă Valeriu, lăcătușul Hirlov Vasile, excavatoriștii Ciobanu Nicolae și Zernoveanu Nicolae, dulgherul Manolache Stoica sau sudorul Cristinescu Ion. În sens invers, dar deloc împotriva, șantierul ajută comuna încă de acum, ba printr-un drum de acces, ba printr-o școală și o clădire modernă pentru poșta (comuna, astfel, va fi curînd racordată la sistemul telefonic automat), ca să nu mai vorbim că o investiție totală ce depășește 400 de milioane, cum e cea de Valea Doftanei, nu poate treci fără a lăsa adînci urme în viața socială, în civilizația unei comune și a zonei care o înconjoară. De cînd Emil Cojocărescu este primar nu puține lucruri s-au făcut în Valea Doftanei, două școli, asfalt, cîmin cultural, cinematograf, apă potabilă în fiecare casă, bloc de locuințe, septelul s-a dezvoltat mai mult decit simțitor, acum sînt 14 000 de oi și 4 000 de bovine, a reapărut bălegarul pe ulițe, cum tonic constata cineva, dar omul nu-i nici pe departe mulțumit. S-a dezvoltat industria mică, se fac cozi de unelte și cirlige de rufe, piatră cioplită și flacoane de plastic pentru medicamente, covoare, cusături și broderii artizanale, oamenii au cu adevărat de lucru, mai ales acum, de cînd cu șantierul, de a cărui implantare la Valea Doftanei, bănuș, n-a fost și nu este deloc străin Emil Cojocărescu! Dacă-l întrebi ce are de gînd, primarului nu-i e teamă de întrebare, dar nici nouă de răspuns: „Avem comună bogată. Oamenii au cam de toate, dar știu că pot mai mult. Aș dori, după ce punem la punct rîul și malurile lui, să facem un fel de industrie a turismului, prin gospodăriile populației, fără nici o investiție centrală. Putem da programe artistice, ansamblul „Crăițele” e de acum cunoscut și-n Franța, în Italia și-n alte locuri, tabăra de sculptură a avut vara aceasta prima ediție, pe lângă salba de lacuri să fie și un sat de vacanță, un motel cu sprijinul cooperatiei, să deschidem drumul spre Brașov și spre Sinaia și Cheia, să nu mai vîd un bolovan, o piatră de prund pe riu, numai grădini și solarii, oamenii să se califice într-un liceu „al ciobanilor”, să ajungem și noi să fim cineva în rîndul lumii. Pînă atunci, sigur că-i muncă multă. Dar altfel nu se poate!” În toată această imagine de vis, microhidrocentralele au rolul lor, extrem de important dealtfel. Industria românească are capacitatea producerii integrale a utilajelor, cu condiția ca I.C.M. Reșița să urgenceze fabricarea turbinelor corespunzătoare. FO 230 și EOS 700, după cum am aflat. Nu de alta, dar exemplul comunei care, oscilînd între numele satelor aparținătoare, Teșila și Trăisteni, a ajuns să se numească Valea Doftanei, poate deveni un imbold și pentru multe, multe altele.

DUMITRU GRAUR



# Partidul sînt oamenii,



## Flacăra în județul Dolj

### Emoție și autoritate,

### la vie și în lanul de porumb

E foarte greu de explicat din ce face un om autoritate. Cînd vorbim de o persoană ale cărei cuvinte au în toate împrejurările prestația fără echivoc a unui ordin, sintem dispuși să ne imaginăm o statură de general, un glas tunător ori unul gata de tunet chiar și-n repaos, o privire în stare să te răstignească la greșeală. Portretul acesta e o prejudecată, fiindcă de cele mai multe ori autoritatea se întemeiază pe lucruri mai subtile. Cineva care inspiră obștii pe care o conduce logic și siguranta în tot ce întreprinde ajunge iubit. Un gen de autoritate mai uman decît acela statuat pe teamă.

Victoria Șonea e ceea ce se cheamă „o mină de om”, o femeie micuță și iute, cum sînt de obicei femeile mărunte, ușoare, șatene: nimal inimă. Prezența ei, privirea ei cuminte și preocupată induce în cel din preajmă un sentiment foarte interesant: e ca și cum ai descoperi că te ocupi de treburile fără importanță. Devii, adică, pe neașteptate, conștient de valoarea unor lucruri obișnuite. Ființa tăcută și-n tot locul prezentă a Victoriei Șonea pune, repede și parcă pentru vecie, valoare și importanță în acțiuni și idei altfel comune.

Victoria Șonea e ingineră și muncește la ferma viticolă a C.A.P.-ului din comuna Coșoveni, județul Dolj, pe moșiile viticole din satele Coșoveni și Cîrcea. A absolvit Institutul Agronomic din București „în primii șase”, precizare ce spune, probabil, că ordinea primilor clasai la absolvire, cu zecimile acelea de punct ce se adaugă adesea pe pîneri, nu pe fapte nu dă prea multe lămuriri asupra calităților reale ale inginerului agronom. Cînd a venit în 1978 la Coșoveni, via se culegea cu sacul. Ați citit bine: cu sacul! Un hectar de vie dădea între 200 și 800 kg struguri. Cum s-a izbutit aici performanța de a face butași să nu lege rod, cînd și-n stare de sălbăticie, fără specialiști pe lingă ei, tot ar da o mie de kilograme, e greu de spus! Uite însă că s-a izbutit.

Din 1978 pînă în 1982, trec patru ani. Planul de stat indică, în 1982, pe același pîmînt, 7,5 tone struguri la hectar la soiurile pentru vin și 8,5 tone la hectar soiurile de masă.

O evaluare recentă efectuată de o comisie a apreciat o medie reală de peste 12,5 tone struguri la hectar. Cîți struguri dă și poate să dea încă via de 130 de hectare de la Coșoveni este, deocamdată, dificil de apreciat. Sărăcia și lenea se măsoară mai lesne. Vrednicia și bogăția creează probleme, cer unități de măsură noi. Cînd privești via Coșovenilor, ai un soi de neliniște. Te gîndești cum ar arăta fotografia unei vite model, și-ți dai seama că realitatea bate imaginea ei idealizată. Sînt atît de grei și de frumoși ciorchinii că par din ceară, par imitație.

Ce a făcut, de fapt, Victorița Șonea? Numai cele convenite: a ridicat via pe sîrmă, a permanentizat forța de muncă; avînd recoltă, le-a dat țărănilor încredere și chef de muncă. A trecut — cum zice ea, — răspunderea meseriei de pe umerii specialistului pe umerii sîteanului. Dînd sîteanului motive mari ca să ceară această răspundere. Experiența — în numele căreia se trec o mulțime de comodități — spune că la Coșoveni, dacă se ridică scaunul butucului există, din cauză că zona e protejată de pădure, pericol de îngheț. Acum via e ridicată în parte și continuă a se înălța, totuși, fără să

înghețe. Pîmîntul e atît de atent lucrat, că nu află buruiană nici să hrănești o găină pe toate 130 hectarele. Victorița Șonea a stropit via cu aceleași soluții cu care alții n-au dat rezultate. Povestea e cum? A observat că soluția, înainte de a fi stropită, trebuie clătinită bine în vas, omogenizată. A mai observat că tractoriștii scăpau de grijă în capătul viei aruncînd soluția în șanț. În fine, i-a dovedit fiicăruțului om că nu merită să lucrezi prost.

Mai există o explicație a revoluției viticole de la Coșoveni.

Înainte de a merge la facultate, Victorița Șonea a lucrat 9 ani la Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri de la Dăbuleni, la școala faimosului prof. dr. Petre M. Baniță.

Iată cum explică directorul și profesorul Petre M. Baniță succesele profesionale ale inginerii: „Ea era tehniciană, la Dăbuleni, și făcea muncă de cercetare. Un om cu un fond excepțional, modest, cuminte, dar amarnică atunci cînd e să se țină de o idee. A și rămas foarte modestă, intrucît la Coșoveni are, după opinia mea, peste 15 tone struguri la hectar, iar la soiurile „Italia” foarte probabil 18 tone. În fond, ea n-a făcut altceva decît să aplice corect tehnologia pe trunchi înalt și să-și organizeze munca. E membră de partid din 1966 și răspunde de problemele economice în Comitetul comunal de partid Coșoveni. Calitatea ei cea mai mare este emoția. Ea muncеște din emoție, din plăcere. Muncitorii cîmpului, ca și studenții, dealfel, recunosc emoția și o respectă”.

În aceeași zi, în 3 octombrie, am mers și la I.A.S. Brabova, sus, pe niște dealuri de smolniță, unde te-ai fi așteptat la orice, afară de ce-am văzut eu acolo. Și nu numai eu, deoarece am ajuns la Ferma 1 Sopot din deal a I.A.S. Brabova însoțind un grup mărișor de universitari și doctori în științe agricole, cadre didactice de la Universitatea din Craiova, grup umblind prin județ ca să vadă ce minunat exemplu de cercetători dă citeodată producția, ce școală extraordinară e realitatea cîmpului.

La Brabova, pe coama unui deal cu pantă la grea, zis Cernălești, în buza pădurii, l-am cunoscut pe inginerii Vasile Bucică, directorul I.A.S.-ului, și Constantin Neacsu, șef de fermă, doi oameni a căror înfățișare arăta clar că meseria lor e griul, porumbul, orzul și meiul și care nu erau nici mindri, nici strimtorăți de faptul că aveau fața arsă de soare și vînt, și minile cu pielea îngroșată de lucru.

Iată ce spune Constantin Neacsu că s-a întimplat aici: „Am semănat porumbul în aprilie, în timpul optim, dar pentru că sîntem inconșturați de păduri, pentru că am avut probleme cu ciorile și pentru că semințele nu-i mergea bine, am reînsemănat cu hibridul 216 de porumb toată țarlaua de 100 hectare. Ne-am gîndit că avem o șansă dacă arăm la 28-30 cm adîncime, dacă erbicidăm perfect locul și dacă punem 60 000 plante la hectar. Să fi pus numai 35 000-40 000 de plante, scoțeam poate doi stuleți la plantă, dar era dificil culesul cu combina Carp. Există riscul să nu recuperăm toți stuleții. Cum vedeți, erbicidarea a fost bună și nu avem urmă de buruiană. Nu am dat nici o prășială! Ideea o aveam mai demult: să facem numai fertilizări și nici o altă lucrare de întreținere”.

Pe dealurile Brabovel, firește, nu se irigă. Anii trecuți, recolta de porumb a fost bună, de 5 000-6 000 kg stuleți la hectar. În toamna lui 1982 comisia de specialiști, care a procedat la evaluarea recoltei la Coșoveni, a apreciat că la Ferma 1 se va scoate dublul recoltei de porumb de pe un cîmp irigat, la ses!

Lanul vecin, unde după orz (4 500 kg la hectar) s-a semănat imediat mei (20 kg sămînță la hectar) va da cam 1 tonă de mei la hectar. Dacă socotim meiul cu

7 lei kg, avem un plus de 7 000 lei la hectar și încă nutreful. Dar meiul a ieșit atît de bun, încît poate fi folosit ca sămînță, cu 22 de lei kilogramul.

„De groază, domnule, zice uimit unul din universitarii oaspeți, doctor în cultura porumbului, de neimaginat!”

Prof. dr. Petre M. Baniță, care aude însinuarea cuiva că, de fapt, aici e vorba de porumb siloz ajuns la rod, îmi explică minunea de la Ferma nr. 1 Sopot: „Nu-i nici o minune. E pur și simplu situația normală în zonă cu smolniță, dacă se face corect toate lucrările. Pîmîntul, după un timp, se tasează. Smolnița e un pîmînt dificil. El trebuie afinat periodic. Aici s-a afinat solul, s-au dat amendamentele pentru corectarea acidității, s-a respectat densitatea. Totul, cum se spune, „în optim”. Tehnologia trebuie înțeleasă, e nevoie de inteligență, de o minte activă, de nițel curaj — dar un curaj sprijinit pe observație corectă — și mai e nevoie de oameni ca aceștia, de la I.A.S., ca inginerul Bucică și ca Neacsu, membru de partid din '62 și activist de partid — eu așa i-aș zice — în cultura mare de 28 de ani, de la absolvire. Și ei muncesc bine tot din emoție. Cînd vezi porumbul și orzul și meiul în lan ca aici, te simți mișcat, te simți alt om”.

E limpede că distinșii oaspeți, cadrele didactice ale universității craiovene, veniți în documentare la Coșoveni și pe dealurile neirigate ale fermei Sopot, au luat de aici pildă spre a-i învăța pe studenți și carte și pasune.

TUDOR OCTAVIAN

### Trei oameni trudiți, sub o ploaie mocănească, pătrunzătoare și rece

În viața lui Ilie Diaconu, președintele Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Zănoaga, județul Dolj, a survenit nu demult un eveniment memorabil: în urmă cu trei ani, omul a terminat Facultatea de agronomie odată cu fiica sa Silvia Diaconu, devenită între timp Silvia Roană. Cînd un bărbat se hotărăște să-și înceapă studiile superioare la 42 de ani, încheindu-le la 46, trebuie să știm cine este el, de fapt. Poate este mai mult decît un tată care nu admite să fie întrecut de odraslă.

Ilie Diaconu s-a născut la Castranova, o comună apropiată, unde-și are și casa. La 14 ani a devenit tractorist și a fost, vreme de cinci ani, șef de brigadă. Prin '69, comuna natală a crezut de cuviință că poate să-i fie primar. Apoi a fost președinte al cooperativei agricole de producție din Castranova. În '75, s-a hotărît să devină student, nu la fără frecvență, adică nu pe o leafă a statului, ci ținîndu-se pe sine și ținîndu-și și familia din bruma de bani economisiți în ani lungi de muncă, 28 la număr. Sau cu bani cistigați în vacanțe trăite atît de tirziu. Isprăvindu-și studiile, comuna natală l-a ales iar primar. Din februarie 1982, stă în funcția lui de acum. Și stă, bineînțeles, e un fel de a spune lucrurilor pe nume. În realitate, Ilie Diaconu nu stă deloc.

Despre destine de excepție, desigur s-a mai scris în presă. Dar noi scriem acum despre un destin de excepție nu din dorința de a încheia la toți nasturii câteva fraze frumoase. Dimpotrivă, credem că a venit timpul să spunem pe șleau că destinele de excepție au început să se cam rărească, parcă de la o zi la

alta. Iată, în timp ce Ilie Diaconu doarme numai două-trei ceasuri pe noapte, alergînd în restul timpului de la un capăt la altul al cîmpiilor Leului, Dioștilor, Teslului și Castranovel, între opt cooperative agricole de producție și două ferme de stat, inginerul Constantin Golea din Zănoaga, mult mai tînăr și mai devreme școlit, umblă beat prin grajdurile ce i-au fost date în grijă, cu sticla la subsvoară. Oare de ce nu poate implini și inginerul Constantin Golea un destin de excepție? Ce-i stă lui împotrivă? Răspunsul la întrebările noastre este, de fapt, foarte simplu: cauzele unui comportament detestabil nu stau în fața omului, ci în urma lui, în trecutul lui, care e și trecutul nostru.

Întimplător, în prima zi cu ploaie din toamna aceasta a Doljului, ne-am aflat o dimineață întreagă în tovărășia a trei bărbați de ispravă: alături de acest Ilie Diaconu; alături de Marian Pirvu, directorul stațiunii de mașini agricole din Zănoaga, îndelung hirsit și el în meselele acesteia eroică; alături de Ion Bora, inginer la T.C.I.F. Dolj, detasat la Zănoaga să pună și el un umăr la banul mers al campaniei. Era duminică și abia li se comunicase, prin radio, că au înaintat după-amiază liberă, de odihnă. Nu am citit în trăsăturile lor destindere împotrivă, au rămas toți trei întorsi cu gîndul la țarlalele de la Gater, la țarlalele de la Radomir, la țarlalele de la Preajba, intrate pe rînd sub o ploaie mocănească, pătrunzătoare și rece. Întii, după sprinteneală, aș fi fost tentat să-i cred ajunși la a doua lor tinerețe. Dar acum prefer să aștern pe hîrtie adevărul curat: Ilie Diaconu, Marian Pirvu și Ion Bora au mai mult trecut în spate decît viitor înainte. Cel puțin la Zănoaga, greul organizării acestei campanii stă pe umerii lor. Și o întrebare anume nu mai poate fi reprimată: cit va mai putea sta? Cum nu se poate reprimă și o altă întrebare: cine le va lua locul? Nu imbrîncindu-i pe ei într-un șanț sau în altul al drumului, ci firec, omenește, cum se cuvine să se schimbe între ei oamenii. de la o generație la alta.

Spuneam că acești trei bărbați destoinici, prea puțin sînchisindu-se de perspectiva odihnei din după-amiaza unei duminici ploioase, au în spatele lor mult trecut. Din păcate, acest trecut al lor nu este numai ceva mai cuprinzător decît viitorul lor, ci și marcat citeodată de întimplări tulburi. Despre Ilie Diaconu am spus cam tot ce aveam de spus. Despre Marian Pirvu vom spune că își face ireproșabil meseria de ani lungi și istovitori, dintr-o șă din care nu se înghesuie mulți să-l doboare: profesia lui nu e numai eroică, ci și ingrată. În schimb, pînă mai ieri sau alaltăieri, inginerul Ion Bora a deținut o funcție importantă în agricultura județului și nu a ales din ea numai spuma efemeră a demnității de paie. A muncit și el din greu și cu rezultate recunoscute. Dar s-a ivit din neant un moral al invidioșilor și turnătorie de duzină și un specialist de prim rang al agriculturii doljene, ajuns la maturitatea incontestabilă a experienței sale, s-a trezit îndepărtat din rosturi firești. Acum, cînd inginerul Ion Bora poate fi regăsit în largul cîmpiilor din jurul Zănoagei, putem spune cu mîna pe inimă că nu pofta de muncă i s-a micșorat. Printr-o regretabilă pripeală, s-au micșorat iremediabil anii în care el mai poate fi de folos țării.

Este drept, în spatele lor mai stau încă oameni devotați meseriei. Inginerii Eugen Matei, Emilia Vlăduț, Mihai Dovan, Ion Pătruț, Georgeta Lungu sau Valentin Avram sînt cîțiva dintre ei. Totuși, dincolo de defecțiunea lui Constantin Golea, în acest CUASC Zănoaga, din 43 specialiști 19 fac naveta. Este de neînțeles



# istoria sa este istoria oamenilor

de ce în decenii întregi de existență cooperativele agricole din zonă nu au izbutit să întemeieze cantine și dormitoare care să-și merite numele. Este de neînțeles, de ce unii pricep încă foarte greu că o masă caldă trimisă în cimp tractoriștilor nu este un lux, ci un drept și o necesitate. Și parcă fiecare campanie începe mereu cu aceleași probleme, cu aceleași incertitudini, cu aceleași erori.

Spre cinstea lui, Ilie Diaconu, secundat de Marian Pirvu și ajutat de Ion Bora, se străduiește să curme din mers la Zănoaga o sumă întreagă de practici și obiceiuri care i-au tot rotit pe oameni într-un cerc vicios. Campania agricolă se va încheia în acest an la Zănoaga cu aproximativ zece zile înaintea termenului fixat prin program guvernamental. Însă acest adevăr, cit ar fi el de reconfortant, nu ne poate îndepărta de celălalt adevăr, așternut pe hîrtie mai sus: în timp ce unii se zbat, alții trag la măsă. Defecțiunea lui Constantin Golea nu s-a ivit ca un porumbel din pălăria unui scamator. Și dacă nu e întâmplătoare, care sînt rădăcinile ei? Este neîndoielnic că atunci cînd el se va hotărî să-și răspundă cinstit la această întrebare, viitorul va fi mult mai limpede.

## O aventură urbană:

### Craiovița Nouă

Întil și întil, cartierul Craiovița Nouă a fost o aventură pe care Craiova și-a oferit-o sieși. Dar oamenii au simțit aventura pe pielea lor, cu mult înaintea orașului. Înainte de a fi o problemă a municipalității Craiovei, Craiovița Nouă a fost o problemă a locuitorilor ei. Problemele municipalității, de regulă, le rezolvau ziaristii, scriind colorat și mincinos despre o adunătură de blocuri în subsolurile cărora, inundate fiind de ape freactice, se pripășiseră chiar și broaște și în lăpturile cărora, dacă funcționau, se intra cu pantofii în mină. Nu întâmplător, cartierului i s-a mai spus și Katanga. Problemele oamenilor nu le rezolva nimeni. Dacă problemele Craiovei au fost mereu mari, problemele Craioviței Noi au fost mereu foarte mari.

Astăzi, Katanga Craiovei este ceea ce este: o colecție de blocuri ordonată în funcție de un plan dominat de o arteră care mere și mere și mere și se întoarce de unde a purces. Ar fi putut să fie un bulevard frumos, dacă cei ce au stat cu destinele Craiovei în miini ar fi înțeles că un bulevard frumos nu înseamnă numai două flancuri de blocuri urite, ci și arbori frumoși. În rest, să nu ne amăgim, arhitectura Craioviței Noi nu a făcut gaură în cerul arhitecturii românești. Un stil în arhitectură nu se realizează dintr-un condei. De fapt, ca să spunem lucrurilor pe nume, spre un stil autohton în arhitectură au năzuit înaintașii arhitecților noștri. Noi nu am făcut decît să întorcem spatele unor eforturi și izbînzii de altădată. Un bloc nu devine neapărat românesc atunci cînd i pictează pe fațadă o furcă de tors cit un stil de telegraf sau un căuc cit un elefant. Și nici atunci cînd îi înzorzotăm balcoanele strimbe cu motive furate din Poarta Sărutului, cu ciocirlani sau cu crește de cocoșei.

Adevărul este că s-au plantat aici, citeodată, și arbori frumoși. Dacă nu au trăit prea mult s-a întâmplat așa și din vina oamenilor. Dar nu le putem imputa oamenilor, la infinit, dizgrația florilor din acest cartier, de vreme ce grijile lor de fiecare zi erau mult mai mari. Aceste griji începeau cu asaltul autobuzelor, și dimineața, și seara, legăturile cu orașul fiind ocolite și peste mină. Noaptea se rugau în somn să nu se ridice cumva febra copilului, pentru că nu aveau de unde să telefoneze la salvare. În zori nu prea aveau unde să facă piața. Prin magazinele rare, imitîndu-i pe oacheși, oamenii întrebau cu tilc: „Dar pîndrele de la genunchi în sus nu aveți?” Pîndrele fiind piciorul gîinii, în Katanga se vindeau doar pîndrele de la genunchi în jos. În restaurantul Orizont, în urmă cu cîțiva ani, se consuma cu cuțitul pe masă. Nu demult, înainte de a se deschide definitiv, marele magazin Big a fost închis de trei ori, ca să-și pună geamurile. Dar aceste vicisitudini, treplat, au făurit locuitorilor Craioviței Noi o conștiință comună. Pentru craioveni, ei au devenit un tip de oameni aparte, mai slobozi la gură, mai îndrăzneți și, curios, mult mai săritori la necazul aproapelui. Nu demult, un șef de mină a doua a fost huiduit în Katanga. În loc să trimită în magazinele cartierului piine, se străduia să ordoneze cu mina lui o coadă la piine. Și fiind huiduit, nu-i prea venea să-și creadă urechilor. Se învățase cu subalterni docili, ținînd cu amîndouă minile de scaunele peste care era el mai mare. Era convins că numai el are dreptul de a ridica vocea.

În sfîrșit, multă vreme problemele Craioviței Noi au părut unora insolubile. Nici măcar evidența nu-i cîntea din credința lor. Și a fost evident că primul ci-

nematograf al cartierului, chiar din clipa intrării lui în funcțiune, i-a scos pe minori din restaurantele, și bombele Segarcea, Racheta și Orizont. Ceea ce nu izbutise ani la rînd miștia, cu raziile ei zgomotoase, au izbutit un ecran și citeva rînduri de fotolii pușate. Și, iată, s-a rezolvat cel puțin o problemă. Apoi s-au străpuns două artere noi, spre gară și spre șoseaua Craiova-Filiași, și legătura cartierului cu orașul a devenit și ea mai fluentă. S-a construit și o centrală telefonică și oamenii, iată, nu mai au sentimentul că trăiesc în pădure. Nimic nu este insolubil cînd ceea ce trebuie făcut se face la timp. Sau chiar și mai tirziu decît niciodată.

Mai rămînea să fie rezolvată și problema aceea oarecum delicată cu pîndrele de la genunchi în sus. Acesta fiind adevărul și nu altul: astăzi gheară, miine gheară, poi miine tot gheară, ajunge să-ți stea și mîncarea în git. Și nu s-a rezolvat pînă cînd primăria Craiovei nu a fost amenințată că se va muta chiar în Craiovița Nouă, cu primar, cu registratură și cu stampilă, cu tot. Peste noapte, în Craiovița Nouă s-au găsit de toate. Cozile interminabile s-au rîrit și au dispărut. Oamenii nu mai cumpără piinea de fiecare zi cu prețul nasturilor de la haine. Și acest lucru l-am constatat cu ochii noștri. Și ne-au confirmat că nu era o minune de o singură zi, printre alții, maestrul Gabriel Dinulescu din blocul 34, lăcătușul Marin Oprea din blocul 200 M și Aurelia Dalea din blocul 36. S-a văzut cu acest prilej că rostul primarilor poate fi și altul decît acela de a încerca țaria tribunelor înaintea marilor defilări.

## Eseu despre neducerea la capăt

În urmă cu un deceniu, primăria din Craiovița sta în cumpănă. Venise vremea să investească, spre bunăstarea locuitorilor, în stele fonduri mai importante și gîndurile tuturor se bucurau la un dispensar. Însă ceva mai sus, la județ, cineva a spus că Craiovița ar fi ajuns pe o listă neagră, comuna fiind în primejdie de a fi desființată, prin trecerea satelor ei componente la comunele de jur-împrejur. Și, pasămite, pe o singură cale s-ar mai fi salvat Craiovița: așezînd temelile unei săli de ședințe încăpătoare și arătose, unde pâlăvrăgeala incontinentă s-ar fi lăfăit în voie. Deviza, atunci, cam asta ar fi fost: cine n-are unde să-și așeze și în sufletul lui de miine. Intemeiat sau nu, dar pornit dintr-o gură cu autoritate în epocă, zvonul a prins. Apoi, cei din Craiovița știau foarte bine că vorba ședință stă scrisă în capul multora cu majuscule și, constrînși de împrejurări, au decis să renunțe la dispensar și să construiască o sală de întîniri, ascunzîndu-i în scripse funcționalitatea adevărată sub un cunoscut eufemism: cîmin cultural.

În 1972 s-au așezat temelile cîminului cultural și s-a ridicat zidăria parterului, cu concursul unei secții de prestări a consiliului popular din Urzicuița. După doi ani, totul a rămas baltă, pentru că la Urzicuița s-au constatat niște fraude spectaculoase și secția amintită a dat faliment înaintea justiției. Apoi, cei din Craiovița au căzut pe mina altor șnapani: o întreprindere de prestări din Craiova a izbutit să le ridice

etajul, dar cu greșeli grosolane de execuție, încît construcția părea că se răsucise cu dosul în față. Ca să le lase o amintire frumoasă, constructorii ageamii din Craiova au tras din contul primăriei din Craiovița, pentru lucrări neexecutate, 140.000 lei, după care au dat și ei faliment, auto-desființîndu-se din cauza altor matrapazlicuri. Suma asta, o bagatelă pentru un Rockefeller, dar imensă la Craiovița, s-a recuperat de la falții prin procese prelungite plătite cu nervi, timp și bani. Curînd, alte întreprinderi craiovene, nu le mai așternem inițialele pe hîrtie, ca să nu ne scrietim capul, au executat acoperișul, instalația electrică și tencuielile interioare. Și după zece ani, lucrurile aici s-au împotmolit: clădirea a rămas la roșu și încăperile n-au pardoseală. De tencuit, ar tencui-o oamenii din comună, dar le trebuie o șchelă metalică, nedîndu-le mina să irosească aiurea un lemn prețios. Și cum multe se mai aranjează cu relații și pile, un director născut între ei le-a promis să le închirieze o șchelă. Și ghinionul i-a păscut iar: directorul a fost transferat cu serviciul, nu demult, în Irak. Încît, astăzi, după un deceniu de peripeții și procese cu fel de fel de borfași, cei din Craiovița nu au nici dispensar nou, nici cîmin cultural nou. Peste toate, ceea ce ni se pare, în schimb, un ciștig pentru viață și munca oamenilor, chiar și vremea ședințelor fără rost s-a cam dus.

Povestea aceasta ne-a fost relatată de Ion Ionele, primarul Craiovițelor. Dacă nu ar fi atît de tristă, ea ar putea să li se pară unora comică. Noi trecem peste faptul că mulți nechemam și-au obișnuit să decidă în numele satului românesc, fără teama că deciziile lor ar putea implica o răspundere. Trecem și peste adevărul că mulți își îngăduie să se miște în lumea satului românesc cu dezinvoluția lui Ostop Bender. Și, înaintea primarului de astăzi al Craiovițelor, ne mărturisim bucuria că întâmplările trăite de oamenii satului nu curg spre apa simbetel, cum mai cred unii, ci lasă o urmă în inima și în sufletul lor. Toate sînt și se întîmplă spre învățătură de miine. Și nu încapă nici o îndoială că un Ostop Bender, la Craiovița, va ajunge să moară de foame. Mai devreme sau mai tirziu.

Primarul de astăzi al Craiovițelor, Ion Ionele, abia a implinit 35 de ani și e inginer agronom. Mai mult, e un fiu al satului, căsătorit cu o fiică a satului și cei doi copii i s-au născut în gospodăria părinților, lărgită acum pentru noile ei rosturi, ceea ce spune multe despre planurile de viitor ale omului. Desigur, în principiu se mai poate discuta dacă e bine sau nu e bine ca un agronom să fie primar, adică intruciva mai alături de menirea adevărată a profesiei lui. Dar principiile sînt principii și viața e viață: destinul Craiovițelor a fost și rămîne legat de pămînt și un primar agronom, vrînd-nevrînd, nu mai privește lucrurile de sus, ci de la rădăcini, de la brazdă. Ca să-l întîlim, am alergat după Ion Ionele ceasuri întregi, pe cîmpii părăzite fără margini. Cînd am ajuns față în față, am înțeles că președinta cooperativei agricole de producție din Craiovița, tehniciana Aurica Ciuluvică, are în primar un aliat de nădejde, nu doar un ins care-i cere la ceasul bilanțului situații, statistici și alte hîrtii.

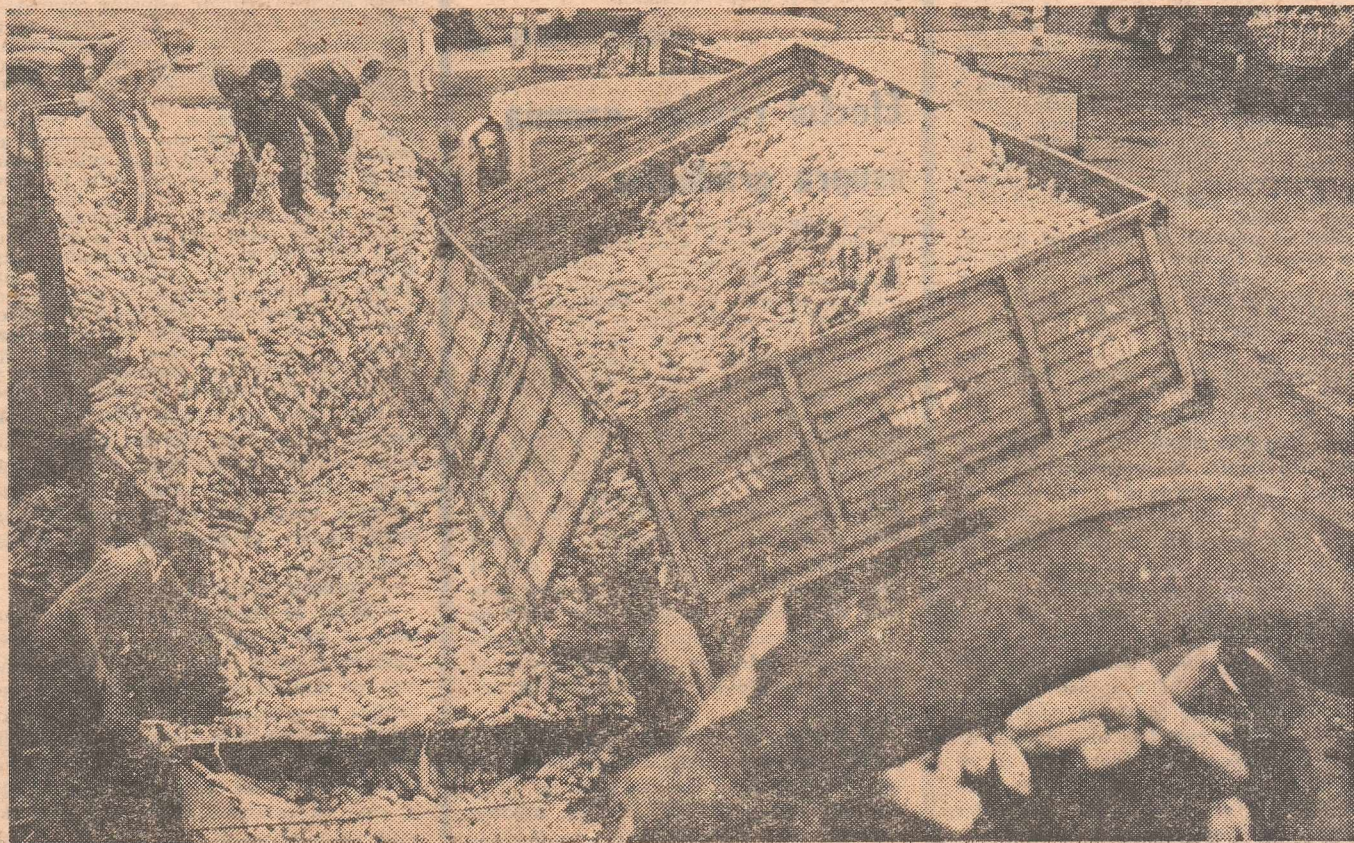
Totuși, preț de citeva clipe, am încercat să-l convingem pe Ion Ionele să dezbrace haina agronomului și s-o imbrace pe cea a primarului. Și a fost imposibil: era vorba, la Craiovița, despre una și aceeași haină. Oricum am fi răsucit vorbele, rațiunea de a fi a activistului de partid Ion Ionele ră-

mînea rodnicia pămînturilor din răspunderea satului său. Restul, mereu, nu făcea decît să așeze această răspundere într-o mai nouă și mai stăruitoare lumină. De pildă, am amănunțit împreună, încă o dată, povestea amintită mai sus a cîminului cultural. Iată învățătura de miine dedusă de Ion Ionele din această poveste: un lucru nedus la capăt atîrnă în cîntarele vieții ca o ghiulea legată strîns de picior. Și unii chiar au ajuns să creadă în fatalitatea neisprăvirii: în urmă cu doi ani s-a asfaltat și șoseaua Craiovița-Perișor și constructorii, încăpățînați în sistema neisprăvirii, au lăsat un kilometru și jumătate de drum fără îmbrăcăminte asfaltică, prădă hîrtoapelor. Nimic nu-l înduplecă de atunci să revină pe aceste meleaguri și să termine ce au început. De fapt, nimic nu stînjenește mai mult viața satului românesc decît improvisația și lucrul nedus la capăt. Iar din punctul acesta de vedere, la Craiovița, povestea cîminului cultural sau a șoselei spre Perișor sînt flori la ureche. Adevăr vădit cu prisosință, de-a lungul anilor, chiar în audiențele acordate oamenilor la primărie.

Cînd a fost ales Ion Ionele primar, cum încă se obișnuiește, oamenii au năvălit peste el cu jalbele în proșap. Pricini mari, pricini mici s-au cernut în timp și acum au mai rămas în picioare numai jalbele cu adevărat importante: în pivnițele sătenilor, de la o vreme încoace, a început să mustească apa. Și la rădăcinile acestui stînjenerator neajuns aflăm, iar, un lucru nedus la capăt: prin '75, pămînturile Craiovițelor au fost cuprinse în marele sistem de irigații Cetate-Galtea Mare și zierele au vuit, pîntecoase călimări de cerneală au curs pe marginea evenimentului, neîndoielnic însemnat și de fală; dar în febra entuziasmului s-a uitat că, în zona Craiovițelor cel puțin, sistemul nu fusese înzestrat, cum se cuvenea, cu un canal adecvat pentru desecare. De-a lungul anilor, amnezia și-a spus cuvîntul. Nivelul apelor freactice a crescut, lent, însă implacabil. Trustul de construcții și îmbunătățiri funciare din Dolj își incasase bănuții și avea alte treburi. Și atunci s-a apelat la Oficiul de gospodărire a apelor, iar acesta a făcut și el ce a putut, cu mașinile pe care le are, nu într-un totul potrivit genului de lucrări, și cu forța de muncă de care dispune, destul de restrînsă. A rezultat o improvisație. În lupta cu răzmerița apelor subterane a survenit doar un precar armistițiu. Am văzut cu ochii noștri canalul de desecare săpat de O.G.A. E o zgîrietură invadată de bălării.

Și aici, în vecinătatea primarului agronom Ion Ionele, datorita reporterului, totuși, rămîne aceea de a se întoarce de la viața de toate zilele la principii. Din păcate, mai sînt mulți dintre cei care cred că lumea merită să-și țină cit țin și scaunele lor. Împotriva nevoilor reale ale unei comunități, hotărîsc ce vor ei și, împotriva iminenței unor consecințe incalculabile, tale din proiectele așezate în operă, grandioase de altfel și generoase pentru viitorime, exact ce gîndesc ei, cu mințile lor împăienjenite de umbra spătarului unui scaun. Pe calea aceasta, ajungem să investim milioane, dacă nu și mai mult, pentru privilegiul nefast de a ne bălăci într-o mlaștină. În umbra acestor mari defecțiuni de moralitate socială, sătenii din Craiovița, ca un singur om, își implinesc datorita lor față de toamna țării: culeg porumbul, cu mașinile și cu mina. Au stat înaintea lor 1247 hectare. Mai stau în jur de 300. Izbinda este foarte aproape.

MIHAI PELIN





**Activistul de partid:**

**„Mai presus de toate,**

**un om de inițiativă”**

**- Convorbire cu tovarășul Constantin Potingă, secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R. -**

**- Cum gândiți dumneavoastră profilul unui activist de partid azi, tovarășe secretar Constantin Potingă?**

- Să încercăm un astfel de portret: om de competență politică și profesională desăvârșită și cu o autoritate morală ireproșabilă, după cum s'ubliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu și la Plenarele din iulie și octombrie 1982; mai presus de toate om de acțiune și inițiativă, care abordează evenimentele, procesele, fenomenele în spirit creator, în fine, un om eficient, în care scop, evident, apare imperios necesar să cunoască realitatea sub toate aspectele.

**- Cum se prezintă situația în județul Timiș?**

- La comitetul județean insistăm asupra cerinței de a deplasa centrul de greutate al muncii în teren, printr-o activitate concretă în întreprinderi și instituții, în organizațiile de partid de la orase și de la sate. Cel mai fierbinte moment din activitatea economică a județului este în prezent campania agricolă de toamnă, în principal recoltarea porumbului și semănatul grâului, acțiuni la a căror reușită sînt concentrate toate forțele activului județean. Anul trecut pe vremea aceasta lucrările erau mult rămase în urmă. Trăgînd învățămintele convenite din criticile și îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost inițiată de către Comitetul județean de partid cu mult timp înainte de recoltare o acțiune concretă de organizare a sprijinirii unităților agricole de către întreprinderile din Timișoara. Lugoș și alte centre industriale ale județului. Oamenii au muncit cu o satisfacție cu atât mai mare cu cît și recolta de porumb este mai bună decît anul trecut, ceea ce implică însă și eforturi sporite, care se materializează în prezent. De pildă în unitățile din consiliul unic agro-industrial Sacoșu Turcesc, anul trecut pe vremea aceasta abia se recoltase circa 20 la sută din suprafața prevăzută; acum ne apropiem de sfîrșit, culesul fiind realizat pe 90 la sută din terenurile cultivate cu porumb.

**- Activistul de partid este implicat în tot ceea ce se realizează dar și în tot ce nu se realizează în viața economico-socială a județului...**

- N-aș vrea să se creadă că la noi toate merg ca pe roate. Avem o seamă de rămîneri în urmă, criticate de secretarul general al partidului, în domeniul agriculturii, al producțiilor la hectar; sînt, de asemenea, rămîneri în urmă în industrie, îndeosebi la export, în construcții și transporturi. Iată de ce vom fi mult mai exigenți în ce privește urmărirea și realizarea programului de dezvoltare economico-socială a județului în profil teritorial, care pentru 1983 prevede obiective noi în valoare de șase miliarde de lei. În fața unor asemenea sarcini nu poți sta cu brațele în sin, să constăți, să „bagi de seamă” ori să cauți justificări pentru ne-realizări.

**- V-am ruga să insistați, în acest context, asupra eficienței muncii activistului (de care vorbești înainte), legată de îndrumare și control.**

- Această eficiență este determinată de cele mai multe ori de promptitudinea cu care se acționează. Un exemplu. Foarte de curînd s-a inițiat în Piața centrală din Timișoara un control inopinat și vă garantez că nimeni nu știa că urma să aibă un asemenea control. Cu acest prilej s-au depistat câteva grave lipsuri, au fost descoperiți și dați pe mîna organelor de stat mai mulți indivizi care făceau comerț ilegal cu porumb, au fost surprinși cetățeni care vindeau brînză și carne de pasăre la prețuri exorbitante. Faptul că au fost obligați să vîndă aceste produse la prețurile prevăzute în mercurial a produs o vie satisfacție printre cumpărătorii aflați atunci în piață.

Controlul exigent al producției din recolta acestei toamne la C.A.P. Mosnita Nouă a înlesnit descoperirea unor mari neajunsuri, a unor grave încălcări ale statutului C.A.P. și ale legilor statului, cu înfrîngere negativă asupra averii obștești. Cum s-a pus capăt situației? Un activist de partid ajutat de un colectiv, efectuînd o evaluare a producției de porumb, a fost frapat de discrepanța existentă între suprafața din acte semănată și porumb și producțiile totale. A determinat efectuarea unor măsurători de către specialiști de la cadastru, s-a stat de vorbă cu oamenii și așa au fost scoase la lumină neregulile. Zeci de hectare fuseseră împărțite în mod arbitrar ca loturi personale cui avea și cui nu avea dreptul, obștea fiind frustrată de importantă cantitate de cereale. Un alt fapt din aceeași localitate. Se pornise de la ideea justă a autogospodăririi, de la ideea de a se contracta porci, taurine, oi etc. Dar cum? A fost angajat un cioban al cooperativei, care era, ca să spunem așa, și cioban al statului și „cioban personal”, un afacerist, un fost... șofer pe nume Ion Popa. Acesta avînd rețineti,

**Flacăra în județul Timiș**

136 porci, 236 oi și 36 taurine la îngrășat, mai tocmise pe ascuns câteva ajutoare pentru că singur, firește, nu putea crește atitea animale. Mai mult, folosea în scopuri personale păsunea comună. În fond, transformase terenuri ale C.A.P. ale obștii, într-un fel de proprietate personală. Acum lucrurile s-au remediat.

**- De ce atitea exemple din agricultură?**

- Ați pus punctul pe i. Agricultură județului a traversat o perioadă dificilă. Timișul, mare grînar al țării, nu și-a onorat nici sarcinile de plan, nici tradițiile, de parcă bănătenii ar fi uitat să muncească, să cultive pămîntul, să crească animale. În prezent, activiștii de partid se află pe baricade în lupta împotriva mentalităților greșite, a inertei în gîndire, a discrepanței între vorbă și faptă, împotriva comodității unor specialiști și cadre de conducere din agricultură care au descoperit, cred ei, „hiba” recoltelor mici: ba că plouă torențial, ba că-i secetă, ba că n-avem motorină decît pentru sobele din birou și plimbările cu tractorul la nuntă, și cite și mai cite. Nu

cozi la aprozare - oftau unii timișoreni. Oare? Cu nu avem nu poți pregăti o ciorbă, iar justificările n-au tinut niciodată loc de vitamine. Așa s-a născut acum cităva vreme ideea Uniunii asociațiilor cultivatorilor individuali de legume din Timișoara, prima și unica din țară în felul ei prin modul de organizare, ambițiile și rezultatele, care depășesc cu mult ceea ce s-a realizat prin alte părți, cel puțin după știrea noastră. Ingrediente, mai puțin după hei-rup, mai multă știință și spirit gospodăresc.

**- Cum de v-a venit ideea, tovarășe Zaharia Suci?**

- Încă de pe băncile facultății am fost activist de partid, iar în prezent sînt secretar de comitet de partid al Institutului agronomic. Pentru mine a fi activist înseamnă să vezi viața așa cum e, nu numai cum ai vrea să fie, viața cu greutățile ei, să știi să lucrezi cu și pentru oameni. La un moment dat, în Timișoara lipseau legumele, se pierduse o valoroasă tradiție. Ne-am gîndit să fondăm o uniune a cultivatorilor de legume, fără a dispune de nici un model anterior. Ce fel



mai admitem nici o justificare! Vrem ca Timișul să-și redobîndească fala și falma, și și-o va redobîndi.

LIONEL NIȚESCU

**Efectul razelor gamma asupra grădinilor**

Să ne fie iertat că începem această notă pe un ton aparent irreverențios, dar este un fapt că secretarului comitetului de partid al Institutului agronomic din Timișoara oamenii îi spun Doctorul Ceapă. O știe și el, o știm noi, o știu toți, așa că de ce am ascunde-o? Titulatura hazlie are un fond serios și un suport real: conferențiarul doctor inginer Zaharia Suciu predă de ani de zile legumicultura la institut și este apreciat în țară și peste hotare pentru studiile privind obținerea hibridilor de ceapă pe bază de androsterilitate și utilizarea radiațiilor gamma în stimularea producției de legume. În cele ce urmează nu ne vom referi însă la activitatea sa științifică, academică; vom evoca o experiență umană, o idee și un crez al său simplu în esență, dar nu totdeauna ușor de aplicat în practică: activistul de partid al zilelor noastre trebuie să se pună „în pielea” celor pe care îi îndrumă, să știe a răspunde concret păsurilor și nevoilor lor.

Așadar, nu sînt legume, nu e așa, nu e aialtă, n-avem destul material săditor pentru grădinile de zarzavat pe lângă case, n-avem răsădnie, semințe, produse fitosanitare îndestulătoare. În schimb,

de activist e acela care în loc să-și bată singur capul să invingă greutățile, mobilizînd oamenii muncii, așteaptă totul de-a gata? S-au format în raza orașului 19 asociații pe structura circumscripțiilor electorale municipale, antrenînd deputați și mii de cetățeni. Identificarea terenurilor nefolosite, executarea lucrărilor de curățare și repartizarea lor la cetățeni (cite 150 mp - 250 mp de familie) au constituit doar o primă etapă relativ simplă și despre care s-a mai scris în „Flacăra”, dar în ultima vreme au intervenit multe lucruri noi. Noi am vrut să facem treaba la un nivel mai înalt și cu o mai mare eficiență, să nu ne mîrginim la îndemnuri și vorbe frumoase, ci să-i instrum pe cetățeni realmente în cele mai moderne metode de cultivare a legumelor și să le punem la dispoziție mijloacele materiale de care au nevoie în acest scop. La aceasta ținteam și statutele noastre și ele unice. Organizarea s-a făcut, firește, pe baza celui mai deplin voluntariat. Asociația nu percepe nici un fel de cotizație, nici măcar simbolică, tot ce recoltează rămîne cetățeanului, nimeni nu-l întreabă nimic, iar ce produce în plus poate vinde în piață în spații special amenajate.

**- Vorbești de știință...**

- Mulți se credeau „filozofi”, ne spun că știu ei din bătrîni cum să cultive roșii în grădină. Noi le-am demonstrat însă că mai au de învățat pentru a valorifica la maximum potențialul de producție prin dirijarea creșterii și fructificării, astfel încît să obțină nu una, ci trei culturi pe an. Important este să știi și cum să eșalonezi, să faci în așa fel încît să mînci o lună la rînd din ri-

dichile tale, nu să le obții pe toate o dată.

Cum am spus, indemnul gol, fie el științific, nu duce prea departe, dacă este lipsit de o bază materială adecvată. Or, prin Centrul de protecția plantelor s-au creat echipe pentru tratamente fitosanitare destinate grădinilor de zarzavaturi în sistem gospodăresc din Timișoara. Zaharia Suci și ceilalți membri ai conducerii asociației au discutat cu comerțul de stat și s-au deschis trei magazine cu unelte de grădinarit, știut fiind că la noi găsești oricînd de cumpărat, dacă îți cu tot dinadinsul, un strung-carusel, dar nu totdeauna și o săpăligă sau o stropitoare. S-a rezolvat! Tovarășul Suci a înlesnit procurarea de la Institutul agronomic din Timișoara a foliilor de polietilenă recuperate deficitare și a unor răsăduri cu 25 bani bucata; s-au specializat 12 magazine pentru semințe și material semincer; s-au promovat tehnici avansate pentru sistemul gospodăresc, bunăoară cultura cepei prin sămînță (nu cu arpagic), generalizarea „tunelelor”, îngrășăminte cu microelemente (bor, mangan, cobalt) obținute de la o bază a Academiei din Timișoara; s-au editat prin forțe proprii două ample lucrări de legumicultură într-un limbaj accesibil, dar la un nivel științific ridicat (printre autori, trei universitari și directorul Trustului horticulturii din Timișoara) și se va edita „Grădina de lingă casa noastră” în 40 000 exemplare. Dar mai presus de toate s-a bătut la uși, s-a dus o muncă de la om la om, „de la grădina la grădina”, s-a vorbit cu cetățenii și - ne-a plăcut expresia - s-a făcut marketing. Oamenii au știut exact ce, cînd și cui să ceară și au fost ajutați. Aceasta este una din lecțiile importante ale experimentului timișorean.

Rezultatele sînt edificatoare: cei 20 000 membri ai asociației (nici un leu cotizație, scripte puține, multă muncă obștească) au produs în 1982 pentru ei înșiși 15 000 tone legume în sistem gospodăresc, ceea ce revine la 50 kg anual pe fiecare locuitor al Timișoarei, cam o treime din necesarul anual de legume al orașului. „Blocuri” întregi, de exemplu 13 din strada Vasile Lukaci, nici nu mai calcă pe la Aprozar decît pentru a cumpăra varză. Și asociația se află abia la început...

- ...dar fără exces de zel, avertizează Zaharia Suci. Ne iubim orașul, nu vrem să distrugem parcurile de dragul cepei și nici să fim lipsiți de desfătarea vegetației ornamentale. Ne luptăm și pentru asigurarea spațiilor verzi, să ne înțelegem de unde pină unde mîncăm, de unde pină unde respirăm. Cum ar arăta Timișoara noastră fără tei la tot pasul, fără salcii, pruni ornamentali, salcîmi globuloși și mai ales trandafirii?

Mai presus de toate să nu uităm trandafirii.

L. NICULESCU

**Un meci de divizia B**

**și nu numai**

Duminică, 3 octombrie. În noaptea de sîmbătă spre duminică plouase la Timișoara. Frunzele de octombrie, răzute sub pași, păreau niște meduze libidinoase. Iată-ne porniți într-o incursiune pe terenurile de sport. Firește, n-am găsit ceea ce căutam, adică, lume, lume multă. Datorită timpului mohorit. Cum a bătut însă colul soarelui, la baza sportivă a unității Electronica, Timișoara a început să apară lume, ciopor. Nu ca un slogan spun, dar sportul este practicat aici și ca un mijloc util de educație. Electrician și inginer joacă tenis la o aceeași masă. Ardeleanul și moldoveanul, de asemenea. Teorian Panoran și Doinaș Ghidirnic par a fi mulțumiți de realizările sportive „la zi”. Așadar, sportul ca o necesitate. Sportul ca o nevoie de echilibru și armonie. Mulți oameni în vîrstă, nu numai tineri; dar sînt prezenți și copii ai lucrătorilor unității. De toate se găsește pe această cochetă bază sportivă. Mindria lor este că Balcaniada de tenis, desfășurată la Timișoara, va fi găzduită și de ei.

Pe traseu intrăm în locuința unui tînăr. Ne însoțește un activist de la municipiul U.T.C. al cărui nume îmi scapă. Intrăm în locuința maestrului de aviație, Nicolae Robotin. Pe strada Drăgășani nr. 6. În zona Gării Mic. Unde este soțul? Este la casa nouă. Cornelia Robotin pregătește masa de prînz. O „secondează” puștuleții ei, Alina și Cozmin, de 6 și, respectiv, 7 ani. Liliplutani trebuie să-și facă de azi pregătirile pentru miine, pregătiri pentru școală. Unde mi-e „aritmetica”? întrebă Cozmin. „Dar cîrdețuța mea?” întrebă Alina. Vine o vorbă că în geanta femeii, în traisța școlarului și în industria Gabonului e o aceeași dulce dezordine.

În sfîrșit, apare maestrul în aviație Nicolae Robotin, acum în haine de lucru. Robotise din greu. De la două camere, se vor muta în Calea Aradului Est, la blocul 90. de 4 camere. Era și timpul. Sînter în viața la „gustare”, în familie. Acceptăm cu dragă inimă, mai ales că interlocutorul îmi spune că are un vin „de la tata de-acasă, fie iertat?”. Facem o libație în memoria celui care a fost Gheorghe Robotin, tatăl lui Nicolae, și care a trecut în neființă. O clipă ploasă. Neceară. Oricît am fi de grăbiți în acest secol grăbit, cele ale sufletului nu se trec pe planul II sau dacă se trec, e cu un dram de risc. Fiecare o face pe cont propriu. Legăm sau relegăm discuția și-i facem și noi o invitație la meciul de fotbal U.M.T. Timișoara-Aurul Brad. Ne lămurim să vedem fie și măcar o repriză din meciurile de la televizor (Corvinul-U. Craiova, Dinamo-Steaua) și-abia în pauză





plecăm la stadion. Poate n-a fost aleasă bine ora. Poate meciurile date pe micul ecran sînt cu pricina, deoarece e lume puțină. Cu greu preia conducerea U.M. Timișoara. Meciul este îndrăgii. „Mînji“ de la Aurul Brad dau mare bătaie de cap localnicilor. Îl zăresc pe Dumitru. Este pe post de antrenor și jucător în echipă. Nu știu de unde a provenit „divorțul“ cu Poli Timișoara. Cert este însă un lucru: a rămas același jucător tehnic. Cu scripici de tehnică și rafinament. Poate — nu spun un lucru nou — a mai îmbătrînit, dar jur că nu se vede asta în teren, ci doar pe fizionomia lui. Poli Timișoara s-a dus și s-a tot dus și orbecăie în subsolul clasamentului. Nu înțeleg nici azi cum a putut da drumul unor jucători de valoare din lot! În orice caz, în privința lui Dumitru, un lucru nu voi omite. Parcă altfel vedeam eu scripind steaua acestui fotbalist. Mai de durată. Poate că încă nu e tîrziu. Asemeni celebrului actor american Paul Newman, din nu mai puțin celebrul film cu tăietorii de lemne, poate că va spune într-o bună zi: Băiete, de mîine începem o nouă viață! Vînt bun, la prova! Iar muncitorii timișoreni, după o victorie, vor munci, a doua zi, mai bine. Iar studenții vor munci și vor învăța și ei mai bine și vor avea o rază a gîndului mai curată.

DORIN SALAJAN

## Vorba trece, faptele rămîn

● Simbătă seara în Timișoara la Clubul C.F.R. muncitorul Aurel Andrieș, mecanicul de locomotivă Mircea Ploeanu, tehnicianul Eugen Sandu vizionează și dezbate filmul lor încă neterminat „Ușa“. Un film de suspense. Nu e vorba de crime și detectivi, ci de pile. De ce e neapărat necesar — se întreabă ei — ca pentru ca să rezolvi ceva trebuie să te adresezi „unui“ care să cunoască pe cineva, adică pe cine trebuie? Iată întrebarea pe care și-au pus-o prin mijloacele specifice cineaclubului lor, de trei ori laureat doar la ultima ediție a Festivalului național „Cîntarea României“. În final — cel puțin pe peliculă — nimic nu se mai întîmplă în spatele ușii, ea se deschide aceeași pentru toți. Trei muncitori meditează prin film asupra eticii socialiste.

● În atelierul său din strada Olimpiadei, pictorul și gravorul Vasile Pîntea, secretarul de partid al filialei U.A.P., deținătorul premiului Uniunii Artiștilor Plastici și medaliat cu argint și membru al Academiei de arte, literă și științe „Santa Andreea“ din Roma, ne procură clipe de satisfacție și de mîndrie înfățișîndu-ne o monumentală lucrare de circulație internațională: ilustrațiile la ediția bibliofilă „Ciulinii Bărăganului“ de Panait Istrati, apărută recent la Societatea bibliofilă Lacourière — Frélat din Paris. Acest atelier de mare prestigiu în care și-a imprimat lucrări de gravură Picasso scoate o carte... la doi ani, în tiraje care de regulă nu depășesc 200 de exemplare. Aci își editează gravurile Miró, Chagall, Buffet (înutil de precizat că toate operațiile se execută manual, cu extremă mîngă și încetineală). Faptul că artistul timișorean a fost cooptat printre ilustratorii editurii, printre care se mai numără Salvador Dalí, Cuevas, Henry Moore (care face și gravură!), se înscrie ca un important act de recunoaștere internațională. Suficient să adăugăm că la lansarea cărții au participat 80 de personalități ale vieții culturale franceze.

Straniu, dar despre această remarcabilă realizare a unui artist român prezent cu lucrări cunoscute în zeci de mari orașe ale lumii, la Roma și Montevideo, la Moscova și Tokio, la Barcelona, Vicenza, Mannheim, Lima, Ancona, Portland și cite altele, s-a vorbit destul de puțin la noi, ba chiar unele ziare, anunțînd apariția noii ediții a „Ciulinilor“, au omis lucrul cel mai important: ilustrațiile și numele ilustratorului. Desigur nu pledăm pentru o lefțină reclamă de care Vasile Pîntea nu are nevoie și nici pentru lipsă de discernămint critic, problema fiind cu totul alta: să nu ignorăm propriile succese, să nu rămînem nepăsători față de ele. Dar aceasta rămîne, totuși, doar o paranteză sugerată de discuția prelungită în miez de noapte în atelierul lui Vasile Pîntea despre condiția artistului plastic (oare de ce tocmai într-o Timișoară cu atît de strălucite tradiții și multiple activități culturale azi lipsește un muzeu de artă?) și despre reverberația culturii și artei române peste hotare.

● La clubul „Constructorul“, pe care l-am putea numi cartierul general al muncitorilor constructori din orașul de pe Bega, mare bal mare. Un „etaj“ întreg, sute de oameni sărbătoresc o pensionare: îi părăsește Teodor Nicolescu, membru în Comitetul biroului de partid al Trustului de construcții montaj Timișoara, unde a lucrat peste trei decenii, simțat și iubit de toți. Îl sărbătoresc nu numai pe fostul lor director adjunct, ci pe omul de partid apropiat lor. N-am auzit discursuri pompoase... în numele... și în numele... și în numele... Sint aci prezenți tovarășii săi de muncă și de șantier, dulgheri, fierari-betonisti, montori, macaragii, timplari, lăcătuși, care și-aduc aminte de ani petrecuți împreună cu Nicolescu și știu că aci au pus prima cărămidă la ultramodernul club în care ne aflăm acum, cu oglinzi și mozaic venetian. Dar în această zi de veselie și de oarecare intristare — totuși un tovarăș pleacă de lângă ei — își aduc aminte cum au înfruntat cot la cot greutățile.

Urmează dansuri îndrăcite, dezlănțuirea orgilor de lumini, cîntă cu foc o solistă de la „Banatul“ (întîmplarea face ca tocmai în acea zi să fie și ziua ei de naștere), iar șugubățul Octavian Cioca, muncitor la trust, într-o costumație sui-generis, oferă sărbătoritului, în urale și risete, tomuri de povești pentru nepot, cărți de bucate pentru reciclare la bătrînețe, stropitoare și găleată pentru grădina de legume și o săpăligă de calibru ușor pentru tovarășa Nicolescu, toate însoțite de urări de pensie activă. Dincolo de glumele nevinovate este cinstită cum se cuvine o viață de muncă a unui om de partid, a unui om de suflet. „Îl cunosc de 20 de ani, ne spune maestrul Gheorghe Purdelea, secretarul Comitetului de partid de la Grupul de șantier 4. Cînd ne îngheța balastul la Ghioroc, cu pojghiță de 10 cm, iar benzile încremeneau, se aprindeau focurile... A ajuns director dar nu s-a desprins de muncitor, știa că-l bate vîntul, că-l plouă și că-l ninge și în spatele hirtiei vedea omul“.

Trecutul se împletește cu prezentul și cu viitorul, se vorbește despre Cartierul Soarelui pe care-l construiește trustul, despre cele 2700 de apartamente care vor fi date acolo în folosință în 1983 și vor fi încălzite cu energia solară, devenind astfel cel mai compact grup de „locuințe solare“ din Europa.

Cartierul Soarelui: ce minunat subiect de conversație și meditație în această seară de simbătă a constructorilor timișoreni, cu fețe asprite și straie de sărbătoare care cu greu reușesc să le ascundă vinșoșenia. Ascultîndu-i, ne vine în minte fantastică lozincă antilozincă pe care o zărisem undeva înainte de intrarea în club: „Vorba trece, faptele rămîn“.

N. LIONEL

## a.e.m. sau trei inițiale cu acoperire în aur

Nu-mi aparține ideea acestui reportaj. Ea aparține conducătorului revistei noastre. Cu stringere de inimă am trecut pragul întreprinderii de mașini electrice de măsură Timișoara, știută mai de toată lumea sub inițialele a.e.m.! Inițiale care

tronează, detașat, pe frontispiciul întreprinderii timișene, ca un răspuns categoric, probabil, la numele lungi și întortocheate pe care le poartă unele din unitățile noastre. Mai auzisem de unitate și chiar vizionasem un filmuleț de vreo 15 minute la T.V. despre ea, așa că nu-mi era de totul străină. Hotărît lucru, laolaltă cu întreaga țară, plaiul industrial timișean se înscrie pe coordonatele sale esențiale; iar printre produsele ce le exportă în vreo 70 de țări, spre exemplu, la loc de cinste se situează și aparatele electrice de măsură și control, produse aici, cu bună căutare pe mapamond.

Directorul Gheorghe Tirpe ne face o primă „inițiere“ în tainele fabricii, iar pe traseu, la secțiile de pregătire, prelucrare, la cele de producție propriu-zise, de un real folos ne este Vasile Filip, inginer șef cu producția. De la exteriorul foarte plăcut al fabricii („imitat“ de mai toți vecinii și constructorii de blocuri) și pînă la secția de rubin și safire, unde se lucrează cu laserul și ultrasunetele, același mediu plăcut. Tineresc. Același suflu tinăr. Fabrica are 4600 de lucrători, în majoritate fete și femei. Media de vîrstă „bate“ în 23 de ani, iar a conducerii operative și a aceleia lărgite, în jur de 33 de ani. Media de vîrstă ar putea scădea considerabil, glumește directorul, dacă s-ar pune la socoteală „recolta“ de 3847 de copii al femeilor din unitate. În fiecare an familia lărgită a fabricii se mărește cu 300—350 de odrasle. Prunci zdraveni și sănătoși, spre binele țării și prosperitatea ei, pentru a întineri și astfel sămînta bună și neamul.

Unitatea a pornit la lucru, în urmă cu 10 ani. Pasul, cu dreptul, a fost făcut cu un contor preluat de la Electromagnetica București. Acum au vreo 200 de produse și familii de produse. Acum se produc contoare monofazate, trifazate, ampermetre, voltmetre, vatmetre, aparate electrice de măsură și control, de mare precizie, testează ș.a. Contorul nou, cu capac de sticlă, se exportă în procent de 40 la sută. De reținut că de la 13 invenții realizate în 1972 au ajuns la 241 invenții în anul trecut. Printre ultimele invenții se numără și stația de etalare și verificare a contoarelor, stație cu afișaj digital și cu microprocesor. Parcă-s niste bijuterii. Prin omologarea unor produse noi și prin perfecționarea caracteristicilor acelor existente, se reușește o lărgire a gamei tipologice și sortimentale. Datorită rezultatelor de excepție dobîndesc pe rînd (în anul 1979 și 1980). „Ordinul Muncii“ clasa I. Numai o sporire a sarcinilor de export — o ridicare de „stachetă“, cum spun ei — pe anul 1981, a făcut să treacă, de puțin, cum se spune în sport, pe lângă o merituoasă distincție, întrucît avuseseră cele mai frumoase rezultate în ultimii 10 ani. Ar fi fost indicată ridicarea de „stachetă“ pentru toate unitățile de profil, dar ei nu s-au demobilizat și au la această dată toți indicatorii realizați exemplar. Producția desfășurată anual, reprezentată valoric, se cifrează la peste 800 milioane de lei.

Totul avea să mă încinte și uimească, deși n-ajunge numai uimirea și încîntarea și n-am venit aici să descopăr America. Care este, totuși, secretul acestei familii unite? Secretul acestei intimități într-o muncă și în spiritul ei? De unde acest suflu mereu tinăr și innoitor, care te cuplăsește și care nu ține numai de biologic, de vîrstă, așadar? Resfir notes-ul și dau peste cîteva replici ale directorului

Gheorghe Tirpe, avute cu colaboratorii și reținute de noi ad-hoc. „Am nevoie să-mi rezolv problema azi, Da, Aristide?“ „Tu, Mircea, te duci și tu la porumb, la Gătaia. Am isprăvit la Sinpetru. Mă, ai înțeles, mă?“ „Da, dragă, ce mai fac colegii de la Craiova?“ „Nu. n-am vreme acum de doctori, las-o-n pustii de inimă, să mai aștepte și ea“. „Măi, cînd începe conducătorul să se plîngă, abia atunci îi dai nu pentru subaltern, ci pentru drăguțul de el, conducătorul“. „Așa facem?“ „Așa?“ „O.K.“ „Chei!“ Replici fugare. Din aceste replici, se poate însă întui un om și se poate „detecta“ și un stil de muncă. Este o armonie atît de plăcută și atît de exuberant-tinerescă aici, la a.e.m. Timișoara, că-ți vine, pur și simplu, să rămii locului. Am reținut și multe nume. Vreo 250 de ingineri destoinici și alți 250 de tehnicieni și maștri cinstesc firma. Spațiul nu-mi îngăduie să reproduc nume. Aș face o nedreptate omitînd pe cite unul. Frunțasele au însă pozele afișate, frumusele, în fata benzii de lucru, în secție. Un tabel non-stop cu realizările zilei stătea în fata Marilenei Nicolae, ca semn că în acea zi făcuse cele mai multe produse. Elisabeta Faur își sărbătorea cei 31 de ani, ca între colegi. Mulți ani! Peste tot poze și flori. Foarte frumoase și diverse flori. O curățenie ca de farmacie.

Nici nu te mai miră că oamenii aștia își găsesc răgazul și pentru cultură și pentru sport. Vorbește de la sine culegerea de creație a cenaclului „Timișensis“. Vorbește și expoziția de picturi, desen, grafică, măști ș.a. din frumoasa sală de ședințe. Vorbesc și tablourile din fabrică, începînd cu tabloul senzațional din biroul directorului Tirpe. Artiștii, ei înșiși sînt oameni din întreprindere. În privința sportului, lucrurile stau chiar mai bine pe „frontul“ afirmării. Florian Coste, contabilul șef, ascunde în el un inimos animator sportiv. Ne relatează că echipa de sah a întreprinderii este vicecampionă națională la mixt, iar la băieți este pe locul III în acest an, pe țară. Ne face cunoștință cu Ligia Jieman și Sergiu Grumberg, nume care se recomandă de la sine. Au 8 maeștri și mulți candidați de maeștri în fabrică. Echipele de handbal și de fotbal mai șchioapătă, dar cele de tenis și box au adus strălucite rezultate. La box au 2 titluri de campioni naționali (să reținem asta!) și unul de campion balcanic. Pe terenurile cochete ale a.e.m.-iștilor se desfășoară, în aceste zile, Balcaniada de tenis. Cîinste lor.

Nu întîmplător am lăsat secția de rubine și safire mai la urmă. Exteriorul fabricii, interiorul acesteia, climatul de muncă, atmosfera, mă rog, se pot regăsi „comprimate“ în această secție. În mare și în mic. Despre rubine, safire, topaze, ametiste, smaragde se știa doar atît, în vechime, că sînt pietre prețioase și că, unele, au puteri divine, altele miraculoase și tămăduitoare. Rubinul este semn distinctiv al acelor născuți în iulie, iar safirul este al acelor născuți în aprilie. (Deci, și luna noastră). Inginerul Florin Ghidrinic face însă o repede trecere de la această variantă arhaică și ajunge la întrebuintarea acestor pietre rare în lumea industriei moderne. La această secție se produce rubin și safir sintetic, cu o duritate foarte mare, pe care numai diamantul o poate întrecere. Ni se fac dovezi cum aceste cristale de rubin și safir sintetic se străpung cu laserul și cu ultrasunetele. Nu e permisă nici o abatere de ordinul micronilor. Se lucrează cu o uimitoare precizie. Deși, la urma urmei, raportul de timp istoric este în favoarea alternativei arhaice, care a durat cîteva milenii, în dauna celei moderne, care durează doar de cîteva ani buni, de reținut că la a.e.m. cei doi „eroi“ ai industriei moderne se cheamă, pur și simplu, rubin și safir.

Se vede însă treaba că aceste „pietre prețioase“ nu se folosesc numai la confecționarea de cuțite de balanță, tuburi calibrare, rulouri și bile de rulare, jiglori, supape și robineti în industria chimică, tuburi pentru laseri, prisme, lagăre pentru orologerie și diferite aparate electrice. Am ghilimetat pietrele prețioase pentru a vă sugera ideea că ele se folosesc și la „mobilizarea“ oamenilor, pe dinlăuntru. Nu-i o figură de stil sau dacă totuși este; să-mi duc ideea pînă la capăt. De multă vreme n-am văzut atîția oameni tineri la un loc, în speță fete și tinere femei, cu frumusețea spiritualizată pe chip.

S. DORIN



În prima duminică din octombrie, pe o solă a I.A.S.-ului Sinandrei, 38 de întreprinderi și instituții timișorene au aliniat la start, la cules de porumb, cîteva mii de oameni ai muncii din cele mai diverse întreprinderi: Opera și I.T.A., Centrul de librării și I.C.I.L., Fabrica de memorii și Spitalul, Banca și „Solventul“... Fiecare participant a avut de parcurs 700 de metri, lungimea unui singur rînd de porumb, dar cei de la transporturi — mai familia rizași cu distanțele — au terminat primii. Opera a lucrat cu mînuși și a făcut grămezile prea dese rînd astfel o mențione! Buna dispoziție nu a cedat locul oboselii, orele folosite la cules fiind atît de tonice încît pușini le-au regretat. (Elena Ghera)



# O minune care nu trebuie să țină doar trei zile: buna aprovizionare

## „Unirii”

### Niciodată, parcă, cetățenii n-au cumpărat atâtea legume și fructe

Duminică, 10 octombrie, Piața Unirii a stat sub semnul belșugului. Bătrînu Valeriu, omul care muncește de 34 de ani în comerțul cu legume și fructe al Capitalei, fără să lipsească vreodată, era la postul său de „șef unitate” mai puțin obosit ca în săptămîna trecută dar la fel de preocupat de mersul vânzării. La tarabe era, evident pentru acest anotimp, aglomerație. Oricum, trebuia să pierzi o oră pentru o aprovizionare completă de toamnă și de iarnă pînă în primăvară. De dimineață pînă la orele 11 se descărcaseră cîteva tone de ardei gras, de ardei capia, de roșii, cartofi, vinete, struguri, mere, pere și prune. Era un incendiu de culori în Piața Unirii și o forfotă de mare tirg de toamnă. Marin Buzdugă, vînzător la una din tarabele I.L.F., împărțea recolta cu același suris pe buze, gata de o glumă pipărată, gata să aleagă marfa cea mai bună ca să satisfacă gusturile și exigențele sutelor și sutelor de clienți. La ora la care am ajuns noi nu mai erau gogoșari de pus la borcan, dar Petre Olteanu, șeful de unitate Gostat din Piața Unirii, aștepta încă marfa de pe cîmp.

În Hala Unirii era liniște. Tejghelele și vitrinele fuseseră burdusite de conserve și compoturi dintre cele mai fine. Salamuri se găseau dar de calitate medie. Preparate din carne se găseau dar în același sortiment lipsit de imaginație: ardei umpluți, sarmale, iahnie de fasole și iar ardei umpluți, sarmale și cîteva snitele răzlete. De fapt, în acel moment, în Hala Unirii, oamenii ar fi putut cumpăra piine, cafea amestec cu înlocuitori, stavriți cu cap și fără cap, tacimuri de pui, salam de Bihor, măsline, iaurt, apă minerală, rechizite școlare etc. În rest, vînzare cu amănuntul la țărani, unde se găseau de toate, mai puțin ceapă, de pildă, și unde unele prețuri depășeau, discret, mercurialul.

De fapt, duminică dimineața, în Piața Unirii se găseau destule legume și fructe necesare alimentației obișnuite sau pentru conserve și compoturi. Oamenii aveau ce cumpăra fără panică, fără nervi, fără false probleme. Vorba lui Valeriu Bătrînu, șeful de unitate al I.L.F.: „Unde or fi intrînd în București atîtea roade ale pămîntului? ! N-am văzut niciodată atîta omînire cumpărînd atîtea legume și fructe”.

Cînd se găsesc la tarabe, în piața mare, legume și fructe din belșug, oamenii cumpără, nu se zgîrcesc. Noroc de această toamnă lungă, frumoasă și bogată, și de cei ce se îngrijesc ca roadele ei să ajungă, cît mai repede, pe mesele și în cămărilor cetățenilor.

ARON DOMIDE

## „Obor”

### Din zori pînă-n seară, din seară pînă-n zori

Județele Tulcea, Olt, Dolj, Vrancea, Galați, Constanța. Suceava precum și stațiunea de cercetări Greaca au trimis în București și aici, în Obor, atîtea legume și fructe de calitate încît Bucureștii are cu adevărat a le mulțumi. Capitala trebuie, de asemenea, să mulțumească lucrătorilor sosiți în număr mare — în Obor 203 — pentru a vinde produsele agroalimentare. În sectorul Harghitei, de exemplu, cinci fete voioase, în ciuda faptului că luptă din zori cu zeci și zeci de saci de cartofi, fac o muncă grea chiar și pentru niște bărbați. Fetele se numesc Maria Neagu, Katalin Nyco, Maria Girbea, Viorica Darvas și Eva Bôjta și dacă le scriem numele e pentru că ele merită a fi știute și pe nume. La cartofii de Harghita — ca și la cei din Galați, dealtfel — e imbulzeală mare. Paradoxul din aceste zile în piața Obor e că, odată cu sporul de marfă, sporeste și numărul cumpărătorilor. Un paradox ce trebuie lămurit.

Oamenii cumpără îndosebi cartofi de Harghita, mere de Vrancea, pepeni de Dolj și roșii de Tulcea deoarece au de unde alege. Avînd cetățeanul posibilitatea să ia ce-i mai frumos din recolta toamnei, se duce la taraba cu marfa cea mai frumoasă, deși — la drept vorbind — mari diferențe la majoritatea produselor nu se văd. E unul din cazurile unde se poate cerceta psihologia cumpărătorului. Pe urmă e și legenda cartofilor de Harghita: ei sînt mai bine iarna. Pe urmă e și vrednicia surprizătoare a celor cinci tinere. Cînd vînzătorul pare mulțumit de munca lui, comerțul merge cum trebuie. În fine, încă un lucru mai trebuie înțeles: în Obor nu vin la cumpărături doar cetățenii sectorului 2 și din preajma pieței, ci oameni din toată Capitala și din țară. În Obor vii să-ți faci toate cumpărăturile, nu doar pe acelea de pe o zi pe alta. În piețele Galați și Pantelimon, spre exemplu, oamenii vin să cumpere, în Obor vin să se aprovizioneze. E o realitate de care trebuie să ținem cont atunci cînd discutăm starea comerțului în marea piață din spatele magazinului Bucur, în inima unei mari platforme industriale.

Tovarășii Ion Comănescu, secretar cu

probleme organizatorice în Comitetul de partid al sectorului 2 al P.C.R., și tovarășul Ioan Furir, prim-vicepreședinte al Consiliului popular al sectorului 2, aflați de dimineață în miezul problemelor pieței, cum s-ar spune, ne vorbesc de o seamă de treburi ce au însemnat și o schimbare la față a Oborului. După recenta vizită de lucru în piețele Capitalei a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o serie de măsuri luate, în funcție de cererea reală de produse agroalimentare, au dus la înfățișarea prosperă de azi a Oborului. De la 15 iulie pînă acum, la jumătatea lui octombrie, s-au vîndut 14 000 tone legume și fructe și a mai rămas aproape o lună de comerț cu produse de umplut cămara. Anul trecut în întreg sezonul, abia s-au vîndut 11 000 tone. Pe lîngă vînzătorii sosiți din județe — și căroră li s-a asigurat cazarea la Hotelul „Național” (!) și masa la cantina întreprinderii de mecanică fină — ajută piața o mulțime de tineri din comerțul bucureștean, de la I.A.P.L., de la marile magazine. Lipsesc, din păcate, unele produse — oțet, bulion sau suc de roșii, muștar, fasole, ceapă. Parte cu motive obiective, dar parte din ele fără un motiv temeinic.

Că observațiile pe care le făceam la începutul articolului nostru au temei, că lu-



Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

mea cumpără — cu toată dreptatea — numai marfa bună, dacă are de unde alege, o dovedesc și tarabele C.A.P.-ului Dobroiești. El a trimis la Obor niște ardei și niște vinete atît de priăzite, niște zarzavaturi atît de trecute încît trebuie să fii foarte optimist ca să sperî să-ți scoți măcar cheltuiala la transport, cînd la taraba vecină C.A.P. Tunari vînde niște albătură de ciorbă mare cit stecia.

S-au făcut, în Obor, comandamente pe schimburi, se lucrează din zori pînă-n seară și din seară pînă-n zori, duminică se vînde cel mai mult, joia cel mai puțin, pe lîngă vînzătorii „de sezon”, 150 de oameni muncesc pe schimb la descărcat. Gheorghe Tudorel, măcelar și vînzător de carne la boxa 3 în hală, spune că tranșează din zori carne și parcă nu se mai termină, nici marfa, nici cumpărătorii. Duminică dimineața s-au adus în Obor 17 tone carne de porc și 2,5 tone capete și picioare. La orele 9, alte două mașini frigorifice intrau la descărcat. Se găseau pește proaspăt și alte feluri de pește, se găsea cam tot ce poțea omul, iar dacă îți lînea și destule cozi, cozile erau... de supraproducție.

TUDOR OCTAVIAN

## „Ilie Pintilie”

### Vom avea grijă ca această stare să se mențină

Duminică, 10 octombrie, în ultima săptămîină este a treia documentare pe care o facem în piața „Ilie Pintilie”. Nu trebuie să ai ochiul format și vîgîlit al unei gospodine pretențioase pentru a-ți da seama de abundența și de calitatea mărfurilor scoase la vînzare. Deși în noaptea care a trecut a plouat, primii cumpărători au fost întîmpinați așa cum se cuvine: expoziții de legume și fructe organizate în vecinătatea punctelor de vînzare. Mărfuri de aceeași calitate erau vîndute și miilor de cumpărători care s-au perindat duminică dimineața prin piață. Pentru ca lucrătorii din comerț să se prezinte cu fruntea sus în fața cumpărătorilor, s-a lucrat și noaptea. Unul din cei care au fost prezenți în piață este și Mihai Buru, gestionarul Unității nr. 1 I.L.F. Iată ce ne spune: „Ne e drag să facem comerț în aceste condiții. Piața merge de două ori mai bine decît în urmă cu o săptămîină. În cursul nopții trecute, ne-au venit numai mărfuri proaspete. De la depozitul Chitila ne-au sosit struguri și prune de cea mai bună calitate, o ceapă cum e aurul. În numai o săptămîină, am ajuns să vindem de la 30—40 mii la o sută de mii. N-am sesizat nici o nemulțumire din partea cumpărătorilor. Înainte unii din ei ne apostrofau: alea să le mînceai voi, nu să ni le vindeți nouă? ! Acum totul decurge cum trebuie. Consiliul popular al sectorului 1 ne ajută prin formarea unor echipe de muncă voluntară. În fiecare zi, cu ajutorul lor,

manipulăm 50—60 tone de marfă și 4—5 mașini de ambalaje. Vindem la 15 tonete. În urmă cu o săptămîină, vindeam doar la 10. Cărucior lîngă cărucior. Inițiativa ca unitățile de comerț să se ajute între ele în perioade de vîrf este, de asemenea, binevenită. Au fost detașați 9 lucrători de la Intercontinental și Romaria. E bine. Vom avea grijă ca această stare să se mențină”.

Marcel Galanda, șeful complexului, ne informează: „În zilele ultimei săptămîni, mărfurile au fost de cea mai bună calitate. Nu au fost cazuri de refuz de marfă. Punctele volante au fost amplasate și în jurul pieței. S-a organizat cu rapiditate primirea și recepționarea mărfurilor sosite în timpul nopții. Activitatea de organizare și control este permanentă. Grijă lucrătorilor din acest sector de activitate este să iasă în întîmpinarea dorințelor cumpărătorilor. Problemele care apar să fie rezolvate înainte ca ele să fie sesizate de cetățeni”.

Unul din cumpărătorii cu care am stat de vorbă duminică dimineața este și Nicolae Rășină din Calea Grivitei 242: „Am fost prezent în piață și în ziua cînd a avut loc vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Indicațiile date de dînsul cu această ocazie au fost, așa cum

minate, n-au mai rămas decît produsele congelate. Gestionarul Vasile Pascal afirmă, iar directorul adjunct al I.C.L. Alimentara sector 5, Tudor Stoican, din zori la datorie, confirmă că unitatea a avut, ieri, pește proaspăt, de Tulcea. Și nu orice fel de pește, ba chiar și știucă! S-a făcut coadă, 15—20 de persoane, dar Vasile Pascal nu s-a speriat: a ieșit în ușa magazinului și-a zis „oameni buni, cît am marfă, nu închid”. În loc de ora 19, a tras obloanele pe la 22, dar nu i-a părut rău, cum spune, decît că a pierdut și te-lejurnalul de seară.

Piața-piață, pe care o supraveghează un adevărat „stat major”, în frunte, acum, cu Ștefan Goage, secretar al Comitetului de partid al sectorului 5 (primarul sectorului, Ion Popescu, tocmai plecase), e arătoasă, marfă fiind din belșug: struguri, ceapă, gogoșari, varză, ardei capia, mere (acestea nu prea mai au căutat, iar motivul e simplu, în ultimele 3 zile s-au vîndut 10 mii de kilograme de ionatane de Băbeni, Vilcea!), roșii, vinete, cartofi (s-au adunat în depozit 650 de tone, majoritatea sortate de elevii Liceului 4 economic), morcovi etc., etc. Nu se găsesc gogonele („vremea lor abia începe”) și nici conopida („nu prea s-a făcut anul acesta”), iar cererea cea mai mare vizează gogoșarii. La un moment dat, foarte solicitați (unii cumpără și 50 de kilograme, cît să le ajungă 3 ierni?!), gogoșarii se imputinează în galantarele I.L.F., se mai aduc din depozit (au sosit în această dimineață 2 mii de kilograme din județul Olt, județ cu care sectorul 5 al Capitalei are relații cordiale de colaborare pe linia aprovizionării), și, în plus, se mai descarcă un camion, 23 B 1265, tocmai sosit cu 750 de kilograme. Alături, din mașina 24 B 2416 sînt date jos cîteva zeci de lazi cu struguri, de treaba asta ocupîndu-se o echipă de lucrători de la „Monetăria statului”, în frunte cu inginerul șef Tudorică Stancu.

Activitatea e, pe toate planurile, în toi. Marfă e berechet, unul din instructorii Comitetului de partid al sectorului 5, Radu Filip, ține o evidență strictă a intrărilor („urmează să vină alte două tone de gogoșari de la Bragadiru”), iar vînzarea se petrece în bună rînduială, jumea plecînd de la „George Coșbuc” mulțumită și cu plasele doldora. Mai sînt cozi, dar numărul persoanelor care așteaptă s-a redus de la 15—20, cite erau la precedentă noastră documentare, la 5—6, ca o dovadă că se poate. Zicem că se poate avînd în vedere cele 11 puncte volante, amenajate pe platou (între care 9 la I.L.F.), la care lucrează, ca gestionari, oameni ai muncii din alte sectoare, de la I.C.L. Mobila, de la „Monetăria statului”, de la I.C.R. 2 ș.a.m.d. Pentru că tot veni vorba, să menționăm că, zi și noapte deopotrivă, gospodarii pieței „George Coșbuc” au primit și primesc o serloasă mină de ajutor din partea întreprinderilor din sector, care au detașat aici echipe operative pentru descărcat, sortat etc. Au fost și încă mai sînt prezenți pe platou muncitori de la Fabrica de chibrituri, de la I.C.P.A.I.U.C., de la „Tăbăra gardă”, de la I.P. Filaret, de la „Monetărie” etc., oameni care au înțeles că bunul mers al pieței depinde, pînă la un punct, și de rivna lor. Au înțeles și au acționat în consecință, cu seriozitate și tragere de inimă.

Deși, firește, rămîne încă, loc pentru mai bine, piața „George Coșbuc” arată, duminică spre prînz, stranic, ca o urmare logică a unei preocupări continue și responsabile. Vorba cui, numai de-ar ține!

VIDIU IOANIŢOIA

## „Rahova”

### Vînzare de zile mari

Intr-adevăr, în Piața „Rahova” s-a revărsat parcă întregul belșug al acestei toamne. Prin cele 43 de puncte de desfăcere aparținînd I.L.F.-ului, Agrocoop-ului și Gostat, ca și prin cele încă 200 aparținînd micilor producători, se vînd însemnate cantități de legume și fructe. Standurile frumos aranjate, cu mărfurile cele mai diverse, prezentate în mici expoziții, încîntă privirile și-i atrag irezistibil pe cumpărători.

Șeful pieței, Martin Constantin, e un omni prezent. Tocmai cînd îi simțeam nevoia, ne-a ieșit ca din pămînt în cale. Ne reperașe ușor în mulțimea aceea pestriță și, la solicitarea noastră, ne-a prezentat stocul de marfă cu care piața s-a deschis la ora 6: 55 tone cartofi, 16 t ardeioase, 9 t roșii, 8 t vinete. Apoi, 30 t mere, 27 t struguri... Asta, în afară de cantitățile de legume, fructe și zarzavaturi aduse de producătorii particulari. Și ar vrea să adaugă că, prin complexul alimentară al pieței și prin unitatea Gostat, punem azi la dispoziția cetățenilor veniți la piață 7,5 tone carne, 2,2 t preparate de carne, 1 200 kg pește, o însemnată cantitate de brînză topită, lapte, iaurt proaspăt etc. Simțim, în schimb, nevoia de mai multă ceapă. Alături de conopidă, sînt singurele produse care ne cam lipsesc la această oră. Ceapă am primit puțină, azi noapte, și s-a epuizat deja în primele ore ale dimineții... Repartiția e insuficientă.

Am fost de față în noaptea de sîmbătă spre duminică și ne-am dat bine seama de partea mai puțin vizibilă a

## „George Coșbuc”

### Oameni mulțumiți și cu sacoșe pline

Dacă azi, duminică, 10 octombrie, piața „George Coșbuc” arată cum arată, adică undeva la limita dintre bine și foarte bine, asta se datorează, între altele, și faptului că Theodor Bănică n-a apucat să doarmă decît 3 ore. De la 1 la 4. Pînă la 1, adjunctul șefului de unitate I.L.F. a dat o mină de ajutor la descărcat marfa (marfă multă, 25 tone de cartofi, 20 de ardeioase, 6 de roșii, 30 de fructe, 6 de vinete, 25 de mii de ouă etc., etc.), iar de la 4 a făcut tot asta. Acum, spre ora 10, ochii îi sînt roșii și, totuși, veseli. Dacă treaba merge bine, și merge, zice, nu-mi pasă de oboseală și nici de bătrînețe! Am minți însă dac-am spune că numai acest „veteran” al pieței, de 26 de ani aici, a dormit azi-noapte pe apucate. El a avut, față de Ion Mălușel, de pildă, avantajul de a sta foarte aproape, pe Bulevardul Coșbuc, căci gestionarul magazinului 207 al I.C.L. Alimentara sector 5 s-a prezentat la datorie tot la 4 și încă venind de departe, din Balta Albă. El a descărcat, 1 041 de kilograme de carne proaspătă care, adăugată altor 3 mii și ceva de kilograme „puse la rece”, au oferit cumpărătorilor nu doar o cantitate suficientă, ci și un sortiment variat. O demonstrează faptul că și la această oră se mai găsesc în vînzare pui, tacimuri și tot felul de specialități, între care creier și ficat.

Dăm o raită prin piață. Autoservirea (responsabil Gheorghe Pavel) e, și ea, bine garnisită. Am primit, scototește responsabilul, 210 kilograme de unt, 360 de pachete cu brînză grasă de vaci, 760 de kilograme de brînză topită, 80 de smințină și 800 de carne, aceasta din urmă sînd aseară, direct de la Popești Leordeni. Alături, la pește, marfa e pe ter-



# a piețelor

lucrurilor. De la vânzător, de la gestionar și până la șeful pieței, de la șeful sectorului comercial și până la primul secretar al sectorului 5, Ion Popescu, i-am întâlnit aici, simbatic noaptea târziu, punind direct umărul, controlând și îndrumând, fiecare după menirea și îndatorirea sa, pentru ca cetățenii din această zonă a Capitalei să vină și să plece de la piață cu sacosele încărcate, cât mai pe deplin satisfăcuți. 15 băieți vinjoși de la Întreprinderea Vulcan, în frunte cu comunistul Gheorghe Tătaru, președintele de sindicat pe secție, au venit să dea o mână de ajutor la descărcatul autocamioanelor. Și băieții muncesc, nu glumă! Șoferi fără odihnă și autocamioane au descărcat aproape neîntrerupt, până spre ivitul zorilor, cind zece fete de la

## Un complex fără complexe: „FLORA“

Totul s-a întâmplat din cauza cenaclului, bată-l vina. Vinerea trecută o bună cunoștință a redacției care-și desfășoară activitatea la restaurantul „Flora“, Ion Mureșanu, m-a sunat la telefon și, în termenii cei mai reverențioși posibili, mi-a cerut două bilete la cenaclu. Eu bilete n-am putut să-i ofer decît în picioare, în schimb Ion Mureșanu m-a convins să vin la restaurantul „Flora“, aflat în imediata apropiere a Casei Școlii. Și nu am regretat pentru că totul, dar absolut totul era ireproșabil, iar atmosfera te cucerește imediat ce-ai pătruns în încălțat, datorită orchestrei care, cu pricepere, talent și dăruire atacă acele melodii odihnitoare și discrete, care se cer la un asemenea local.

După cum se știe aici beneficiază de

tratament geriatric foarte mulți străini veniți din cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. Nici prin cap nu-mi trecea să deschid carnetul de însemnări, dacă două turiste, intrate în cea de-a treia vîrstă, nu s-ar fi apropiat de conducătorul formației, pentru a cere permisiunea să cînte.

Cu toate că locuiesc în același stat american, New Jersey, au nimerit la „Flora“ cam în aceeași perioadă, fără să știe una de alta. Asta este, așa zice eu, ceva normal. Fiind apropiate ca vîrstă, au urmat aceleași proceduri recuperatorii. Dar nu au făcut cunoștință. Într-o bună dimineață, în sala de gimnastică, au descoperit senzaționalul: s-au născut în același oraș, au plecat cu aproape șase decenii din Iugoslavia, au urmat același liceu, au avut aceiași profesori, dar s-au descoperit în România. Și, în seara aceea, au cîntat liederurile pe care le executau odinioară, cînd erau eleve de liceu și cînd nu bănuiau că în anul 1982 se vor cunoaște într-un frumos local bucureștean. Profitînd la rîndul lor de prezența gazetarului, ambele turiste au avut numai cuvinte de laudă la adresa medicilor care, reproduc exact expresia, fac adevărate minuni, și a felului cum sînt primite și servite la restaurant. Acum am gustat bucătăria românească, minunatele ei preparate. Ele se numesc: Maria Schiffer și Maria Krasheninnikoc.

Curioasă mai este și meseria noastră. De multe ori alerg după un fapt de viață zile la rînd, pentru ca altă dată să-ți vină singure în întîmpinare. Deci, observ la o altă masă niște oameni foarte cunoscuți mie, dacă nu direct, cel puțin prin activitatea artistică sau literară pe care o prestează. I-am remarcat fără să dau importanță, dacă nu mi-ar fi atras atenția că Sile Dinicu și George Grigoriu, muzicienii de renume, răsplăteau cu aplauze entuziaste orchestra. Sile Dinicu să aplaude o mică formație de local este cam curios. Îl credeam atît de sătul de muzică, încît faptul m-a intrigat. Motiv pentru care, pentru a doua oară, cu car-

netul în mînă, am cerut scuze nu înainte de a mă prezenta și i-am rugat să se explice de ce „Flora“. Sile Dinicu: „Aici cîntă cea mai bună formație de local, din Capitală, condusă de o capacitate în mîntorie: Marin Năsturea, care aduce aminte de neuitatul Dinu Șerbănescu. Totul sună perfect. Violonistul George Vișan este un artist de zile mari“. George Grigoriu: „O mai veche cunoștință de-a noastră ne mărturisea că liniștea, curățenia și preparatele sînt în perfectă concordanță cu frumusețea muzicii pe care o prestează, fără discuție, cea mai bună formație de local bucureșteană. Pentru că este o mare știință să crezi atmosferă într-un local. Dar, continuă George Grigoriu, profit de faptul că sînteți cine sînteți, pentru a vă spune că am citit în „Flacăra“ discuția pe care a purtat-o redactorul-șef cu cei de la Iris și regret că s-au despărțit. Era o formație de talent care, dacă ar fi descoperit un stăpin artistic, putea cuceri multe culmi!“.

Și seara continua, în liniștea perfectă și odihnitoare a melodiilor executate cu discreție de orchestră. Și iar vedem ceva deosebit: George Grigoriu repetă în surdina cu orchestra, apoi cu un glas mai mult mimat (de, au trecut anii) înghină o romanță scrisă acum două zile și adusă aici pe portativ pentru a fi fredonată autorului versurilor, Gheorghe Constantin-nescu, directorul Editurii Sport-turism. Această romanță, ne spune George Grigoriu, scrisă în stilul vechi al baladelor românești, o dorește la posturile de televiziune într-o desfășurare de orchestră și cor.

Lumea s-a mai împuținat, atmosfera devine mai intimă, iar orchestra trecînd rampa îi cîntă la ureche lui Sile Dinicu, care transpus parcă pe corzile violii poate spune decît: Brava, Brava...

Cuvinte ce se cuvîin nu doar muzicii, ci și celor nevăzuți, precum corpul de bucatari conduși de șeful lor, Paul Șerban, ospătarilor dirijați de Dan Itescu, șef de sală, și priceputului și mereu amabilului responsabil Ion Mureșanu, și altora, din a căror zilnică trudă oamenii la „Flora“ se simt minunați.

DAN BIRLADEANU ■



I.C.L. Materna și I.C.L. Mobila au sosit în sprijinul vânzătorilor permanenți. Mulți dintre cei peste 20 de mici producători, găzduți peste noapte de primitorul hotel de deasupra complexului, au coborît cu noaptea-n cap și și-au deschis tarabele și mesele dichisite de cu seară... Ia mărul, neamule, ia mărul! Prune de Vilcea, prunece! strigau ei.

MIHAI STANESCU ■

## „Dorobanți“

### Nu se pot lăsa sub lacăt mărfuri perisabile

Aprovizionarea se făcuse peste noapte, în dimineața acestei duminici sosind, ca o complicitate la acest belșug al toamnei doar o mașină cu ardei capia de la C.L.F. Smîrdioasa de Teleorman.

Ne este dat să auzim din mai multe locuri cuvinte de laudă la adresa organizațiilor care au făcut din piața „Dorobanți“ o adevărată expoziție. În ce privește celelalte produse, cifrele zilei sînt grăitoare: 40.000 de ouă, 2.400 kg carne porc, 2.500 kg preparate carne, cantități însemnate de făină, otet, mezeluri diverse s.a.

Se mai întîmplă însă să descoperi, în lădițele cu legume și fructe, printre foarte frumoasele produse, câteva strivite — de pildă, la roșii și la ardei — sosite în această stare din depozit. Le mai aleg eu, vânzătorii, și le pun deoparte, cînd dau de ele, dar acest lucru nu înseamnă rezolvarea problemei. Cînd cei din piață descoperă mărfuri care nu corespund calitativ le returnează. Nici aceasta nu este însă o soluție. Pînă la urmă intervine întrebarea: pe banii cu este plimbată marfa statului degeaba? Așadar, ar mai trebui puțin umblat pentru schimbarea opticii depozitelor de legume și fructe.

Revenim în piață în jurul orei 12.30. Încă nu se închisese nici unitățile I.L.F., nici cele ale Gostatului sau Agrocoopului. Mai venise o mașină cu struguri de la Zimnicea. Șeful unității I.L.F., Iancu Petre, hotărâște, în sfîrșit, după discuția purtată cu vânzătorii, cine va rămîne de serviciu, toată ziua, la standul-expoziție. Exigențele dovedite de el la recepționarea mărfurilor primite, se răspunde cu exigență: nu poți lăsa sub lacăt mărfuri perisabile!

În fața centrului de pîine nr. 59 sosiseră, în același timp, două mașini cu marfă. În jumătatea de oră care a durat cu recepția și transportarea mărfii în unitate prin intrarea principală, se adunase atîta lume și începuseră discuțiile neprincipiale, încît mai, mai să se spargă un geam. Nu mai vorbim de busculada mașinilor care se opreau încind gata să atîngă vreun trecător care nemaiavînd trotuarul liber, ocoleau direct prin stradă. De ce se procedea așa, stîmțați tovarăși, cînd amintita unitate are prevăzută prin proiect și realizată de constructor, o a doua intrare, prin spate, pentru primirea mărfurilor? Să fie adevărat că tot acest „blocaj“ se datorează inițiativei unui membru al asociației locatarilor din blocul în cauză, care, cu de la el putere, a blocat intrarea mașinilor? Oricum ar fi, lucrurile nu pot rămîne așa! Așteptăm, și sub acest aspect, vești bune!

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

## Anchiloza gîndirii

(Urmare din pag. 1)

În mod normal, cînd te afli în fața unui creier de elită, cum se obișnuiește să se spună, elementarul patriotism întemeiat și el pe elementara logică, ar conduce la concluzia că respectivul creier se cuvîine rapid pus în condiția de a fi exploatat cu maximum de randament pentru binele tuturor și al țării.

Ce mă tulbură pe mine de la o vreme este constatarea aproape paralizantă că de mai mulți ani pledoariile revistei Flacăra în domeniul științei, de pildă, consumate în mii de pagini, se fac pentru cauza elementară a luptei pentru creiere.

Vine, să zicem, cineva și spune că a inventat un aparat care înlesnește audia telefonică — exemplul nu mai are importanță — omul e inginer, pune pe masă schițele tehnice, dă toate detaliile, te pune să vorbești și la un telefon la care pînă atunci te asculta toată lumea, numai tu nu puteai să-ți auzi interlocutorul, evidentele nu mai pot fi evitate, și exact din momentul acela, automat, se produce un blocaj în lanț și în loc ca bătălia să se dea pentru creier, ea începe să se dea pentru uzarea creierului. Atunci, dar exact atunci, apare anchiloza unor creiere care intră și ele automat în acțiune ca un aparat de blocaj.

Să nu ne facem că nu știm cită birocratie se constituie într-un angrenaj infernal capabil să paralizeze și un fulger în drumul lui luminos spre pămînt.

Ei bine, drama e produsă de anchiloza gîndirii care, spre stupefacția mea și nu numai a mea, se bucură adesea de un climat atît de favorabil încît nu e de mirare că o scleroză sau o lașitate în fața nouului pot fi luate ușor drept repere de stabilitate și de echilibru.

Vine la mine, într-o dimineață un doctor, un om onorabil, care cu meseria lui ar putea foarte bine să se bucure, ca atîta lume, de binefacerile anchilozei gîndirii și care, trecînd peste un preinfarct destul de nefericit mai ales la vîrstă lui, nu ostenește să caute o soluție salvatoare într-un proces în care o lume întreagă e interesată și îmi arată, negru pe alb, cu anteturile celebre și cu semnături nu mai puțin ilustre, opiniile și chiar solicitarea de colaborare ale unor instituții de profil străine iar nedumerirea lui se exprima foarte explicit iar eu, așa mai adăuga dramatic în formula: „Domnule dar eu vreau să lucrez și să izbîndesc aici, la mine în țară!“

Mie mi se pare că e timpul să vorbim foarte deschis despre toate aceste chestiuni, deși să vorbim e un fel de a spune, pentru că, adevărul e că se vorbește, altfel, despre ele deschis pe toate drumurile. Este exact situația în care mă aflam eu, în urmă cu cîțiva ani, cînd scriind pentru Flacăra un articol intitulat *Viața la coadă* cineva a încercat să oprească apariția lui pe motiv că nu e politic să scriem un articol cu un astfel de titlu, la care eu am ripostat, cîștigînd, firește, cu aju-

torul unui creier în stare de funcțiune cu orice risc, că ori scriu eu, ori nu scriu, despre cozi, lumea tot stă la ele și le vede și le trăiește, nu înseamnă că dacă nu scriu eu în presă cuvîntul coadă ea încetează să mai existe, această încetare fiind legată direct de munca noastră și de lupta noastră pentru progres.

Bătălia pentru creiere poate fi cîștigată numai printr-un climat general de receptare rapidă și generoasă și curajoasă interesată în numele societății, al oricărei propuneri care se anunță demnă de interes. Dar spunînd demnă de interes îmi dau seama că am și dat apă la moara anchilozei gîndirii care se blindează cu întrebarea normală dacă ar fi normal rostită, care trimite la: Cine, stabilește dacă e sau nu cu adevărat demnă de interes o propunere? și imediat cercul se încheie păgubitor.

Eu vreau să spun, din capul locului, că sînt pentru condamnarea categorică a celor care se prevalează de anchiloza gîndirii dintr-un domeniu sau altul pentru a părăsi țara care i-a născut și care, cu laptele ei, cu aurul ei, cu cerul ei, cu religia ei, a hrănit creierul de elită ca el să ajungă de elită. Sînt, se știe foarte bine, prin extracție, țărani din Oltenia de sub munte și niciodată nu voi fi, cred, mai fericit decît în ziua cînd voi reuși, dacă voi reuși, să mă întorc și la mine în sat și să stau acolo și să umplu filele viitoarelor mele cărți sub lumina fără de egal pentru mine a cerului de la Slătioara și mai cred că nici un blestem nu este destul pentru a pedepsi părăsirea țării, însă dincolo de opțiunea mea fundamentală, care în orice condiții e România și pămîntul acestei Români, dincolo de această opțiune, nu mă pot opri să mă întreb, și ca mine se întreabă atîția alții — aici e toată povestea pe care e bine, în sfîrșit, să o facem publică, — cum de au izbutit, unii, măcar unii dintre „acea“, să atragă atenția asupra lor și de ce nu am făcut noi ce trebuia ca să atragem atenția asupra lor aici?!

Condamnarea mea e fără drept de apel, dar aș vrea să-i pot condamna și pe cei care, deși nu au părăsit țara n-au fost departe de ideea de trădare a intereselor ei, blocînd cu neputința produsă de anchiloza gîndirii lor o șansă venind în întîmpinarea mai binelui țării. Pe mine personal nu mă încălzește deloc patriotic faptul că cineva mă ține de gît dragăstos dar respirația lui e mai rece ca gheața și dacă nu sînt bine îmbrăcat cu siguranță încep să strănut. Multă lume a bătut moneda pe lozinca iubirii de țară, uitînd că cel mai important e să lăsam tuturor dreptul să-și iubească țara cu tot ce au mai bun în ei, în filinta lor, în mintea lor, în sufletul lor.

Ce fel de patriot e acel patriot care îl pune pe doctorul de care povesteam mai înainte să-mi spună mie, cu lacrimi în ochi, că el AICI vrea să lucreze și să izbîndescă?!

Sîntem, vrem nu vrem, în epoca bătăliei pentru creiere și trebuie să căș-

tigăm AICI în țară această bătălie. Toate creierele noastre fericit inspirate trebuie să izbîndescă aici, sub acest cer, și nimic nu poate să ne facă să pregetăm deschizînd curajoși toate porțile.

Dacă un om înzestrat nu poate să se desfășoare la timpul cel mai potrivit al aptitudinilor și înzestrărilor sale, inclusiv fizice, înseamnă că în această bătălie a creierelor am pierdut o rundă. La mijlocul verii acesteia, la mare, am stat la o masă prietenească invitat de un prieten a cărui fiică luase admiterea la fizică, la Măgurele, ceea ce sigur era o performanță ce se cerea într-adevăr sărbătorită, am stat zic, la o masă și de vorbă, cu un profesor care prin rangul său universitar și prin funcția administrativă universitară trebuia să fie, în imaginea mea, un savant și poate că și era. Aducînd în discuție cazul unui coleg al său, laureat al premiului Academiei la o vîrstă cînd alții abia își fac un locotorat onorabil, bolnav de iscodirea universului și năduind să-l stăpînească în noi ipostaze, înarmat și cu brevete de invenție avînd pe frontispiciu chiar stema țării, aducînd în discuție acest caz, am fost uimit și îndurerat să constat că marele pontif universitar habar n-avea, pe deoparte, de toate meritele colegului său în aceeași disciplină, dar că pe de-așupra mai și ignora superior și ironic, disponibilitatea spre iscodire a confratelui său, el pozînd în sobrietatea savantului. Domnule, i-am spus, acul dumitale bătrînicos nu e poza savantului, el poza sclerozei neputincioase, nu te mai poți bucura de singura șansă a inventatorului și descoperitorului care își află izvorul în curiozitate. Ești bătrîn, nu savant, ceea ce e altceva dar și mai grav mi se pare faptul că acul dumitale fals de savant e irespirabil pentru cel din jur. Am mai cunoscut și eu savanți și chiar de renume și ce m-a cucerit la ei era tinerețea lor contagioasă și neliniștea și curiozitatea lor aproape copilărească în fața fenomenelor vieții.

Însă omul, pe drumul discuției, și-a revenit și a început să se comporte uman și a început să recunoască trist că și el e victima unui mod nefericit de a privi noul pe lume ca pe un pericol pentru liniștea domestică a celor care trebuie să-și deschidă, primii, ușa și pînă la urmă și el e conștient că a ajuns la un fel de anchiloza gîndirii și tot vorbind devenise mai revoluționar decît mine și se certa cu mine ea și cînd eu eram cel anchilozat. Săracul, mi-am spus, el s-a trădat și pe el, și-a trădat și conștiința, și-a trădat și știința, s-a spus cu o sîră a spinării de plastilină conjuncturii, n-a plecat din țară, se bucură bine de binefacerile slujbei pe care țara i-a dat-o, însă, pînă la urmă, el o trădează chiar stînd aici, căci anchiloza lui de gîndire este atît de păgubitoare!

Iată, mă gîndesc eu acum, încheind pledoaria mea cit de pe ocolite am ajuns și eu să spun acest adevăr care îmi stătea de mult pe inimă. Anchiloza gîndirii nu e o metaforă, ea cere vigilența noastră revoluționară ca să putem fi oricînd gata să producem direct și nemediat adevărul.



Inginerul de nave Eugen Gavra mi-e consătean, amindoi am urmat liceul la Beiuș, apoi o bună bucată de vreme nu ne-am mai văzut. Odată, pe când era student la Galați am recunoscut în el același tinăr înalt și zvelt, romantic și elegant, cu remarcabil talent de-a povesti isprăvi și a face proiecte fabuloase. Numai așa îmi închipui că spiritul său aventurier l-a împins din Țara de piatră a Apusenilor tocmai la marginea mării, vătaf și arbitru al navelor. În această postură l-am reînfrânt deunăzi la Constanța, acum ușor cărnit, dar elegant și pedant ca totdeauna, ...pentru ca din vorbă în vorbă, să află că este, pe lângă indeletnicirea sa de inginer în marele port tomitan, expert în dreapta judecare a ciocnirilor între nave, a eșuărilor, a aprecierii cantumului avariilor de tot felul. Și încă singurul expert de acest fel din țara noastră. Or, pentru asemenea expertize trebuie să fii un bun inginer constructor de nave, un bun cunoscător al dreptului internațional și, moralmente, un om drept, nepărtinitor, cu o personalitate care se impune. Restul e beletristică.

Expertii de felul său sînt foarte rari pe mapamond și sînt, cu toții, din orice țară, solicitați printr-o societate independentă, denumită „Salvage Association” cu sediul la Londra și cu filiale în anumite zone maritime. Filiala de care depinde inginerul Gavra e la Pireu și acoperă apele Mării Negre, ale Levantului și răsăritului Mediteranei. Societatea respectivă nu are drept de construcții de nave, nici de comerț, unicul ei scop fiind medierea conflictelor dintre armatorii ale căror nave se ciocnesc (fac coliziune — în limbajul de specialitate), eșuează sau suferă avarii de pe urma furtunilor.

— Meserie frumoasă! — zic. Are și un aer polițist.

E. Gavra zîmbește.

— Și de magistrat. Dar numai pentru literați. Căci, în fond, e inginerie curată. Plus latura economică într-o cit mai exactă precizare a prețurilor necesare reparației navelor, — cînd e cazul — sau a abandonării lor, cînd nu se mai poate face nimic. Dacă greșești îți pierzi reputația și, deci, angajamentul. Pentru că totdeauna societatea de asigurare a vasului vinovat de coliziune va cere contraexpertize, ca să scape de plată sau să plătească mai puțin, după cum societatea de asigurări și armatorul vasului victimă vor cere, la rîndul lor, contraexpertiză ca să ciștige cit mai mult.

— Ți s-a întîmplat vreodată să greșești? — Niciodată. Nu e voie să greșesc. Nu se poate, nici în rîsul capului, să greșesc! De obicei cauzele unei coliziuni lasă urme, sînt clare. Calculul pagubelor se face după listele de prețuri ale șantierei navale. Totul se face inginereste, matematic. Uneori pînă la dolar.

— Dar încercări de-a fi mituit, măsluit sau, mă rog, măcar ușor influențat în emiterea judecăților... —

— Nici vorbă. Totul e să afișezi, de la bun început, o atitudine integră. Nu distanță, nu de mască incoruptibilă. Ci integră pur și simplu. Și să nu primești nimic, dincolo de o țigară, o cafea, — cit să nu pari necivilizat. Uneori lucrezi umăr la umăr cu alți experți chemați și ei la fața locului. Dar nu are importanță. Îți exprimi opinia, o argumentezi fără drept de apel și pleci. Pentru că fără iscălitura mea nici o factură nu este achitată — acolo unde, firește, fac expertiza. Scriu pe factură: cauzele coliziunii (sau eșuării) sînt exacte, prețul reparațiilor este cel oficial și exact. Mă iscălesc. Și deindată factura intră în circuitul bancar.

— Și cum ți se plătește munca aceasta de mare răspundere și tot atît de mare precizie? —

— În dolari. Onorariul meu este și el fixat prin tarife internaționale. De la „Salvage Association” suma pleacă la o bancă americană cu care noi avem relații bancare, de acolo este trimisă la Banca de Comerț Exterior din București, iar din București la Banca din Constanța. Din păcate, suma pe care mi-o propusesem pentru a-mi cumpăra o casă, mi-a fost blocată deși nu mă foloseam de ea decît să-mi cumpăr mici fleacuri de la magazinele Shop. Că de călătorit peste hotare nu călătoresc.

— Cum, adică, nu călătorești? Că doar constructorii de nave, în fine, inginerii navali, călătoresc, însoțind navele să le studieze comportamentul.

— Așa e. Dar eu nu pot. Trebuie să rămîn în Constanța. Nu se știe niciodată cînd sînt chemat pentru o expertiză urgentă. Am fost o singură dată trimis pentru un an de zile, ca șef al unei brigăzi de recenzie a trei nave comandate de România șantierei navale din Szczecin. În brigadă mai erau cu mine inginerul Silviu Badin, specialist la corpurile navei, și inginerul Eugen Stoicescu, specialist în probele electrice și la partea de mașini. Navele au fost foarte bine executate, fiind și astăzi, după șase ani de zile, printre cele mai sigure, de mai mare siguranță în funcționare, din flotă. Noi le-am făcut și recepția; din pricină economice, să nu mai trimitem o altă brigadă, în plus, pînă în Marea Nordului. Asta a fost unica mea ieșire afară, dar pe atunci nu eram ales expert.

Îl privesc pe Eugen Gavra — pe Jenu, cum îl alintăm noi, consăteeni. Îl cunosc din copilărie. Dar de data aceasta, admir imaginea omului de valoare, modest tocmai fiindcă este om de valoare, sigur în ceea ce spune, tocmai pentru că știe inginereste ceea ce spune și, povestind, degajat, fapte care mie, unuia, îmi par paradoxale. Deci îl întreb năucit:

— Păi dacă nu călătorești, dacă nu ai în singe patima albastră a mării, de ce naiba te-ai apucat de meseria asta? —

— Ca să construiesc vapoare. Apoi, ca să dirijez destinul vapoarelor din port. De aici, de unde lucrez și, în fine, să expertizez vapoare. Desigur că tu reții visul din totdeauna al tinerilor de-a ajunge marinari, aviatori sau măcar mecanici pe

o locomotivă. Chemarea necuprinderilor, marile orizonturi. Dar acestea sînt vise romantice, uneori împlinite, alteori nu. Ei, bine. Eu am vrut să fiu inginer de nave și nu consilier. Așa am ajuns din Țara Moșilor la marginea mării. Iar meseria aceasta mi-am ales-o întrucît mi s-a părut cu totul nouă, cu totul inedită. Gîndește-te și tu: mecanici, medici, agronomi, mineri, constructori am văzut și la noi, în Vașcău. Ba și aviatori am văzut — era de ajuns să faci un salt pînă la Oradea și să iei avionul. Dar constructorii de nave, fiorul frumos al lansării unei nave la apă, recepția unei nave, trasarea itinerarelor navei dintr-un port mare și modern cum e Constanța noastră — iată un vis mai frumos decît să plutești pe ape sau să zbori prin văzduh.

— Ai dreptate. Și cum ai devenit expert? —

— Expert am fost eu, practic, încă înainte de a fi în nomenclatura societății internaționale „Salvage Association”. Dar despre asta o să-ți povestesc ceva mai târziu, că e o nostimadă de toată frumusețea. Expert propriu zis și cu acte în regulă sînt din 27 martie 1972, autorizat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, conform decretului 79 din 1971, la solicitarea Judecătoarei Constanța.

— Iartă-mă, dar de ce te-a solicitat Judecătoria Constanța pe tine și nu pe altul? —

Eugen Gavra ride cu dantura lui albă, sănătoasă, printre buzele cărnose, de pe fața bronzată de soare și vînt — descopăr

navele, că doar spațiu de manevrare au destul. Pînă și pe fluviul Dunărea e destul de lăta, pentru bunul Dumnezeu! Desigur, în primul rînd din cauza furtunilor, uraganelor, taifunurilor...

— Da, de unde! Sînt posibile, foarte rar, coliziuni din pricina unor furtuni (mai cu seamă uragane, taifunuri sau avarii) sau eșuări — dar aparatura ultramodernă pe care o au toate navele lumii (minus rarele vechituri, din avaria și obtuzitatea armatorilor, dar și a căpitanului care admite să plece cu ele la drum) zic, aparatura ultramodernă poate evita bine, chiar foarte bine dezastrele. Vina principală, subliniez, vina principală, o au covârșitor de mult, neglijența, nepriceperea, sau amindouă la un loc.

— Totuși, în condiții meteorologice grave: vînt, ceață, valuri înalte... —

— Da, da... Cum ziceam. Și în asemenea condiții, aparatura ultramodernă, armonizată cu știința și arta navigatorului, pot salva nava de aproape orice dezastru. Tot neglijența și nepriceperea sînt de vină. Neglijența și nepriceperea este cel ce face accidentul. Cade victima uneori un echipaj priceput, care nu mai are timp să evite. Cînd are, desigur, evită. Să-ți dau un exemplu: S-a petrecut pe Dunăre...

Se uită într-o agendă de buzunar, în care își are, poate, rezumatele, compendiile accidentelor.

— O coliziune între nava cipriotă Valerie și sava indiană Satya Padaw. Valerie transporta lemn și pleca din Galați

— la Pireu, un coleg bun de-al lui Eugen Gavra era John Willex, englez, mutat de o săptămîna în Japonia...

— A propos, te-am văzut ieri, la Continental, cu un englez, bănuiesc, că doar vorbeai englezește.

— Da. Era Mr. Kest cu care am semnat uneeori împreună expertize. Că, uitasem să-ți spun, eu sînt attending surveyor, adică expertul la fața locului, iar el este expertul principal, șeful oficial, cu sediul la Pireu, deși englez. În genere, nu contează oficialitatea. Expertul e expert, poate veni și din Insula Paștelui. Iată, să înțelegi mai bine, ce scrie în „British Shipping Law” — vol. XIII, din „Shipowner” ed. 1967, la pagina 241, paragraf 569: (Și iar scoate un dosar)

„Salvage Association este Asociația pentru protecția intereselor comerciale în ceea ce privește epavele și proprietățile navale. A fost legiferată și încorporată legislației engleze prin actul regal din 1867. De fapt asociația a fost constituită încă din 1856 de un număr de companii Lloyd iar acum are un comitet al cărui membri provin din reprezentanții societății fondatoare. Societatea ca recunoscută: „Societate Anonimă” nu lucrează cu nave proprii de salvare, ci în acțiuni în interesul tuturor părților cointeresate în sinistre marine și numai cînd este solicitată de armatorul, interesat”. Deci, vezi, interesează, națiune. Numai că noi, țările socialiste, avem experții noștri și nu venim de altundeva. Apoi, mai departe, să cităm: „Asociația negociază contracte, corespunzătoare cu comenzile din orice colț al lumii: se preocupă de salvarea navelor, avioanelor, sau alte proprietăți avariate și supraveghează repararea acestora. Asociația nu are caracter de unitate producătoare”.

Facem o pauză. Tustrei copiii prietenului meu așteaptă să doarmă. Soția sa, Cornelia ne servește whisky, palincă americană, cum o numim noi mai pe ardelește.

— Perfect. Asta e legea. Dar unde intervine, totuși și inima, acum să-ți dau eu un exemplu. Prin 1976 dacă mă înșel, mă aflat în Vietnamul de Sud proaspăt eliberat. Acolo tocmai eșuase o navă românească.

— Da, „Sinaia”.

— Tot din neglijență? —

— Posibil. Nici ai noștri nu sînt perfecțiunea intruchipată, cu toate că tindem spre perfecțiune. Dar reține că era prima lor navigație în Vietnamul de Sud. Imediat după război. Anunțuri și preveniri sumare. Am intrat într-o regiune nisipoasă. Pînă la urmă a fost salvată de vietnamezi.

— Desigur și din consentimente sociale.

— Da. Dar să vezi ceva! Comuniunea de ideologie facilitează, firește comerțul, actele salvatoare, în tiparele ei, — numai că, hm, comerțul e pînă la urma urmei pragmatic, iar legile internaționale favorizează salvatorul: el ia pînă la jumătate din valoarea navei salvate și din prețul încărcăturii sale. Or, cine, prin ce efuziuni sentimentale, renunță la un asemenea chiupir? Una este salvarea oamenilor, a echipajului pe mare, în cazul unei catastrofe, obligație de care căpitanul răspunde cu capul și alta este salvarea unei nave ușor sau mai greu eșuate, cu oameni teferi. Toate navele care produc semnale de pericol sînt salvate de cele apropiate, printr-o datorie intrată pînă în instinct. Dar neglijențele și munca depusă de alții pentru înlăturarea efectului lor, se plătesc. Unde-i lege nu-i tocmeală. Oriunde, pe toate mările, pămînturile și văzduhurile lumii.

— Mulțumesc. Luat cu vorbele, uitasem să te întreb, cine și cum te solicită la expertiză. Te rog să mă ierți. Ca prieten, am luat discuția mai alandala, fără protocol.

— Normal. Stai, atunci, să-ți arăt exact un telex de solicitare. E foarte frumos, foarte protocolar dar și foarte exact. Iată-l. E din 17 octombrie 1980. Că aici s-a deschis, dosarul.

Notez, deci: „De la filiala Pireu a Asociației, către mr. Eugen Gavra. „Nava Al Tawwab se află în portul Constanța și raportează avarii la dieselul generator cu numărul (cutare?). Puteți dumneavoastră, vă rugăm, să expertizați aceste avarii pentru a determina natura, extinderea și reparațiile necesare, precum și costul lor și să avizați oficiul nostru prin telex? Iar apoi să ne transmiteți un raport cu o factură privitoare la toate cheltuielile necesare? Cum și onorariul dumneavoastră?”

Vă asigurăm de respectul nostru” S.S.”

Deci o telegramă cu multe semne de întrebare, în fond de politețe (că există și semne, e drept, indirecte, de politețe) și foarte precisă.

Eugen Gavra își strînge grijului dosarele și le așează în raft cu precizia elementelor puse exact în tabloul lui Mendeleev. Îl interesează această cronologie de fapte maritime dramatice conjugate cu sentimentul lui de îndeplinire a unei datorii civice naționale și internaționale (patriotice și umaniste în fond) are totuși și funcția de panoramare nostalgică a unor amintiri. Dar, el, tresare și protestează spontan. Nu, nici vorbă, nu e cazul de albume de amintiri. Unele cazuri sînt încheiate. Dar altele sînt în litigiu pînă la Tribunalul de la Haga. Desigur, nu se va schimba nimic. Calculele sînt precise, ca făcute pe rigla de calcul. Dar e dreptul fiecăruia să ceară contraexpertiză. Or aici sînt rapoarte, calcule, opinii ce nu pot fi trecute la capitolul amintiri. Nu, zice Eugen Gavra, nu sînt lup de mare să sorb din pipă amintiri desfășurate pe paralele și meridianele globului. Eu calculez, trag concluzii și raportez. Și aștept. Niciodată nu poți prevedea urmarea urmărilor. Deci dosarele lui sînt arhivă. Nu album.



## Integru pur și simplu



în el chipul elevului zîmbitor și zăpăcit din anii de liceu de pe vremea războiului.

— Pentru că m-ar fi găsit mai cu moț. Că doar tot sînt moț la origine. Cine știe? Că pile n-am avut. Rude sus-puse — deloc! M-am insurat sărac, cu o fată săracă din Vașcău. Am trei copii. Cu toții băieți buni și iubitori de carte. Cel mai mare tocmai a luat treapta la un liceu de electrotehnică, al patrulea dintre vreo două sute și ceva de locuri. Fără meditații. Fără să-i cunosc profesorii. Principala e că am fost eu cel selecționat. Dar munca mea frumoasă, captivantă ține de recentii trei ani.

Cu brațul lung ca al unui descălecător ce acoperă o țară, prietenul meu îmi arată o pleiadă de dosare masive, capsate, pe cotorul lat al cărora stau scrise cu o impecabilă caligrafie, în majuscule, nume de nave. Dosarele de acest tip funcționaresc displac. Dar numaidecît am bănuît în filele lor o literatură posibilă. Și rău face Eugen Gavra că nu-și istorisise expertizele de cele mai multe ori pasionante. Le-am sugerat colegilor de la revista „Tomis” să publice un serial din periplurile de expert ale consăteanului meu, de acum constănțean, un serial ce va capta, sînt sigur, atenția unor tot mai numeroși cititori.

Dosarele acestea, ținute parcă nemțește, la staif, conțin peste 50 de cazuri de coliziuni, eșuări, încercări de furturi din marfa transportată (mai ales de carburanți sustrași șiret din cisternele tancurilor petroliere în sala de mașini, pentru a consuma carburanții din... avuții altuia), avarii pe vreme de furtună etc. Deci o întreagă literatură deocamdată numai punctată în rapoarte.

— Dragă Jenule, eu sînt un profan în materie, explică-mi deci, ca într-un abecedar al mărilor, cum și de ce se ciocnesc

spre Sulina, iar nava indiană venea dinspre Sulina, spre Galați, cu minereu de fier. Satya a lovit pe Valerie (nu mai încăpea indoială!) și i-a deschis găuri de apă sub linia de plutire pînă la criza stării de confundare. Am plecat urgent acolo și prima noastră grijă a fost de a trage imediat nava avariată la malul Dunării ca să nu se scufunde în șenalul navigabil al fluviului. Scufundarea ar fi împiedicat întreg traficul fluvial, — pacoste mare! Pagube enorme. De acolo, cu două remorchere zdravene, am garat-o în alt punct, mai sigur. Armatorul a trimis o altă navă — Hoasein — să vină și să preia cheres-teaua, — deci să salveze măcar marfa.

Dar nici Hoasein n-a avut o soartă mai bună. Surprinsă de o furtună, din care se putea salva ușor, a fost aruncată în ape mici, deci imobilizată, la travers de brațul Sfîntul Gheorghe. Deci dublă greșeală a navelor pendinte de același armator. S-a constituit numaidecît o comisie a A.F.D.J. (Asociația fluvială a Dunării de Jos) și am precizat daunele, costul reparațiilor: 10 020 dolari. Iată deci neglijența. Și iată și precizia în calcule: 10 020 dolari. Cum îți spuneam, calculul se face pînă la dolar.

Dar am un exemplu și mai bun, de greșeală repetată. În mai 1982, ca să fim mai aproape de această discuție, nava „Continental Carrier”, un cargou imens, a eșuat la plajele de la Constanța. Salvată de noi, după repunerea pe linia de plutire, a intrat în coliziune cu o navă.

— Dragă Jenule, dar voi experții, care uneori colaborați, vă știți? —

Am văzut apoi o altă minune de precizie Doxa. O agendă pentru cărți de vizită, aidoma unui album filatelic, în care erau încasate o sumedenie de cărți de vizită: colegul de la Varna (Teodorov) bulgarii avînd vreo trei experți, — cel de la Istanbul (Ibrahim) turcii au și ei tot trei,



## flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

S-a întors de curind dintr-un lung turneu la antipodi. Am conversat în două reprize: prima repriză, într-o după-amiază de toamnă urâtă, mohorâtă, a doua repriză într-o dimineață de toamnă luminoasă, limpede. Mi-a explicat că timpul o influențează foarte mult, că pe chipul și în atitudinea ei se reflectă buletinul meteorologic. Melancolică și plină de nostalgie în prima conversație și explozivă, aproape primăvărată în cea de-a doua. Aceasta a fost Adam Erzsebet, actriță la Teatrul Național din Tîrgu Mureș, în zilele de 7 și 8 octombrie 1982, în București. O mare vedetă a lumii. O vedetă pe care trebuie să învățăm să o descoperim, dacă n-am descoperit-o încă.

— Fiind atât de mult influențată de starea vremii, cum v-ați simțit în lungul dumneavoastră turneu prin Europa, Statele Unite, Canada și Australia, traversând câteva anotimpuri, meridiane și paralele?

— Am trăit tot timpul cu sufletul la gură. N-am apucat să-mi revin dintr-un oraș al lumii într-altul. Am fost tot timpul în priză, tot timpul în emoții, încordată, tensionată, plină de griji mărunte și de griji planetare, frământată de crizele culturale moderne pe care le înregistram la fiecare pas, agitată în privința spectacolelor mele care se desfășurau într-un ritm infernal... Am fost un spectator al lumii în aceste luni de turneu... o actriță din România pe meridianele lumii.

— Cite luni?

— Șase... Am fost deci un spectator dar și un actor, pentru că eu jucam pe scenă de una singură în monodramele mele, cu toată încărcătura de explozibil a vremilor noastre. Spectatorii mei erau marcați, desigur, de problemele existenței lor cotidiene, dar veneau la spectacol cu speranța că le voi oferi câteva ore frumoase de viață. Am încercat să le înobiliz, prin artă, sufletele. Și cred că am reușit. Dovadă aceste scrisori de mulțumire, și nu de complezență, adresate instituției din care fac parte, dovadă titlurile acordate: de „cel mai bun interpret al anului” sau de „cea mai bună actriță” care a trecut prin cutare sau cutare loc, dovadă diplomele academice oferite de diverse instituții universitare. Dar, fără îndoielă, timpul, vremea propriu-zisă, frumoasă sau urâtă, m-au marcat. Gîndiți-vă că la un moment dat am plecat de la Calgary, din Canada, unde se înregistra minus 30 de grade, la Sydney, în Australia, unde termometrele arătau plus 38 de grade. Schimbare de fus orar și de febră, trăită sau împlinită în 24 de ore de zbor cu avionul!

— Să lămurim cititorii noștri despre ce fel de turneu este vorba.

— Am fost invitată în mai multe orase de pe mapamond să prezint două din spectacolele mele care în țară intruniseră sufragiile criticii de specialitate și ale spectatorilor, precum și premiile întâi și doi la Festivalul național „Cintarea României”. Este vorba, prin urmare, de două monodrame, nu știu cum să le numesc altfel, gândite și scrise de soțul meu, scriitorul Hajdu Gyözö, pe versuri populare, balade, basme și strigături din țara secuiască (după o culegere a lui János Kriza) și pe baza operii lui Moricz Zsigmond. Prima monodramă se cheamă „Flori de măceș”, iar cea de-a doua „Umbra soarelui”.

— Cum au luat contact gazdele dum-



ADAM ERZSEBET:

## O „monodramă” pe trei continente

nevoastră de pe alte meridiane cu aceste spectacole?

— În primul rînd, nu e prima oară cînd întreprind un astfel de turneu. Acest turneu a fost al patrulea. Evident, nu toate au fost de asemenea anvergură și de asemenea dimensiuni geografice. În al doilea rînd, gazdele mele au luat contact cu spectacolele mele prin intermediul discurilor imprimate cu alte monodrame compuse de-a lungul celor zece ani de cînd am terminat Institutul de teatru din Tîrgu Mureș. Pînă acum am înregistrat patru discuri, dintre care trei la Electrecord și unul la o casă de discuri din Statele Unite.

— Dar cum ați ajuns dumneavoastră la ideea acestor „monodrame”?

— E o poveste mai complicată. Am fost o studentă bună și imediat după absolvirea Institutului am fost repartizată chiar

în Teatrul Național din Tîrgu Mureș. Fiind foarte tînără, mi-am găsit greu un loc meritat în acest ansamblu de actori foarte buni. Nu pot să mă plîng că nu am jucat destul și încă în roluri importante din dramaturgia noastră contemporană și clasică, precum și din dramaturgia universală. Dar simteam că pot face mult mai mult, că am forțe pentru a iesi din anonimatul unei distribuții cuminți și de a împlini un destin de artist complex. Atunci mi-am inventat un spectacol al meu, în care să joc, eventual, mai multe roluri deodată și în care să expun întreaga mea galerie de ipostaze, de la tragic pînă la comic și grotesc. Să știți că un actor își câștigă greu un loc adevărat într-un tea-

(Continuare în pagina 18)

ADRIAN DOHOTARU ■

## Noua frontieră a sufletului uman

## De spusul și nespusul Mircea Micu

Unul din singuraticii și cei mai dragi oameni ai vieții mele este poetul, prozatorul, ironistul și mai presus de toate acestea omul Mircea Micu.

După părerea mea născută de vis, de noapte, de coșmar fericit, el este cloșul virit în realul vieții mele din viața petrecută a lui Eminescu, a lui Slavici și a lui Caragiale. Acesta neputînd să moară, nemuritor în cuvinte fiind, deci neputînd să moară ca și fapții, l-au trimis pe al lor de Mircea Micu, pasăre cu trei aripi, ca să ne zăpăcească cu frumusețea de a avea un caracter fix.

Mi-aduc aminte, în Iugoslavia fiind, monumentul arhaic numit Sveti Naum, înălțat deasupra lacustrului lac Ohrida, în preajma altarului de piatră, într-o gură de piatră, unde îndeobște se aruncă un bănuț ca să îți auzi sufletul bătînd. Ei bine, se aud sufletele valurilor din adîncă mare lacustră zicîndu-ți uneori Da, alteori Nu. În cazul meu, bătaia inimii pămîntului nu spunea nici Da, nici Nu. Spunea M de la Mircea și tot M de la Micu, prietenul de care mi se făcuse dor de-o viață toată.

Astăzi, cînd stau și scriu versuri, cînd am pat și cort, am o stea fixă a prieteniei în sufletul meu. De bate vîntul tare și cu zăpezi, mă liniștesc că ele se numesc toate Mircea. De slau și sint liniștit, pe toate vînturile cu zăpezi le numesc Mircea.

Și-acuma, că tot veni vorba, ce creier poate să treacă pe lingă un țarm. Și dacă stau bine și mă gîndesc, și mă și răzgîndesc, ce țarm poate să treacă pe lingă un creier.

Aceste gînduri au fost dîctate unul prieten cînd încă nu începuse să plouă cu dor.

NICHITA STANESCU ■

## Vorbii și scrieți

## românește

## Gramatica în școală (I)

Fiindcă vorbim de o cauză, cea a gramaticii limbii române în școală, atât de scumpă celor ce-și înțeleg „deplin” responsabilitatea, trebuie să subliniem că „Programa de limba română” pentru clasele V—VIII, editată de Ministerul Educației și Învățămîntului, constituie un moment de satisfacție pentru cel ce privește în urmă, dar și un semnal sau un act reparatoriu care îl vor alcătui totuși, în urma unor largi discuții publice, profilul regenerat.

Am asistat și asistăm acum la trepte (și eforturi) spre a repune în drepturi, spre o legitimare a tuturor exigențelor îndreptățite, pentru a da „un curs nou studiului limbii române în școală”, care să contribuie la o mai bună stăpînire a limbii române de către elevi, la formarea orizontului lor de cultură generală, la educația morală și patriotică a tinerii generații. Mă gîndesc, dacă nu cumva, aflîndu-ne într-o epocă de regenerare, procesul n-ar pretinde și reabilitarea limbii latine, pentru niște latini ce sîntem, pentru a nu o mai considera, cum se știe,

## Cuget, deci exist

## Tradiție și actualitate (III)

Criteriile-scop privesc finalitatea socială a valorificării moștenirii sociale. Ele ar putea fi considerate din punct de vedere: a) informațional; b) educativ; c) practic-constructiv. De fapt, acest set de criterii sugerează direcțiile principale pe care se înscrie criteriul actualității, respectiv rațiunea în virtutea căreia un anumit decu-

aj cultural tradițional este selectat pentru a fi restituit prezentului. Un element cultural aparținînd genetic trecutului poate fi racordat timpului prezent prin aptitudinea sa de a funcționa în perspectiva unuia sau a mai multor scopuri. De regulă, unul devine predominant, astfel încît și criteriile-metode utilizate vor fi subordonate în mod esențial acestuia.

Recuperate în perspectivă informațională, elementele tradiționale devin piese de arheologie culturală, de reconstituire a unui anumit spațiu axiologic. Ele răspund prin aceasta unor necesități circumscrise diferitelor ramuri ale istoriei culturale.

Criteriul educativ, în calitate de criteriu-scop al valorificării, are în vedere recuperarea elementelor trecutului cultural pe temeiul valențelor lor etice și estetice, rezonante cu idealurile și proiectele educative ale societății actuale.

Criteriul practic-constructiv vizează demersul de valorificare din perspectiva sugestiilor pe care tradiția culturală le trimite în direcția activității contemporane de creație. Firăște, modalitățile în care ea devine aptă să funcționeze în calitate de „sugestie constructivă” într-un nou orizont social, cultural și ideologic, diferă potrivit specificului spațiului axiologic în care devine operantă. Într-un fel este asimilată tradiția în sfera științei, într-alt mod în spațiul creației artistice, într-o modalitate diferită de ambele funcționează aceasta la nivelul creației social-istorice.

Criteriile-metode se referă la principiile metodologice care guvernează demersul de cercetare, de explicare și de interpretare a moștenirii culturale. Cred că nucleul unei asemenea metodologii îl reprezintă: a) criteriul istoricității, b) criteriul contextualității, c) criteriul specificității valorilor.

Aceste principii sau criterii metodologice derivă de fapt din esența dialecticii materialiste ca metodă generală de investigare a realității.

În procesul critic de valorificare, criteriile enunțate nu trebuie considerate facultative, ci necesare, în scopul evitării spontaneismului, a subiectivismului, a unei atitudini îngust-pragmatice, a unor tendințe dogmatice etc.

OLTEA MIȘCOL ■

ca o „limbă străină”. Aceasta ar însemna, pentru noi care ne ocupăm cu gramatica istorică, cu dialectologia, cu istoria limbii, că și limba română nu este străină, de vreme ce putea figura prin cataloagele școlare la „dexterități” (!). Absența limbii latine — în primul rînd — (și a limbilor străine) a fost, nu numai după părerea noastră, una din injustițiile învățămîntului, pe care această Programă o dezvăluie (fie și indirect) și o confirmă.

Noua Programă aduce o „restructurare de concepție, de conținut și de metodă care impune schimbări calitative în practica didactică, în mentalitatea pedagogică a unor cadre didactice, în scopul ieșirii din rutina șabloanelor (nu sună... a pleonasm?, n.n.), din mecanicismul și dogmatismul analizelor gramaticale din multe lecții de limba română”. Metodologia predării gramaticii a fost favorizată, cel puțin în parte, și de ponderea pe care o au orientările moderne ale lingvisticii, ale gramaticii structurale sau generativ-transformaționale. Ce păcat că n-a putut profita mai mult de logica matematică, disciplină cu care elevii se familiarizează încă din gimnaziu!

GH. POALELUNGI ■



## Ion Barbu în lectură modernă

Evoluția exegezei unui mare poet poate da, până la un punct, măsura evoluției literaturii însăși căreia îi aparține, marcând prin schimbările de perspectivă vizavi de opera sa etapele unui proces complicat, ce-și află astfel o „unitate de măsură”. Poate fi cazul lui Eminescu, pentru literatura noastră, al lui Homer, pentru greci, al lui Hölderlin, pentru spațiul germanic, sau al oricărui creator autentic, în care confluează și se decantează valori preexistente și virtuale în egală măsură.

Fără să putem vorbi de o redescoperire spectaculoasă. În sensul strict al cuvintului, re-lectura critică, dintr-o perspectivă accentuat sistemică, făcută poeziei lui Ion Barbu în ultimul deceniu, vadește latențe interpretative neașteptate, așa cum probează în ultimii ani și proza lui Sadoveanu, a lui Mateiu Caragiale, poezia lui Blaga. Într-un timp relativ scurt, exegeza barbiană s-a îmbogățit cu câteva titluri de cert interes: Dorin Teodorescu, Poetica lui Ion Barbu (Editura Scrisul românesc, 1978), Șerban Foarță, Eseu asupra poeziei lui Ion Barbu (Editura Facla, 1980), Mircea Scariat, Ion Barbu. Poezie și deziderat (Editura Albatros, 1980), Marin Mincu, Ion Barbu. Eseu despre textualizarea poetică (Editura Cartea românească), la care se adaugă o seamă de studii apărute în volume sau în presă, asupra cărora nu ne vom opri aici, dar între care nu putem să nu semnalăm pe cel al Roxanei Sorescu, din volumul Interpretări (1979), și pe cel al lui Marian Papahagi, în Eros și utopie (1980), ca fiind contribuții de indiscutabilă greutate în domeniu.

Ceea ce unește aceste abordări critice este acolada unei vizibile preocupări pentru construcții exegetice unitare, care evident presupun considerarea materialului poetic ca unitate. Dacă în prima sa etapă, cea antebelică și contemporană poetului, exegeza barbiană este reductibilă (numai din rațiuni metodologice) în ultimă instanță la: 1) primatul verdictului asupra dezvoltărilor analitice; 2) deliberarea critică asupra valorii sau nonvalorii formulei ermetice din ciclul Joc secund și 3) considerarea creației lui Ion Barbu ca evoluție fracturată, în cadrul căreia pot fi izolate și descrise cele trei etape binecunoscute încă din studiul lui Tudor Vianu, eseurile semnate de Șerban Foarță, Dorin Teodorescu, Mircea Scariat și Marin Mincu atestă o mutație importantă în receptare. Alături de extensia analitică și de depășirea dispușiei ermetismului autentic/ermetism „filologic”, aceste volume se ordonează în funcție de premisa integralității operei barbiene. Capitolul Poezia lui Ion Barbu ca operă din cartea lui Dorin Teodorescu debutează astfel: „Paginile ce urmează au un revers polemic intrucit răspund, prin ceea ce scot la iveală, celor care s-au îndoit de unitatea creației barbiene ori au acuzat-o franc de eclecticism și de incongruență (...). Credem că poezia barbiană are însușirile necesare unei opere: reveniri, trasee ciclice, o unitate dialectică, aflată dincolo de momentele de ruptură”. Iată afirmații ce pot foarte bine prefața o critică a criticii pe marginea exegezei moderne a lui Barbu. Mai mult, ideea integralității operei barbiene este demonstrată nu numai la nivelul creației poetice propriu-zise, ci ea antrenează și teritorii considerate îndeobște auxiliare: teoretizările pe marginea poeziei (Dorin Teodorescu — capitolul Eseistica ermetică), memorialistica și corespondența (la Mircea Scariat), poeziile ocazionale neincluse în volum ș.a.m.d.

Cele patru titluri, selectate în virtutea criteriului fragil al volumului (criteriu care, din păcate, lasă în afara discuției studii importante cum sunt cele ale lui Ov. S. Crohmălniceanu din Literatura română și expresionismul și din Literatura română între cele două războaie mondiale, Nicolae Manolescu — Lecturi infidele, Al. Paleologu — Introducere în poezia lui Ion Barbu. Viața românească, ian. 1967, precum, și monografia lui Dinu Pillat — Ion Barbu — recent reeditată, care are valoarea unui excelent instrument de lucru, cu inerent caracter expozițiv etc.), sunt așadar tot atâtea grile de interpretare a poeziei lui I. Barbu, care propun o demonstrație din unghiul psihologiei creației (Mircea Scariat), o încercare de acreditare a existenței unei poetici barbiene (Marin Mincu), o hermeneutică barbiană, bazată pe ideea sincretismului poeziei ermetice (Dorin Teodorescu) și, în sfârșit, o serie de aplicații de critică arhetipală (Șerban Foarță).

În consens cu studiul pomenit al lui Al. Paleologu și cu cel al lui Marin Mincu — Hermetism și obscuritate — din Critice II, D. Teodorescu abordează frontal chestiunea ermetismului barbian, din perspectiva relației lui cu hermetismul antic. Ideea cea mai fertilă a eseului său — sincretismul poeziei ermetice — îi îngăduie detectarea aluviunilor de motive magic-oculte, de literatură alchimică, de gnosticism și doctrine ezoterice. Calificativul de „operă secretă” lămurește, în chip paradoxal, asupra ariei de referință pentru care optează autorul în comentarea lui I. Barbu. Deși având acces la aproximativ același cimp referențial, Șerban Foarță și Marin Mincu evoluează totuși în direcții diferite. Critica arhetipală — posibil prototip de analiză detectabil în Eseu asupra poeziei lui Ion Barbu — este evident deservită de apetențele ludico-manieriste ale stilului. Simbolistica numerelor (în tradiție creștină, ne sugerează Ș. Foarță), prezența mitului solar, a unei heliosofii, Iason, Dionysos și Dochia, Ulyse și Narcis sint făcuți să apară fugitiv din subtextul versurilor Jocului secund, presărind cu idel unorii extrem de interesante un fel de eboșă a unui posibil autentic eseu.

Dimpotrivă, Marin Mincu se vadește a fi un adept al construcției, al demonstrațiilor rotunde. Părăsind soluția „romantismului gnomic”, ca și pe cea a interpretării în linia doctrinelor ezoterice, Eseul său despre textualitatea poetică detectează elementele unei poetici barbiene de aceeași anvergură cu cea a lui Mallarmé, Poe sau Rimbaud și demonstrează convingător textualitatea și textualizarea, într-un demers cu alură semiotică.

O altă cale de discernere a surselor ermetismului barbian încearcă Mircea Scariat, într-un eseu de mică întindere, în care creator și operă sint puși într-o relație pe care autorul o denumește la un moment dat „refuzul confesiunii”, acceptând însă prezența unor „erezii confesive” și a unor „confesiuni acceptate”. Mircea Scariat reia ideea mai veche a subiectivității poeziei ca efort de disimulare poetică a eului în linie nietzscheană, relevând — chiar dacă nu până la ultimele consecințe — o nouă cale de urmat în analiza lui Ion Barbu.

Dincolo de faptul că poezia ermetică a lui I. Barbu înlesnește prin chiar atributul ei „actul specular”, narcisic al noulor metode critice, dincolo de latențele interpretative de care pomeneam la început, care să fie totuși secretul selectării atit de frecvente de către critica actuală? O explicație, între atâtea altele posibile, poate fi însăși existența, incontestabilă astăzi, a unei veritabile descendențe barbiene: de la Dan Botta, Simion Stoilnicu, Eugen Jebeleanu (de tinerețe), până la Nichita Stănescu, Leonid Dimov, Cezar Baltag, Sorin Mărculescu, Mircea Ciobanu, ori Daniel Turcea. Astfel încât o propoziție ca aceasta: „...ermetismul poetic se poate chema la noi barbism” (Dorin Teodorescu) este plauzibilă, sub rezerva — seducătoare — a unei viitoare demonstrații.

TANIA RADU

## POEZIE

### Mașinării inactuale

O simpatică poezie barocă alcătuită exclusiv din sonete este aceea a lui Tudor George din „Inventar celest” (Ed. Cartea Românească, 1982), un masiv volum de peste 500 de pagini, ilustrat chiar de autor (care se dovedește și un grafician talentat, cu subțirime în linii) și cu o împărțire pretențioasă, în șase părți, asemenea celeia a cărților medievale: „Inventar celest”, „Infernul derizoriu”, „Bestiariu”, „Purgatoriul patetic”, „Paradisul domestic”, „Zodiac”. Aspectul de bouquin din alte vremi este, cu toate acestea, iluzoriu, poetul nu a avut în vedere vreun efect derivat din aceste așa-zise cicluri sau „cărți”. Risipite, prin neglijență, ele se pot recompuce în fel și chip, fără pierdici esențiale de ordin conținutistic, căci Tudor George nu a dezvoltat, practic, vreo idee superioară simplei convenții lucide. O lirică „zodiacală” e și în „Bestiariu”, elogiul obiectelor de veselă și al țacurilor este mai la tot pasul; a lua în serios ceea ce poetul a croit ca să se amuze ar fi, pentru critic, fatal. Dealtfel, „concepția” e tot ce poate fi aici mai străin, autorul e un talent nativ, un caz rar de abilitate tehnică de felul aproape al prestidigității. El pare a vorbi în versuri și, mai clar, în sonete, mașinării lui inactuale ies, artizanale, ca dintr-un corn al abundenței. Miile de poezii produse de Tudor George probează acest ingeniu „naiv” care lucrează mecanic și, practic, nu se poate sfârși decit atunci cind poetul tace.

În lirica lui Tudor George s-a așezat o surdina culturală care nu e fără treme. Omul citează erudit și pornește aci dintr-o strofă de Milton, aci dintr-un paragraf al lui Cyrano de Bergerac, dincolo din Cantemir, în altă parte invocă pe Galen, pe Shakespeare, pe Morgenstern, adeseori pe G. Călinescu, al cărui histrionism liric l-a înțeles de minune, pe Sidney, Erasmus... Infățisarea aceasta de erudiție stridentă ar fi putut fi supărătoare și artificială, poetul a simțit dealtfel primejdia și a redus totul la o necontenită ironie afectuoasă, rezultată din amestecul aluziei erudite și „nobile” cu expresia cea mai directă, „trivială”, ca aici: „Fiindcă-am primit o togă-n dar, o cîrpă / De șters la birt (nu masa, ci podeaua) / Poetul Marțial și-află bealeua: / Pe împărat să-l cînte și-a lui stirpă”. În aceasta Tudor George a imitat pe Villon, compoziția lui estetică este în fond villonescă, înțelegind prin aceasta precizie-tehnică și materie „nepoetică”, indiferență la temă, virtuozitate pură, sentiment contradictoriu față de șablon, tratat cu fidelitate ori parodic. Nu poetica lui este de luat în seamă ci poezia așa cum se prezintă, adeseori admirabilă.

Tudor George e un remarcabil poet al obiectelor despre al căror „duh” a și scris cîte ceva: „Obiectele vetuste d-abia mai lăcrămează, / Din Soarele Virtuții, c-o-ntrziată rază...”. El a întocmit un „inventar” anticăresc, evocînd orologiul, lornionul, gramofonul, o galerie de gravuri casnice de unde nu lipsesc scrumiera, tirbușonul, scaunul și jilțul, ascuțitoarea, ușa, cheia, patul, veioza, apoi — un sinoptic de vestimente (bască, blugi, frac, cămașă, palton), un catalog de specii literare (epigramă, „sonetele”, etc.). Fantezia pare a nu avea limite, poetul cîntă păduchele, puicuța, „borfetul” și varza, claponul, anofelul, guma și buricul, urechelnita, reșoul și saboții, furca și ochelarii. Un baroc al obiectelor descrise perifrastic și, pe cit e cu putință, integral a pătruns peste tot, de parcă Tudor George ar voi să poetizeze întregul univers de la bacterie la planete, pe o enormă pinză care să rivalizeze cu Geneva. Nu doar temele sint ale barocului ci și stilul propriu-zis. Poetul creează extravagant combinînd neologismul cu argotul, scoțînd efect din meraviglia, uimind prin combinațiile de neconceput. Puțini sint aceia care să construiască liric din limbajul mahalagesc fără a părea triviali: M. R. Paraschivescu și Tudor George sint însă experții. Apoi versificația exterioară: poetul rimează savant și surprinzător, inventează cuvintele care să se potrivească acolo unde sunetele nu se conjugă; nici o alăturare nu i se pare de neconceput (ciucuri-mucuri, chimen-Himen, lei-zdrăngănei, aplică-gagică). Inventivitatea nu are margini și acest domeniu al asociației fără granițe e nota lirică acestui curat poet libertin, inactual însă inconfundabil, vorbind în sonete, autor de miile de poezii: Tudor George.

ARTUR SILVESTRI

## ESEU

### Stéphane Lupasco în românește

Logica dinamică a contradictoriului este prima antologie reprezentativă a operei lui Stéphane Lupasco în limba română. Filosof francez de origine română, el s-a născut în București la 11 august 1900. Antologia a fost alcătuită de Vasile Sporic, tradusă tot de el. C. Noica ne-o prezintă cu un pătrunzător Cuvînt înainte, iar Vasile Sporic urmărește, într-o remarcabilă postfață, liniamentele gândirii lui Lupasco. Pentru a veni în ajutorul cititorilor mai puțin pregătiți în domeniul logicii și epistemologiei moderne, antologia cuprinde note ale traducătorului și ale logicianului Gheorghe Enescu.

Într-o scurtă prezentare a gândirii lui Lupasco putem spune doar că ea înalțează din diversitatea dialecticii cunoașterii și se înscrie ca una din formele majore ale dialecticii, deci ale diversității dialecticii. Și vom mai spune că, în virtutea epistemologiei sale dialectice, sint posibile și necesare diferite dialectici. Vom aduce drept probe în spiritul afirmației citeva texte revelatorii pentru gîndirea lui Lupasco. Studiul stăruitor și îndelung va permite nu numai pătrunderea în miezul acestei gândiri dinamice, ci și o înnoire logică și epistemologică a celor care se vor aventura în această activitate. Iată ce scrie el despre limitele logicii clasice: „o logică precum cea clasică, lipsită de noțiunile intrinsece de potențialitate și actualitate, iar prin aceasta de cele de energie și conflict, se dovedește din zi în zi mai inadecvată și mai nepotrivită față de cercetările științifice contemporane. Să ne gîndim însă nu numai la datele fizicii cuantice, ci și la cele ale biologiei contemporane, ale psihologiei, normale și patologice, și chiar ale istoriei umane, în care contradicția și-a găsit locul de preferință!” Continuînd argumentarea în spiritul dezvoltării dialecticii, el arată: „Ele (științele — n. n.) par a scăpa de sub puterea gîndirii clasice; se ciocnesc de modul nostru obișnuit de înțelegere; nu mai sint aceleași cînd le raportăm la ei; le lipsește ceva specific și esențial. În mod vădit, ele nu mai aparțin vechiului aparat logic aristotelic, cu atît mai puțin vizibil, nici gîndirii dialectice a secolului trecut la care unii încearcă citeodată să le reducă”. Căci, adăugăm noi, dacă se încearcă reducerea lor la dialectica secolului trecut se operează o reducere a poului pe care acestea l-au adus în orizontul cunoașterii și al logicii, pe de o parte, și o reducere a dialecticii la o dialectică sustrasă devenirii, pe de alta. Dialectica este nu numai cunoaștere, ci și epistemologie a ei. Arătînd că problema contradicției este centrală pentru vremea noastră, Stéphane Lupasco ne propune o logică dinamică a contradictoriului: „într-o logică dinamică a contradictoriului, distincția dintre logica formală și logica aplicată devine neglijabilă: orice noțiune este aici activă, orice idee — energetică, în virtutea a însăși naturii lor logice”. Din logica dinamică a contradictoriului se desprinde o concluzie netă împotriva neopozitivismului: „Și dacă într-o asemenea logică totul se înlanțuie și se deduce, deducția nu se mai dovedește instrumental unei tautologii oarecare, ci mai curînd o geneză dialectică, arboreesentă și multiformă, care cuprinde, ca pe un caz particular, atît ceea ce numim îndeobște deducție, cit și ceea ce e desemnat sub numele de inducție, necesitatea acestei dialectici presupunînd însăși necesitatea diversității și a noului, iar devenirea ei neputînd fi oprită, de nimic. Poate că, în evoluția spectaculoasă a științei, tocmai de aici decurge sprinteneala și prospețimea, veșnica primăvară a demersurilor sale deductive”.

Logica dinamică a contradictoriului se integrează, fericit, literaturii epistemologice, logice și metodologice românești, care a cunoscut o remarcabilă dezvoltare în ultimele două decenii. Notele care însoțesc lucrarea (e vorba de cele ale lui Gheorghe Enescu și Vasile Sporic) fac dovada competitivității gândirii românești în domeniile de vîrf ale logicii, dialecticii și epistemologiei.

ION STROIE

## CAP LIMPEDE

### Despre corectură...

A apărut, în aceste zile, o carte care se parcurge cu un mare interes: Amintirile unui fost corector (Editura „Cartea românească”) de Petre Stoica. Paginile volumului evocă, printre alții, pe G. Călinescu, Mihail Sadoveanu, T. Vianu, Dimitrie Stelaru, A.E. Baconsky, Teodor Mazilu, Marin Preda. Autorul își prezintă eroii cu deosebită căldură și ne invită să-i cunoaștem uneori în ipostaze mai puțin obișnuite. Din păcate, această elegantă apariție editorială ne este dăruită — culmea ironiei, dacă ne gîndim la titlu! — cu o sumedenie de greșeli de corectură, ceea ce, la urma urmei, e o gravă împolitețe față de cititori. (G. A.)

### După 3 ani

Cine bănuia că atunci, în octombrie '79, cînd l-am întîlnit pe Dinu Săraru, asta avea să însemne și începutul activității mele la Teatrul Mic? Nici chiar eu. Era ca și acum, o toamnă lungă și frumoasă și participam

cu toată ființa la un act istoric pentru cultura teatrală românească.

Intr-o epocă plină de industrie, printre magazine și ministere, acolo, pe bulevardul Republicii la numărul 21, lua naștere o nouă sală a Teatrului Mic, un teatru politic, un teatru al tinerei generații, un teatru al increderii în cultura românească, un teatru al aspirațiilor ei, Teatrul Foarte Mic.

Mi-e greu să spun în citeva cuvinte ce-a însemnat acest teatru pentru mine, de-a lungul acestor 3 ani. Mari satisfacții profesionale, intruchipate în cele citeva recitaluri, întîlnirea cu un public avizat și dornic de cultură, întîlnirea cu un colectiv artistic de-o mare valoare și conștiință profesională. Un loc după care ar tinji orice compozitor și interpret, pentru a fi văzut și ascultat, un loc unde se pot repeta, crea și experimenta noi modalități de exprimare...

Nu e oare un câștig? Nu e oare o școală profesională extraordinară? Nu

e oare un serviciu enorm adus muzicii tinere, căreia nu întotdeauna i s-a acordat creditul pe care l-ar fi meritat? Nu e oare un omagiu adus oamenilor pentru care există și muncim?

În numele acestor realități, în numele acestei muzici pe care o slujesc, în numele generației mele, dă-mi voie să te omagiez FOARTE MICUL NOSTRU TEATRU cel de toate zilele! (Nicu Alifantis)

### Design și indiferență

Întreprinderea de geamuri din Scăieni expune la galeria Artind, din strada Șelari, o galaxie de obiecte și mobilier confecționată din sticlă. Galeria a trecut în acest timp aproape neobservată de presă, de public și chiar de forurile competente din industrie și din cooperatie. În galerie sint expuse mostre de mobilier confecționat dintr-o materie primă ieftină și spectaculoasă din punct de vedere utilitar și estetic. Pornind de la această expoziție ar fi necesar

să repunerea în discuție a „design”-ului, considerat încă în unele întreprinderi ca o îndeletnicire laterală.

Expoziția de obiecte și de mobilier din sticlă, inițiată de întreprinderea de geamuri din Scăieni, ne aduce aminte de faptul surprinzător (ca să folosim un eufemism) că meseria de designer nu este trecută, deocamdată, în nomenclatorul de meserii al Ministerului Muncii. Completare necesară și imediată dacă ne gîndim că astăzi toate elementele de civilizație produse spre a fi destinate circuitului uman sint proiectate cu ajutorul designerilor, pentru a deveni cu adevărat rentabile și competitive.

Oricum, odată cu prima Trienală de design, în curs de organizare în această toamnă la București, sperăm ca opinia publică să se poată informa mai atent asupra dimensiunilor acestei îndeletniciri moderne. Pe cînd o „trienală” a... sociologilor și psihologilor din industria (Aron Domide)



FILM

Femeia din Ursă Mare

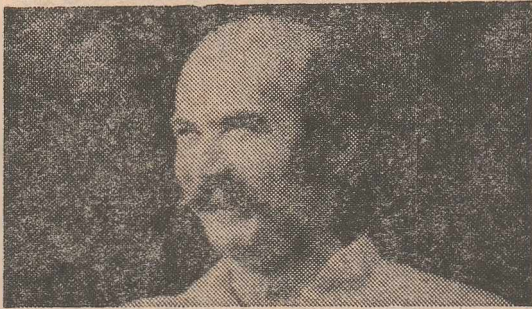
Doar un pretext, un pretext care ar fi putut fi o premisă, dar nu e, nu e decât un pretext. totul rămâne la nivelul pretextului și pădurea și forestierii, și șantierul și oamenii de pe șantier, și barăcele și detunăturile și cantina și restul. Dar mai ales Mărie, eroina filmului. Care ar fi, înțelegem din spusele celorlalți și din vorba ei gravă și decisă, un fel de Pindar tinăra din Pentru cine bat clopotele, o femeie-comisar-demiurg-cetățean-mamă-soție-luptător-justiciar-copil-înțelepciunea populară personificată. Această femeie-monument are un vis. În vis se îndrăgostește de un om real. Ce urmează este de neînțeles, trama se țese din mucava și convenții și platitudini și fum. Ca și cum de la Romeo și Julieta încoace cineva ar fi descoperit totuși cauza amorului fulgerător, cineștilor li se face rușine de faptul că lasă dragostea tinerei femei doar pe seama visului și se prefacă a ști mai mult și astfel ia ființă o nefericită și forțată alianță sentimentală. Tot ca în Hemingway, și aici eroul este tot artificial. Dar nu luptător, ci un borfas sadea, un escroc sentimental, urmărit de justiție și mai ales de dorința de a se căpătuți furind și înșelind, foșind-se, îmbătându-se, lăudându-se, mințind, lovind... Cam acesta este eroul de care trebuie să se îndrăgostească femeia-stincă. De ce? Lăsând fără răspuns această întrebare, realizatorii au impresia că au atins nivelul realismului: așa e viața! Totuși îl dau o șansă: în mină are desigur loc o surpriză. Patru oameni sint prinși acolo și cine se oferă benevol ca să-l salveze, mare nădrăvănie! — toată filmarea e naivă și de o superficialitate pe care pur și simplu nu o înțeleg — el, artificialul. Cu platitudinea aceasta naivă și puerilă realizatorii consideră că personajul a devenit suficient de complex pentru a-l feri de alte analize psihologice. Și-l lasă așa, grobian și urit. Ea nu vede ce se întâmplă înăuntru, aude doar o detunătură și apoi îl vede pe el ieșind teafăr și surzind, Dorel Vișan. Și ea se îndrăgostește de el atunci definitiv și dureros, scapă un pumn de sare în mîncarea forestierilor și așa continua pe acest ton și cu alte exemple dacă iată de cînd încerc să gășesc o justificare, o rațiune aș găsi, ceva acolo estetic, politic, orice, dar să fie ceva, pentru care cineva a decis să se facă acest film copilăros în articulat, diletant în motivații, plat și arid și dinainte știut în desfășurare și eu care trebuie să scriu despre această creație artificială, falsă fiindcă e bine să încurajăm cinematografia națională uitînd mereu și mereu că în spatele cinematografiei încurajăm, de fapt, comoditatea în gândire, funcționarismul, birocratia, diletanțismul, fiindcă să nu ne îmbătăm cu apă rece, deriziunea intrigii și descumpănitoare, descurajantă, îmi vin în minte secvențe care n-au decît o singură calitate, aceea de a consterna prin lipsă de profesionalism și evidența jenantă a contrafacerii și iarăși nu mai înțeleg care este rolul producătorului, în fond creatorii n-au nici o vină, e normal ca ei să creadă despre produsul muncii lor că este deosebit și valoros, e normal ca ei să aibă argumente în acest sens, dar acest film creează impresia că n-a mai avut nici o altă viză, că nimeni, absolut nimeni n-a mai citit scenariul, că nimeni nu s-a întrebat, nu a întrebat, incit automat concluzia ce se impune este una singură: scrieți scenariu anoste, stupide, închipuie, diletante, cu o condiție, să nu aibă probleme, și nimeni nu va spune nimic, dacă aveți un susținător, în cazul nostru Adrian Petringanu, pe care n-ajung să-l pricep ce și-a închipuit cînd a acceptat să iasă pe piață cu o asemenea producție.

Bun, femeia-stincă a reușit să-l împingă pe tatăl copilului ei spre șantier, din nou spre șantier, nu e prima oară cînd omul revine pe șantier, și-a impus voința, a făcut să învingă dragostea, dacă ceea ce simte circumarul, fostul artificier se poate numi dragoste, singurul lui gest de afecțiune este bucuria cu care o întîmpină pe femeia revenită, cu un ochi pe ea și cu unul pe patul desfăcut, atît, dar în sfîrșit pentru cit timp pentru cit timp reușește ea această ispravă, pentru că lupul e cu părul, și atunci care a fost rostul acestui film? Să dovedim mecanismul prin care o femeie-munte, o femeie-tiran, o femeie-torent ajunge o biată petentă pe sălile tribunalelor? Ceea ce nici n-ar fi rău dacă filmul ar urmări cu adevărat acest lucru sau un oricare alt lucru serios și adevărat și ar reuși să-l demonstreze cu mijloacele specifice. Un film despre nimic, un film închipuie.

NICOLAE CRISTACHE ■

POEZIE SI MUZICA

Un oltean la Oradea



A urcat pe scenă. Pe scena Teatrului de stat din Oradea. O sală arhiplină l-a primit cu aplauze. O furtună de aplauze. Era un bărbat înalt, zvelt, îmbrăcat în smoching și avea o cobză. Alură sportivă, gesturi degajate, zimbet cuceritor. Era un oltean, un oltean pursinge, un oltean care, deși „ajuns”, a început să-și aducă aminte de primul său drum la Craiova, drept pentru care, ca într-o mărturisire făcută unor prieteni, la ceas tîrziu, cînd inimile încep să scoată din coltoanele lor tot ceea ce are omul mai scump și mai de pret, amintirile copilăriei, a început să recite, așa cum spuneam, Craiova văzută din car, de Marin Sorescu. N-a fost o recitare propriu-zisă, ci o mărturisire, ceva pornit din suflet. Și celălalt suflet, al sălii, a răspuns. Cu un ropot de aplauze. Dar acolo, în lumea satului din care plecase, copil fiind, s-au întîmplat, ca-n oricare alt sat al țării, mii și mii de lucruri. Între acele lucruri, iată, copilul de-atunci, acum bărbat în toată firea și îmbrăcat în smoching, a auzit, pentru prima dată în viața lui, un cîntec. Pune mîna pe cobză și... Dar e parcă prea cald! Ca să se simtă mai în voie, se debarasează de papion. Acum e bine. Aproape bine. Incepe să cînte: „Mărie, Mărie / Ia să-mi spui tu mie / Care floare-nfloare / Noapte pe răcoare...”. Apoi, ca să se simtă și mai bine, ca la el acasă, își dezbracă haina. Rămîne într-o cămașă care este, nu se poate altfel, desigur, o obișnuită și foarte frumoasă cămașă oltenască. Iar sub această cămașă bate, firește, o inimă de oltean, o inimă dolidora de amintiri. Și pentru că tot a povestit despre prima sa călătorie, cu căruța, la Craiova, își aduce aminte de-un oarecare Păun, drept pentru care recită, tot din Marin Sorescu, Păun umblatul. Și pentru că vorba-i vorbă și cîntecul cîntec, din nou sint zgîndărite corzile cobzei și-n liniștea sălii, sau, mai exact spus, în suflul sălii, urcă minunatul cîntec al Liel-cioriciei. Apoi alte și alte poeme soresciene, cum ar fi Petrecerea, sau Cîntă Mîtruța sau Dumeata, poeme care se-mbină perfect cu alte cîteva doine populare oltenesti de toată frumusețea. Parcă am fi, într-o duminică, într-un sat care ne-a primit în inima lui. Trăim, cu ochii deschiși, cu zimbetul pe buze, într-o lume plină de culoare, de haz, dar parcă se face seară, parcă bate un vînticel mai rece. Chiar dacă hazul poemelor soresciene a pus stăpînire pe sală, ceva grav și dramatic a început să răzbată din spusele acestui bărbat a cărui voce și-ale cărui cîntece încep să fie tot mai triste. Petrecerea la care am asistat este, în același timp, și o trecere, un drum prin și peste lume. Deasupra satului au răsărit, iată, stelele și cade roua. În cîmîtir, la marginea satului, e frig. Bărbatul se acoperă cu un fel de pled care aduce mai curînd cu o haină lungă de cioclu. Recită La liliieci. Apoi cîntă, sau, mai exact spus, parcă se vîngue. Sintem ai vieții, ai durerii, ai bucuriei, ai veșniciei și-ai nimiciei. Sintem atît cît sintem. Dar viața curge mai departe, așa cum a curs pînă la noi. Noi nu sintem dacît „floarea dorului, care-nfloare noaptea pe răcoare”. Atît.

A fost vorba, cu alte cuvînte, despre un excepțional spectacol, Petrecerea, pe versuri de Marin Sorescu, spectacol care a deschis stagiunea teatrală 1982-1983 la Teatrul de Stat din Oradea. Și a mai fost vorba de Tudor Gheorghe, actor al Teatrului Național din Craiova și menestrel al curții dorului, care este autorul și totodată, interpretul acestui magnific spectacol de muzică și poezie.

VICTOR NIȚA ■

TEATRU

Un regizor despre alt regizor

Camino Real, de Tennessee Williams

Spațiul de joc: scena mare a teatrului din Sibiu, o scenă cu rampa mult mai largă decît deschiderea normală a arlechinilor și care permite regizorului folosirea integrală atît a „cutiei italiene” cît și a două spații laterale, de obicei inexpressive.

Tema spectacolului: imposibilitatea sentimentului omenesc pur și înălțător într-un spațiu social alterat, demonstrația făcîndu-se într-un spațiu metaforic: un cimitir de vecituri și o serie de imagini ce definesc existența coșmarului.

Decorul: nu are o devenire a sa. El este un dat permanent al spectacolului, rămîind în același spațiu de joc, rece, neprimitor, ostil ființei umane. Neunitar din punct de vedere stilistic, folosînd metal, pinză și butaforie, are avantajul că oferă infinite spații de joc.

Muzica: este și ea eterogenă. De la cunoscutul hit „Power to the people” pe care aproape întreaga distribuție îl cîntă în mijlocul publicului, într-o euforie posedantă, pînă la Jean Michel Jarre, și de la cîntecele interpretate pe viu la chitară, cu unele rezonanțe spaniole, pînă la compoziții scrise special pentru acest spectacol.

Arhitectura spectacolului: în acest spațiu inuman în care Gutman, un demon al răului, se instituie ca autoritate absolută peste o lume de prostituate criminale și afaceriști, trăiesc personaje emblematice precum Cassanova, Marguerite Gautier, Don Quijote, Lord Mulligan etc. Toate aceste personaje se află în imposibilitatea de a părăsi Camino Real, zonă socială cu legități tiranice în spatele cărora se ascund, în fapt, anarhia și arbitrarul. Camino Real este ținutul crimei, al furtului, al prostituției de orice fel. Kilroy, campionul de box, omul în care mai supraviețuiește o inimă de aur, este supus sistematic unei distrugerii psihice și fizice pînă acolo încît e purtat în leșă ca un cîne și la urmă i se smulge inima din piept.

Julian Vișa, regizorul acestui spectacol, știe să manevreze cu subtilitate și expresivitate masa de actori. Întreg spectacolul are o construcție barocă. Totul este gîndit prin suprapunere, prin coexistența unor centre de atenție paralele, a unor momente care se întrepătrund. Întreg spațiul de joc este folosit intens, toate coltoanele sint însuflețite de viermuiala și tirirea personajelor.

Lucrul esențial însă este că spectacolul se manifestă foarte intens în zona imaginii. Construit secvențial, fiecare moment își are rezolvarea sa, deseori complicată printr-o curgere neîntreruptă de existențe, de gesturi, de mișcări cu anumite semnificații, printr-o continuă alternanță de relații între personaje și decor, între personaje și muzică sau obiectele din scenă. O bogăție de elemente vin să completeze fiecare cuvînt al textului.

Echipa de actori: omogenă și bine integrată în acest dificil spectacol, are cîteva virtuți de lance excepționale. De remarcat ciocnirea a două stiluri de interpretare deosebită la cei doi tineri actori Virgil Flonda (Kilroy) și Șerban Ionescu (Gutman). Primul simte, al doilea construește. Regizorul folosește la maximum acest contrast care se suprapune exact pe relația impusă de text. În general, spectacolul solicită sub tensiune întreaga trupă. Toți actorii, fără excepție, comunică textul și gesturile semnificative într-un acord bine simțit și gîndit. Camino Real, la Teatrul din Sibiu, este un spectacol de mare miză ideatică prin care ansamblul de actori dă un examen greu dar strălucit.

Construit secvențial, spectacolul este pus în postura de a organiza singur materialul vizionat, de a-l supune propriilor concepții, de a construi propriu fir logic. Spectacolul nu se termină odată cu lăsarea cortinei. El continuă să obsedeze. Se împlinește astfel un flux maleutic între spectacol ca temă de reflecție, regizor și actori ca translaatori și spectatori ca participanți activi în planul meditației.

RADU DINULESCU ■

regizor  
Teatrul de stat din Baia Mare

CAP LIMPEDE

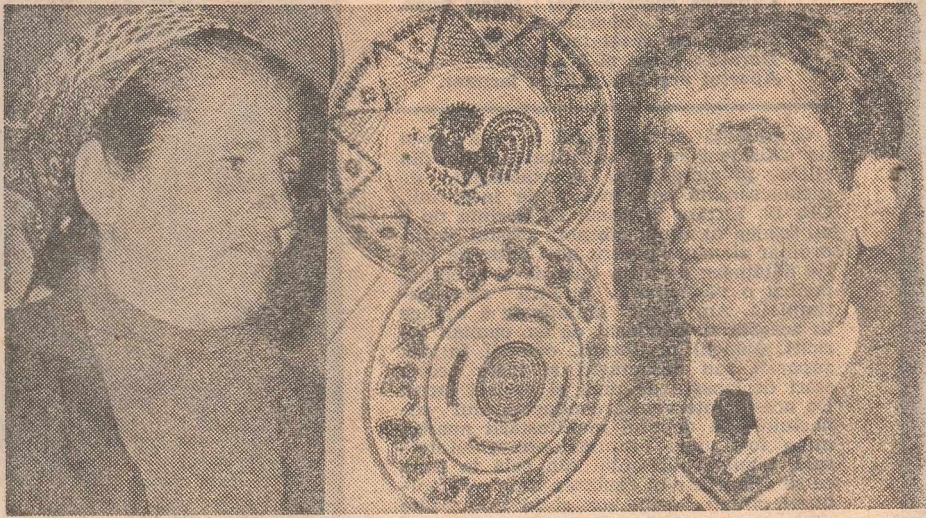


Foto: VASILE BLENDEA

Vicșoreni la București

Cu o largă și caldă participare de public, la Casa de cultură „Petofi Sándor” din București a avut loc, recent, vernisa-

jul expoziției de ceramică Victor Vicșoreanu — un eveniment al vieții artistice a Capitalei, consacrat ca atare de cei ce l-au prezentat pe meșter (reputatul etnograf, prof. dr. Romulus Vul-

cănescu, colecționarul de artă Nicolae Zahacinschi Antal Miclos, directorul casei de cultură, s.a.) Nimic mai firesc, Victor Vicșoreanu și Eufrosina, soția lui, ea însăși o mare artistă, vin

din Hurezul Vilcei, această capitală, dacă nu chiar capitala artei ceramice la români. Iar în această generoasă matcă a creației populare, vie și roditoare și astăzi, în care meșterii de talent nu lipsesc, Victor Vicșoreanu este un singular.

Fiindcă Victor Vicșoreanu e un inovator. Fiindcă ceea ce face el nu face nimeni, nici în Hurezu și nici aiurea. Dar, cu o precizare: acest inegalabil meșter nu inovează „peste” canonul tradițional, ci, dimpotrivă, are ambiția de a pătrunde în infirmitatea acestuia, la esență, ca să scoată la lumină noi străluciri. Piesele prezentate în expoziție (piese ale lui, ale Eufrosinei și, debut care a stîrnit comentarii entuziaste, ale fiului său Ionel, în vîrstă de 14 ani) preiau motive vechi de veacuri, precum „Cocoșul”, „Steaua”, „Soarele”, „Melcul”, „Păianjenul”, „Virtejul” etc. tratate într-o manieră proprie, rafinată, modernă. Vicșoreanu este un autentic, prin spirit,

și nu prin literă. El este, la ceasul de față, unul din cei mai originali căuțători în cîmpul creației populare, iar piesele lui — fiecare din ele — un unicat.

Îți mai rămîne, parcurgînd această expoziție, o impresie ce nu te părăsește ușor. Și anume că piesele Vicșorenilor, deși din materie efemeră, friabilă, îți dau un acut sentiment al duratei. Te simți printre ele ca trăind în eternitate, în acel timp al veșniciei ce s-a născut — ca și arta — la sat.

Victor Vicșoreanu — un nume pentru eternitate. (I.P.)

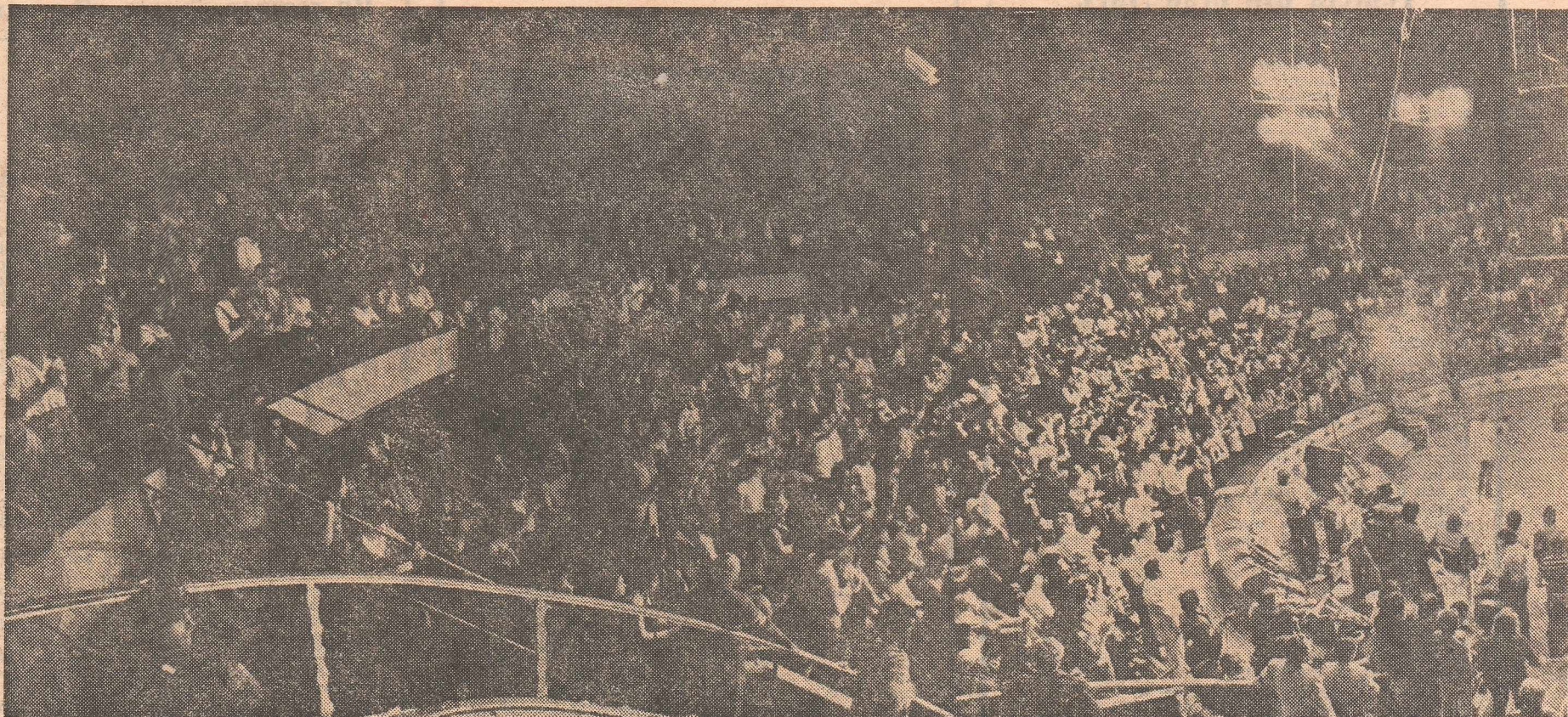
Dor de filme

Că ne e dor de Eminescu de Caragiale, de Creangă, de Blaga, de Barbu și că nu-i găsim în librării, e un fapt, val, curent, de-atîtea ori semnalat în presă, istovit prin repetiție, devenit clișeu. La fel se întîmplă cu atîtea piese de aur ale dramaturgilor noastre clasice, rămase de mult prea

mulți ani îndărătul cortinei timpului. Dar dacă în astfel de cazuri se pot totuși invoca niște motive (n-am zis argumente) de ordin material, vizînd efortul practic al tipăririi sau al montării scenice, ce explicații ni s-ar putea oferi pentru absența de pe ecrane a unor filme cotate printre valorile de primă mînă ale artei peliculei? Ne vin în minte, cînd zicem asta, nu un exemplu, ci zece. Ne vom opri la unul dintre cele mai izbitoare. Este vorba de filmul românesc „Întoarcerea lui Vodă Lăpusneanu”. De aproape doi ani, acest film, decretat la vremea apariției lui drept un eveniment al cinematografului nostru, nu mai rulează pe ecrane. Și nu numai pe cele bucureștene, dar nici pe cele din țară! La fel se întîmplă cu filme ca „Felix și Otília”, „Nunta de piatră” s.a. Reintroducerea în circuit a unor astfel de opere nu costă decît „efortul” de a le programa la un cinematograf sau altul. Și-atunci?! (P. Iliescu)



# Cenaclul Flacăra al Tineretului Revo



## Într-o capitală a Tării Românești

Localitatea : Tirgoviste, 9 octombrie 1982, ora 18.

Condiții de desfășurare : Sala sporturilor din localitate.

Calitatea spectacolului : evoluții marcate de pauza înregistrată pînă la acest spectacol.

Numărul de spectatori : 5 000.

Atmosfera : sufocantă.

Durata : 6 ore.

Noutăți : s-a exprimat pentru prima dată în Cenaclul Flacăra, și a făcut-o în mod strălucit, talentata actriță Adam Erzebet din Tg. Mureș, acompaniată de Simo Jozsef. A debutat excepțional studentul bucureștean Raul Cirstea.

Aportul organizatorilor : foarte bun.

Prin 1974 îi spuneam lui Adrian Păunescu că ar fi bine să avem și noi un Woodstock al nostru. În traducere liberă asta însemna un cenaclu pe un cîmp mare sau un amfiteatru natural care să adune mulțimi de ordinul miilor și al zecilor de mii.

Și iată-ne acum, în anul de grație 1982, cînd „nebulnia” mea este un fapt realizat de cinci ani. În mai, ziua a doua, anul 1977 am fost și eu unul din spectatorii primului cenaclu de pe Cîmpia Libertății de la Blaj. Apoi, ușor, lucrul a început să fie de domeniul obișnuitului. Poate numărul celor 35 de mii de spectatori strînși pe stadionul din Constanța va reuși să mai impresioneze o vreme, dar nu cred că acest record va dura mult. În fond, pe „23 August” din București încap 90 de mii de spectatori. Probabil că Adrian Păunescu nu s-a gîndit încă la asta așa că, iată, mă grăbesc să îi mai sugerez o idee. Ba, merg pînă acolo încît cred că nici acest stadion nu va fi suficient pentru cîți iubitori are cenaclu. Și asta o spune unul care a fost implicat în geneza Cenaclului Flacăra, în primele 80-90 de manifestări, și care lăsat cu viața n-a mai văzut o întimplare-Flacăra de mai bine de cinci ani, deci poate face o comparație lucidă.

Și asta o spune cel care se număra printre organizatorii primului Cenaclu Flacăra în sălița — acum incredibil de mică și pe care numai Gil Ioniță a mai apucat-o — din str. Slătineanu, care putea găzdui maximum 100 de suflete și acelea îngheșuite.

Și iată-mă azi, simbătă 9 octombrie 1982, la Tirgoviste, în Sala sporturilor față în față cu cenaclu, vechea mea cunoștință pe care n-am mai întîlnit-o de atîta vreme.

Nu vreau să scriu o cronică strictă a celor văzute și auzite. Aș ocupa mult spațiu admirînd cota ridicată a succesului lui Vasile Seicaru ; seriozitatea și tenacitatea lui Zubășcu ; talentul și căldura lui Hrușcă ; extraordinara voce a Mihaelei Popescu, înalta sensibilitate a lui Nicu Alifantis, față de care în timpurile sus-menționate subsemnatul a avut regretabile rețineri ; dăruirea lui Gil Ioniță care zărînd în sală un vechi prieten s-a înaripat și care la versul „Doamne a toată Moldova” a făcut ca în sală să apară subit mii de luminițe întru slava lui Ștefan ; debutul excepțional al lui Raul Cirstea care mai are de lepădat doar fularul unui confrate, pentru a fi în hainele proprii ; mereu — uluitoarea artă improvizată a lui Radu Gheorghe ; catifeaua din vocea lui George Nicolescu și marea lui disponibilitate în abordarea diverselor genuri ; simplitatea fermecătoare cu care Sirna Granzu-

Iea a cîntat „Lea museată aromână” cu gîndul la toți aromânii ; umorul sănătos al lui Ion Hagiu care își va mai duce multă vreme „Căciula” pe drumurile cenaclului. Au mai fost apoi și trupele : Flacăra-Pop (cu fostul sfînxist Idu Barbu), care a știut să acompanieze discret ca un foc molcom de șemineu sau să-și arate propria personalitate ; Voltaj noua trupă bazată pe doi ex-iriși, unul din ei — Cristian Minculescu — fiind după părerea mea cel mai bun solist pe care l-am văzut rock-ul românesc vreodată ; Iris în noua formulă cu un solist vocal căruia i-ar mai trebui puțină „obraznicie” scenică pentru a se ridica la nivelul celor doi chitariști care alcătuiesc osia trupeii — Dan Bădulescu (alt fost sfînxist) și Nuțu Olteanu. Și a mai fost personajul fără de care Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar nu ar avea farmec — Adrian Păunescu, el însuși un complex cultural-artistic, un diriguitor de spectatori pe care ba îi beștelește, ba îi mingiește pe suflete, făcînd din public ceea ce face Marin Constantin din corul Madrigal : o orgă la care se poate cînta în toate registrele.

Și ce este totuși nou față de cenaclurile pe care le știam eu ? Întîi echipamentul electric foarte eficient, complex



Trupa Constantin, laureata a premiului „Oscar” pentru circ

Stimate Adrian Păunescu,

Am plecat foarte tulburat de ceea ce am văzut la cenaclu. Oare teatrul pe care îl facem răspunde el dorinței de viață — de armonie, de bucurie, de romantism, pe care am văzut-o creată în jurul duminicilor — de duminică ? Am văzut bucurii și exaltări (unele foarte elementare), dar altele de o mare transfigurare.

Mulțumesc pentru ceea ce am văzut și simțit alături de dumneata și alături de mii de oameni care erau acolo — fascinați de artă și, te asigur, îți voi regîndi cu multă atenție pro-

gramul meu estetic. Mi-ai redeschis pofta pentru spectacole la populare — paste ce le uitasem de mult închise în mine.

Îți mulțumesc, stimte Adrian Păunescu, pentru toate acestea.

Îți mulțumesc chiar și pentru emoția care mi-am ascuns-o cu o jenă ridicolă „de intelectual”, care nu vrea să fie văzută atunci cînd își sterge o lacrimă. Cred că ieri mi s-a topit puțin din cinismul pe care mi l-am construit cu atîta grijă.

Dinu Cernescu

11 octombrie, noaptea

și de multă vreme necesar ; nu ar strica totuși, la cit folk se cîntă, măcar o chitară Nashville. Apoi caracterul simplu, direct, de succes și deci de eficiență maximă a repertoriului prezentat ; reintroducerea, după ilustrele exemple Phoenix și Sfinx, a unor trupe reprezentative pentru etapa actuală a rock-ului nostru. Și, în cele din urmă, extinderea pe spații mari (săli de sport, stadioane) datorită imensei popularității. Lucrul acesta, probabil, îl va face pe conducătorul cenaclului ca într-un tirziu să adopte formula pe care Bob Dylan a adoptat-o cu Rollin Thunder Revue cînd s-a săturat de glorie : aceea a apariției neanunțate, prin surprindere, în diverse cluburi sau localuri cu un număr redus de oameni. Aceasta ar fi o altă previziune a subsemnatului. Și ultima.

GEORGE STANCA

N.R. Adrian Păunescu s-a gîndit la un spectacol pe Stadionul „23 August”. Dacă va fi timp frumos, el ar putea avea loc duminică, 31 octombrie 1982, de la orele 11.

## Cenzurul fericirii

Localitatea : București, 10 octombrie 1982, ora 19.

Condiții de desfășurare : sala Circului.

Calitatea spectacolului : foarte bună.

Atmosfera : debordantă.

Număr de spectatori : 2 500.

Durata : 7 ore și 5 minute.

Aportul organizatorilor : lacunar.

O afluență extraordinară, o cerere greu de satisfăcut ne-au atenționat încă din zilele premergătoare spectacolului de greua sarcină ce o aveam de îndeplinit. Ora 19. Intrăm în scenă cu dorința de a nu scădea cu nimic sub nota acestui extraordinar zbucium pentru acel petec de hirtie dătătoare de atîta bucurie și speranță pentru o participare publică nemaiîntîplată. Am văzut înainte de a ajunge în această zi, dar legat de ea, oameni fericiti, oameni mulțumiți, oameni furioși, supărați sau dezamăgiți și toate aceste stări declanșate de unul și același lucru. De aceea, intervenția conducătorului cenaclului din debutul manifestării noastre nu a fost una întimplătoare. Cuvintele sale, trimise publicului din sală în timp ce se afla prins în căutarea limpezirii turburei situații, acum, ca și în atîtea alte dați, sunau astfel : „Datorită faptului că unii oameni de ordine opresc în diverse forme accesul în sală al oamenilor care au bilete, spectacolul nostru nu va începe decît în clipa aceea și numai atunci cînd vor fi lăsați să intre toți cei cu bilete. Ne cerem scuze, dar fiți de acord să nu desfășurăm un spectacol nedrept și imoral”. La 19 și 20, după ce



Trupa Constantin, laureata a premiului „Oscar” pentru circ



# Revoluționar, la începutul unui nou turneu



ce o impresie foarte bună și, parcă atât lumea este în vervă, „Poesis” și Ion agiu confirm prin succesul la public. poi, actrița Teatrului Național din Tîrgu Mureș, Adam Erzebet, demonstrează gust profund și alegând marea poezie: Mihai Eminescu și Jozsef Attila. O ajută în lecturarea comunicării, instrumentistul din Miercurea Ciuc, Simo Jozsef. „Odă în metru antic” și „Dor de Eminescu” formează un moment de mare emoție realizat de poetul Adrian Păunescu și de Alexandru Păunescu. Cîntecul „Lumea de mâine” a lui Ion Zubăscu este realizat într-o atmosferă de participare totală. Oamenii ridici în picioare aplaudă ritmic și reiau refrenul, ca și cum nu le-ar fi dăruit, ci și-l dăruiesc: „Hei, hei, tot așa / Să cînte atîta lumea / Hei, hei, tot așa / Pînă se va ate cînta / Hei, hei, tot așa / Mai frumoasă-i viața”. Mihail Stan trece cu lejeritate prin stări ale poeziei dintre cele mai rimate, făcînd un succes senzațional. Publicul este acum la înălțimea participării intensive de care a dat dovadă publicul din Oradea, iar ca dorință de participare este comparabil cu acela din Constanța. După Valeriu Penișoară, cîntăreț venit cu o forță nouă în muzica tină, Tiana Filipoiu și Ioana Păunescu, apoi Arpad Domokos aduc în scenă cîteva cîntece dintre cele mai cunoscute ale cîntărețului. Spre ora zero avea să cînte Duceștii. Entuziasm, dăruire, ardere, participare extraordinară. Cei care s-au bătut din dințel pentru bilete au dovedit că au și cei mai potriviți pentru a fi prezenți, cei mai dornici de implicare într-un act de cultură de o asemenea amploare. Pînă la ora 2 s-au mai exorimat Gil Ioana, Mircea Vintilă, tînărul Daniel Dumitrescu, Stefan Hrușcă, Vasile Șeicaru și George Nicolescu. A fost în această seară, acest creuzet al fericirii, atîta desperată încercare în brațele deschise de cuprîndere a tînărului și vigurosului fenomen artistic, atîta pasiune, dragoste devoratoare, cît publicul bucureștean, deși greu de primit o astfel de apreciere, ne face să-l considerăm în continuare public amical cînaclului.

CONSTANTIN DRAGOMIR



din atmosfera de la Tîrgoviște

Fotografii de VICTOR RADULESCU

## Din fondul de aur al poeziei române

La cererea unui mare număr de tineri publicăm în paginile revistei noastre celebrul poem eminescian **Odă (în metru antic)**, una din nestematele cele mai de preț ce strălucesc în coroana Voievodului poeziei române.

### Odă (în metru antic)

**Nu credeam să-nvăț a muri vrodată;  
Pururi tînăr înfășurat în manta-mi,  
Ochii mei nălțam visători la steaua  
Singurătății.**

**Cînd deodată tu răsăriși în cale-mi,  
Sufierință tu, dureros de dulce...  
Pin-în fund băul voluptatea morții  
Neîndurătoare.**

**Jolnic ard de viu chinuit ca Nessus,  
Ori ca Hercul înveninat în haina-i;  
Focul meu a-l stinge nu pot cu toate  
Apele mării.**

**De-al meu propriu vis, mistuit mă valet,  
Pe-al meu propriu rug, mă topesc  
în flăcări...  
Pot să mai reinviu luminos din el ca  
Pasărea Phoenix ?**

**Piară-mi ochii tulburători din cale,  
Vino iar în sin, nepăsare tristă;  
Ca să pot muri liniștit, pe mine  
Mie redă-mă !**

## Străzile Bucureștiului au cîntat discret

Localitatea : București, 11 octombrie, ora 19.

Condiții de desfășurare : sala Circului.

Număr de spectatori : circa 4000, foarte mulți rămînînd în afară, adevărînd astfel previziunile noastre.

Durata : 6 ore și jumătate.

Calitatea spectacolului : foarte bună. Multe dintre momente de-a dreptul excepționale.

Noutăți : prezența trupei Constantin cea care, acum doi ani, de la Madrid se întorcea acasă cu premiul Oscar. A debutat eleva Tanța Canciu.

Atmosfera : spectacolul a fost, desigur și prin contribuția publicului, un triumf al tineretii și entuziasmului.

Aportul organizatorilor : celor în drept li s-au alăturat și mai toți artiștii Circului de stat București care, după ce au terminat spectacolele lor, au rămas și au muncit în continuare pînă la terminarea programului cînaclului. Ne-am simțit, cu cîteva excepții triste care au umbrit întreaga activitate desfășurată de restul artiștilor, ca niște musafiri tratați așa cum scrie la carte de gazde.

A doua manifestare de muzică și poezie din Capitală a început sub semnul unei incertitudini. Constantin Dragomir a dat citire următorului text: „Dragi prieteni ai Cînaclului Flacăra : vă adresează aceste cuvinte, prin vocea unuia dintre colegii săi, Adrian Păunescu. Regret că nu pot fi la cînaclu la ora anunțată dar nu mă simt bine. Sper că înțelegeți ce mare responsabilitate va revine fiecăruia de a participa în riguroasă libertate la această manifestare care e mai mult a dumneavoastră decît a noastră. Vă urez o seară plăcută și sper să vin și eu să vă văd și să vă aud. Vă mulțumesc cu dor, Adrian Păunescu”. Asa a fost să fie : nimeni n-a dorit un asemenea fapt. Și cum manifestările Cînaclului Flacăra au început întotdeauna la ora fixată, trecînd peste toate greutățile și dificultățile care au apărut, și de data aceasta, nu s-a întîrziat nici un minut. Cel care a deschis spectacolul a fost tot Constantin Dragomir cu binecunoscutul său cîntec, devenit în foarte scurt timp slagăr, „Drumul”. Au urmat, apoi, în ordine : Valeriu Penișoară,

Ion Hagiu și actorul Mihail Stan. În continuare putem spune, fără să greșim, că a fost un moment al celor mai noi membri ai cînaclului. S-au prezentat în fața exigentului public bucureștean : studentul Raul Cîrstea, Daniel Dumitrescu și Tiana Filipoiu. Faptul că ei au cîntat grupat a fost o foarte bună idee a conducătorului cînaclului care întocmea, telefonic, programul. Ne-am putut da mai bine seama că acești tineri pot deveni, în cel mai scurt timp, componenți de bază ai cînaclului.

Au continuat spectacolul Arpad Domokos, Constantin Dragomir și formația „Flacăra Pop” care, pentru început, a cîntat „Răspuns la scrisori” pe versurile lui Florian Pittiș. În acest moment a sosit în scenă și poetul Adrian Păunescu. Spectacolul ia alte dimensiuni. Devine mult mai dinamic. Toți membrii cînaclului, împreună cu întreaga asistență, cîntă : „Trăiască România”. Sint momente emoționante, pline de semnificații. În acele clipe glasurile și gîndurile tinerii generații s-au îndreptat către președintele Nicolae Ceaușescu, ctitorul României de astăzi, cel care, de la Congresul al IX-lea al partidului, a deschis noi porți culturale, iar personalității umane, noi dimensiuni.

Poetul Adrian Păunescu recită capodopera eminesciană „Odă în metru antic” și împreună cu Alexandru Zărnescu fredonează „Dor de Eminescu”. După acest punct de inflexiune, să-l numim așa, spectacolul își urmează cursul firesc la cotele cele mai înalte ale calității. Au urmat bineînțeleș și surprizele. Poetul Ioan Alexandru, în cuvinte pline de metafore, a caracterizat cînaclul, pe conducătorul său. Printre altele, a spus că poezia este la loc de cinste în cînaclu, că rostul poeziei și al cînaclului este de a „îmblinzi” ființa interioară a omului, de a-i „curăța” ființa morală, a-i limpezi lăuntricul, modela caracterul și lumina destinul. Apoi a recitat un poem scris chiar în aceea zi : „Cort”. Apoi, și-au urmat recitalurile, făcînd un fericit pendant al muzicii tinere, noile formații : „Iris” și „Volta”. Una din cele mai mari surprize a fost aceea de a se prezenta în fața celor prezenți, printre instrumente muzicale și stații (instalate în arena circului), trupa acrobatică Constantin, cea care, în urmă cu doi ani, la Madrid, a cucerit primul premiu Oscar. Trupa, formată din 13 tineri (număr care după cum se vede nu le-a adus nici un fel de ghinion), a prezentat în cînaclu cîteva numere de o înaltă ținută artistică

(Continuare în pag. 19)

SORIN POSTOLACHE

**CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR** organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, anunță pe iubitorii muzicii tinere și poeziei următorul program al manifestărilor sale viitoare :

- Vineri - 15 octombrie - DEVA
- Sîmbătă - 16 octombrie - HUNEDOARA
- Duminică - 17 octombrie - TIMIȘOARA
- Luni - 18 octombrie - ARAD
- Marți - 19 octombrie - ORADEA
- Joi - 21 octombrie - ZALĂU
- Vineri - 22 octombrie - SATU MARE
- Sîmbătă - 23 octombrie - BAIIA MARE
- Duminică - 24 octombrie - CLUJ-NAPOCA
- Luni - 25 octombrie - TÎRGU MUREȘ
- Marți - 26 octombrie - MIERCUREA CIUC
- Miercuri - 27 octombrie - SFINTU GHEORGHE
- Joi - 28 octombrie - BRAȘOV
- Vineri - 29 octombrie - PLOIEȘTI
- Sîmbătă - 30 octombrie - PITEȘTI
- Duminică 31 octombrie și luni 1 noiembrie - BUCUREȘTI la Circul de Stat și în zilele de 2, 3, 4 și 5 noiembrie la Palatul Sporturilor (Sala Polivalentă).



# Teatrul Național — un teatru deschis? (II)

Continuăm astăzi dezbaterea noastră pe tema Teatrul Național — un teatru deschis? Intenția redacției este de a deschide coloanetei revistei tuturor acelor care cred că prin opiniile lor îmbogățesc zestrea de idei a secretariatelor literare și conducătorilor Teatrelor Naționale, indiferent dacă aceia care ne răspund sînt specialiști în domeniul teatrolgiei, artiști ai scenei, spectatori.

- Reamintim temele dialogului:
- 1) Ce reprezintă, după opinia dumneavoastră, instituția Teatrului Național? Care e rolul său în viața cultural-artistică a țării?
  - 2) Care e rolul Teatrului Național în promovarea unei politici repertoariale reprezentative pentru școala națională de dramaturgie și definitorie pentru spiritul celorlalte dramaturgii?
  - 3) Cum considerați că trebuie să acționeze un Teatru Național pentru promovarea și crearea unei dramaturgii originale, care să satisfacă la cel mai înalt nivel existența și destinul poporului nostru? Ce fel de calitate trebuie să intrunească operele dramaturgilor contemporani pentru a fi demne de scena unui Teatru Național?
  - 4) În ce măsură trebuie să fie Teatrul Național un laborator de formare a tinerilor oameni de teatru, mai ales că, o vreme, mare parte din spațiile de învățămînt ale Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale” au funcționat în interiorul impunătoarei clădiri a Teatrului Național din București?
  - 5) Cum trebuie să se manifeste un Teatru Național în formarea și educarea estetică a publicului?
  - 6) Teatrul Național trebuie să rămînă credincios unor formule clasice de exprimare, sau deschis tuturor experimentelor novatoare ale teatrului contemporan?
  - 7) Satisfac Teatrele Naționale exigențele pe care vi le-am supus atenției?

**ION COJA:**

## Pentru „descurajarea imposturii”

1—7. O s-o iau mai pe ocolite ca să vă pot răspunde din punctul meu de vedere.

Și voi spune că față de alții, de poeți sau romancierii, dramaturgul român, pe lângă talentul literar propriu-zis, mai are nevoie de un talent, de-o pricepere de cu totul altă natură: aceea de a-și valorifica textul, de a-l plasa în repertoriul teatrelor și de a întrefine cu instituțiile teatrale și cu forurile ce le patronază acel soi de relații, foarte complicate, care să ajute textului să urce prin vîmile tea-

## Cîteva probleme de educație

(Urmare din pagina 1)

un fapt incurajator, pentru viitorul spiritului nostru. Să fii ideolog în frontul ideologic al unui partid cu o asemenea forță și o asemenea responsabilitate și să crezi că ideologia se rezumă la: băi, tovarășu’, indicațiile este să nu mișcăm, să nu miște nimeni... aceasta este trista caricatură a poziției în care educația nu mai are nici un rost, rămîne o vorbă goală. Unii propagandiști se sperie de întrebări. Lor oamenii care pun întrebări li se par periculoși. Orice discuție liberă îl consternează, îl indignează, deoarece n-au aprobare pentru ea. Dacă le spui bună ziua, fără aprobare, nu-ți răspund. Dacă le povestești că tineretul are nevoie de cultură, de dans, de muzică, de educație, ei, care nu muncesc, îți vor răspunde: să meargă la muncă, să lase dracu’ distracția în etapa actuală, să se educe prin muncă. De parcă tineretul ar mai avea de trăit o viață și atunci ar intra și el în vacanță. Fără îndoială, este că așa cum se spune, munca este un puternic factor educativ. Dar tot așa de adevărat este — să mi se ierte tautologia — că și educația este un oarecare factor educativ, măcar atît. Munca bezmetică, fără sens, în scribă, munca fără conștiință, munca de rob, munca al cărei produs este instrăinat împotriva voinței celui care l-a făcut reprezintă elemente definitorii ale exploatarei și modului de existență antiuman. Ce rost ar mai fi avut lupta împotriva capitalismului dacă unii dintre așa-zii purtători de cuvînt al noii ideologii nu reușesc, calitativ, să deosebească munca liberă de corvoadă. Or, educația socialistă are menirea de a conștientiza procesul muncii, deci pune în mod revoluționar pe autorii muncii în posesia produsului muncii lor. De aceea, rolul educației, al tuturor formelor de edu-

cație trebuie să sporească în condițiile societății socialiste multilateral dezvoltate. Este motivul principal pentru care neîmplinirile Cîntării României mă dor și consider oportună punerea în discuție a unor cauze ce țin mai cu seamă de sistem și mai puțin de voința personală a cuiva.

Prima constatare este că la ora de față, deși antrenează mase mari de oameni, în realizarea lor, multe manifestări ale Cîntării României nu reușesc să antreneze mase mari de oameni la bucuria că ele există. Constructorul realizează lucrarea, beneficiarul nici nu se prezintă citeodată s-o recepționeze. Dacă-l întreb de ce, beneficiarul îi va răspunde: n-am cerut eu acea lucrare. Ce rost își au astăzi, cînd spiritualitatea universală a ajuns la un așa grad de spiritualitate, penibile îngăimări poetico-muzicale pe teme ce e drept generoase, dar cu o primitivă și dezarmantă lipsă de respect pentru artă și beneficiarul ei. Pe cine mai poate încălzi și mulțumi lungul șir al diverselor ocazii umplute nu totdeauna cum s-ar cuveni de lucrări valoroase ale unor oameni valoroși, cum merită în profunzime patria, partidul, poporul, ci produse ale manufacturilor de toată mina cu privire la patrie, partid, popor. Este, după opinia mea, în primul rînd vina factorilor de îndrumare și control, a factorilor de competență că prostul juc, batjocura găunos pavoazăată la adresa idellor mari proliferază. Dar trebuie să recunoaștem, o vină ne aparține și nouă ca oameni de cultură. Ne preocupă prea puțin satisfacerea nevoilor imediat imperioase ale omului, ne doare prea tareori soarta cuvintului românesc de elită pe care-l lăsăm să se inee în cerneala dospită și acră a emițătorilor de bancnote false în numele culturii.

Dar nu față de un singur reper e vinovată acea subcultură pe care o acuz. Un reper important trebuie să ardă permanent în conștiința noastră: înalta valoare a faptelor culturale al căror autor este poporul român. Măcar de el să ne fie rusine. Și — repet — totul

s-ar mai putea explica dacă erorile s-ar petrece din pre-mul curaj. Dar, vai erorile și în acest domeniu se întemeiază pe lașitate, pe apărarea unui biet confort personal, pe concepția: mai bine liniștit și banal decît neliniștit și ieșit din comun. Și asta vine tot din mecanismul care l-a învățat pe oameni că dacă nu îndrăznești dar ești — nu-i așa? — vigilent, cistigi. E un fel de concurs cine merge mai încet despre care am mai scris cîndva, într-o poezie. Concepția nouă a tovarășului Nicolae Ceausescu cu privire la producție este aceea că fiecare trebuie judecat după producția sa pe care o oferă societății, dar și că această producție netă trebuie să fie cumpărată de beneficiari. Aceleași brigăzi care nu critică nimic, aceleași coruri plictisite care cîntă cîntece despre care autorii lor spun că sînt de mase, dar pe care nu le țin mîntă nici interpretii, nici autorii, aceleași dansuri tematice în salopete proaspat apretate și cu diverse obiecte în mină, ca să arate, chipurile, entuziasmul muncii, aceleași, aceleași, aceleași. Desigur că există producții artistice valoroase, ansambluri de mare anvergură, coruri impunătoare citeodată, chiar și satiră (mi amintesc de doi comici din Ludus, de brigăzile studențești de la A.S.E. dacă nu mă înșel), dar scriem cu amărăciune rîndurile acestea fără a ne ocupa și de succesele Cîntării României pentru că — ni se pare că, precum nimănui nu-i este îngăduit să nu observe saltul revoluționar pe care îl reprezintă din punct de vedere al cadrului organizatoric existența Cîntării României, cea mai largă scenă pe care s-au afirmat vreodată talentele în România, tot astfel nimeni nu are voie să compromită prin incompetență sau lipsă de responsabilitate această mare idee. Prea mult formalism, prea mult tematicism, prea puțin diversitate, prea timide încercări de cuprindere a omului în totalitatea existenței sale în prea multe manifestări ale Cîntării României, inclusiv în cele aruncate pe canalul național al Radioteleviziunii cu o suspectă lipsă de exigență.

## O „monodramă” pe trei continente

(Urmare din pagina 13)

tru dacă nu știe să lupte. În teatru sînt nenumerate puncte de vedere asupra unui spectacol, asupra unui rol, și, ca pretutindeni în artă, extrem de felurite gusturi și niveluri de cultură. Ca să nu mai vorbim de invidiile profesionale care, în culise, funcționează patetic. Atunci, pentru a nu depinde de nimeni, pentru a nu crea false probleme, ca să impun un punct de vedere, pe al meu, am ajuns la formula — sinteză de spectacol — monodramă, în care mă ocup singură de fiecare replică, de fiecare gest, de fiecare cuvînt, de lumini, de decoruri și mai ales de comunicarea cu publicul.

— Am înțeles că nu vă compuneți singură totuși spectacolele.

— Mi le scrie și mi le regizează mai ales soțul meu, scriitorul Hajdu Gyozó. Dar am mers mai ales pe coloana vertebrală a colajului în jurul unei structuri poetice limpezi și al unei idei fundamentale. Al unei idei prin care să exprimăm complex problemele existenței noastre ca indivizi sau ca o colectivitate puternică și, iată, totuși, atît de fragilă, dacă e să ne gîndim că viața noastră depinde de întimplări atît de neprevăzute. De pildă, dacă întimplător nu se găsea un medic priceput, aproape de una din plajele orașului Sydney, unde am fost mușcată de un peste otrăvitor acum cîteva luni, astăzi nu mai stam de vorbă... Am avut cîteva ore libere la un moment dat și am rugat pe cineva să mă conducă să fac și eu o baie în ocean, nemaisuportînd temperaturile ridicate din Australia și coșmarul dehidratării. Am intrat în apă și peste cîteva minute m-am întors pe tîrm și am leșinat. În alte cîteva minute, spun martorii, am prins o ciudată culoare albastră și dam semne de moarte clinică. Un medic necunoscut a reușit să-mi salveze viața, m-a reținut cîteva ore într-un spital de unde am fugit, inconștientă, fără să-mi dau seama, adică de pericolul prin care treceam, pentru că eram așteptată la un interviu. Mă simteam, totuși, îngrozitor de rău. I-am rugat pe interlocutori să mă amine, Era imposibil. Pradă medicamentelor, a injecțiilor, se așezase în mine o liniste fantastică, o luciditate de gheață

și mă simțeam incapabilă să vorbesc așa cum o fac în realitate, punînd suflet în fiecare cuvînt și lăsîndu-mă pradă emoției. Ei bine, cred că pînă la urmă, atunci am dat cel mai inteligent interviu din viața mea.

(Aici, Adam Erzsebet a izbucnit în ris. Rar am văzut o față atît de mobilă, atît de schimbătoare de la o expresie la alta. Uneori aproape că nu mai seamănă cu ea însăși. Nu am văzut-o, din păcate, în nici una din monodramele pe care le interpretează, dar bănuiesc că numai cu un astfel de chip expresiv pot fi jucate atîtea ipostaze umane despre care vorbește.)

— Să revenim, prin urmare, la ideea „monodramelor”. S-au născut — spuneți — din nevoia de a exclama ceea ce simțeați ca artiști, mai ales datorită faptului că teatrul nu vă putea oferi un repertoriu care să vă satisfacă.

— E teribil, dar în teatru, uneori, nici nu știm ce se va juca în stagiunea care tocmai se deschide. Nu există o planificare riguroasă a unei adevărate politici repertoariale. Repertoriul se încheagă încă la întimplare. Pornind de aici, nu există nici o politică serioasă de programare a actorilor în roluri care să-i facă să crească din punct de vedere profesional. Mă gîndesc cu tristețe ce roluri minunate au ratat pentru că nimeni nu a vrut să înțeleagă, la timpul potrivit, de ce performanțe sînt în stare. De pildă, am fost sigură că pot juca o Julietă de mare spectacol, la un moment dat. Nu am jucat-o, deși aveam toate datele, nu numai după părerea mea ci și după aceea a profesorilor mei. Nu s-a pus în scenă „Romeo și Julietă” în timpul vîrstei mele celei mai frumoase și acum nu o mai pot juca. Regret enorm. De aceea, mi-am compus, împreună cu soțul meu, spectacole în care să nu irosească vîrstele talentului meu și să nu pierd timpul așteptînd.

— Ați mers în întîmpinarea vîrștelor talentului dumneavoastră. Ați avut noroc. Alții nu reușesc să facă acest demers.

— Da, Da. Am avut și noroc. Pot să spun că acest gen de spectacole îmi aduce acum cele mai mari satisfacții. Joc pretutindeni. Să nu credeți că joc numai pe marile scene ale lumii și să nu scrieți despre mine că sînt o vedetă cu nasul pe sus, una dintre acelea care nu-și recunosc orașul de unde pleacă și trag numai spre metropole! Nu! Acasă, în România, joc în orice sat, în orice cătun, în orice comună. La zece și sute de kilometri depărtare, și

trului, nenumărate și funcționînd după criteriile teribile de variate și de... secrete.

Mă număr printre scriitorii care nu au acest talent și care au oboșit încercînd să se întrecă cu firea, căci, într-adevăr, acest „talent” ține cel mai des de structura sufletească a autorului, uneori și de cea morală.

Aș generaliza, împărțîndu-l pe scriitorii de teatru în trei categorii: cei care au și talentul de-a scrie teatru și priceperea de a-și face textul jucat pe scenă, adică autorii de succes. Mă bucur pentru ei (și pentru public) și-l scot din discuție. Alții au numai talentul de-a se descurca „în culise”, ceea ce le la probabil prea mult timp ca să mai zăbovească și asupra hirtiei, a textului scris neglijent, „la minima rezistență”, uneori chiar sub limita bunului simț literar. Aceste texte, spre surpriza spectatorului, ajung totuși pe scenă. Răspunsul unui anumit gen de talent!... În fine, a treia categorie sînt scriitorii care oricînd pot prezenta texte mai bune, literar, dramaturgic vorbind, decît jumătatea textelor ce se joacă pe scenă, dar cărora nu li se joacă mai nimic.

Că lucrurile stau așa s-ar putea dovedi și prin numărul mare de piese publicate și care nu au fost niciodată jucate, deși au fost favorabil comentate de critica literară cea mai avizată, și prin numărul mare de piese jucate al căror text nu va fi niciodată publicat, idee care l-ar înspăimînta în primul rînd pe autorii textelor!

Același lucru îl dovedește și numărul mare de piese excelente din repertoriul clasic românesc care nu tentează pe nimeni, în teatrele noastre naționale. De

ce? Autorul nemaifiind în viață, cine să alerge, să insiste, să cheltuiască timp și cite altele ca să convingă de valoarea piesei!

Anormală, într-un organism cultural sănătos, este existența ultimelor două categorii de autori. Și Teatrul Național mi se pare a fi cea mai importantă instituție teatrală de a cărei funcționare să se lege descurajarea imposturii și a afacerismului literar. De asemenea, dacă celelalte instituții teatrale sînt mai sensibile la oscilațiile „pieței”, montînd texte și spectacole la limita de jos a gustului publicului, Teatrul Național dispunînd de suficiente elemente care să-l atragă pe spectatori în sală — prestigiu, actori și regizori de elită, scene bine dotate tehnic și altele — trebuie să facă educația gustului public, jucînd numai texte rezistente din punct de vedere literar, artistic. Teatrul Național trebuie să aperse dramaturgia și ideea de dramaturgie națională! Așa cum Hamlet nu se poate juca decît în cîteva teatre din țară, la fel și în dramaturgia națională, inclusiv cea contemporană, există piese care nu se pot juca în orice teatru. Teatrul Național din București a montat, în această ordine de idei, și bine a făcut, Danton-ul lui Camil Petrescu. Dar a montat și multe piese ușurele, indeosebi din dramaturgia contemporană.

În legătură cu celelalte întrebări, eu nu vîd Teatrul Național, ca pe un laborator pentru tinerii oameni de teatru și nici deschis tuturor experimentelor așa-zis novatoare, dintre care cele mai multe sînt manifestări de disperare la care a ajuns lipsa de talent prin perseverență. Afiat deasupra conjuncturii de orice natură, Teatrul Național este un spațiu al certitudinilor, nu experimentează, ci consacră,

nu-mi bat joc de spectatori mei niciodată. Joc pentru țărani dintr-un cătun cu aceeași credință și cu aceeași emoție, dacă nu mai mare, ca pentru cei din săli de marmură și de cristal. Îmi iubesc publicul. Nu fac parte din categoria acelor actori care intră pe scenă ca să-și dea replica în pauza unei partide de pocher.

— Juceți prin urmare la Tirgu Mureș, la Sfîntu Gheorghe, la Miercurea Ciuc, la București, la Budapesta, la Paris, la Lucerna, la Amsterdam, la Toronto, la Hamilton, la New York, la Los Angeles, Chicago, la Hollywood, la Adelaide, la Melbourne, la Sydney etc. După cite vîd reprezentații singur a instituție artistică foarte complicată, sînteți singură un teatru în continuă mișcare.

— Dacă ați ști, eu îmi sînt singură sufler, regizor tehnic, mașinist de decor, inginer de sunet, mecanic de lumini, re-cuziter, machior, organizator, administrator, impresar, mă ocup de presă, de televiziune. Într-un turneu, după cum v-am spus, nici nu am timp să respir. Și nici nu simt oboseala. Sînt în permanentă activitate și nu simt stresurile. Trec cu umor peste întîmplările neplăcute. Dar, în general, să știți că am fost întîmpinată pretutindeni de un public extrem de cald, de primitor, de receptiv.

— Unde ați jucat, vreau să spun în ce săli și în fața căror spectatori?

— Am jucat în săli de cinci sau de șase sute de locuri, arhipline întotdeauna, dar am jucat și în săli intime, în cluburi, la recepții sau la serate organizate din timp de diverse grupuri de oameni. Spectatoriul meu a fost maghiari și români trăitori pe diverse meridiane și englezi, americani, francezi, canadieni, austrieni, olandezi, elvețieni etc. Spectacolele le-am prezentat în limba maghiară și în dialect vechi seculesc. Recitaluri de poezie românească și maghiară am prezentat însă și în limba engleză. În total am jucat de peste 70 de ori în reprezentații urmărite de cîteva zeci de mii de oameni.

— În cite filme ați jucat pînă acum?

— În șase.

— Ați făcut film și în străinătate?

— Film de televiziune pentru posturile din Budapesta. Urmează să fac un film în Canada, unde am fost invitată de producători și realizatori prezenți la unul din spectacolele mele.

— Nu v-am remarcat decît în două filme: „Ioanide” și „Am fost 16”. De ce?

— Nu sînt numai eu vinovată. După

primul meu film, turnat imediat, s-a terminat instituțului, vreme de șase ani am tot dat probe, mi se spunea că am dat cele mai bune probe, dar nu eram invitate să fac filme! ? Eram invitate alte ac-trițe. Nu le port ranchiună. Nu sînt geloasă pe succesul sau pe insuccesul lor. Întimplarea a făcut ca filmele respective, în care trebuia să joc, să însemne tot atîtea eșecuri mai mult sau mai puțin răsuna-toare.

— Nu s-a inventat încă o monodramă pentru ecran lat...

— Film nu se poate face de unul singur, într-adevăr. Dar am să încerc. În ultima mea monodramă la care mă gîndesc de mult introduc în fundal un ecran pe care proiectez tot timpul un film, un film al meu, în care toț eu joc rolul principal și-mi voi da replica din scenă, pe viu.

— Care sînt regizorii noștri cu care v-ar plăcea să lucrați?

— O să încep cu regizori cu care am colaborat bine: Dan Pița și George Cornea. Visez un film cu Ciulei, Pintilie, sau cu Daniela. Vreau să joc într-o piesă de teatru regizată de Dan Mîcu sau de Cătălina Buzoianu sau de Gabor Tompa, tî-năr absolut al Institutului de teatru din București.

— Și care sînt actorii pe care i-ați admirat sau îi admirați?

— Toma Caragiu, Kovacs György, Bă-lănuță, Gina Patrîchi, Diaconu, Caramitru, Ogășanu, Papiiani...

La închiderea ediției:

— Cum v-ați simțit în Cenaclul Flacăra?

— Cu adevărat, minunat. Am fost primită cu prietenie și am descoperit nu doar niste oameni foarte talentați, ci și o familie mare, unită în jurul unor idealuri înălțătoare. M-au impresionat, pe lângă artiștii cenaclului, și spectatori, în marea lor majoritate foarte tineri. Am spus o poezie în limba română, am cîntat și am recitat în maghiară, iar publicul m-a primit de fiecare dată cu multă căldură. Nu știu dacă înțelegea limba maghiară, cred că erau puțini aceia, dar a reacționat de parcă ar fi înțeles-o! Sentimentul că mesajul meu a mers direct spre inima și sufletul spectatorilor tineri m-a făcut fericită. Foarte mult mi-a plăcut și cum a vorbit poetul Adrian Păunescu despre frăția și egalitatea dintre români și naționalitățile din România.



## Fintini și sate

Intr-o fintină moartea se născuse  
Și-n buduroaie învia strigoiul,  
Tărîna ca un furtur aluneca pe buze  
Trifoi cu patru foi n-avea noroiul.

Chiverniseau bunicii lazi de zestre,  
Bostănării și turme îngreunau sfidarea  
Înpumeași și obosiți caii-n căpestre  
Trăgeau spre infinit pământ cit marea.

Se izvodise-n sat că n-ar fi leac,  
Involburări pictate-n mușuroaie,  
Creștea un măr sau mai murea un drac,  
Dăogi de sare luminau butoaie.

Îmbătrîniți lingă uscate îgheaburi  
Cu inimile-nfipte în reșteie  
Perechi de boi cu coarnele sub praguri  
Pășteau sămînța ploii-n onomatopee.

Aveau ceva mai tragic decît noaptea  
Ei rumegau o lume imprecisă,  
Spinările ardeau în flăcări carnea  
Din săptămîna Toaderului, zisă.

Așa se slobozeau fintinile la sate,  
Fetele mari inconjurau tăcerea,  
Inelele de văduve purtate  
Își viscoleau în ochii mei căderea.

## Duminică la cafea

Beau cafeaua fără tine  
fulgere și semințe în gusa porumbeilor  
perle otrăvite de-atîta coacere  
huruie peste pămînt.

Pină să vii mai număr zile  
tramvaiele tirăse absente  
întrebările se juoiaie de interes  
lăsînd în impas numai zeii.

Lumina de duminică  
se clatină ca un caier la brîul bunicii  
impresie de echilibru  
de-a lungul săptămîinii.

Depărtîndu-mă,  
aburii cu miros de plumb duminical  
umezese ziarul  
din care picură mari boabe de cafea.

## Acrobații

Cît rău ar fi, mai bine să aduci  
la presupusa nuntă cai uituel,  
cerșetorînd spre nepăsarea ta  
răbdarea lui Sisif ar innopta.

Păstor păgîn cuvintelor e taina  
sîntem străini la fel cum ne e haina,  
cînd fulguie iubiri tăcem brumați  
albinele dau miera la argați.

Călătorim așa, ca să fim doi  
pe fiecare ne sugrumă ploii,  
și-n fuga de pretinse invitații  
ne-mbrățișăm besmetici între stații.

## Miine

Să așculți cum plouă și-mi destramă frica,  
Ești mereu plecatul revenit spre toamnă,  
Sinucideri oarbe din ziare strigă,  
Cucuveaua cîntă sau mai plînge-o  
doamnă?

Trecerea spre taină ducă-se aproape,  
Osia luminii scîrție și-ntrăabă,  
Unde se inclină sufletul cînd crapă  
Nuca amăruie sub privirea-ți gravă.

E ascunsă vestea nelubirii frînte,  
Lasă-ți prinde-n spectru mingiieria mea,  
Ocolind prăpăstii corbii se aruncă,  
Negura băltesie stăpînind ce vrea.

Dăm răgaz absenței, ea te știe aspru,  
Insomnia fie cearcăn rupt de vreme,  
Ai s-auzi cum moare clipa-n deznădejde  
Și sărutul nostru o să ne mai cheme.

Vintului molatec, frunzele-l sînt roabe,  
Miine e uitare și vei fi departe,  
Lasă-mă străine, somnul să-ți-l apăr  
Însemnînd tăcerea pe un colț de carte.

## Ochii fintinilor

Ochii fintinilor  
din toate punctele cardinale,  
trezese slăbiciunile  
zugrăvind amurguri  
despre care se spune că seamănă  
cu înălțarea sufletelor.

Ochii fintinilor  
înpăimîntați de-atîta lingușire  
spală liniștea fintinarilor  
ce aruncă pustiul  
nemăsurat al apei.

Ochii fintinilor  
lubiri neinterupte la răscruce  
se rostogolesc  
și lacrimază.

Ochii fintinilor  
ireparabile greșeli în negura adîncului  
se iartă.

IOANA PROCA

## Gravitație

Tara e-o formă și un sens al gravitației.  
Ea e puterea care atrage și veghează  
Ca ființele și lucrurile să-și găsească  
În adîncime, locul potrivit.  
Spațiul și timpul pot fi diferite.  
La douăzeci și trei de ani, poate Venetia,  
Splendoarea ei, de loc unic în lume  
Unde eternul moare-n alb și verde,  
Să fie doar simțite, ne-nțelese.  
Și totuși ziua de septembrie a fost plină.  
L-a desfătat săgeata rîndunicii,  
Zbor dulce, necrezut, sub bolțile de aur,  
Încrămențate-n marea lui San Marco.  
L-a salutată, timid, din depărtare,  
Pe un René frumos, îmbătrînit de gîndul  
Memoriilor; ieșea de la l'Europe  
Cu minuși albe și melancolie.  
Aplaudă apoi, înghesuit de gură-cască,  
pe lordul Byron, care traversa înot,  
Pe frig și vînt, întregul Canal Grande.  
Și totul pentru ochii Margaritei,  
O jupiniță deochiată de prin Chioggia.  
Năun, pe scară-n gară-a nimerit  
în alt vagon ce l-ar fi dus la Roma,  
la doctorat, la cărți și cine știe...  
Cu gravitate a trecut pe linia  
Rapidului Venezia — București, spre casă,  
Spre biblioteca din Edgard Quinet  
Spre umbrele lui Măiorescu și Hasdeu  
Ce așteptau în aule și-n dreptul gîndul,  
În Barcelona, cargobotul Basra,  
Ani mai tîrziu, pleca spre Alexandria.  
Se înființase la Quebar o facultate,  
Emirul își dorea un consilier.  
Vedea palatul alb printre palmieri  
Și marea de smarald, nisipul de aur  
Sembăntidă însă nu era, ci doar Sinbad,  
Ce invita pe o corabie putred de bogată  
Vedea... Și totuși a ajuns, pe chel,  
Lingă o navă cu un nume-n care  
Cînta mindria noastră: Transilvania.  
Și cu fetița-n brațe, a ureat  
Spre anii mulți, din fier dar și din aur,  
Ca să i-au destupat izvoarele adînci

Ale ființei. Forța gravității!  
Plutind pe marea-atunci involburată,  
A revenit la grele încercări,  
La buni prieteni și la pagini albe  
Ce se doreau, în vers sau proză, scrise.  
Tara e-o formă și un sens al existenței.

PAUL ALEXANDRU GEORGESCU

## Mierla fără folos

Am fost mierlă fără folos  
Rătăcit în gări, pe dealuri și bulevarde  
Adevărul era cîntecul meu viforos  
Și crematoriul veacului amintirea mea o  
va arde

Ca cel din urmă lemn, găunos.  
Am fost mierlă fără folos  
Nu am rivniți, nu am furat nici o lețcaie  
Cărțile, m-au prădat pînă la os  
În veac nu las nici umbră pe-o copoaie.  
Eu, toate le-am făcut pe dos!

Am fost mierlă fără folos  
Tinăr ca frăguta, lamură verde  
Fără cer, pururea peregrin dubios  
Întrebam luna: cine să mă dezmierde  
Cînd is ciine de pripas, inoent păgubos!

Am fost mierlă fără folos  
Nu am cerșit la nime apă și chille  
Dormit-am sub măgrini; de-al meu miros  
Nu am strîmbat din nas, cum alții o mie  
De orășeni, cu glas rînced de mîeros.

ION GEORGE ȘEITAN

## A îndrăgostire

De ce m-aș juca  
De-a singurătatea  
Cînd, din cînd în cînd,  
Îmi place  
să aduceți aminte

De noi  
Privindu-ne

A îndrăgostire,  
De cuplul perfect  
întru care  
Am fost zămisliță,  
De formele mele  
Unice  
Într-un anume contur,  
Și explozia  
Sărutului  
Dincolo de

Alfabetul lui  
Învățat  
În școala căutărilor.  
De mine  
Dacă apar  
Ca eu  
Din cînd în cînd  
În conștiința voastră.

ELENA ȘTEFANESCU

## CURIERUL LITERAR

Tudor Drăgoi. Nuvela dv., scrisă de mină, intitulată Două inimi, doi prieteni, nu ne-a convins. Și, în general, nu publicăm proză. Ion Gh. Mares. Poemul monografic al satului Cernesti, lipsit de calități artistice. Același raspuns și pentru un alt poet monografist, Blăniță Gheorghe. Constantin Brîndușoiu. Nu avem puterea de a indica editurilor să vă publice volumul. Gheorghe Coconașu. S-ar părea că e ceva, dar dacă ne mai trimiteți și alte poeme, dactilografiate-le. Gh. Preda. Cele 327 de „coale cu inspirații”, scrise de mină și greu de citit, au fost, totuși, parcurse. Nimic interesant. Radu Maria. Nu vă mai faceți iluzii că astfel de versuri ar mai putea emana: „Trecut prin vremuri bune, ori rele / Și bătut de vînt / Sărmana bulgar de pămînt / Te-ai preschimbât în chip de om”. Mircea Dinescu. Surprinzătoare asemănarea numelui dv. cu cel al unui talentat poet. Dar și mai surprinzătoare e diferența. Ce-ar fi să-l citiți chiar pe poetul al cărui nume îl purtați, desigur, întîmplător?! Nicolae Berceanu. Destul de interesant poemul-pamflet. Anca Păunescu. Nu, poezia nu este incompatibilă cu construirea avioanelor, viitoarea dv. profesie. Fericecu Anton. Mulțumim pentru aprecieri. Toma Maria. Un caiet cu poezii aproape bune, dar drumul e încă foarte lung. Roman Alexandrina. Păstrăm caietul pentru a vi-l înapoia. Dascălu Cristina Emanuela. Adresați-vă unei reviste pentru pionieri. Bristiș Crina. O oarecare evoluție. Leni Potor. Multă sensibilitate, dar și multe, foarte multe stîngăcii. Deocamdată nu: N. Mugurel, Nic. Nicodim, Preda C. Vasile, Onuț Victor, Belu Ecaterina, Paul Zamfirescu, Iudici Camelia, I. Maior, Ancău Viorel, Vaida Ioan, Vasii Maria, Ilie Adela Anamaria, Uță Cristina, Popescu Mihaela, Doina Stănculeasa, Bondoc Nicolae, Vasiliu Roxana, Vasile Scutăreanu, Măgala Iabela-Florina, Victoria Lăscărescu, Gheorghe Ileana Camelia, Alexandru Buglia, Mihai Mihaela, Ion Giurcă, Radovici Isabela, Toader Gabriela, Andreescu Olivian, Ștefan Virgil, Cardis Marius, Ștefan Banciu, Logofătu Maria, Milotinov Ana, Marbu Mariana, Radu Dan, Teodorescu Zavaioc, Moldovan Ana, Oprea Cornel, Adriana Mohal, Manuscrisele nu se înapoiază.

VICTOR NIȚA

## CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR



(Urmare din pagina 17)

și profesionalism. În final s-a prezentat și difiicilul număr care le-a adus mult rivnitul premiu. Este vorba de „dublul selt formînd coloană de cincî fără cenfură de siguranță”. Conducătorul cnaclului a spus: „Nici un premiu din lume nu răsplătește încordarea în care muncesc și trăiesc acești tineri”. Așa și este. De cele mai multe ori premiile vin ori prea tîrziu ori cîntăresc prea puțin. Pentru acești minunați tineri (care n-au făcut nici un fel de încălzire, ei s-au echipat doar cu cîteva minute înainte de a intra în scenă, pînă atunci au fost oameni de ordine care au ajutat la bunul mers al spectacolului) toți cei prezenți au cîntat „La mulți ani cu sănătate” și, din nou, „Trăiască România!”. Au fost momente de mare respect în care un gen al artei cîntea și sărbătorea o altă formă artistică: eleganța și precizia mișcărilor... S-au primit, în tot timpul spectacolului, bilete de la spectatori: „...Dumneavoastră împreună cu Cnaclul Flacăra ne-ați dat în acest ev puteri de Prometeu, ca să putem birui

unele piedici pe care ni le oferă viața. Sînt fericit că trăiesc în România socialistă, sînt fericit că pot cînta alături de Cnaclul Flacăra cîntec de viață și bucurie. Sînt fericit că țara ne-o conduce un om ce aparține țării, un comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Vă mulțumesc pentru clipele de neuitat pe care mi le-ați oferit și pe care nu le-am putut răsplăti decît cu aplauze. Vă mulțumesc că m-ați făcut să mă simt cu adevărat fericit”. Corneliu Ispocsi din Suceava.

Și încă o mare surpriză: pe scena cnaclului a cîntat și a recitat actrița din Tîrgu Mures, Adam Erzebet. A cîntat împreună cu Simo Jozsef care (la gordon, un instrument popular de percuție coborît tocmai de pe Valea Ghimeșului). Și a fost, cum era și firesc, și un debut: a cîntat în limba turcă și în aromână eleva Tanta Canciu din București... În continuare au susținut recitaluri: Ștefan Hrușcă, Gil Ionită, Mircea Vintilă, Nicu Alifantis, Ducu Bertzi,

George Nicolescu, Vasile Șeicaru. Au cîntat și grupurile „Poesis” și un grup fără nume format din Tatiana Filipoiu și Ioana Păunescu care au interpretat melodii ale formației „Ecoul”. N-a lipsit nici umorul: grupul „Mesaj” din Craiova și Nicolae Cenan din Cluj-Napoca au făcut ca lumea să ridă în hohote... Spectacolul s-a terminat tîrziu după miezul nopții. Un timp străzile Bucureștiului au cîntat discret. Apoi, liniștea și toamna au îmbrățișat bacovian orașul...

## Piteștiul incandescent

Localitatea: Pitești, 12 octombrie 1982, ora 13.  
Condiții de desfășurare: Sala sporturilor din Trivale.

Calitatea spectacolului: bună de tot. Atmosfera: marcată de lipsa contactului mai des cu cnaclul a urcat totuși pînă la caracteristicile celor mai fierbinți seri.

Număr de spectatori: 7 000, cei mai mulți rămînînd afară, circa 20 000 de doritori.

Durată: 5 ore și 10 minute.  
Aportul organizatorilor: foarte bun.

Întîlnirea membrilor cnaclului, fixată pentru ora 12 la sediul revistei „Flacăra”, în vederea deplasării spre Pitești, avea să-i pună pe aceștia în fața unui fapt extraordinar. Cîteva sute de tineri se aflau acolo, reînnoind speranța găsirii unui bilet de acces la manifestările viitoare ale cnaclului. Și pentru că amănuntele desfășurării acestora nu erau însă perfecte, la ideea poetului Adrian Păunescu, le-a fost oferită oamenilor o întîmplare a cnaclului nostru chiar acolo, într-una din curțile interioare ale „Casei Școlii”. Urcăți pe platformă suspendată, membrii cnaclului și mai apoi conducătorul său, au spus timp de aproape o oră cele mai bune cîntec ale cnaclului, oferind oamenilor, totodată, bucuria participării la un act de cultură vie, pusă în slujba nevoilor lor. Ne-am despărțit cu greu și aveam să găsim la ora sosirii

noastre în Pitești o mare de oameni la portile Sălii sporturilor, așteptîndu-ne, strigîndu-și dorința participării la manifestarea ce avea să înceapă. Cererea fusese apreciată la peste 20 000 pentru o capacitate a sălii de numai 2 000—3 000. Au fost chiar xeroxate abuziv bilete, organele de ordine prinzîndu-i însă pe făptași. Am intrat, am demarat și, din nou, aici, ca și în alte părți, conducătorul cnaclului cere publicului un răgaz pentru a putea rezolva intrarea măcar a unei părți dintre cei rămași afară. În curînd, spațiul din centrul sălii, terenul propriu-zis, se va umple, dar încă foarte mulți vor trebui să rămînă în afară. Spectacolul curge în cavalcada aplauzelor, parcă fără sfîrșit, fiecare număr este un nou succes și prima impresie care ni se formează și pe care o vom păstra pînă în final, este aceea că am greșit uitînd atîta vreme Piteștiul, unde astăzi cnaclul are atîta și atîta adevați. Iată ce ne scrie Vasile Piriciu, operator chimist CATC Pitești, referitor la ceea ce a premers venirii noastre: „De 15 ani, de cînd sînt în acest minunat oras, nu am avut ocazia să aflu că a existat vreun spectacol mai așteptat ca acesta, al Cnaclului Flacăra, spectacol iubit de toate vîrstele și înțeles de toți tinerii din România. Ce păcat că nu a fost organizat pe stadion, să-l poată vedea toți oamenii muncii, toți elevii și studenții orașului nostru. Fără nici un fel de anunț municipal și fără nici un afiș, de la aflarea prin radio că veți veni la Pitești, oficialul PTT a fost invadat de tinerii acestui oras și, în cîteva zeci de minute, nu a mai existat nici un bilet de intrare”. Și iată efectul prezentei noastre surprins în cîteva cuvinte de Ionescu Rodica, astfel: „Cred că nici un alt spectacol nu a reușit să înălțeze tinerii în asemenea măsură. După cnaclu te simți altfel, mai om, îți faci datoria mai conștient. Cnaclul ne va ajuta să nu uităm că sîntem oameni, ne ajută să ne năstrăm omnia și să nu uităm că sîntem viitori comunisti. Vă așteptăm cu drag ori de cîte ori veți veni la Pitești!”

Toate acestea ne-au determinat să facem un spectacol bun, aici, la Pitești, dar și de a lua hotărîrea de a înmormînta autorităților locale care s-au achilat pentru acest spectacol deosebit în condiții deosebite de toate sarcinile de a reveni în curînd cu o întreagă stațiune.

CONSTANTIN DRAGOMIR



Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

8.

15 august după-amiază

„Adevărații călători sînt cei care pleacă pentru a pleca”, spune Baudelaire, iar eu n-am plecat niciodată astfel, pentru a pleca. Nu sînt deci un adevărat călător. Dar nimeni nu m-a crezut cînd am mărturisit-o. Afirmațiile mele au fost luate drept cochetăria unui globetrotter și toate încercările mele de a demonstra că sînt un „rac” autentic, unul cum nu se poate mai retractil, s-au izbit de zimbete sceptice. N-am reușit, probabil, decît să hrănesc bănuiala unora că după ce zeii călătorilor mi-au fost favorabili, mai am și ingratitudea de a cîrî împotriva lor. Nimeni sau aproape nimeni n-a vrut să creadă că îmi e frică să călătoresc, că într-o bibliotecă eu călătoresc mult mai bine și chiar mai util decît într-un expres.

Și, într-un fel, înțeleg de ce. Mirajul călătoriilor e prea puternic. Pari ipocrit sau ingrat dacă i te opui. Totuși, ce sînt eu de vină dacă zeii s-au amuzat uneori făcînd daruri? M-au aruncat în avioane și în trenuri, cînd doream, de fapt, să rămîn în aerogări și în gări, căci spre deosebire de „călători” eu am fost atras de mirajul imobilității. Să privești același punct fix, observînd cum se schimbă, mi se pare o experiență mai spectaculoasă decît goana în jurul lumii.

Dealtfel, printr-un paradox, călătoriile nu m-au ajutat decît să văd mai bine acest punct fix. Așa cum pe marinari, lungile drumuri pe mare îi ajută să înțeleagă mai bine țărma. Scos din cabina sa de către căpitanul vaporului în timpul unei furtuni pe mare, Ivan Goncarov a exclamat, privind valurile, „Dezordine! Dezordine!” și a părăsit puntea închizîndu-se în cabină. Aici, pe țarm, am dimpotrivă senzația de ordine, deși a privi vreme insistent un punct fix e, poate, o imprudență într-o vreme cînd toată lumea se grăbește și riști să fii călcat dacă nu te dai la o parte.

15 august, seara

Între cei care te urăsc pentru că te cunosc și cei care te urăsc pentru că nu te cunosc, pe cine să preferi? Parcă Gide se întreba astfel.

16 august

În dimineața aceasta, țărma e plin de pescăruși care nu-mi dau nici o atenție. Sînt ocupați cu convorbirile lor particulare.

E devreme. Încă n-a năvălit hoarda de trupuri goale, agițîndu-și ceacefurile în chip de drapele.

Aseară am auzit un zgomot ciudat. Nu pricepeam ce se întimpla, era zgomotul unui seceriș de piatră parcă și l-am auzit pînă tîrziu cînd am adormit. Acum, marea a omuțit. Nenumăratele pietre aruncate la țarm mă lămuresc însă ce s-a întimplat.

Va să zică, dacă ar fi reînviat aseară, Afrodita ar fi fost lovită cu pietre.

În afară de țepetele pescărușilor nimic nu tulbură această oră matinală, stîncile de la capătul plajei și arborii de deasupra lor dormitează în lumina răcoasă, iar eu stau cu coatele pe genunchi, aproape fără amintiri, bucuros că am avut ideea să vin pe plajă în zori.

Îmi imaginez un om care, în prima dimineață a lumii, a ieșit din apă pe un țarm orbit de lumină. Își privește brațele încă ude, adîmlecă vîntul sărat și ascultă zgomotul valurilor. Apoi ingenuchează pe nisip, stăpînit de o bucurie tulbură. E gol în fața soarelui și inocent. Căci încă n-a avut vreme să ajungă la nici o rîspintie. Oedip abia a plecat din Corint. Mai are pînă la răscrea unde va intra în destîn. Socrate încă n-a fost judecat. Lemnele rugurilor și spînzurătorilor se află încă în pădure, dau muguri și frunze, n-au fost tăiate și duse în piețe. Nimic nu înjosește deocamdată omul. N-a umplut lumea de monumente, dar nici n-a sugrumat pe nimeni. Stă și privește uimit soarele și marea, puțin ametit de nisipul fierbinte. Ulise încă nu există pentru că nu există deocamdată rătăcirea. Și mai lipsește puțin pînă ce bărbatul va desena cu degetul pe nisip un profil de femeie. Căci și legendele trebuie născocite.

Dar, brusc, jocul nu mă mai amuză. Există toate. S-au întimplat toate. Doar marea e, probabil, aceeași, singură, placidă, cu tot ce ne-a promis, cu tot ce ne-a refuzat, reîncepînd continuu și sfîrșind continuu, amintindu-ne că ne trebuie uneori atît de puțin pentru a descoperi ceea ce căutam și atît de mult pentru a ajunge cu mîinile goale.

Cînd tac pescărușii se aude fiecare foșnet al apei. Numai în asemenea momente ne dăm seama că există mai multă singurătate decît tăcere.

Căci și singurătatea e uneori zgomotoasă. Și de cite ori ulemplăm timpul cu vorbe, ca o saltea cu zegras? Pînă ce apare cel mai teribil dintre cuvinte, moartea. La sfîrșit, da, la sfîrșit e tot cuvîntul. Ca și la început.

Din fericire, nu există numai adevăruri inutile. Există și minciuni care ne ajută să trăim.

Și n-am în dimineața aceasta nostalgia lui Ulise. Mă gîndesc că Ithaca, adică partea cea mai importantă din povestea lui, nu mai este în urmă, ci în față. Doar aparent arta modernă care se întoarce la vîrstele arhaice ale artei face un drum înapoi. În realitate, toți marii artiști care au descoperit în acest secol arta primitivilor au fost nu arheologi, ci exploratori.

Într-un ziar aruncat pe plajă zăresc de aici un titlu care denunță pericolul de război. Dar există mii, sute de mii, milioane de războaie de care nu se vorbește aproape deloc, războaie cu necunoscutul de alături, războaiele ambițiilor, vanităților, intereselor, iluziilor, dezamăgirilor, războaie care au început demult, vechi ca marea și noi ca ea, războaie minuscul, larvare, în care combatanții se schimbă mereu, unii mor, alții se nasc și iau lupta de la capăt, cu mici întreruperi, cu mici modificări, de nuanțe, de nume, răbîfnînd citeodată violent, fățiș, pentru a continua sub tăcere, sub zimbete. Dragostea este o formă de pace cu cel de alături. O dimineață fericită e și ea un fel de încetare a focului. În fond, „există o singură plăcere, aceea de a fi viu, tot restul e mizerie...” Doamne, dar fraza aceasta pe care mi-am amintit-o acum a scris-o un om care s-a sinucis! Cesare Pavese.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Ioan Slavici și închisorile lui (II)

Reacție firească, am fost imboldit, după mai mult de cinci decenii, să recitesc cartea lui Ioan Slavici, *Inchisorile mele*, scoasă în 1921 la Editura „Viața românească” (pe o hirtie rudimentară, frecventă după primul război mondial, dar cu o frumoasă copertă în culori datorată lui Marin H. Georgescu, foarte dotatul pictor și sculptor, de care se legau atîtea îndrăplățite nădejdi, cu strălucite studii făcute în Franța, răpit vieții și artei în 1932, la 40 de ani, și pe care nimeni nu-l mai știe fiindcă nimeni nu l-a mai pomenit), ca să-mi reîmprospătez ce reminescențe a păstrat marea noastră prozator din vremea cînd își ispășea la Vaț sentința de privațiune de libertate.

Citez: „Făcînd recurs în casațiune nu numai că m-am întors nesupărat de nimeni acasă, ci mi s-a dat voie să plec la București cu soția mea, care ținea să-și vadă familia mai înainte de a mă fi însoțit la Vaț, unde avea să stea timp de un an în mijlocul unei lumi pentru ea străină.”

După ce recursul mi-a fost respins, mi s-a cerut să spun cînd a nime voiesc să mă prezint la direcțiunea temniței de la Vaț, ca să-mi încep anul la care eram — acum definitiv — osîndit. În ziua de mine însumi hotărîta, m-am prezentat apoi la penitenciarul din Vaț, unde eram așteptat.”

Repet, pentru cei ce n-au reținut data întemnițării lui, că ea începe să curgă la 26 iunie 1888: și după ce arată mai departe că peste drum de marea zădăre a penitenciarului se afla o casă mai mică, luată cu chirie de stat, unde erau repartizați condamnații pentru duel sau pentru delicta politice și unde într-un iatac avea un pat cu saltea de pîr de cal, cu pernă de puf și plapumă, o

masă, două scaune și un garderob pentru haine și albituri, iar serviciul îl făcea un deținut de drept comun, plătit cu luna după taxa stabilită prin regulament, care aducea și mîncarea de la restaurantele învecinate. Slavici scrie: „Mie, în-deosebi, îmi trimitea mîncarea soția mea care închiriasse în apropiere o odaie mobilată. Seară eram închis fiecare în iatacul său, iar dimineața la șase ni se dădea drumul și puteam să ne petrecem toată ziua împreună. Soția mea avea voie să stea cu mine tot timpul cît nu eram închis în iatac. Copilul, un băiețel de vreo doi ani, stătea de obicei toată ziua la mine, iar servitoarea noastră putea oricînd să intre ori să iasă. Cei ce voiau să ne viziteze aveau să ceară voie de la direcțiunea penitenciarului și puteau să stea cu noi în tot timpul cît nu eram închis — nu însă și în timpul mesei. Puteam să primim ziare și reviste, să citim și să scriem orice și în-deosebi eu, în timpul petrecut la Vaț am colaborat la „Tribuna” și mi-am urmat lucrarea, ca secretar al comisiunii însărcinate cu publicarea documentelor istorice rămase de la Baroanul Eudoxie Hurmuzachi — cu adevărat un monumental corpus grafic, imorimat cum se stie, la tipografia „Socec” din București — și adăuga ceva mai încolo, „care îmi trimitea apoi corecturile la Sibiu. Acuma mi le trimitea la Vaț, unde puteam să-l văd pe Domnului, să-mi revizuiască în toată liniștea.”

E locul să notez, aproape de dreptul la corespondență, că în răs-timpul acesta, Septimiu Albini, care rămăsese să conducă „Albina”, fusese și el condamnat la o lună închisoare, pe care o executa la Cluj, de unde îi scrie lui Slavici la Vaț și acesta îi răspunde între altele: „Mai rar se întîmplă ca doi oameni care au lucrat împreună să-și trimită scrisorile din două temnițe deosebite.”

Și din aceleași amintiri de puș-cărie mai aflăm că Ernő Kovách, directorul închisorii de la Vaț, care i-a adus la cunoștință Regulile că-rrora ca deținut trebuia să te supui — protocol gentil pentru noua exis-

ta — era un intelectual, o.n d. omenie, bătrîn și înțeleptor, care ca participant activ la Revoluția de la 1848, făcuse și el vreo opt ani de temniță.

„Ne-am făcut — înseamnă negru pe alb Ioan Slavici — dintr-un început, prieteni buni și am petrecut, pe cît ne iertau împrejurările, ore plăcute împreună. Întereseau între altele și documentele istorice care se publicau sub îngrijirea mea și „nu-mi aduc aminte să fi primit vreo dată de la tipografia „Socec” corecturi în care documentele scrise în limba maghiară, în cea germană ori în cea latinească, să nu fi fost corectate în trecerea lor prin cancelaria direcțiunii, încît eu aveam să le fac numai revizuirea. Se mai înteresea și de viața mea sufletească, ținea mereu să știe cum îmi petrec timpul, ce lucrez și, nu era carte, fie maghiară, fie nemtească, pe care să nu mi-o trimită, dacă-i plăcuse lui. Avea slăbiciune pentru științele naturale, botanică, zoologie, în genere fiziologie și fizică, ramuri de știință asupra cărora m-am dumirit și eu în timpul petrecut la Vaț, cînd am scris puțin, dar am învățat multe citind.”

Penitenciarul se află pe țărma Dunării, în mijlocul căreia se întinde o insulă acoperită cu zăvoale de luminisuri. Citeodată, fiind ziua frumoasă, treceam însoțit de gardian în penitenciar și prin penitenciar la marginea Dunării, unde mă aștepta soția mea cu copilul și cu servitoarea. Mă urcam apoi într-o lîntriță și doi vîslari ne treceau pe insulă, unde petrecem pînă pe nă-sărate în toată libertatea. Nu era aceasta nici un fel de „favor”, de care mi se făcea numai mîrte parte, ci o asigurare de care se bucuram și alții, dintre cei osîndiți a sta timp mai îndelungat în temniță, căci nedeapă nu era croșă în vederea ru-înii trusești și sufletești — nu, mai ales, spre a-l demoraliza pe cel osîndit, făcîndu-l mai virtuos dusman al societății.”

Așa trăiește Slavici în *Inchisorile mele*. Și încheierile în numărul viitor.

L. KALUSTIAN

Primim

Substratul unei „polemici”

Într-un petulant articol („Tălmăciri și răstălmăciri”, din „Flacăra” nr. 40), traducătorul Andrei Bantaș îmi aduce un șir de acuzații care ajung pînă la învinuirea de „necinste”. În realitate, acea intervenție e o mistificație bătătoare la ochi.

A. B. susține că ar fi citit serialul meu din „Flacăra”, „De la valoare la difuzare”; n-a citit, însă, decît ultimul episod, la care se referă în exclusivitate. Dacă îl citea integral, ar fi observat că am operat „tipologic” și că m-a preocupat exclusiv „selecția” întreprinsă de autorii unor antologii de poezie românească, tradusă în limbi străine, și nu modul în care s-a tradus din românește. Acel serial era un studiu de „patologie literară” și un avvertiment public. Doctele considerații ale lui A. Bantaș despre „calitatea traducerilor” sînt, așadar, pură retorică agresivă. Însă agresivitatea lui A.B. are o explicație: el ar voi să zădărească o antologie recentă („100 de ani de poezie românească”, Ed. Junimea), a soților Ioana și Stavros Deligiorgis, și să sanctifice alta („Romanian poems”), a lui Dan Duțescu, apărută concomitent. Deligiorgis, Duțescu, Bantaș sînt „angliști” (primul e cetățean american); ar fi, va să zică, vorba de o afacere între traducători de „engleză”. Cum însă nu „traducerea” era chestiunea, ci „selecția”, rostul criticului e să intervină în a-

cea să discute care nu mai e pentru specialiști. Eu am observat că selecția lui Deligiorgis e mult mai reprezentativă pentru poezia românească decît aceea întreprinsă pînă acum; A. Bantaș crede că trebuiau să intre acolo și Alecsandri, Bolintineanu, Coșbuc, Goga, Cerna, Iosif, Topriceanu, Eftimiu, Demostene Botez, Călinescu. Cu trei excepții, aceștia nu figurează nici în antologia lui Dan Duțescu, pe care A. Bantaș nu găsește cuvinte s-o elogieze (iar Bolintineanu nici nu avea ce căuta în „100 de ani de poezie românească” fiindcă a murit, nu cunoaște preopinutul?, în 1872). Atrag încă o dată atenția că în antologia lui D. Duțescu, intitulată „Poeme românești”, lipsește Eminescu, dar figurează Vlaicu Birna, Traian Iancu, Ștefan Popescu și Anamaria Pop. Un Andrei Dorin (n. 1958) nu poate lipsi din antologia Duțescu, dar Eminescu — da! Ar fi inutil să mă întreb de ce îi place această alegere lui A. Bantaș: îi place și gata. Nu mă întreb nici de ce A. Bantaș votează cu „prefața” lui D. Duțescu, unde nu e nici o referire la istoria poeziei românești dar, în schimb, sînt un „curriculum vitae” al antologatorului și cîteva agreabile cuvinte ale lui Dan Duțescu despre... Andrei Bantaș. Oare A. Bantaș nu vede că antologia Duțescu nu are note bibliografice așa cum are cea a lui Dariu Novăceanu, pe care „polemistul”, de asemenea, nu îl place? Că e neglijență în organizarea materiei, trecînd printre „contemporani” pe cîteva poeți care nu sînt „contemporani”? Că vehiculează (încă) nume „canonice” ale poeziei proletcultiste, dintr-o epocă pe care antologatorul o evocă, nostalgic, în prefață, deși cu

toți știm ce era „cercul Shakespeare” din anii '50?

Crede A. Bantaș că mă pune pe gînduri sugerînd că n-am văzut „de nici o carte o notă bio-bibliografică asupra autorului”? Am văzut, însă, că pe o antologie a unei poezii naționale era mai indicat să se scrie ceva despre acea poezie sau despre acea literatură decît că D. Duțescu „s-a căsătorit în 1942 și are o fiică și trei nepoți” ori că a tradus cîntecuri (fie și monumentale). A observa toate acestea și pe deasupra că din antologia „Poeme românești” lipsește Mihai Eminescu i se pare lui A. Bantaș un „insidios proces de intenție”: elocvent mod de a gîndi!

Elocvent, dar nu și inexplicabil. În 1980, la „colocviul național de traduceri”, A. Bantaș se plîngea, în acești termeni, că din pricina lui S. Deligiorgis (a cărui antologie se a-vrea acum s-o îngroape) ar fi pierdut o traducere, în englezește, din Doinaș: „Sînt nenumărate exemple care te revoltă, dar Stavros Deligiorgis, traînd cu Editura Cartea românească și spunînd că va cumpăra în valută forte 200 de exemplare sau nu știi cite din traducerea pe care o face, a obținut publicarea culegerilor din Sorecu, Nichita Stănescu și Cezar Baltag, în dauna unor propuneri făcute de alții — probabil și în dauna propunerii mele de a-l traduce în engleze-ză pe Doinaș.”

Micile interese personale, precum se vede, nu cunosc măsura și resentimentele răbîfnesc matematic într-un moment aparent propice. A tipa despre „necinstea” altora în condiții izbitoare de infracțiune nu mai e o metodă. Nu, Andrei Bantaș, nu mai merge!

ARTUR SILVESTRI

Cu ce drept?

Numărul din 20 august a.c. al revistei „Flacăra” a publicat o notă semnată Ion Nicolescu, care, supărat pe ceea ce domnia-sa numește „o glumă nereușită”, contestă valoarea (bineînțeles, științifică) a *Dicționarului de cuvinte recente* (DCR), apărut în primăvara acestui an la Editura „Albatros”.

Nu cumva greșiți, stimate I.N.? Nu cumva, înainte ca autoarea să se ambiționeze în a vă convinge (și nici nu credem că o va face), ar trebui ca mai întîi dumneavoastră să căutați să înțelegeți? Să înțelegeți, în primul rînd, că una e limbajul și alta e metalimbajul, că una e termenul de dicționar și alta e cuvîntul scris sau vorbit folosit pentru a comunica. Să înțelegeți că lucrările lexicografice nu sînt obligatoriu normative (desi DCR este!), că dicționarele reflectă, mai mult sau mai puțin fidel, realitatea lingvistică, tot așa cum istoricul înregistrează evenimentele, fie ele faste sau nefaste. Ceea ce nu ați sesizat dumneavoastră, stimate I.N., este faptul că DCR (gîndit ca o contribuție la dicționarul tezaur al limbii române) și-a propus să ofere o imagine cît mai fidelă a lexicului românesc neologic, așa cum se reflectă el în stilul publi-

cistic al ultimilor douăzeci de ani, cel mai dinamic și mai deschis inovațiilor dintre stilurile limbii române de azi. Imaginea nu vă satisface? Aceasta nu vă îndrătuies-te în nici un caz să trageți concluzii generalizatoare pripite. Ați găsit în DCR „iritanți publici”? E normal să fi găsit. Prin condițiile specifice muncii sale, ziaristul, mereu supus presiunii evenimentelor, se mai lasă uneori „furat de condei”. În orice caz, DCR nu este, așa cum lăsați dumneavoastră să se înțeleagă, un inventar exclusiv de xenisme, formații lexicale me-teorice sau impropriu folosite. Și dacă ele există totuși în dicționar, de vină nu este în nici un caz cel care le-a înregistrat.

Textul pe care l-ați publicat tră-dează graba cu care ați consultat această lucrare riguros elaborată. V-am invitat să consultați bibliogra-fia dicționarului, pentru a vă putea da seama cite limbi moderne de cultură se pot mîndri cu asemenea lucrări. În această privin-ță, punctul de vedere al lingviștilor a fost „primat atît în publica-țiile de specialitate („Limba română”, „Revue roumaine de lin-guistique”, „Studii și cercetări lingvistice”), cît și în cele de lar-gă circulație („Știința”, „Româ-nia literară”, „Contemporanul”).

Un popas serios asupra prefeței DCR, fără de care este greu de în-țeles și minuit acest prețios instru-ment lexicografic, v-ar fi scutit de reacția pe care ați avut-o.

Dacă veți citi cu atenție prefața lucrării, veți avea la dispoziție criteriile după care trebuie să dis-cerneți în opțiunea pentru un termen sau altul. După ce veți fi par-curs cele șaisprezece pagini ale Cuvîntului înainte nu veți mai con-sidera că „autoarea va discerne criteriile de pertinență”, pentru că veți constata că a și făcut-o. Veți căpăta atunci și un răspuns la ne-dumeririle dumneavoastră în lega-tură cu productivitate, tableta, flexoplast, sex-club, femeie-autor, femeie-milițian ș.a. Veți înțelege că Florica Dimitrescu „nu alun-gă” din limbă termenii autoare și milițiancă, nici nu vrea să impună pe femeie-autor (nu femeie-auto-are, cum greșit citați dumneavoastră!) sau femeie-milițian, ci se rezumă la a consemna dezvoltarea unor noi relații de sinonimie lexi-cală în stilul publicistic de azi.

Capătul nostru de întrebare este același cu al dumneavoastră. „Cu ce drept?” Cu ce drept minimali-zați o carte, stimate I.N., cînd sin-gurul lucru pe care l-ați reținut cu exactitate este prețul ei?

ALEXANDRU CIOLAN



● ecuații critice ●

## Scurtă meditație despre proza leneșă

Un tânăr confrate, Ion Simuț, cunoscut pentru malitia sa tandră, făcea în volumul de debut, Diferența specifică (1982), o observație care mi-a atras atenția. Criticai pleada, într-o formulare inspirată, pentru o necesară sinteză între artă și curaj, altfel o idee subînțeleasă bunului simț artistic. Însemnarea merită transcrisă totuși, cel puțin pentru plasticitatea chiasmului: „Curajul fără artă nu face o literatură; dar nici arta fără curaj. Din prima situație rezultă manifestul politic, din a doua proza leneșă”. Deși pare suficient de limpede ce vrea să spună mai sus pomenita aserțiune, mi-a venit în minte să scriu, în câteva rânduri, să creionez mai apăsător portretul acestui delinvent: epica leneșă.

O asemenea proză, paradoxal, e produsă de scriitorii foarte activi, care n-au timp de meditație. Ideile acestora, cite sînt, se scurg de obicei din virful creionului, fără prea multă mîșcare, fiind agitate, grabite și mult prea dornice să se cuibărească și propoziții. Lipsite de obștească reflexivitate, astfel de texte pot semăna, și cel mai adesea seamănă, între ele, avînd personalitatea produsului comercial care nu impresionează decît în stoc. Contează înțelegul, nu partea. Desprins de model, adică de patent, textul devine infirm. El face tristă impresie a produsului emis sub licență. Industrioși, căci ei trebuie să fie tenace în fidelitate, nu critici în polemică, scriitorii sîrguincioși fac din graba efortului fizic al redactării un paravan pentru lipsa efortului (intrinseci, desigur, căci nimeni nu vrea numaidecît colecții de aforisme). Astfel, graba minții produce proza leneșă, lasivă, trindavă, pitorească, fastuoasă, luxuriantă, însă fără substanța necesară, aptă să gireze o personalitate. Evident că nu confund aici mobilitatea spirituală cu refuzul (sau neputința) de a gândi, ci vreau să spun că e preferabilă lenea contemplativei preliminare, lenei artistice a prozei superficiale.

Obsedată de realitate, uitînd însă să-i facă și concurență, proza în cauză tranșerie. Uneori chiar copiază. Transfigurarea o consideră mistificare, abateră de la onestitatea realismului. Autorii acestei epoci vor să fie veridici, nu credibili; vor fidelitate, nu personalitate. Dar cine nu știe astăzi că un dialog de pe stradă ori o întâmplare din culisă, vieții, redată cu umilință, fără nici un efort de a le regîndi, sînt la fel de false artistice ca și o bizarerie închipuită. Realismul ideii nu e totuna cu cel al expresiei. Viziunea e lesne uzurpată de neutralitatea imitației. Activă în fotografierea realului, proza aceasta e fatalmente leneșă în asumarea lui. Fidelă în stil, ea e de fapt trădătoare în idee. Aș spune chiar că e și parazită: se hrănește fără scrupule din generozitatea realității și din galanteria ipocrită a autorului. Nu trebuie să facă nici măcar efortul îngurgitării, fiind rudă bună cu leneșul din povestea lui Creangă. Aparenta supunere față de real nu e decît o formă subtilă de ignorare a lui.

Însă proza leneșă nu e și lipsită de consecințe morale. Cînd e amenințată cu demolarea, devine repede iritabilă, irascibilă. Se apără însă demagogic, invocînd nobilul scop al reflectării. Imaginația e atunci, denigrată, fiind considerată decadentă, evazionistă și absenteistă. Proza leneșă știe să se bată cu pumnul în pieptul realității pe care o ridică mai abilit decît oricînd la rang de model absolut. Dar proza leneșă nu trădează, prin fățarnicie, doar literatură, ci chiar lună înconjurătoare, fiind mereu fals însetată de real.

RADU G. ȚEPOȘU ■

## Împletirea regnurilor

În drum spre definirea unei generații poetice, Editura „Cartea românească” publică, în colecția „Hyperion”, volumul „Vinătorile” de Dumitru M. Ion. O carte retrospectivă și nu tocmai. Neaducînd de cîtiva ani buni alte volume de versuri originale (de șapte ani, cum ne îndreptă Alexandru Condeescu în „postfață”), dar prezent în reviste (prezent, de asemenea, printr-o laborioasă activitate de traducător care îi aduce laude), Dumitru M. Ion concepe această carte ca pe o coborîre spre sine în șapte trepte. Primul și al șaselea moment (respectiv, cartea a șaptea și a doua) sînt, în mare, inedite; verigi noi în creație, căi noi de acces — mai simple; în orice caz, căile maturității — spre un univers poetic dintre cele mai originale din literatura noastră de azi. Un „univers” care se lasă greu cuprins în definiție, din care primim îmbietoare chemări fără a-l putea, totuși, reduce la seara unor reprezentări geometrice. Surprindem în țesătura de suprafață formele logos-ului în cea mai mare varietate a lor (înzind să se definească de la sine într-o morfologie a infinitului. Acest anume cuvînt, singurul, care stă în puterea deplină a creatorului, prin care pătrunde în întreg, nu este un termen-cheie, un curent lumină). „Vinătorile” sînt nașteri perpetue, urvînt-rădăcină; nu poate „ieși” din poezie arătîndu-se ochiului însetat de cunoaștere printr-o formă anume. Chiar titlul volumului — „Vinătorile” — ne sugerează o repetare sinonimică de situații articulate la o acțiune (iterativă), iar nu la un concept. Propusă în acești termeni relativ neutri — „cuvînt/dicționar” — metafora artei poetice se poate explica mult mai simplu în cheie vegetală: semințele au acest „dar” de a fi toate într-una și una în toate. Dumitru M. Ion ne propune de la început „cheia” vegetală a sistemului său poetic. Împletită cu regnul animal — în care acționează cu predilecție „vinătoarea” — această fibră poate fi urmărită în permanență în asociații de termeni dintre cele mai surprinzătoare definind viața ca realitate universală. În acest sistem moartea pare numai „somm”, trîdare în viață a vieții. Amintirea nașterii dă fărîșe și încercare, cere dreptul la cîntec așa cum flința are dreptul la viață. Poetul investighează — mai ales în prima carte a ciclului — propria naștere, veghea de constelații, sinonimă cu alte nașteri, ducînd flința spre un destin uman străbătut cu predilecție de cei care au conștiința baleanismului, tărîm unic de viață și poezie, drum spre cunoaștere bine jalonat și bătorit în istorie: „Un trăsnet își face loc în pat xandria, Bizanț” („Frica. I”). El își cere, astfel, destinul unui Anton Pann, al unui Ion Barbu — nume între care critica literară l-a fixat de mult pe Dumitru M. Ion — lăsînd, totuși, să se întrevadă și o atracție către Blaga (cu care acceptă un lung coloziv pe tema luminii). Argezi (vezi, în special, poemul „Mi-ai aduci, Elii, cereei de iasomie”). Surprindem apoi, ca adevărate semne heraldice, teme eminesciene (bănuim că „luceafărul” este „copilul din flori” pe care-l naște lumina): „Vin cavalerii din răsărit de soare / Și din amurg spre limba de pămînt; / În graiul lor se răzvrătesc popoare, / Certîndu-ne cu ascuțit cuvînt” („Vin cavalerii din răsărit de soare”). O „constelație” lirică ce patronizează cu cele mai bune auspicii destinele literaturii române, în care numele lui Dumitru M. Ion își definește, răbdător și sigur, steaua.

NICOLAE GEORGESCU ■

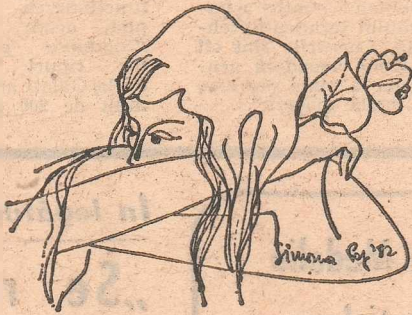
## MUZICĂ

### Moment Stravinski

## O poveste-parabolă într-un spectacol de excepție

Trama folclorică din „Povestea soldatului” e doar suport inițial pentru ulterioara arhitectură a sunetelor prin care, cu geniala sa receptivitate emoțională și cu spiritul său muzical innoitor, Igor Stravinski ne pune la îndemînă un edificiu-parabolă de o tulburătoare perfecțiune. Sunetele muzicii sale, pendulînd între tărîmul basmului și universul simbolurilor vizualizate, oferă ascultătorului o cheie fermecată pentru porțile marilor adevăruri, acele adevăruri care aduc, într-un timp mult mai apropiat nouă, ecouri neapuse din tragedia greacă. Pentru că, sub veșminte noi, soldatul lui Stravinski poartă în piept o inimă de tragedian, încercînd pînă în ultima clipă să anuleze efectele implacabilului. Și astfel ni se propune o parabolă dureroasă despre posibila prăbușire a omului, prin vadul bucei-credințe, în bezele instrăinării de sine. Pactul faustian pierde în măreție, transformîndu-se, în „Povestea soldatului”, într-o banală tranzacție de bilci provincial, propusă de către un diavol scofilic și fricos unui soldat prea credul, prea obosit și prea stăpînit de ideea că timpul nu-i mai ajunge să-și vadă meleagurile natale. Schimbul acceptat e prin însăși natura sa o parabolă. Diavolul își dă cuvintele (o carte) pentru a primi din partea soldatului sunetele acestuia (o vioară). De aici, întâmplările ulterioare care vor măcina încet, dar sigur, un erou, instrăinîndu-l pînă la urmă de esența sa umană, de sunetul viu al vieții, de rădăcinile sale reale. Și chiar dacă, în aparență, construcția din „Povestea soldatului” pare simplă, transpunerea sa scenică are nevoie de virtuozitate artistică și, mai ales, de un om capabil să pătrundă, pînă la nuanță, toate sensurile alegorice ale muzicii stravinskiene.

Dirijorul Mircea Cristescu, personalitate artistică de prim rang, dar și fin pedagog, dăruit pînă la uitarea de sine muncii de educație muzicală, adevărat ambasador al școlii dirijorale românești, s-a încumetat să dea viață „Poveștii soldatului”. Cunoscîndu-l calitățile, acest fapt s-ar inseria în ordinea firească a unui act artistic elevat. Dar faptul devine exemplar și poartă valențele întâmplărilor de excepție dacă subliniem că el nu se întimplă pe o mare scenă consacrată, ci la Rîmnicu Vilcea, unde, printr-o muncă asiduă, dirijorul Mircea Cristescu a reușit să dea artei amatoare strălucirea diamantului. Și nu este o simplă figură de stil această remarcă, dacă ne gîndim că orchestra Concertino a Palatului de cultură din Rm. Vilcea este de trei



## PLĂSTICĂ

### Pentru un Salon al tinerimii artistice

În artele plastice există, ca-n toate artele, dealtfel, atîtea motive bune pentru a rostui un început de carieră, cîte sînt și pentru a marca un virf al ei. Tinerii, la începutul carierei, îndeosebi, trebuie să lupte ca să fie luați în seamă, dar tinerii trebuie și ajutați în această luptă. Un debut atent circumstanțiat este un lucru tot atît de important ca și o retrospectivă; un debut considerat cu justețe e o șansă considerabilă. În ciuda părerii — cu autoritatea ce-o fac îndeosebi prejudecățile — că arta e un domeniu unde talentul autentic biruie pînă la urmă, o multime de talente autentice n-ajung totuși să biruie niciodată. Izbînda unui pictor sau a unui sculptor e un fapt complex și, într-un fel, inexplicabil. Dar dacă încercăm o lămurire asupra ei, vom vedea că e vorba întotdeauna de o șansă și de condițiile realizării șansii.

Chestiunea e adevărat, extrem de complexă a realizării șansii se pune, la ieșirea în lume a unui artist, într-un chip, totuși, simplu. Un pictor dintr-un oraș fără galerii de artă are a spera mai puțin la notorietate, ca rezultat al afirmării operei, decît unul dintr-o urbe cu galerii multe și active, la fel cum un poet nu-i decît eventualitatea lui cînd opera rămîne în manuscris. Unui pictor, nimerit într-un centru artistic cu o viață foarte tensionată, i se poate întimpla orice — și norocul, și eșecul — dar unuia trăind într-un loc unde artele sînt ignorate nu i se întimplă niciodată nimic.

Este neîndoielnic că acolo unde e posibil totul, cauza unor situații e mai lesne de înțeles. Citînd lista de participări în catalogul expozițiilor unor tineri vom observa că după absolvirea institutului primii ani sînt plini de manifestări minore. Destui pictori și sculptori tineri, destui graficieni și decoratori ar fi în stare să deschidă expoziții de cert interes, dacă ar avea efectiv unde să le facă. Practic, absolutul foarte dotat al institutelor de arte plastice duce, ani buni, niște lupte cu folos îndoi-

ori laureată a Festivalului național „Cîntarea României”. Avînd acest bun cîștigat, Mircea Cristescu se putea încumeta să întreprindă cu sorți de izbîndă o experiență aparte. Și astfel, după trei luni de repetiții, s-a prezentat în premieră, la Rîmnicu Vilcea, în regia și sub conducerea muzicală a reputatului artist Mircea Cristescu, una din tulburătoarele pagini ale muzicii stravinskiene. Simbioza dintre artiștii Teatrului popular din Rm. Vilcea și cîțiva membri ai Filarmonicii „George Enescu” s-a transformat, sub bagheta dirijorului, într-un spectacol fără fisură. Virtuozitățile interpretative a intrumentiştilor Avi Abramovici (vioară), Laurențiu Băcanu (percuție), Boris Boicu (contrabas), Iancu Văduva (trompetă), Valeriu Bărbuceanu (clarinet), Wilfred Barghiel (fagot) și Florian Pane (trombon) li s-a suprapus incontestabilul talent scenic al actorilor amatori Cristian Alexandrescu (Povestitorul), Nicu Jivan (Diavolul), Cristian Bellu-Bengescu (Soldatul) și Lidia Stratulat (Printesa).

A fost o dublă sărbătoare a muzicii la Rîmnicu Vilcea, dacă subliniem că, în același concert, orchestra vilceană Concertino a prezentat, sub bagheta dirijorului Mircea Cristescu, din creația marelui compozitor Joseph Haydn, de la a cărui naștere se implinesc 250 de ani, o simfonie mai puțin cunoscută, „Sibiana”, a cărei partitură s-a descoperit în fondul de manuscrise al Muzeului Brukenthal. Și astfel se dovedește încă o dată că, atunci cînd arta amatoare își găsește făgașul emulativ, nu are de cîștigat decît actul artistic în sine.

GEORGE ȚARNEA ■

## În „nocturnă” cu marionete

Printre „nocturnele” organizate de Teatrul Tîndărică din București se află, de cîteva săptămîni, un spectacol „Stravinski” regizat de Irina Niculescu. Spectacolul pare o improvizare pe temă dată: muzica lui Stravinski. Rețeta pare sigură: se iau două partituri de Stravinski (în cazul de față: Petrușka și Vulpea) și se pun pur și simplu în scenă la libera alegere și la libera inspirație. Dacă în primul caz experimentul a reușit, miza în scenă e atent reglată, păpușarii și actorii se mișcă firesc și cu semnificație, la cel de al doilea senzația de operă în concert nu poate fi estompată, cu toate că regizoarea beneficiază de cîțiva buni artiști de la Opera Română care, întimplător, sînt și buni interpreți de scenă: Cristian Mihăilescu, Vladimir Deveselu, Constantin Gabor și Pompei Hărășteanu.

Scenele de bilci din prima parte a spectacolului, respectiv din Petrușka, sînt atent desenate și colorate, convingător sugerate printr-un balet de păpuși expresive și printr-o pantomimă și coreografie șlefuite cu talent. De mare emoție și de mare efect sînt momentele în care păpușarii manevrează, într-un fel de teatru în teatru, cîteva marionete reprezentîndu-i pe protagoniștii imaginari ai balcoului. Merită aplaudați la scenă deschisă, în acest sens, Liviu Berehoi și Rodica Dobre, doi păpușari de mare talent.

„Opera burlescă cîntată și jucată, pentru patru voci bărbătești și orchestră de cameră, scrisă după povești populare rusești” și intitulată „Vulpea” lasă cea mai puternică senzație de improvizare și de artificiu. Ca orice interpretare cîntată, apelează mai mult decît de obicei la convenție. Deși efortul regiei, în sensul vizualizării plastice a muzicii, e demn de stimă, deși interpretarea produce rumoare și o stare de bucurie datorată mai ales muzicii, spectacolul lasă senzația că a fost conceput mai puțin ca o realizare superioară în plan estetic și mai mult ca o restituire a muzicii lui Stravinski prin teatrul de marionete, lucru care s-a făcut rar. Spectacolul reprezintă fără îndoială un act de curaj și de cultură, dar valențele sale în plan spectacologic sînt discutabile. El constituie însă un omagiu prețios adus memoriei unuia din cei mai originali compozitori ai secolului nostru, chiar în anul comemorării centenarului nașterii sale: Igor Stravinski.

ARON DOMIDE ■

lelnic ca să obțină ceea ce i se cuvenea de drept: sala de expoziție.

Există un cerc vicios căruia, oricît am încerca să-i găsim alt nume, oricît i s-ar lucra la circumferință, va rămîne tot cerc vicios. Ca să poată spera la una din sălile bune de expoziție, artistul tînr trebuie să fie membru al Uniunii artiștilor plastici. Dar ca să fie membru al uniunii, el trebuie să aibă „participări”, să aibă expoziții și, în general, să dea dovada unui talent activ. „Participările” care contează cu adevărat sînt la saloanele de interes național sau ale municipiului București. Contează, de fapt, și alte participări, numai că ponderea o au marile saloane — anuale sau tematice. Sigur, un juriu are cădere și competența să primească pentru aceste saloane lucrările unor debutanți și de regulă așa se și întimplă: parte din artiștii tineri expun și contabilizează ce expun. Cercul vicios are parcă o ieșire, numai că ieșirea dintr-un cerc vicios nu-i întotdeauna și o victorie. Saloanele au ceea ce se cheamă „ținută”. Cu puține excepții, un salon nou seamănă cu precedentul și, de bună seamă, cu acela care o să-i urmeze. Îndeobște, interesea nu atît de cultivarea darurilor proprii, cît de exigentele subtil statuate ale marilor expoziții, artiștii tineri își, prefac de obicei mina și inteligența ca să dea aici tot „ce a mai intrat”. E o primă luptă, la care izbînda rămîne, în fapt, o pierdere. Foarte puțini tineri merg cu credința că au prezentat la salon adevărat talentului lor. Cunosc mulți absolvenți ai artelor plastice deturnați de la calea lor reală de grija obsesivă de a fi primiți la Dalles.

Există, e adevărat, subsolul Galeriei Orizont, care-i un cnaclu al tineretului. Se cheamă „Atelier 35” și, cu unele ezitări, s-a promovat aici o artă de un real interes. Dacă vom citi atent însă lista expozițiilor „Atelierului” vom remarcă — situație oarecum previzibilă — că aproape toate sînt semănate de bucureșteni. În principiu, Cnaclul de la „Orizont” e deschis tinerimii artistice din toată țara. În fapt, el nu-i chiar atît de deschis cît ar îngădui principiul. Prea bine, s-ar putea spune, să-i dăm tînrului din provincie puțința de a organiza expoziții în „Atelierul 35”.

Ajungînd cu discuția în acest punct, chestiunea devine delicată, intrucît cnaclul e ceea ce e, adică un cnaclu și o acțiune obștească. Puterile îi sînt limitate, îndrăznelile organizatorice măsurate.

TUDOR OCTAVIAN ■



Simpozionul național de acupunctură de la Techirghiol

# Eficacitate terapeutică, eficiență economică

În zilele de 1 și 2 octombrie a avut loc, la Techirghiol, al III-lea Simpozion național de acupunctură organizat de Uniunea Societății de Științe Medicale, Filiala Constanța, de Direcția sanitară a județului Constanța și de Sanatoriul balnear Techirghiol. Participarea numeroasă, reprezentarea centrelor de acupunctură cu tradiție, precum și a unora de dată recentă, numărul mare de comunicări — peste o sută — valoarea științifică deosebită și noutatea acestora, preocuparea în egală măsură pentru cercetare și pentru practică, au asigurat succesul acestei manifestări. Ca o dovadă că școala românească de acupunctură este cunoscută și apreciată nu numai în țară, ci și peste hotare, la lucrările simpozionului a participat și profesorul Jean Claude Darras, președintele Ununii mondiale științifice a societăților de acupunctură și președintele Academiei franceze de acupunctură.

Pe lângă manifestările științifice, una din preocupările care au reținut atenția participanților a fost organizarea activității viitoare: specializarea medicilor, asigurarea unui cadru adecvat practicării acestei tehnici terapeutice, înființarea unui institut de medicină naturistă, probleme de învățământ.

Am notat opiniile unor participanți de marcă la această manifestare științifică, dorind ca ele să contribuie atât la informarea dumneavoastră, stimați cititori, cât, mai ales, la sensibilizarea organelor de resort în luarea unor decizii constructive, care să asigure acupuncturii statutul cel mai adecvat.

**Prof. Alexandru Tujon**, expert-instructor la Centrul de perfecționare a cadrelor sanitare superioare: „Dezvoltarea rețelei și activității de acupunctură în țara noastră, programele de instruire, solicitările tot mai numeroase, obligă la o perfecționare a pregătirii și la impulsivitatea creșterii eficienței actului medical prin diverse mijloace. Din experiența acumulată se poate spune că, fără angajare financiară din partea unităților, se pot concretiza mai rapid indicațiile Ministerului Sănătății cu privire la aplicarea unor metode naturale de tratament. În ultimul an acupunctura a fost introdusă în rețeaua sanitară. Această metodă de tratament este eficientă, ieftină, nu necesită aparatură specială și nu este dăunătoare, bineînțeles dacă este aplicată în limitele unui cadru științific. Ea nu este un panaceu și nu poate fi aplicată cu rezultate totale și în toate afecțiunile. Până acum au avut loc 7 programe de inițiere. S-a început organizarea unor programe ciclul II. Unul din ele are loc la Băile Felix. În noiembrie, anul acesta, va avea loc un program ciclul II la Techirghiol. În anul viitor se vor

ține încă patru programe ciclul II. Se vor iniția și programe ciclul III. Organizarea se face sau la comanda județelor sau la inițiativa Centrului de perfecționare. Se poate spune că în fiecare județ există astăzi centre sau nuclee de acupunctură. Centre puternice sînt la București, Galați, Litoral, Iași, Botoșani, Cluj-Napoca, Timișoara, Călan și Sibiu. În București se vor crea unități sanitare cu bază de demonstrații practice.

Astăzi nimeni nu se mai îndoiește de eficacitatea și utilitatea metodei. Factorii de decizie trebuie să-și susțină și să-și încurajeze pe cei care își folosesc timpul liber pentru a se iniția și a practica acupunctura și celelalte metode care și-au dovedit eficacitatea. De asemenea, ele trebuie să se preocupe pentru a crea bolnavului un cadru organizat care să-i ofere siguranță. Mai sînt prejudecăți în această privință, izvorite din necunoaștere, invidie și inerție. Acupunctura, încă de la apariția ei, a avut un caracter rationalist, materialist și concret. De fapt, există o singură medicină. Viitorul va găsi identități între medicina tradițională și cea clasică. Se deschid perspective nebănuite cercetării în acupunctură. Din ce în ce mai mulți medici tineri abordează cu curaj cercetarea în aceste domenii. Dovadă este și acest simpozion, unde s-au făcut comunicări de o remarcabilă ținută științifică.

**Prof. dr. George Litarczk**, șeful Clinicii de anestezie, terapie intensivă a Spitalului „Fundeni”: „Acupunctura este o tehnică de terapie medicală, cu eficiență foarte bună în unele cazuri și ineficiență în altele. Ea impune o tehnologie precisă, are indicații și contraindicații. Cu atât mai curios mi se pare faptul că, în afară de mine, n-a mai venit aici nici un alt profesor, șef de catedră. Măcar din curiozitate. Cum își pot formula un punct de vedere cit mai corect? Cred că absențele de care vorbeam au semnificații lor. Ce facem cu acupunctura? O desființăm, o ignorăm sau o tratăm ca pe o tehnică de terapie și atunci sîntem obligați să ne-o însușim? La simpozion am prezentat două lucrări în care se arată că 80-90 la sută din analgezie se rezolvă prin acupunctură. Cifrele nu sînt deloc de neglijat. În învățămîntul medical nici măcar nu se aminteste de acupunctură. Cred că nu este sarcina ministerului să se ocupe de specializarea acupuncturii, ci a institutelor de învățămînt superior. Acupunctura trebuie tratată ca orice tehnică. Din fiecare specialitate trebuie profilați medici. Întîi trebuie să știi medicina pentru a putea să alegi din ansamblul terapeutic tehnica cea mai potrivită. Lucrurile sînt cit se poate de simple. Cine consideră acupunctura o metodă bună la toate sau cine o ignoră greșește în egală măsură.”

**Dr. Vlad Moraru**, responsabilul Cercului de acupunctură din cadrul U.S.S.M. Constanța: „În cele trei sanatorii balneoclimaterice de pe litoral, Techirghiol, Eforie Nord și Mangalia, funcționează cabinete de acupunctură deservite de medici din sanatoriu. În sanatoriul acupunctura se practică asociată cu procedee balneomasașo-chinetice, în special pentru afecțiuni reumatismale. În policlinicile din Constanța funcționează două cabinete de acupunctură care tratează alte afecțiuni decît cele reumatismale. Sistemul nu este organizat. Nu există o formă legală de practicare a acupuncturii. O facem în timpul liber și avem statut de tolerați. Asta cu tot sprijinul pe care îl avem de la Direcția sanitară a județului, prin inspectorul șef al litoralului, dr. Sanda Petrescu și al Spitalului județean. La Spitalul județean s-au făcut 4 intervenții chirurgicale cu anestezie prin acupunctură. Amintim de realizarea dr. Dumitru Lezericiu pentru că vreau să subliniez, încă o dată, posibilitățile acestei tehnici terapeutice. Rezultatele obținute la sanatoriul Techirghiol, în tratarea bolilor reumatismale sînt de asemenea demne de relevat. Astfel, am obținut rezultate bune și foarte bune, exprimate în procente, în următoarele afecțiuni: lombosciatică — 73, periartrită scapulo-humerală — 62, puseu acut de gută cu cedare spectaculoasă după o sedință — 74, insomnii — 79, tulburări care apar ca urmare a cervicartrozelor — 72, arterită obliterantă — 64, maladia ulcerosă — 70. De subliniat că asigurarea unui cadru organizat impulsionează activitatea de cercetare, face imposibilă impostura, permite controlarea activității. În această direcție trebuie insistat.”

**Dr. Virgiliu Băgu**, Centrul de acupunctură Galați: „În iulie 1981 a fost inaugurat experimental „Centrul de medicină tradițională” de pe lângă Spitalul județean Galați, menit să valorifice o serie de metode și mijloace naturale de tratament: acupunctura, fitoterapia, homeopatia etc. Centrul a preluat și dezvoltat și sectorul de cercetare științifică de la fostul Centrul de acupunctură, efectuînd cercetări în domenii și cu metode variate: medicină nucleară, radiolunochimie, biochimie. Caracterul original pe plan național a dus doar la o abordare parțială a unora din metodele studiate. S-a ajuns totuși la rezultate încurajatoare în domeniul terapeutic, profilactic, recuperator și economic. De menționat, că practic nu au fost cheltuieli pentru organizarea și funcționarea centrului. Experiența de pînă acum se conturează și ca o propunere pentru dezvoltarea acestor tipuri de centre. La Centrul de la Galați am specializat pînă acum mai mult de 200 de medici în acupunctură.

Doar 35-40 dintre ei practică acupunctura. Ca pentru orice este nevoie de studiu și eforturi suplimentare. O problemă care trebuie să ne preocupe permanent este calitatea actului medical. Pe lângă lărgirea sistemului de inițiere și perfecționare trebuie organizată și o acțiune de control. Ce fac cursanții noștri după șase luni, de exemplu? Practică acupunctura, au rezultate, sînt sprijiniți? Sîntem pe drumul cel bun. Deși cadrul de activitate este încă imperfect, el s-a conturat și în limitele lui se poate face treabă. Ideea a fost receptată. Oamenii sînt din ce în ce mai convinși, de necesitatea reducerii folosirii medicamentelor, de revenirea în mare parte la medicina tradițională, la apropierea omului de natură. Acupunctura, ca și alte metode terapeutice tradiționale, realizează în același timp eficiență economică și eficacitate terapeutică. Începutul a fost mai greu. În perioada următoare ne așteptăm la o explozie calitativă.”

**Dr. Teodor Caba**, Policlinica orășenească Călan: „Cred că acupunctura a intrat pe făgăsură normal. Ministerul Sănătății și C.N.S.T., prin sprijinul lor, au asigurat baza materială de la care se poate pleca. Bineînțeles, mai sînt încă multe de făcut. Baza informațională este slabă. Ideile circulă încă greu. Simpoziunile, care au loc o dată la doi ani, nu sînt suficiente. Se simte nevoia unei reviste de specialitate în care să se dezbate operativ cele mai noi și mai bune rezultate. În fiecare an aproximativ 30 de colegi vin la Călan pentru a se informa. După opinia mea, orice medic are voie să practice acupunctura, bineînțeles după un studiu corespunzător. Dar asta se înțelege de la sine. Trebuie să existe dorința de instruire, de autodepășire. Nici un medic care se respectă nu se mulțumește doar cu cunoștințele căpătate la facultate. Inertă a fost depășită, revista „Flacăra” are meritele ei în asta, și medicii care neașteaptă acupunctura, neașteaptă evidentă. Biofizica, biochimia, biologia celulară așteaptă acupunctura. Ea n-a izvorit din empirism, ci decurge din profunde cunoștințe despre structurile și funcțiunile organismului. Simpozionul la care ne găsim a adus atestări în plus în sensul arătat. Afluxul de pacienți, rezultatele obținute denotă eficacitatea metodei. În întreaga lume, medicina practică se află la o răscruce și tot mai mulți medici se îndreaptă spre medicina „energetică”. În special acupunctura se adresează stărilor de început a bolilor. De aici rolul ei profilactic. După opinia mea, problema nodală este dorința medicilor de a-și însuși metoda, de a o aplica cu discernămint, sau cu alte cuvinte, obligația de conștiință a medicului de a învăța toată viața pentru binele bolnavului. Cine vrea să învețe să practice acupunctura are toate drumurile deschise. Țin să asigur pe toți medicii că domeniul este fascinant și deschide căi nebănuite. Acupunctura va face parte din medicina viitorului.”

Sperăm că, din relatarea chiar succintă a opiniilor interlocutorilor noștri, concluziile s-au desprins de la sine.

OPREA GEORGESCU

## Apa medicinală „Ossidenta” distinsă cu Medalia de aur la Salonul de invenții de la Bratislava



Ne-a sosit, zilele trecute, o veste imbucurătoare de la Salonul internațional de invenții de la Bratislava, Cehoslovacia: pastilele de dinți medicinale „Ossidenta”, realizată după prescripțiile doctorului Grigore Osipov Sinești (brevet de invenție 79519/12.05.1982) de întreprinderea „Nivea” din Brașov (director inginer Silvia Boiceanu), i s-a decernat Medalia de aur. Fără să fie prima onoare acordată, la nivel înalt, unui produs din gama respectivă (apa de gură medicinală „Ossidenta” a primit, în 1970, mențiune tot la Bratislava), recenta distincție reprezintă o nouă dovadă a pretului de care se bucură, în general, industria cosmetică românească și, în special, materializarea ideilor doctorului Grigore Osipov Sinești, șeful Centrului metodologic republican de parodontologie și, reamintim, inițiatorul unei noi orientări în stomatologie, autorul unei concepții originale și al unei metode de tratare parodontopatiilor (boliile parodontului). Fără a mai intra în amănunte, acestea fiind cunoscute de cititorii revistei „Flacăra”, care a sprijinit, de la bun început, activitatea doctorului Osipov, se cade însă să repetăm că, în temeiul contribuțiilor sale științifice, expuse în cartea „La parodontopathie essentielle”, Paris, Editura Maloine, 1970 (apărută ulterior în două ediții românești), doctorul Grigore Osipov Sinești a ajuns să fie socotit, după vorbele profesorului italian Franco Noveri, „părintele parodontologiei”.

Să revenim însă la problema apei de gură și a pastilei de dinți din setul „Ossidenta”, asupra cărora mai mulți cititori ne-au cerut detalii, reclamînd totodată faptul că ele nu se găsesc, în cantitățile solicitate, în farmaciile. Povestea lor, mai ales a apei de gură medicinale, căci pasta abia acum e pe punctul de a fi lansată pe piață, nu e chiar simplă. În ciuda unor virtuți terapeutice remarcabile (are acțiune astringentă asupra mucoasei edemate, inflamație sau ulcerate, are acțiune antisepctică la nivelul mucoasei bucale, are efect deodorizant, are efect sclerizant etc.) și al unor indicații terapeutice largi (e recomandat în gingivite, stomatite, procese parodontopatie evolutive, post operator etc.), apa de gură „Ossidenta” a lipsit multă vreme, și încă mai lipsește, din farmaciile, atât din cauza numărului restrîns de flacoane realizate la „Biofarm” cit, în primul rînd, datorită dijării necorespunzătoare a acestora. Din cite am înțeles, și sperăm că am înțeles bine, aceste deficiențe sînt pe punctul de a fi lichidate. Pe de o parte, comanda urmează să crească pînă la 60 000 de flacoane pe an, „Biofarm” avînd posibilitatea onorării unei astfel de solicitări, iar pe de alta, repartiția produsului se va face mai judicioasă, două farmacii, 18 (vîzavi de Spitalul „Coltea”) și 57 (pe strada 11 Iunie, în apropierea Centrului metodologic), avînd să se specializeze în desfacerea apei de gură medicinale.

Nu ne rămîne decît să sperăm că, la o oră la care doctorul Grigore Osipov Sinești și tinerii săi colaboratori (doctoții Liliana Popescu, Mihaela Ghioldus și Ion Chirman) au ajuns să trateze, în cadrul centrului și 100 de pacienți pe zi (unul din ei sosit special din străinătate), rețetele lor, din care nu lipsesc apa de gură și pasta de dinți „Ossidenta”, vor fi mai prompți și mai deplin onorate. În felul acesta, vor fi satisfăcuți, tragem nădejde, și solicitările multor de cetățeni care au nevoie (cîi operați, purtătorii de proteze, diabeticii etc.) de intervenția produsului amintit pentru întreținerea igienei bucale. Vom reveni.

OVIDIU IOANIȚOIA

## În legătură cu articolul nostru:

# „Se reclamă furtul unei invenții”

În numărul 38/1982 al „Flăcării” am încredințat tiparului o scrisoare adresată redacției noastre de inventator Paul Matei. Reamintim cititorilor noștri că autorul acestei misive a ținut să ne înștiințeze că, la o dată ulterioară cutremurului din 4 martie 1977, a predat Muzeului „Grigore Antipa” un dosar cu invenții, apreciînd că acestea vor fi în măsură să contribuie la o mai bună consolidare și protejare a edificiului muzeului deteriorat în urma seismului. După mai mulți ani — ne-a declarat în continuare corespondentul nostru — una dintre aceste invenții (un sistem de alarmă capabil de a semnaliza eventualele fisuri survenite în structura construcției) a apărut într-o publicație din Paris, fiind revendicată de o firmă franceză. În această situație, Paul Matei s-a adresat Muzeului „Grigore Antipa”, cerînd evidențele explicative, dar aici a aflat, stupefiat, că dosarul predat a dispărut fără urme.

În rîndurile care urmează reproducem scrisoarea de răspuns sosită din partea Muzeului „Grigore Antipa”:

### CĂTRE REVISTA „FLACĂRA”

Referitor la articolul intitulat „Se reclamă furtul unei invenții” din nr. 38/1982 al revistei „Flacăra”, semnat de redactorul Liviu Timbus, sîntem în măsură să vă comunicăm următoarele:

Atît conducerea muzeului cit și colectivul oamenilor muncii au citit articolul și au analizat situația făcînd totul pentru găsirea dosarului reclamat. În final s-a ajuns la concluzia că dosarul nu fusese văzut de nimeni din factorii de răspundere din muzeu, dat fiind poate și condițiile existente în instituția noastră la data înregistrării donației (după cutremur, șantier în lucru, zugrăvit, arhivă mutată etc.). Luînd legătura cu inventatorul Paul Matei (scris greșit Paul Marius) și analizînd cu atenție cele 35 de invenții ale sale, am convenit cu autorul că aproximativ 10 dintre ele prezintă un interes real nu numai pentru muzeul nostru, dar și pentru alte instituții similare: vitrina antisismică, postamentul expozițional antivibrație, armătura detectoare de securi și vibrații, borcan anatomic antisoc, borcan anatomic prevăzut cu sistem de combatere a răsturnării, cărămidă magnetică etc. Sîntem gata să facem ceea ce este necesar pentru a intra în posesia acestor brevete, iar autorul în posesia certificatului de inven-

tator. Restul invențiilor vizează alte domenii: pompieristică, construcții etc.

Aducem pe această cale mulțumirile noastre revistei „Flacăra” cit și inventatorului Paul Matei care își oferă colaborarea și pe viitor.

Daa Manoleli  
secretarul organizației de partid  
Muzeul „Grigore Antipa”

N.R. Scrisoarea sosită din partea Muzeului „Grigore Antipa” ne obligă să observăm că, din păcate, nu s-a răspuns decît parțial acuzațiilor formulate de Paul Matei, deoarece pe această cale nu am putut afla, deocamdată, dacă este sau nu vorba de un furt de invenție, așa cum pretinde autorul dosarului dispărut. În același timp, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci a ținut să ne informeze (și o va face în curînd și în scris) că, analizînd cele două brevete, a ajuns la concluzia că este vorba de două invenții distincte, ce prezintă asemănări și nicidecum similitudini. Se apreciază, cu alte cuvinte, că cele două invenții sînt rezultate unor investigații desfășurate în paralel. Vom reveni cu amănunte.

LIVIU TIMBUS





„Să învingem natura, să-i biruim legile și s-o supunem!” Cam așa ar putea fi formulat principiul-slogan promovată, secole în șir, de către aceia care n-au înțeles niciodată esența naturii și nici firea legilor ei. Rezonanțele acestui ciudat principiu antropomorfic, al unui imaginar și nerational război dintre om și universul inconjurător, se prefac, firește, în avalanșe amenințătoare și în uriașe surpări de stinci, de îndată ce avem curajul și răbdarea să privim consecințele nefaste ale unor acțiuni omenești, care s-au înfăptuit în virtutea devizei „să cucerim natura, s-o supunem omului!”.

Înțelegem astăzi — și ne-o spune clar tot ceea ce reprezintă știința și creația tehnologică — că natura, pur și simplu, nu poate fi învinsă. Ar fi aberant și nebunesc să mai pretindem acum, la nivelul actual al cunoașterii umane, că Marea Neagră încapă într-un ibric, că nemărginirea poate fi depășită sau biruită de mărghinire. Pământul — această superbă cosmonavă încărcată cu roadele unei naturi care a adus în ființă și omul — nu e decât o parte minusculă, greu de figurat, existind în înfințiu spațial și nesfârșirea temporală. Dar oricât de mică este cosmonava care ne poartă prin genuni cosmice și prin vreme, ea rămâne, încă pentru mult timp, leagăn de viață și scut unic împotriva legilor care tind să întoarcă în neiființă ceea ce a devenit floare sau măr, pasăre ori lup, copil sau matur.

În colțul nostru de univers, pe întinderile Terrei și în atmosfera acesteia, au fișit la viață înfinit de variate expresii ale existenței organizate, ridicându-se, printr-o îndelungată evoluție și dezvoltare, până la nivelul lumii de ființe inteligente și, eventual, raționale, cărora îi aparține și omul.

Din furtunile și uraganele erelor primare, într-o îndelungată căutare de echilibru neastimurat, a rezultat ecosistemul actual, inclusiv biosfera, cu tot ceea ce o formează și mediul în care aceasta s-a adaptat pentru a trăi. A fost un proces lung, nespus de lung și de complex în raport cu viața oricărei structuri biologice actuale.

Când ființele inteligente au devenit și nerationale, de dragul împlinirii unui principiu nefiresc — cel al învingerii naturii — fără a ține seama de legile fundamentale ale existenței, consecințele n-au întârziat să se arate. Desigur, natura poate fi rănită, se pot distruge factorii care generează viața și o întrețin. Dar asemenea acțiuni nu conduc la biruirea legilor naturii, ci mai degrabă la dezechilibrul mediului firesc în care ne scaldăm și ne păstrăm zestrea de viață.

În iureșul său năvalnic spre nivelele tot mai înalte ale dezvoltării, omul, ca entitate istorică și care făurește, în fond, istoria, nu a ținut seama milenii în șir, de unele legi firești în raporturile sale cu natura, cu mediul lui fundamental de existență. Atita vreme cit acțiunile desfășurate de oameni, în multe sute de mii de ani, nu se puteau compara cu fenomenele naturale și nici nu puteau modifica mersul acestora, echilibrul ecologic dintre viață și mediul ei fizico-chimic nu s-a deteriorat aproape deloc.

Cu timpul însă, omul și-a amplificat forța de acțiune și a început să modifice mediul natural în care trăiește. Mai întâi, a schimbat fața unor ținuturi întinse, de sute de milioane de hectare, cu scopul de a face agricultură, defrișând și tăind păduri, replantind livezi cu pomi, construind

naivitate! Anii 1973—1974 au deschis dușul de gheață al deșteptării conștiințelor, prin manifestarea dură a crizei energetice și a materiilor prime. (În trecut, fie spus, nu e vorba de o reală criză de energie și de materii prime, ci de criza profundă a sistemului tehnologic mondial, dezvoltat până acum și care se caracterizează prin randamente extrem de mici și risipă uriașă. Dar despre aceasta vom scrie cu alt prilej.)

Multe specii de viețuitoare au pierit în decursul timpului, în lacuri și riuri, pe sol și în atmosferă, apărând noi specii de plante, insecte, păsări și animale, adaptate mai bine condițiilor de mediu modificat. Dar omul? Cu el ce se poate face, cum să-i schimbi specia și firea, structura și conștiința? Aruncat într-un uragan de competiție și risipă generală, omul acestor

zările umane și toate lucrurile create printr-o activitate socială sau individuală. În acest fel, de câțiva ani, s-a reglementat într-un mod responsabil și înedit, amplasarea și construcția noilor obiective de investiții, activitatea industrială și din agricultură, din domeniul industriei alimentare, navigației pe ape și transporturile aeri și terestre, precum și întregul ansamblu de acțiuni privind evacuarea și reciclarea milioanele de tone de deseuri de pe întreg cuprinsul Terrei.

Efectele constatate în natură și în lanțurile firave ale echilibrului ecologic, ne pun, pe noi, oamenii acestei patrii, cit și întreaga omenire, în fața unor concluzii esențiale. Întii, **că trebuie să renunțăm definitiv la gândul de a învinge natura și legile ei, de a ne confrunța cu ea.** O asemenea constatare ne conduce, firește, la drumul drept, al armonizării omului cu natura, cu legile ei și numai în baza unui asemenea pact fundamental se pot croi noile poteci și drumuri de dezvoltare materială și spirituală. În al doilea rând, **civilizația actuală nu se mai poate dezvolta prin mijlocirea unui sistem tehnologic risipitor și foarte puțin eficient, e nevoie de altceva, profund revoluționar, în deplină concordanță cu legile naturii și care să asigure păstrarea echilibrului om-natură, viață-mediu inconjurător.** Planurile viitoarelor salturi ale omului social nu se pot croi decât adaptând, de la plecare, aceste două postulate, reiesite din analiza adincită și riguroasă pe care ne-a permis-o istoria lumii și faptele istorice.

Să recurgem și la un exemplu, aparent banal: apa de băut. Se mai afirmă, în necunoștință de cauză, că omenirea dispune de uriașe cantități de apă. Este adevărat, dar se uită că numai 4 la sută din cantitatea de apă de pe Terra este dulce, iar mare parte din aceasta este încă poluată cu deseuri toxice care se varsă în fluviu, lacuri și mări. Pentru a refaca calitățile apei sau a o desaliniza, e nevoie de energie, adică de ceva ce duce lipsă civilizației tehnologice actuală. Și din nou vedem că cele două postulate trebuie riguros aplicate pe întreg pământul.

Relațiile complexe ale omului cu natura nu trebuie întoarse la trecut, ci, înainte de toate, reevaluate prin prisma legilor care nu se încălcă atunci când dorim ca universul natural și cel creat de om să coexiste în armonie deplină. Aceste relații depind, firește, de oameni, de fiecare dintre noi. Și pentru a ne convinge că așa stau lucrurile să recurgem la faptele.

(Va urma)  
ION MĂNZATU

## Cosmonava Pământ (I)

milioane de kilometri de drumuri care brăzdează fața pământului. De câteva sute de ani, fața Terrei s-a schimbat profund și prin apariția peisajului industrial, din care se înalță cu ostentație milioane și milioane de cosuri fumeginde, turnuri exhaustoare sau cu faclă, care imprăștiie în atmosferă felurite și uriașe cantități de noxe toxice, zgomote și mirosuri neplăcute. Urbanizarea și noul nivel de civilizație terestră, întrecându-se pe ele însele, au determinat adânc schimbări în structura naturală a cosmonavei Terra, îndeosebi prin sutele de milioane de kilometri ce străpung atmosfera cu linii de înaltă tensiune, cu nenumărate emițătoare și receptoare de radio și televiziune, cu înfinit de variată gamă de aparate și instalații care, pentru a funcționa, consumă uriașe cantități de energie „bună”, pentru ca apoi să arunce în mediul inconjurător multă energie degradată. La toate acestea trebuie să adăugăm miliardele de tone de deseuri, de toate felurile, care rezultă din viața lumii întregi.

Sintem generațiile care își mai amintesc, poate cu nostalgie, de momentele de maximă euforie, de acum 15—20 de ani, când majoritatea covârșitoare a strategiilor care se ocupau de progresul economic și social, din toate colțurile lumii, pronosticau și încercau să demonstreze cu cifre și argumente că economia mondială va continua să se dezvolte, încă multe secole, după o curbă mereu crescătoare, bazându-se pe sistemul tehnologic actual. Ce

decenii simte din plin efectele dure și grave ale încercării sale de a impune naturii legi ce nu i se potrivesc. Evident, tabloul nou al unei lumi ce se îndreaptă cu pași repezi spre un dezechilibru ecologic, spre o catastrofă mai pustitoare decât tot ce-și poate imagina astăzi o minte omenească, a băgat spaimă în suflete, determinând și tragerea insistentă a unor grave și serioase semnale de alarmă.

Națiunile lumii, găsite în fața unor consecințe grave ale propriei lor dezvoltări, au promulgat legi care ocrotesc mediul inconjurător. România socialistă, la rîndul ei, preocupată în mod responsabil de echilibrul ecologic, atît pe teritoriul ei, cit și în întreaga lume, a creat un sistem propriu de norme juridice, cit și instituțiile specifice, consacrate protecției multilaterale a mediului inconjurător. Dispunem, în acest sens, de o lege clară, care stipulează, încă de la primul articol, următoarele: „Protecția mediului inconjurător este parte integrantă, de importanță deosebită a activității generale de dezvoltare economică-socială planificată a țării, în concordanță cu principiile fundamentale ale politicii partidului și statului privind construirea societății socialiste multilaterale dezvoltate”. Se supun acestei ocrotiri prin lege, aerul, apele, solul și subsolul, pădurile și întreaga vegetație pămînteană și acvatică, fauna de oriunde ar fi, toate rezervațiile și monumentele naturii. Aceleași protecții și se supun așe-

## Un tezaur de rețete: medicina tradițională

Datorită substanțelor naturale compoziționale și a unor principii active aflate în unele plante și produse apicole, se conferă preparatelor obținute prin asocierea materiilor prime respective calități medicinale deosebite în anumite afecțiuni ale organismului uman. Un astfel de preparat natural, bazat pe o tinctură pregătită din usturoi (extras cu o soluție hidroalcoolică concentrată) cu adaos de miere și extract de propolis, se utilizează preventiv și curativ pentru combaterea afecțiunilor cardiovasculare și în preve-

nirea sclerozei și a celorlalte boli de uzură.

Medicina populară cuprinde numeroase „rețete” de produse naturale în care usturoiul — singur sau în amestec cu alte plante și în special cu produse apicole (datorită compoziției lor chimice variate și extrem de active) — constituie un apreciat tratament pe care oamenii l-au descoperit cu milenii în urmă dintr-o necesitate instinctivă de apărare a sănătății lor.

### Pentru prevenirea și combaterea sclerozei

O astfel de rețetă este practică pe scară largă în China și este cunoscută pentru efectele ei în prevenirea și combaterea sclerozei.

Prepararea tincturii de usturoi: 400 g bulbi de usturoi („căței” de usturoi curățați de învelișul lor). Se macină mărunt, trecindu-se de două ori prin mașina de tocat carne. Peste conținutul obținut se toarnă 200 g alcool rafinat (spirit) pur de 96 grade. Amestecul rezultat se păstrează într-o sticlă de culoare închisă, bine astupată, în loc răcoros și întunecat, timp de 20 zile. După acest interval amestecul se strecoară prin pinză, înlăturându-se reziduurile. Lichidul (tinctura) obținut se păstrează încă trei zile în aceleași condiții (în sticlă astupată la loc răcoros și întunecat) după care se adaugă: 100 g miere de salcim și 20 g extract de propolis în concentrație de 30 la sută (extract de propolis în alcool rafinat). Prin amestecare, cele trei substanțe se omogeneizează obținându-se preparatul gata pentru tratament.

Se administrează în picături, de 3 ori pe zi, cu 1/2 oră înainte de mese, respectându-se următoarea schemă:

Zilele de tratament	Doza de picături la fiecare masă		
	Dimineața	Prinz	Seara
1	1	2	3
2	4	5	6
3	7	8	9
4	10	11	12
5	13	14	15
6	15	14	13
7	12	11	10
8	9	8	7
9	6	5	4
10	3	2	1
11	25	25	25
12	1	2	3
13	4	5	6
14	7	8	9
15	10	11	12
16	13	14	15

În a 11-a zi de la începerea tratamentului se administrează doze record de cite 25 picături, atît dimineața, cit și la prinz și seara.

După a 11-a zi, tratamentul se repetă exact după schema din prima zi, respectându-se doza de administrare și continuându-se tratamentul pînă la terminarea preparatului, obținut din rețeta menționată.

### Pentru prevenirea și combaterea afecțiunilor cardio-vasculare

O altă rețetă, de asemenea chinezească tradițională, este folosită pentru prevenirea și combaterea afecțiunilor cardio-vasculare prin curățirea vaselor sanguine.

Se prepară după cum urmează: 350 g usturoi curătat și pisat în vas de lemn sau de sticlă (nu se întrebuițtează unelte de metal). Se adaugă 200 g alcool rafinat (alb) apoi se introduce într-o sticlă de culoare brună. Se lasă 20 zile la întuneric pentru macerat, la temperatura camerei. Sticla va fi introdusă într-o pungă sau într-o pinză de culoare închisă pentru a fi ferită de lumină. După 10 zile, amestecul se strecoară printr-un tifon pus în trei. Lichidul se va ține încă 3 zile la întuneric, în aceleași condiții. A 4-a zi se adaugă 50 g lapte dulce fierț și degresat, după care se administrează conform indicațiilor și graficului de mai jos, înainte de masă:

Zilele	Doza de picături		
	Dimineața	Prinz	Seara
1	1	2	3
2	4	5	6
3	7	8	9
4	10	11	12
5	13	14	15
6	15	14	13
7	12	11	10
8	9	8	7
9	6	5	4
10	3	2	1
11	25	25	25

Restul lichidului se ia în continuare pînă ce se termină, în ordinea prevăzută în grafic. Rețeta se repetă la 5 ani. Ea nu afectează nici un alt organ. Dizolvă toate grăsimile și impuritățile depuse pe pereții vaselor sanguine.

VALERIU POPA

## Unele medicamente „cresc” lingă noi

— Vă solicităm, stimate tovarășe profesor doctor Ioan Ciulei, părerea cu privire la valorificarea plantelor medicinale, subiect care va este foarte apropiat atît profesional, cit și sentimental, ca unul care ați trăit în preajma florilor și a pomilor.

— Într-adevăr, în împrejurimile Sighișoarei, unde m-am născut și am trăit, am fost martorul uimit al multor „minuni” făcute de plantele medicinale. De multă vreme, însă, m-am implicat direct în cercetarea științifică a ceea ce, altă dată, mi se părea doar legendă. Intrucît discuția inițiată de „Flacăra” este continuată (de fapt, ea s-a generalizat, în ultima vreme) mă voi referi la câteva noutăți. S-a lucrat intens în vederea valorificării plantei PETASITES cunoscută sub numele curent și popular de „Captalan și pe care, pînă nu de mult, o exportam. Acum ne aflăm în faza experimentării industriale. Care sînt acestea? Un produs antispastic foarte bun, pe care-l pot compara cu papaverina. Diferențele provin din faptul că pentru papaverină, care se produce și pe cale de sinteză, recurgem la import.

— Cum arată Captalanul?  
— Este asemănător unui bursture și se găsește în mari cantități în zonele de deal și munte, pe lingă locurile mlăștinoase. Desigur, ca și în acest caz, ca și în altele, s-a pornit de la ceea ce numim „medicina tradițională”, adică de la observațiile și aplicațiile unor oameni simpli, dar buni cunoscători ai calităților unor plante.

— Prin ce mijloace abordați aceste surse?

— Printr-unul singur, dar de mare eficacitate, după opinia noastră: le cerem studenților noștri ca, atunci cînd merg în satele și orașele lor, să-i consulte pe cei care se ocupă de utilizarea plantelor, întregul material informațional urmînd să fie analizat și supus cercetării științifice, ori de cite ori ne dăm seama că există șanse de reușită. Pînă acum nu avem motive să ne îndoim că am procedat bine. Medicamentul obținut din Captalan, sub formă de pastile, va intra cînd și în faza experimentării clinice. Vreau să subliniez entuziasmul studenților noștri în toate aceste acțiuni. Numeroase subiecte de teze vizează tocmai cercetări de acest gen. Desigur, colaborăm cu catedra de farmacodinamică.

— Cum se va numi acest nou preparat?  
— Noi i-am zis SPASMOLIZIN. Sper că va fi acceptat, în continuare, și de întreprinderea „Biofarm”, unde se efectuează experimentul industrial.

— La anii studenției dumneavoastră, cum era privită această sursă de inspirație științifică? Se pot face comparații?

— Au existat unele preocupări, dar nu o acțiune concentrată și concertată, ca în prezent. Starea de fapt era următoarea: exportam materie primă și o... reimportam, sub formă de medicament.

Ceea ce ne-am propus și realizat aici, la catedra de farmacognozie, este să nu ne axăm pe acumularea enciclopedică a cunoștințelor, ci să-i înarmăm pe studenții cu o metodologie științifică de lucru întru descoperirea virtuților curative ale plantelor, a oricărei plante, de fapt. Noi numim asta fitochimie plantei. Pot spune că 70 la sută din procesul de învățămînt ține seama de metodologia amintită. Studiem și plante din țările în curs de dezvoltare și trebuie să amintesc rolul de inițiator al românilor în această acțiune inclusă acum în programele obișnuite ale unor organizații mondiale, cum sînt O.N.U.D.I. și U.N.I.T.O.

— Revenind la eficiență și la „interpretarea” datelor aduse de studenți din teren, vă rog să ne mai precizați și alte reușite.

— Sîntem conștienți de faptul că împușinarea oamenilor care cunosc calitățile tîmăduitoare ale plantelor este o primejdie reală și de aceea investigăm permanent. Din județul Brăila ne-a parvenit, pe calea deja expusă, o informație potrivit căreia frunzele de ciulină (CARDUS) au proprietăți hepatoprotectoare. Prea multe detalii nu pot să vă furnizoz, dar voi preciza, totuși, că am încheiat un contract de cercetare pe această temă. Și mai mult: iată pastilele produse în laboratoarele noastre. Studiul chimic și cel farmacodinamic au justificat, pe deplin presupunerile inițiale. Urmîrind consecințele aplicării noului tratament prin mijloace ultramoderne (mă refer la microscopul electronic, dar și la altele), am constatat că organele celulelor hepatice se refac sub influența noului produs. Urmărim și alte concluzii legate de acest studiu și care s-ar putea să producă surprize chiar și specialiștilor. Mă refer la aminoacizi.

— Calitativ, acest medicament suportă comparații cu ceea ce se produce în prezent?

— El este egal celor mai bine cotate medicamente din străinătate. Interesul nostru științific se manifestă, în prezent, și în direcția studierii (foarte avansate, dealtfel (a pigmentilor antocianici, rîspunzători de culoarea roșie și albastră a florilor și fructelor. Avem în față un cîmp vast de supoziții și, sperăm, bucurii. Noul medicament va interesa ramura de O.R.L. a medicinei și pe bolnavii de care se îngrijește. El este un antiseptic excelent, util în faringite, laringite și disfonii. Iată aici și o lucrare de diplomă asupra valorii unor semințe de bostan. Anumite studii de morbiditate, din străinătate, au demonstrat că populația care consumă aceste semințe oleaginoase prezintă un indice de incidență a adenomului de prostată redus. Și bătrîni din unele zone ale țării noastre obișnuiau, toamna, să bea cite un paharel din acest ulei. Substanțele steroidice au și ele o acțiune pozitivă în hipertrofia de prostată.

EMANUEL VALERIU



Ideii revoluționare

# Turismul agrar montan

Intre soluțiile destinate menținerii și dezvoltării creșterii animalelor, a agriculturii, în regiunile muntoase, se înscrie și agroturismul, ca formă posibilă de influențare a unui curs cu efecte globale, economico-sociale, înviorătoare, privitor la îmbunătățirea calității vieții mai ales în acele zone și microzone care îndeplinesc un complex de condiții, în strinsă legătură cu factorii naturali.

Experiența europeană este deosebit de vastă în acest domeniu, unele țări cu întinse suprafețe muntoase, neexistând, mai de mult sau mai recent, să investească și pentru zootehnia și agricultura montană — în strinsă imbinare cu turismul montan — în toate formele sale posibile de exprimare, eforturile având drept subiect principal menținerea omului „de munte” în spațiul montan și la agricultura montană, menținerea în condiție de producție a pământului și neindoielnic, obținerea unor venituri în marea lor majoritate valutară, care în unele situații au depășit cele mai optimiste evaluări.

● Intre valorile generale înglobate de zonele montane, se înscriu ca valori existente și datorate cadrului natural și tradițional, nesupuse epuizării, două categorii de peisaj montan :

— peisajul natural-montan și în cadrul acestuia,

— peisajul agricol montan  
Peisajul natural montan privește muntele ca atare, cu vederea generală, înălțimile, pădurile, văile, riurile, zăpezile sau covorul vegetal, varietatea de culoare, alte aspecte care se adresează îndeobște esteticului.

— Intim legat de factorul om, peisajul agricol montan reprezintă elementul de înviorare, de viață în toate anotimpurile; gospodării, cu casele și grajdurile lor, variate ca formă, mărime și culoare, satele înseși — mai adunate sau mai răsfricate — fânețele, pașunile, vitele, oile, caii, celelalte animale domestice, fauna, ciăile de fin, grădinile, stăniile, săniile și căruțele, etc. și desigur oamenii, crescătorii de animale, mișcarea lor, cu portul cîntul și obiceiurile și multe alte lucruri de amănunt ce se constituie ca manifestare a pitorescului, sporind valoarea globală a cadrului natural-montan.

Din însumarea celor două categorii de peisaj montan rezultă o imagine inedită despre ceea ce reprezintă muntele ca valoare.

În România, peisajul montan a fost valorificat în general sub forma unor stațiuni, în majoritate balneo-climaterice, sau cabane, cu rol de odihnă și agrement, investițiile concentrându-se pe Valea Prahovei, Poiana Brașov și mai recent și spre alte câteva puncte, ca spre exemplu Izvorul Mureșului, atenția fiind concentrată asupra exploatarea cadrului natural-montan.

Această formă de folosire printr-un anumit tip de turism a spațiului montan nu a venit decît cu foarte puțin în sprijinul agriculturii de munte, al creșterii animalelor, peisajul agricol montan rămînd la condiția de „rezervă neexplorată și neexploată”, ca domeniu tratat cu interes secundar, cel puțin pentru o perioadă de timp.

● Spațiul carpatic românesc înglobează un magnific peisaj natural și agricol, oameni, pămînturi și animale „de munte” și o deosebit de bogată și variată experiență tradițională, a căror valorificare inteligentă reprezintă nu doar o veche dorință spre care au aspirat multe generații, ci și o soluție necesară și obiectivă, în final economică, în măsură să poată influența nu doar menținerea ci și dezvoltarea, înflorirea prin noi valențe, a unor regiuni mai puțin favorizate de factorii naturali.

În ultimele decenii populația noastră urbană a sporit numeric, centrele industriale s-au dezvoltat, iar nivelul de trai, necesitățile și posibilitățile de mișcare, tendințele orașenilor de deplasare în scop de odihnă, agrement, schimbare de mediu și reconfortare organică — spre regiunile de munte și în directă legătură cu recuperarea forțelor de muncă, s-au accentuat cu constanță.

Pentru realitățile de astăzi ale agriculturii din munții țării noastre, marcant diferențiate pe zone și microzone —, aici agricultura și zootehnia ogîndind încă un stadiu tradițional —, în condițiile în care posibilitățile de opțiune ale locuitorilor și de angajări în activități retribuibile s-au amplificat an de an, iar gradul de informare și instruire a tineretului provenit din sfera agricolă montană este incomparabil superior unor perioade anterioare, este de prevăzut ca la tura care privește viața social-culturală oferită de mediul urban să exercite cel mai ades o influență aspirativă mai puternică decît chiar perspectiva unei rentabilități economice superioare și în condiții de intensitate a muncii relativ egală, care s-ar putea crea prin modernizarea agriculturii tradiționale în satul montan.

În acest context și stabilită motivația, poate intra în discuție soluția verificată cu deplin succes în zonele montane bine gospodărite de pe plan mondial: **AGROTURISMUL MONTAN.**

— În principiu, agroturismul se constituie ca posibilitate de valorificare mai completă a rezervelor materiale și umane de care poate dispune o anumită zonă montană, cu ajutorul căreia se poate influența fixarea populației la preocupări agricole, mai ales a generațiilor tinere,

La baza ideii agroturistice se află citeva criterii ce s-au testat, avînd acoperire în rezultatele practice :

a) agricultura montană, respectiv creșterea animalelor, nu poate atinge independent cotele necesare de rentabilitate, decît cu rare excepții, intervenînd eforturile fizice suplimentare determinate de distanțe și înclinațiile de pantă, variațiile și asprimile climice, capacitatea mediocră și submediocră de producție a pămîntului, alături de un inconvenient date de factorul izolare, căile de comunicație, aprovizionare ș.a....

b) o formă de exploatare, în limitele unor criterii economice acceptabile, a potențialului agricol al pămîntului montan, o reprezintă mica gospodărie autogestionară montană, familială, a cărei rentabilitate este posibilă doar prin subvenționări sau adaosuri cu caracter fie înrudit fie neagricol, ca spre exemplu :

— munca retribuită — caz în care intervine marea inconvenient al navetismului și feminizării excesive a zooculturii, cu inevitabile și negative consecințe asupra creșterii animalelor.

— microindustria — cu producerea unor

național privind necesitatea cunoașterii unei limbi de circulație internațională și preferințele ridicate de confort și servicii, în etapa actuală ar fi prematură aducerea în discuție a practicării acestuia în gospodăriile țărănești, un astfel de țel necesitînd încă traversarea unei perioade preparative destul de îndelungate, statornicirea unor raporturi favorizante.

● Rămîne însă valabilă soluția agroturismului montan internațional, organizat de stat, cu întreg confortul, posibilitățile agrementale și celelalte condiții pretinse. În organizarea unor obiective de acest fel devine însă strict necesar să se țină cont de cel puțin două criterii: densitatea animalelor în perimetrul imediat apropiat obiectivului și aprovizionarea cu produse animaliere de calitate superioară, „biologice”, adică obținute pe baze sută la sută naturale, din surse locale; existența condițiilor naturale și crearea celor artificiale necesare practicării intensive a sporturilor de iarnă, spre a se putea astfel asigura prelungirea sezonului turistic în circuit alternant, vară — iarnă. Este de asemenea

remy, biliard, șubah, tenis de masă, agrement hipo (călărie, săni, șarete), prin colaborare cu crescătorii de animale localnici, organizarea de excursii în grupuri mici, cu ghizi dintre agricultori, cu mers pe jos ș.a., pot deveni factori nu doar comerciali ci și de înviorare a vieții sociale a satului de munte, ca argument de fixare a tineretului la agricultură, ca formă în care prin turism agrar montan se pot imbrina atît interesele turistice propriu-zise cît și ale agriculturii de munte, care prin producția sa în dezvoltare se constituie în cel de-al doilea factor de însumare pentru obținerea rezultantei economice finale.

Turismul agrar-montan, ca soluție de sprijinire a agriculturii, a creșterii animalelor la munte, devine cu atît mai important cu cît el este și creator, în diverse forme, de locuri de muncă pentru producătorii agricoli și totodată factor activ de promovare a „comportamentului turistic”, ceea ce pentru condiția de viață mai izolată specifică satului sau satului montan reprezintă un element civilizator.

Este important ca alimentele de bază, în mod special laptele și produsele lactate, să poată fi procurate de preferință din producția locală, făcînd obiectul unei „cure de lapte”, pentru turiști, utilizîndu-se și resursele secundare, ca fructele de pădure, ciupercile, sucurile naturale, ceaiurile din plante medicinale etc.

Devine ușor de întrezărit cît de importantă și atractivă poate deveni, spre exemplu, pentru copiii mediilor urbane industrializate, pentru familiile muncitorilor și muncitorii înșiși, o „cură de lapte” și de odihnă activă, în mediul inedit, curat chimic și profund educativ, oferit de zona de munte și de gospodăriile crescătorilor de animale.

Dezvoltarea unui astfel de tip de agroturism montan necesită totuși un ritm integrativ mai lent, neforțat, deoarece o evoluție prea rapidă și nebazată pe „modele” științifice organizate, poate lua caracter dăunător. Se impune parcurgerea unei minuțioase perioade preparatorii, necesară mai ales prevenirii manii stării, sau a atenuării unui previzibil „conservatorism” din partea a inuși subiectului direct implicat — gospodarul, crescătorul de animale —, soluția rămînd „gospodăria-model” și autoconvingerea, practicarea în forme asistate și organizate, cointeresative.

Intre condițiile principale necesare pot fi menționate: amenajarea treptată de gospodării agroturistice țărănești, pe baza materială existentă și cu acordare de sprijin prin credite și asistență de specialitate, diferențieri ale gradului de confort, spre a se determina cointeresarea producătorului agricol atît spre investiții cu efect social — apă curentă, băi, electricitate, estetizări — cît și pentru sporirea numărului și calitatilor productive ale vacilor, oilor și caprinelor (ca animale producătoare de lapte), cabalinelor, animalelor mici, mărirea suprafețelor de grădini, a celor cultivate cu arbuști fructiferi, livezilor ș.a....

— introducerea în gîndirea de proiectare a ideii agroturistice, a „gospodăriilor agroturistice”, ca entități funcționale și realizarea noilor construcții după proiecte variate, destinate unui astfel de scop, cu amplasamente care să țină cont și de îndeplinirea „criteriului de peisaj”

— instruirea adecvată și esalonată a crescătorilor de animale participanți la sistem, prin cursuri speciale, organizate în perioada de iarnă și avînd scopuri imbrinate, agricole și turistice ;

— pregătirea tineretului prin adaptarea programelor de învățămînt la specificul agricol montan, inclusiv prin organizarea în zonele principale ale creșterii animalelor și perspectivei turistice montane, cu indiscutabil folos, a unor școli cu caracter profesional agro-industrial-turistic, cu specializare montană, prin intermediul cărora să se formeze o generație nouă de agricultori munteni, cu o temeinică pregătire în ramura zooculturii de tip montan, cunoștințe practice meșteșugărești și o educație comportamentală, igienico-sanitară și estetică, în măsură să satisfacă exigențele impuse de o nouă formă de existență montan-carpatică, realizată prin modernizarea bazei tradiționale și asigurînd un triumvirat de efecte economice :

— utilizarea după potențial a pămîntului ;  
— valorificarea prin muncă utilă a unor rezerve de timp ;  
— valorificarea peisajului agricol-montan.

Toate acestea cu polivalentă utilitate socială, cu apel moderat la bugetul statului, într-un sistem coerent de a se gîndi și construi — la munte și pentru munte și cu acuratețea și răbdarea în timp, necesitate de un act de temeinicie și de durată.

Aceasta văzut în cadrul unui interes global, privind deopotrivă producătorul agricol, cetățeanul-turist și beneficiul general de stat, în cadrul sensurilor noii revoluții agrare și formelor posibile de manifestare în zonele de munte, a orientărilor care precizează necesitatea ca tineretul să rămînă la sate și la agricultură contribuînd și determinînd dezvoltarea creșterii bovinelor și ovinelor, a celorlalte animale de interes economic, utilizînd din plin bogata experiență tradițională și imbrinînd-o cu aportul pe care-l aduce știința și tehnica, în contextul atenției deosebite acordată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, zonei noastre de munte, gospodarilor crescătorii de animale, valorificării depline a resurselor existente în aceste regiuni defavorizate de factorii naturali, a afirmării noului în toate sectoarele de activitate, spre împlinirea deplină a idealului dezvoltării multilaterale a națiunii.

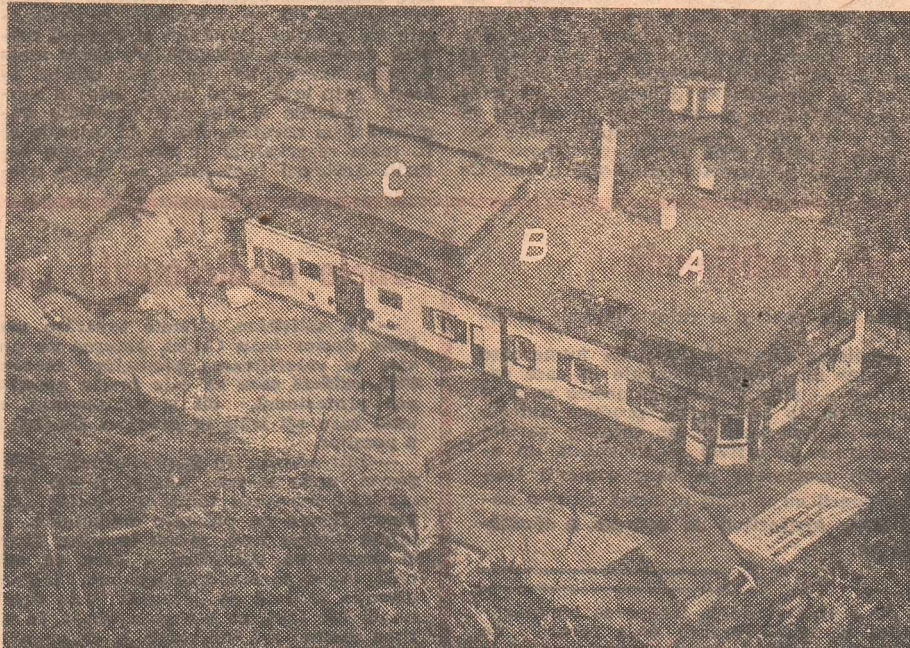
● Din rațiuni de prevenire a efectului stingheritor asupra lucrărilor agricole specifice, se detașează în mod strict soluția unui agroturism montan de tip „familial”, dirijat, desfășurat în baza unor „bilete de odihnă”, cu servirea curentă numai a „micului dejun” pe bază de lactate, în gospodăria-gază și asigurarea meselor de prînz și seară în cadrul unor unități amenajate de stat, de forma unor mici și foarte mici motel-pensiune, în cadrul cărora și turismul de tip „sfîrșit de săptămînă” și chiar cel internațional și-ar putea găsi loc.

Minimotelele-pensiune, prin unele amenajări agrementale însoțitoare, între care pot fi amintite bazinele de inot, saunele simple, pîrțile de schi și săniuțe, mici terenuri de sport pentru tenis, volei, mini handbal-fotbal, popice, cluburi, șah,

## Proiect de gospodărie agro-turistică montană (model)

(Microfermă montană familială)

Caracteristici principale : ● Economie de teren agricol și materiale de construcție. ● Instalații sanitare, confort sporit și modernizarea activităților productive. ● Autonomie gestonară. Utilizarea unor resurse de energie proprii. ● Consum redus de combustibil. ● Funcționalitate economică complexă : zoologică, agroturistică și micro-industrială (Z+T+M=E). ● Durată îndelungată de folosință.



A. CORPUL LOCUINȚEI, Parter : locuința familială. Etaj : mic apartament turistic

B. CORPUL ANEXELOR, Bucătărie furajeră-lăptărie ; microatelier ; magazie de lemne ; spațiu depozitare.

C. GRAJDUL ȘI PODUL PENTRU FINURI.

ALTE ANEXE : Platformă de gunoi ; bazin colector pentru dejecții lichide ; fînar ; padoc pentru animale ; grădină de legume și zarzavat ; mică livadă ; mică cultură de arbuști fructiferi ; microstăpînă ; microciupercărie ; micropăstrăvărie ; instalație pentru biogaz ; microcentrală eoliană ; microhidrocentrală.

(Machetă realizată de Casa pionierilor din Vatra Dornei, Jud. Suceava : Locul III pe țară la Concursul de creație tehnică pionierească/1981. Indr. : prof. Mihai Vleju și instr. Mihai Cozubaș.)

mărfuri finite sau semifinite, în organizarea locală și mai ales în formula „cu raunca la domiciliu”, dar numai într-un riguros sistem de condiționări legate de suprafețele de teren deținute și de creșterea în mod direct a animalelor.

— agroturismul, practicat în formă modernizată, semimodernizată și pastorală.

— sistemul agro-microindustrial-turistic, ca soluție optimizantă, imbinativă și derivată din impletirea, în funcție de condițiile și particularitățile microzonale, a celor trei elemente de referință : creșterea animalelor, microindustrie casnică și agroturismul familial, — rezultînd o „ecuație montană” general-valabilă : „Z+T+M=E” (Z = zoocultura ; T = turismul agrar ; M = microindustria ; E = eficiență).

● Devine necesară înțelegerea foarte exactă a faptului că în zonele de munte propice unui astfel de curs, nu toate avînd aceeași valoare, turismul se poate dezvolta cu succes numai dacă este strîns impletit cu agricultura — ca furnizor de produse agroalimentare de tip „biologic”, de calitate superioară și de „peisaj agricol montan”, elemente de altfel indispenzabile și pentru reclamă, fără de care nici turismul și nici agricultura nu pot să evolueze.

În toate situațiile, agroturismul montan poate lua două direcții principale : agroturism de tip național și agroturism de tip internațional.

Raportat la exigențele turismului inter-

important a se avea în vedere că turismul agrar-montan este agreat în primul rînd de copii, tineret și de oamenii mai în vîrstă.

Fie în mod paralel, fie independent de turismul agrar montan internațional și avînd în vedere atît criterii economice cît și implantul unui plus de civilizație, exact acolo unde stările de izolare sînt mai accentuate, unde este mai multă nevoie, gospodăriile crescătorilor de animale pot deveni o soluție pentru organizarea unei forme de turism agrar montan de tip național, cu confort în evoluție anuală, avînd îndeplinită condiția comunității de limbă și interesînd mai ales perioada sezonului estival.

● Din rațiuni de prevenire a efectului stingheritor asupra lucrărilor agricole specifice, se detașează în mod strict soluția unui agroturism montan de tip „familial”, dirijat, desfășurat în baza unor „bilete de odihnă”, cu servirea curentă numai a „micului dejun” pe bază de lactate, în gospodăria-gază și asigurarea meselor de prînz și seară în cadrul unor unități amenajate de stat, de forma unor mici și foarte mici motel-pensiune, în cadrul cărora și turismul de tip „sfîrșit de săptămînă” și chiar cel internațional și-ar putea găsi loc.

Minimotelele-pensiune, prin unele amenajări agrementale însoțitoare, între care pot fi amintite bazinele de inot, saunele simple, pîrțile de schi și săniuțe, mici terenuri de sport pentru tenis, volei, mini handbal-fotbal, popice, cluburi, șah,





## Tezaurul dacic de la Șieu-Odorhei

### Aur și argint de Transilvania

(Urmare din pag. 32)

piatră crudă pentru alte monumente, încorporând calciul atitor generații care au construit, s-au risipit, reconstruindu-se mereu, urcând neîntrerupt spre azi de la rădăcina porumbului, prin firul ierbii. „Al ierbii de Transilvania, de sub care a răsărit și acest tezaur“. Remarca scriitorului antic Florus, „Daci montibus inhaerent“ (dacii se țin strâns lipiți de munți), marchează, alături de indubitabilele mărturii materiale, la care se adaugă și tezaurul din Șieu, locul central pe care l-a ocupat Transilvania, încă din lumea veche, ca rezervor al puterii economice, politice și militare a dacilor, iar ulterior ca bază a puterii în Dacia romană. Aici și-au durat dacii reședința statului lor, a cel vast complex fortificat din munții Orăștiei, care constituie, cum spunea Constantin C. Giurescu, un „unicum arheologic în Europa“; de aici, din incintă de piatră a Carpaților, au extras ei arama și fierul pentru unelte și pentru arme, argintul și aurul pentru monede și podoabe; acești munți, colcăind de oameni și turme de la poalele vremii și până azi, cu podgoriile și cimpurile ce-i încercuie, au constituit, chiar și sub valurile pustitoare ale pământului, ale istoriei, casa cea mare și țeară a acestui străvechi popor, neclintită prin vremi, iar numele cu care dacii au botezat munții și apele locului au rămas vii, moștenindu-se până azi: Carpații, Oituz, Tisa, Mureșul, Crișurile...

Dar aici, în această Transilvanie de Nord-Est, în această bătrână zonă a Bistriței, tezaur de chipul și de bogăția celui deshurat acum încă nu s-au ivit din timp. Acest spațiu cu dealuri blăjine, măcinate de timp, vristate de ape făcute și de cimpii somnolente, părea închis, pentru ochiul scormonitor al istoricului, într-un fel de hermetism ontologic, între pereți greu permeabili, prin care sunetele vechimii și ale duratei noastre prin vremi răzbăteau cu greu, încă neclare, încă sumare, venind parcă din niște abisuri anevoie de descifrat. Acum, iată, acest pământ sună cu sunet de aur și de argint, destăinuind, odată cu străvechimea, bogăția, nobetea, civilizația strămoșilor noștri din capul vremii trăitori pe aceste locuri.

Sintem bogăți în tezaur ce atestă, din vremi imemorabile, urmele unui om stăpîn și prosper, ale dacului împodobit cu aur și cu argint. Întreaga Cimpie Română, întreaga Cimpie a Dunării sunt un muzeu subteran al strălucirilor de demult. Lutul, acest lut anonim și fertil în care ne-am sculptat dănuirea, le-a păstrat. Moneda tracă din aur, din argint sau din bronz, copind efigiile rogiilor macedoneni sau ale potentatilor din arhipelag, dar adesea ale unor zeități sau căpetenii locale, stă alături, aici, într-o semnificativă vecinătate, cu monede provenite din multe alte colțuri ale continentului. Le-a adus Dunărea. Le-a adus cu tiramele, cu luntrițe, pe drumuri sau pe șosele, și le-a îngropat aici, în schimbul grînelor, al mierii, al vinului, îndrumate spre acele lumi îndepărtate. Dar harta acestor comori, în anii din urmă, s-a îmbogățit, iată, mereu, cuprinzînd, în vulturi mereu mai strînse, întreaga țară, în jurul acestui nucleu, al acestei incinte grea de istorie, de putere, de viață, care e Transilvania. Aurul și argintul dacilor sună, iată, în Transilvania, sună, iată, în zone ale acestui ținut care pînă mai ieri tăceau, cu un sunet reverberînd intens peste o întreagă istorie a pământului și a subpământului, risipind ecouri într-un spațiu de rezonanță ce se întinde — precum tezaurul din Șieu o atestă — pînă în Grecia meridională, pînă pe coasta Adriaticei. El, acest tezaur, ne aduce noi și tulburătoare dovezi, puternice și incorruptibile ca aurul și argintul, despre vechimea, despre unitatea, despre continuitatea noastră în timp și în spațiu. El ne vorbește despre o populație care, cu decenii înainte de Burebista, atinsese o treaptă înaltă de înflorire, o populație cu o putere economică ridicată, intrată într-o sferă a circulației monetare, deci a raporturilor comerciale, de vastă întindere, de irepresibilă respirație către lumea cea mare. El ne probează o dată mai mult că apariția imperiului lui Burebista n-a fost, cum pretind încă unii, fructul hazardului, al

unui accident al istoriei, ci punctul de culminare a unui proces îndelung, zămislit pe statornicie temelii de economie și de cultură. El ne probează o dată mai mult, pus în balanță cu tezaurile descoperite în Cimpia Română, indivizibila unitate a lumii dacice de pe cele două versante ale Carpaților, asupra cărora autoritatea marei rege s-a instăpînit cu puteri egale, și nu doar prin forță, ci, iată, pe temelii de statornicie și înflorire unitare în Dacia. Iar faptul că aceste monede pătrund aici încă din veacul al II-lea î. e. n. probează, cu irefutabile argumente, existența unui teren prielnic pentru opera de romanizare, a unui teren în care această operă a căzut ca sămînța pe un ogor progăit. El, acest tezaur, este, astfel, parte prețioasă dintr-un pămînt care sună plin, cu sunet pur, adînc și inconfundabil, parte dintr-un pămînt în care ecoul pașilor noștri se aude distinct, acoperind toate zările, din capătul vremii și pînă azi. Noi n-am venit aici, sălbatici și zdreanțaroși, în urma turmelor (cum pretind unii) nici pe cai istoviți de biciul stepelor (cum au venit, după multe veacuri, alții), noi am fost aici, dînd nume munților, apelor și cimpurilor de cînd se știe, născători

Fericit pămînt, cel ce are astfel de certificate ale vechimii, ale nobetei, și cel ce are astfel de oameni, specialiști sau țărani cu numai cîteva clase primare, vibrînd de grija și de mîndria de a-i lumina temelii pe care se sprijină ființa noastră!

### Moș Teodor Pușcaș și „cuibul“ de pe coastă

Era pe data de 22 septembrie 1982, într-o zi de marți sau de miercuri, moș Teodor nu-și aduce prea bine aminte. Știe numai că lunca s-a dus cu sacul de grîu la moară, greu al naibii, sacul, purtat pe umeri la anii lui ce se rotunjesc în sus, iată, la 74. Iar moara se află undeva la mama dracului, la capătul satului, ca mai toate morile. Cînd i-a venit rîndul la măcinis (și asta a fost sigur pe 22 septembrie), mergea, așa, cu „minurile

re Rad, șeful de post, care tocmai aduna niscaiva otavă în sratele grădini sale. Omul legii i-o fi spus că or fi fiind monedele prețioase, iar el nu prea se pricepe la treaba asta și mult mai nimerit ar fi să-l înștiințeze pe Marțian Lușcan, om inimos și istoric autodidact care, prin pregătirea și sirgul său de peste 23 de ani, cutez a zice că ar băga în buzunar pe orice profesor de istorie veche. Acesta cu-adevărat își dă seamă de semnificațiile cultural-istorice ale monedelor găsite de moș Teodor, intuind, care va să zică, valoarea monedelor dintr-o repede ochire. Pune mina pe telefon și sună Muzeul județean de istorie, George Marinescu, directorul acestei instituții. Își pune cai-putere pe șosea și a doua zi, pe 23 septembrie a.c., orele 11, ajunge la Șieu-Odorhei, dimpreună cu muzeograful Corneliu Gaiu și cu Ștefan Dănilă, fostul director al muzeului județean, actualmente pensionar. Ce s-a gîndit însă badea Teodor, „ia să mă duc io părătură și să mai scormonesc în sus și în jos, că dar dacă...“ Spre bucuria muzeografilor, cînd au descins la fața locului, moș Teodor avea 17 monede, căci altele 2 din ziua precedentă le ținea cu sfințenie într-o ulciacă, să nu cumva să se rătăcească. „Nu v-am spus io că Ionu lui Orban și Ionu lui Molnar o văzut pără coastă o flăcăruie“, se faloșea acum moș Teodor mai în glumă, luînd-o mai în serios că el știa de bună seamă „pără ce am pus mina“. „Nu v-am zis io că și Maria Nășăudean o zis, că mătușa Măriuța ar fi zis... Un dialog amuzant în cîmp. Numai că, înșiși istoricii știau și-și dădeau seama că moș Teodor glumeste și nu s-au lăsat prea impresionati de flăcăruia mistuitoare descinsă din focul celuiilor al comorilor și au pornit o muncă migăloasă pe parcursul a 3-4 zile. Tone de pămînt cernut. Zeci de hectare de pămînt „bătut“ cu un detector special de depistat materiale prețioase. Munca n-a fost în zadar.

Alte monede găsite în apropiere. Norocul cel mare tot pe moș Teodor cade. „Asa mi-a fost dat“, ne-o spune franc. „Am găsit cuibul, acolo era. Tare fain. Am făcut o treabă bună, așa cred io“. Cum să nu, bade Teodor, ai făcut o treabă minunată. Într-o fotografie estompată de scîlpătul lenes al serii, vîd și eu „cuibul“ descoperit de moș Teodor. În fapt, cuibul lui moș Teodor este o excepțională descoperire: cel mai mare tezaur dacic din Bistrița-Năsăud și unul dintre cele mai importante și valoroase din Transilvania. Este vorba de 214 monede, din care 7 sînt stateri de aur, iar restul sînt monede de argint cîntărînd circa 3.200 de grame. Istoricii aveau să confirme „in situ“, la fața locului, valoarea inestimabilă a tezaurului. Sînt emisiuni din a II-a jumătate a secolului II î.e.n. (fixarea-n timp este în preajma anilor 115-120 î.e.n.).

Iată unde au dus căutările bistrițenilor, însuși muzeul satului din Șieu-Odorhei are piese deosebit de prețioase, și pentru lucrarea migăloasă a lui Marțian Lușcan, înscrisă pe parcursul a 23 de ani, acesta merită toată atenția, stima și admirația. Tinerii dascăli de istorie trebuie să știe că au în posesiune un muzeu de o rară valoare și să-l întretină corespunzător. Este ca o stafetă predată. Tezaurul însuși este deosebit de prețios, iar monedele sînt măiestrit și meșteșugit ornate. Nu ne-am propus aici să scriem despre valoarea lor cultural-istorică. Ne permitem însă să spunem, acum în finalul acestor rînduri de inimă, că moș Teodor Pușcaș știa din capul locului „pără ce am pus mina“. Bănuia valoarea tezaurului, a monedelor găsite, și era mîndru că el, prin „norocul“ lui (și prin cinstea lui, am zice noi!), ajutase la luminarea mai într-adînc a istoriei locului în care trăiește. Sătenii ne spun că moș Pușcaș este un om cinstit și cu grijă de casă și de familie. Asa ni-l descriu și autoritățile locale. Iar noi spunem că, în persoana lui Teodor Pușcaș, am avut plăcerea să cunoaștem un bun cetățean și patriot. Asadar, la numărul de casă 270, în Șieu-Odorhei, județul Bistrița-Năsăud, locuiește un om deosebit, un om între oameni. Mîndru între sătenii săi.

### Și iarăși ninge fără de mine

La ceas de seară  
Săni trec peste numele tău.  
Ninge fără de mine.  
Dulce-sărată, dragostea mea.  
Ninge albastru și un  
Lup miroase mîrginea lumii.  
Nu se mai află pe la  
Trecătorile copilăriei decît  
Copii bătrîni.  
Dulce-sărată, Brăilă urlînd,  
La ceas de seară,  
La ceas de urs dormind.  
Ninge fără de mine.  
Lemaul închide povestea casei.

Speranța îndoliază ceapa din riu.  
Vrăjitoarea veche, care mi-a alăptat  
basmul,

Iese pe horn.  
Dulcele meu basm vindat  
Linge mîhnirea și moare.  
Ființă din ființă, pre noi  
Ningînd.  
În portul Brăilei, nici-un marinar  
S-aude, s-aude un cîntec din  
Sandale de sfeară.  
Mai vine Roma?  
Dulcele meu basm sărat.

FANUȘ NEAGU

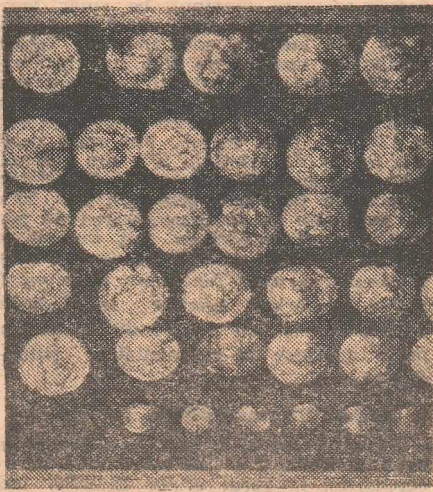
de civilizație, de statornicie, de bogăție, fii nobili ai unui nobil pămînt, care sună cu sunet de aur și de argint.

Monedele tezaurului de la Șieu-Odorhei sînt de o prospețime tulburătoare, de parcă ieri ar fi fost bătute, de parcă ieri ar fi fost îngropate. Ele, se vede bine, n-au prea circulat, au fost repede tezaurizate, pentru valoarea și, am zice noi, cei de azi, pentru frumusețea lor. Aceste piese, tipice seriei Macedonia Prima și celor bătute în insula Thasos, sînt lucrate cu o minuție, cu o artă, destăinuind niște meșteri mari, ale căror ateliere-monetării au fost atent depistate, în anii din urmă, printre rușurile și smeurisurile ce acoperă înălțimile Transilvaniei. Figurile ce împodobesc monedele trec dincolo de modelul străin, apropiindu-se de mitologia și de fizionomia dacică. Chipuri de căpetenii, chipuri de zei locali? Cercetătorii încă nu s-au pronunțat, descoperirea e prea recentă, n-a intrat sub lupa investigației lor. O primă privire asupra monedelor ne face să credem că recunoaștem nu chipurile senine ale elinilor din arhipelag, ci cele severe, impenetrabile, enigmatice ale strămoșilor noștri, așa cum le știm din reliefulurile Columnei traiane, ale Trofeului dobrogean sau din statuaria dacică a Romei imperiale. Ele, aceste monede, se așază, ca figuri și ornamentație, într-o succesiune de mărturii ce vin din străfundurile lumii noastre, de la cultura Cucuteni, de la straturile arhaice ale spiritualității și artei acestui pămînt.

Cercetătorii, la ceasul de față, se apleacă atent asupra acestui tezaur, ca și asupra zonei din care provine. Se speră că istoria, pe aici, încă mai are ceva de spus. Se mai speră, adaugă arheologul G. Marinescu, că exemplul bătrînului Teodor Pușcaș, paznic de noaptea la Șieu-Odorhei, va fi urmat și de alții, de aici ca și din alte locuri. (Fiindcă, fine să mai adauge într-o paranteză interlocutorul nostru, fapta de cinste și de patriotism a lui Pușcaș a dus la unul din acele cazuri fericite și rare în care specialistul a putut fi prezent la locul descoperirii aproape concomitent cu producerea ei, pîndindu-se trage concluzii științifice prompte, complete, nealterate de mâini necalificate, din modul de dispunere a monedelor, din adîncimea și depunerea stratului etc.).

în buzunări“ și s-o fi gîndit omul la ale lui, fie bune, fie rele. Se gîndea probabil și la pruncii lui, 8 la număr, că așa-i plăcea să le zică, pruncii mei, deși Livia, cea mare, are de-acum 44 de ani, iar mezină Florica este trecută-n 27. Florica, Traian și Gheorghe au rămas în sat, cu bătrîni, iar restul s-au împrăștiat și sînt și ei, de bună seamă, pe la casele lor. Moș Teodor Pușcaș se gîndea și la pensia sa, mai bine zis la drumurile cam încălțate pe care a apucat pensia sa („dar se rezolvă asta“) și mergea, cum spunea, cu capul plecat, să descopere cine stie ce fîntini în pămîntul de sub pași și mergea, oarecum, și cu fereală, să nu cumva să calce arătura proaspăt făcută de tractor. Arătura bine melitată și de bună adîncitură, cum constatase singur.

Deodată, zărește ceva scîlpăt deasupra arăturii proaspăt făcute. Un scîlpăt părelnic, în razele părelnice ale acestui soare de toamnă. Monedele i-au luat ochii, pur și simplu, dar știa el că acu, acu a dat norocul cel mare peste el. Peste el ca peste el, dar mai cu seamă peste Șieu și peste rădăcinile lui în vreme! Zis și făcut. O înștiințază pe Victoria, nevastă-sa. Îi înștiințază însă și pe Grigo-





La probele scrise de verificare a cunoștințelor de limba română și matematică pentru înscrierea în clasa a IX-a a Liceului sanitar din Rimnicu-Vilcea se prezentaseră în fața profesorilor examinatori o sută douăzeci și cinci de candidați. Fete și băieți, emoționați și plini de speranțe, dorind fiecare să ocupe unul din cele 18 locuri aflate în aprigă dispută.

Și tocmai pentru că se anunțase o așa mare concurență, cu atât mai necesar ar fi fost să se desfășoare un examen intransigent și cit mai obiectiv cu putință, astfel încât locurile, puține câte erau, să fi fost ocupate doar de cei mai buni. De aici care le meritau cu adevărat.

Din păcate, lucrurile n-aveau să se întâmple așa. Datorită incorectitudinii și necinstei comisiei de corectare, nepotismului, protecțiilor păgubitoare și altor influențe nefaste la care membrii comisiei s-au pretat fără scrupule, în corpore, în frunte cu însuși președintele și directorul liceului, s-a ajuns la încălcarea flagrantă și deliberată a baremurilor de notare stabilite de inspectoratul școlar județean. Anumitorii candidați li s-au acordat cu neșălanță puncte nemeritate, în timp ce alora, cu teze mai bune dar fără protecții și „pile” consistente, li s-au scăzut pe nedrept. Ca urmare a unor astfel de aranjamente, pe lista inițială a admișilor au fost afișați și o serie de elevi-candidați care nu-și luaseră cinstiți ceea ce li se cuvenea și se strecuraseră acolo intrând pe ușa din dos.

A fost o sesiune de pomină. „Dar toată întimplarea asta neghioabă ar fi trecut aproape neobservată — ni se destăinuie cu amărăciune prof. Gheorghe Simeanu, inspectorul general școlar al județului Vilcea — dacă Ministerul Educației și Învățământului n-ar fi dat curs repetetelor sesizări făcute de cițiva elevi și de părinții lor, dacă nu s-ar fi procedat încă o dată la recorectarea lucrărilor de către o comisie neutră, imparțială”.

Îată ce s-a întâmplat : Din totalul de 125 de lucrări la fiecare probă scrisă, 32 de română și 8 de matematică au fost apreciate cu note mai mici decât cele acordate inițial (diferențele fiind cuprinse între 5,07—1,30 puncte la limba română și respectiv 2,50—1,13 puncte la matematică). După cum arată voluminosul dosar al comisiei de verificare, 12 lucrări la limba română și o lucrare la matematică au fost cotate cu note mai mari decât cele acordate inițial (diferențele fiind cuprinse între 1,02 și 2,60).

Asemenea diferențe nu erau permise. Ele atestă, din capul locului, că s-a pe-trecut ceva necurat. În urma recorectării

tezelor, clasamentul a fost dat peste cap. Din 18 candidați reclasificați, doar 14 se mai găsesc pe lista inițială a celor declarați admiși. Cealalți 4 — care figurau pe lista inițială dar nu se mai regăsesc pe cea rămasă definitivă — sînt : Gabriela Farcaș, cu media reală 7,25 (în loc de 6,62) ; Camelia Constantinescu, cu media 4,94 (în loc de 8,37) ; Minodora Labău, cu media 5,86 (în loc de 8,37) și Liliiana Teodorescu — la sesizarea tatălui și mamei ei am întreprins ancheta de față ! — cu media 5,72 (în loc de 8,31).

Concluzia se impune singură. Demonstrațiile sînt de prisos și totuși... Sînt bănuțele care confirmă — vorba unui tovarăș din minister — că aici s-au vehiculat bani nu glumă...

Incorectitudinea, devenită evidentă, se cuvenea înlăturată. Cu puțin timp înain-

cum a vrut ; în plus, a acordat note peste valoarea reală a lucrărilor de limba română candidatelor Camelia Constantinescu, Gabriela Farcaș și Minodora Labău, favorizînd admiterea acestora. Și tot el a săltat, cu două puncte în plus, lucrarea lui Adrian Fircoiu, nepotul președintelui...

3. Ileana Pop a notat peste valoarea reală lucrările de limba română ale candidatelor Camelia Constantinescu, Gabriela Farcaș, Minodora Labău și a lui Adrian Fircoiu.

4. Maria Mitrache și 5. Ileana Vlădescu au supranotat lucrările la limba română ale candidatelor Liliiana Teodorescu și Constanta Tirsa.

6. Elena Banu și 7. Constantin Bărcăscu au notat peste valoarea reală lucrările de matematică ale candidatelor Camelia Constantinescu și Liliiana Teodorescu.

## Repetenți la examenul onestității

tea deschiderii noului an școlar (de ce așa tirziu ?!), conducerea ministerului a aprobat, în sfîrșit, ca acele patru locuri rămase libere — prin scoaterea candidaților strecurați fraudulos — să fie ocupate de candidații Iuliana Băluță, Gabriela Bercu, Maria Rușănescu și Mariuș Aioanei, ale căror lucrări, recorectate și notate de astă dată cinstit, le dau dreptul să se numere printre cei 18 admiși !

S-a făcut astfel dreptate. Fapta celor care au clacat la examenul onestității rămîne însă.

Îată-i și pe jonglerii dubioaselor „aranjamente” de culise :

1. Ion Stanciu e vinovatul nr. 1 pentru că el a fost președintele comisiei, pentru că el a încălcat în mod deliberat normele în vigoare, pentru că el a ținut singur cheile de la camera și dulapurile metalice în care se găseau depuse plicurile cu subiectele și lucrările scrise. A aplicat sigiliul doar împreună cu secretara școlii, nu a asigurat amestecarea completă a lucrărilor și corectarea lor pe baza baremurilor stabilite de inspectoratul școlar. Nu a declarat participarea la concurs a nepotului său (clasat inițial, cu 9,50, pe locul 1 — la o uluitoare egalitate și similitudine de puncte cu o rudă a inspectorului general adjunct, clasată pe locul 2 — dar care a trecut, după recorectare, în final, pe locul șapte...).

2. Gheorghe Cioacă (membru al comisiei) l-a lăsat pe președinte să procedeze

8. Ștefania Buică nu a anunțat că a meditat în afara cadrului organizat elevi care au candidat ulterior la admitere. A notat și ea peste valoarea reală lucrarea de matematică a candidatei Minodora Labău.

9. Ion Crețu este vinovat pentru că a notat și el peste valoarea reală lucrarea de matematică a candidatei Minodora Labău.

Am discutat cu cițiva dintre profesorii căzuți la examenul probității. Spre dezamăgirea noastră, poziția lor a fost — cu puține excepții — de-a dreptul lamentabilă, revoltătoare.

Prof. Ion Stanciu, fost președintele comisiei, fost director al liceului : „...Practic nu e vorba de nimic grav la mijloc. Colegii din comisie au greșit firesc, pentru că nu și-au stabilit un barem propriu, notarea făcînd-o de la 1 la 10, nu de la zero cum a făcut comisia de recorectare stabilită de minister, care a fost, recunosc, mai exigentă. În privința nepotului meu, n-am știut că trebuie să declar neapărat participarea lui” ; prof. Ștefania Buică, titulara catedrei de matematică a liceului, foarte emoționată, aproape plîngînd : „...Eu, eu nu-mi amintesc mare lucru, dar la mine cred că a fost o greșeală de calcul. N-am știut, nu mi-am dat seama că eleva meditată de mine s-a înscris la concurs. Nu i-am reținut bine nici numele (cludată amnezie !). Pare-mi-se că o cheama Victorița, sau cam așa ceva... Dacă

am greșit cumva, cred că am fost prea obosită...” ; Prof. Gheorghe Cioacă, titularul catedrei de limba română a liceului, om cu părul alb, mai are puțin pină la pensie : „Nu trebuia atîta alarmă, pentru că au fost niște simple diferențe normale de notare... Dacă au fost diferențele prea mari ? Dacă am fost cumva obosiți ? Nu știu precis ce să spun. Poate. Eu de trei ori m-am uitat peste tezele cu note mari. Regret că s-a greșit !” ; Prof. Elena Banu, fost titulara catedrei de matematică : „Noi ne-am alcătuit un barem al nostru, propriu, după care am notat din 25 în 25 de sutimi și pentru unele greșeli mai mici, mai des întîlnite, n-am scăzut puncte, considerîndu-le nu din neștiința elevului, ci din pură neatenție ; a fost greu să dozăm pentru fiecare punctajul, mai ales că eram și obosiți...”

Prof. Ion Crețu, director de școală generală, vîrstnic, specialitatea matematică : „N-am cunoscut, dom'le, nici un candidat ! Am notat cum am văzut eu lucrurile. Nu știu cum de s-a ajuns pînă aici, că exigența a fost, slavă domnului !, instrucțiunile le-am cunoscut, nu ne putem plînge, chiar ni s-au și citit. Cred eu că în viitor baremurile astea ar trebui să fie mai bine dozate pe puncte și subpuncte” ; prof. Ileana Vlădescu, tinără suplinoare la catedra de limba română : „(...) Oamenii sînt răi, tovarășe ! Nu știu ce vor de la noi părinții aștia care ne-au reclamat cu atîta inverșunare ? !”

E simplu : părinții și copiii vor adevărul. Iar adevărul este acesta : Cei nouă profesori au adus un grav prejudiciu școlii, întregului corp didactic vilcean. Iar acum, jenați de ceea ce au făcut și temători în fața consecințelor, dumnealor n-au avut totuși lăria de a-și recunoaște deschis vina, n-au manifestat nici măcar un gest de remușcare în fața păteții lor conștiințe. Au uitat, se vede treaba, și nu trebuiau să uite nici o clipă, că exigența urfului concurs, cricare ar fi el, înseamnă în primul rînd cinste și corectitudine, înseamnă principialitate din partea tuturor celor chemați la pupitrul concursului.

MIHAI STANESCU

P.S. : Sancțiunile date recent de comisia prevăzută la art. 213 din Statutul personalului didactic — mutarea disciplinară pentru unii, retragerea ultimei gradații pe timp de 3 luni pentru alții — ne-au provocat stupeoare. Sincer vorbind, ele ni se par destul de indulgente.

Și-apoi, credem noi, nici inspectoratul județean nu poate ieși de aici chiar hasma curată...

### 1. Prima zi cu casă

După două zile am aflat. A treia zi am văzut :

Singe coagulat și aglutinat lîngă clanța ușii, în interior ; singe pe perete, la înălțimea unui lambru inexistent — tentativa de abrazune a fost inutilă ; doi-trei metri patrați de podele rămase maronii — pregnante și terifiante urme de singe. Procurorul militar solicită prelevarea acestora. Un colonel și un maior din miliție indeplinesc dispoziția cu scribie și promptitudine. Ancheta curge după algebra inflexibilă a genului. Unde ? În holul primăriei din B. — „localitate supusă izolării”. Ca să ajung acolo mi-au trebuit douăzeci de ore, un tren rapid și un vapor. B. este o comună pe graniță. Cetățenii ei sînt fie agricultori care vind gisca cu 250 de lei și litrul de lapte cu 24, fie mineri la exploatarea C. din apropiere. De acolo se scoate „la zi” cel mai bun carbune cocsificabil din România. Reșița-l așteaptă ca pe ita caldă. La mina C. au fost repartizați de curînd șapte ingineri și subingineri. Toți tineri. Toți stagiari. Doi dintre ei sînt căsătoriți. N-am să-i numesc pentru că așa m-au rugat. Unul, 28 de ani, este un fel de Adonis. Înalt, brunet, cu mustață arnăuțească. Nevastă-sa-i cu el. E inginer și tot stagiară. Copilul lor stă la bunicii materni. Încă. Celălalt, 24 de ani, este blond și vînjos. Nevastă-sa-i cu coconii — au trei, trăiască-le ! — în Maramureș. Încă. Brunetul a crescut în casa unui căpitan de miliție din Ploiești. Blondul, orfan s-a ridicat dintr-o casă de copii. Brunul este geolog. Blondul-i subinginer. Ambii, deci, cu studii superioare.

Lui 4 octombrie conducerea minei le-a cerit cheile de la două apartamente aflate în blocul încă mirosînd a tencuială : Stăpîniți-le sănătoși ! Prima casă proprie din viața lor de familisti. S-au învoit de la serviciu. S-au dus și au spălat pe jos, au sters geamuri, au mai bătut pe cui, au îndreptat o țevă, au strîns o garnitură... Pînă spre seară au tot lucrat. Au mîncat nimic toată ziua. Cînd au terminat, așa, ca să cinstească evenimentul, au dat de dușcă jumătate de litru de Calypso — asta-i un vinars obținut prin metoda Metaxa ! — cu alți doi viitori vecini. Le-a plăcut coniacul. Au trimis să mai aducă o sticlă. „Au terminat-o și ne aceea.” (Țăranu Petre, ajutor de mine) Nitam-nisam blondul și-a amintit că avea la el un litru de Cabernet pe care-l destinase constructorilor. L-au secat și au plecat. S-au întîlnit cu doi prieteni. Cum-necum și-au adus circumana drum. Au intrat. „Le-am servit patru ture de Bitter” — decl 400 ml de cap, n. r. — zice Craoveanu Ilie, responsabilul biroului. Și adaugă : „Și niște bere.” Lucru hotărît e că acest niște este un articol de-a dreptul... nehotărît ! Ce dacă cereți-s plini cu cutumiară „Nu servim consumatorii în stare de ebrietate” ? Cu-cu !, bani să iasă. Cei doi lar au bătut. Bucuria trecuse în prostie. Au schimbat conviviul. Iar au bătut. Țăpân. Cît ? Total general — după cît am izbutit să aflu — minimum 800 de mili-

litri de țările pe fiecare cap ! ! Dacă ceea ce purtau atunci pe umeri se mai putea numi cap... După trei ore crincene de crîsmă au plecat clătîindu-se și lălăindu-se. Ceasul arăta 21,30.

În fața primăriei, citeva zeci de mineri — schimbul patru pentru subteran — așteptau autobuzul care să-i ducă la C. Un bec bicisnic încerca să amăgească o noapte mai neagră ca păcatul. Coșava se tocise muezin la norii de deasupra văii. Cîteva picături de ploaie au alînat oamenii pe sub streșini. Pe alții i-au alungat în coridorul dinspre holul primăriei. Cei doi — blondul și brunetul — erau printre aceștia, ultimii. Erau și criță și bucuroși. Și nervoși — autobuzul minerilor se încapătînase să întîrzie nepermis...

### 2. Experimentul de la Göttingen

Se numește așa pentru că a avut loc cu prilejul unui congres de psihologie ținut în acel oraș din Saxonia inferioară.

## Dacă nu întîrzia autobuzul ?

Îată ce scrie o revistă despre întimplarea : „În acele zile, pe străzile vechiului oraș german avea loc un carnaval. La un moment dat, în sala congresului au năvălit un clovn și un „negru” care ținea un revolver în mînă. Cei doi s-au oprit pe un culoar central, s-au ocărit reciproc, apoi clovnul a căzut : „negrul” a sărit peste el, a tras un foc de armă și, pe neașteptate, amîndoi au părăsit în fugă sala. Incidentul nu a durat mai mult de douăzeci de secunde. Președintele comisiei a cerut celor de față să întocmească relatări personale asupra celor întimplate, deoarece era de așteptat o anchetă judiciară. Patruzeci de congresiști au considerat că văzuseră lucrurile destul de bine pentru a redacta cîte o depoziție. E de la sine înțeles că scena fusese aranjată dinainte, ba chiar fotografiată cu prilejul unei repetiții, pentru a nu lăsa loc nici unei îndoieli. Totuși, rezultatele testului au fost surprinzătoare. Din cele 40 „depoziții”, numai una avea mai puțin de 20% greseli : 14 aveau 20-40% greseli ; 12 aveau 40-50% greseli și 13 peste 50% greseli. Mai mult decît atât, în 24 de relatări, 10% din detalii erau pure invenții, iar în alte 10 relatări născocirile depășeau proporția de 20%. Să nu uităm că, în împrejurarea de mai sus, martorii oculari au fost oameni de știință, psihologi versați în urmărirea și consemnarea unor fenomene. Care va fi atunci proporția erorilor în rîndurile unor persoane mai puțin cultivate și mai puțin deprinse cu rigurozitatea științifică ?”

### 3. Declarațiile martorilor

Mareș Aloisa, 51 de ani, bucătăreașă la cantina minei C. : „În seara zilei de 4 octombrie, în jurul orelor 22-22,30 mă

aflam pe coridorul consiliului popular B. și așteptam autobuzul pentru a merge la lucru la C. Cît eram pe coridor am văzut pe un inginer blond (sing. l. — n.r.) de la C. care minoa la cantină și îl cheamă... că era în stare de ebrietate și a intrat în Consiliul popular. Înăuntru am auzit pe paznicul care era la telefon că striga la el să iasă afară, și l-a dat pe ușă afară, și cînd a închis ușa i-a prins degetul de la o mînă în ușă și i-a strîns degetul, curgîndu-i singe. Acesta s-a leșat cu batista și zicea către colegul său care era cu el, și acesta sub influența alcoolului „uite cum am ajuns eu”. Am văzut că după această situație au venit militarii de la miliție și cei doi fiind în fața consiliului popular i-a întrebare de unde sînt și să le prezinte actele, și aceștia nu au răspuns. După aceea a venit șeful de post și la fel i-a întrebare și aceștia nu au răspuns și au refuzat să meargă la miliție. Eu eram pe coridor și ei discutau cu miliția în fața consiliului

podelele... Gheorghe Hiriza trimite rapid după Ioan Cenda, doctorul comunei. Care vine și constată că : „...în antrou am văzut un cetățean (blondul) care era jos și vîzînd că e lovit mai grav m-am apropiat de el să-l văd ce are și atunci cînd m-am apropiat a afirmat «ce...vești și tu ? !» și continua să-l injure pe șeful de post și striga. Vîzînd că nu primește sprijinul și că vorbește urit nu am mai luat nici o măsură, și vîzînd că șeful de post Toader este lovit, adică tăiat la mînă, l-am luat la dispensar și l-am cusut...”

### 4. Ce vine de nu se leagă

Paznicul Ion Nicolae afirmă că a văzut cum încă în primărie blondul a lovit cu piciorul pe militarul în termen Tucă Păun, care le ceruse actele de identitate. Celălalt paznic susține că brunetul l-ar fi lovit primul pe militar, cu pumnul, tot în primărie. Cum se face atunci că respectivul Tucă declară sub semnătură proprie că a fost lovit pentru prima dată undeva, pe drum, afară, adică ? Cine știe mai bine, cel care a văzut loviturile, ori cel care le-a suportat ? Experimentul Göttingen ori altceva ? Ce altceva ? ? Apoi. Dacă șeful de post a fost lovit în mînă cu ceva ascuțit, afară, în drum, cum se face că n-a fost găsit acel ascuțit și cum se face că urme de singe s-au găsit numai pe partea din interior a ușii, și pe podelele din hol ? Cînd s-a spălat fața din afară — dacă s-a spălat ! — de ce au fost omise urmele interioare și aflătoare la înălțimea clanței ? Apoi. Cînd s-a spart geamul dulapului din hol s-a auzit pînă afară ; dar ce ciudățenie este asta că milițienii și paznicul telefonului aflați chiar acolo, în hol, cu cioburile căzîndu-le sub ochi, atunci, cum se face că n-au văzut și n-au auzit cum s-a întimplat ? ! ? Se aud injurăturile și nu se mai aud geamurile care fac tîndări ? Și cum se face că în declarația sa dr. Cenda — care a spălat și a cusut rana chiar imediat, seara — a văzut exclusiv tăieturi, iar certificatul medico-legal eliberat după trei zile, la județ, vorbește despre „o plagă înțepată, profundă” ? Că una-i înțepătura profundă și alta-i tăietura o știu chiar și ne-doctorii...

Cele de mai sus nu-s singurele lucruri care nu vin să se lege logic. Și nu-i treaba noastră să căutăm zisele corelații și altele, ori să stabilim vinovații. Aceasta este treaba justiției. Va fi un proces și — sîntem convinși — fiecare va primi ce și cît merită. Rostul rîndurilor de față este să atragă — încă, și încă, și încă... o dată — atenția asupra efectelor nocive ale alcoolului. Blondul și brunetul, și șeful de post flutură fiecare cite un certificat medico-legal și se amenință reciproc cu procesul. Dar principalul vinovat îl știm încă de pe acum : **ALCOOLUL**. El este adevăratul vinovat că bucuria unor oameni pentru o casă nouă a căzut în beție, apoi în furie, apoi în prostie... cu studii superioare. Autobuzul întîrziat este vinovat doar pentru că a întîrziat, nicidecum pentru ceea ce s-a întimplat în holul primăriei din B.

MIRCEA BUNEA



■ **Agheorghiesei Constantin**, str. Rotunda 5, bloc R11, scară E, apartament 11, Botoșani: Pe 15 iunie 1982 am făcut un costum de haine la maistrul Bălan Vasile de la cooperativa „Confecția” Botoșani. Bun, frumos, la termen, numai că fără vesfă. „Veniiți miine, nu găsim materialul, veniiți poimaine” etc. Am făcut la ei vreo zece drumuri, iar ultima dată m-au luat în bătaie de joc: „Se mai poartă și fără vestă” — mi-au zis. Așa-i, numai că eu le-am plătit-o și le-am dat și stofa.

■ **Oprina D. Nicolae și Oprea Ion** din satul Bădești, comuna Stîlpeni, județul Argeș: Am crescut porci de 110 kilograme, i-am predat, iar acum stăm cu adevărurile în buzunar pentru că porumbul promis nu ni l-a dat nimeni. De ce nu se respectă contractul?

■ **Măngăță Constantin**, 8424, comuna Reviga, Ialomița: Urmare a sesizării prin Flacăra am primit (deși nu mai aveam nevoie) un colet prin care Cooperativa Electrobobinaj (str. Gării Ducești nr. 3, sector 3, 73 612, București) îmi expedia piesa „melc” pentru electro-pompa mea inutilizabilă. Printr-o adresă însoțitoare mi se mai comunica și că cei doi gestionari incorecți cu mine au fost sancționați. Epilog: PIESA TRIMISĂ PRIN POȘTA ESTE ȘI EA DEFECTĂ.

■ **22 de semnături pe o scrisoare**: Domiciliul în satul Mercina, comuna Vărădia, județul Caraș-Severin și lucrăm la Orașuța, unde ajungem cu autobuzul. Necazul e că de multe ori rămânem jos, autobuzul vine plin, din satel Ciortea (cap de linie) și Vrani.

■ **Ene Ion**, 0310, Mosoala, Argeș: Vă rugăm interveniți la L.T.A. Pitești pentru a reînființa stația de autobuz de pe strada Smeurei.

■ **Anghel Ana**, Reșița, str. Făgărașului nr. 24, scara I, apartament 4: Cu factura 21 919, în noiembrie 1981 am cumpărat de la magazinul de mobilă din Reșița camera de zi **Petrisor 3**, produsă la I.P.L. Galați (str. Ștefan cel Mare nr. 13). Am balată, n-am văzut decît acasă că stofa canapelei și a scaunelor e ruptă, și că lenmăria este și ea defectă. La trei luni după reclamația făcută fabricii au venit doi tovarăși, au reparat tot dar n-au schimbat stofa pe motiv că nu-i de resortul lor. N.R.: Dar de-al cui? Și cum rămîne cu termenul de garanție?

■ **Consiliul popular al județului Timiș**: pentru Coman Valeria, s. Popa Laurențiu nr. 2, bloc 5. Infiltrațiile prin terasa blocului dv. vor fi rezolvate de formația 5 a I.C.R.A.L. Timișoara, pînă pe 30 Decembrie 1982. Termenul a fost impus de inexistența materialelor necesare.

■ **LE PLOUĂ IN CASA PRIN TERASĂ**: Steluței Rotaru, București str. Mureșana nr. 8, bloc 58 A, etaj IV, apartament 13, sector 3; locatarilor ultimului nivel al blocului L+C, str. Birsei nr. 6, scara II, Focșani, județul Vrancea; Văcut I. Grigore Viorel, str. Maxim Gorki, bloc 1-3-5 scara 5, apartament 10 Craiova. Alt element comun: **BLOCURILE SINT NOI**.

■ **Culcer Mircea**, Arad, str. Tribunal Dobra nr. 7, 2900: Interveniiți vă rugăm la UREMOAS București ca să urgenteze livrarea bateriilor pentru cazanele de baie încălzite cu lemne. Sintem aminați de trei ani și nu se găsește nicăieri.

■ **6 familii din blocul 1 S 14**, Drumul Taberei nr. 21, sector 6, București: Locuim exact la intersecția Drumul Taberei cu str. Miron Constantinescu. Exact aici, sint amplasate și două stații de autobuze (318 și 205), adică și în dreptul unui loc de joacă pentru copii. Oare stația nu poate fi mutată cu 50 de metri?

■ **Ioanovici Speranța**, str. Unirii 178, 2026, Florești, județul Prahova: De ce întîrzie în ultima vreme sosirea presei? Și de ce Oficiul județean de difuzare tot promise că va lua măsuri și nu se ține de cuvînt?

■ **Pal Gavril**, str. Gheorghe Gheorghiu-Dej nr. 20 Sibiu: De luni de zile în unitățile din județul Sibiu nu se mai găsește decît țigări Amiral, Snagov și București, Carpați ori Mărășești nu se pot obține decît ori contra „atenții”, ori contra... stat o oră la cozi.

■ **Inginerul Valentin Sotir** ne informează că deși s-a mutat încă din 15 iunie a.c. în imobilul din Bl. Metalurgiei nr. 25, sector 4, București (ca și alți locatari) nici pînă în prezent nu

li s-au furnizat gazele, liftul nu funcționează (nefiind nici măcar echipat!), apa nu ajunge la etajele 9 și 10. Iar iarna este pe aproape...

■ **Asociația de locatari din Șoseaua Olteniței nr. 140**, bl. 5, sectorul 4 București (aceiași sector ca mai sus) ne cere sprijinul în vederea executării unor lucrări rămase în urmă: finisarea scărilor 5 și 6, deschiderea gazelor, furnizarea apei menajere și punerea în funcțiune a lifturilor. I.C.R.A.L. Berceni cunoaște situația (prin scrisorile 12268 din luna iulie și 12529, ca și Grupul de șantier nr. 5 cit și C.P. al sectorului 4, informate în cursul acestei veri, nu au întreprins nimic.

■ Un autogreder, produs de către Intreprinderea Nicolina Iași, livrat către Intreprinderea de drumuri și poduri din Oradea, județul Bihor, avînd numărul de fabricație 332, a rămas, după rodajul necesar, în mijlocul drumului. Costul unui asemenea utilaj este de un milion de lei. Tiberiu Păcurar, care ne aduce la cunoștință acest fapt, este un mecanic experimentat, cu 22 de ani de activitate în specialitate, își exprimă surprinderea că, deși în termen de garanție, utilajul nu se bucură de atenția cuvenită din partea celor care l-au fabricat, deși inginerul Frățilă, de la Iași, a fost înștiințat și a promis că va rezolva situația. „El și-au luat milionul”, scrie Tiberiu Păcurar, iar noi stăm în plină campanie de reparații și nu ne putem îndeplini sarcinile.

■ **Cereri de tovarășul Eugen Iehim și Aurelia Constantinescu**, adresate, prin intermediul revistei noastre C.P. al sect. 5, în vederea anulării unor procese verbale de contravenție întocmite de tovarăsa Cornelia Pîrșuică, de la I.C.R.A.L. Cotroceni, au fost satisfăcute: conform Legii nr. 32/68 respectivele acte sint nule de drept, intrucît nu poartă data comiterii contravențiilor. În consecință, au fost sistate urmărirea lansate de circumscripția financiară a sectorului 5.

■ **Comitetul Executiv al C.P.J. Galați** verificînd cele afirmate de către petentul Rozsa Mona, din Galați, cartier Micro-raion, bl. L, ap. 7, sc. 1, a dispus ca Oficiul forțelor de muncă să-i asigure încadrarea în muncă. Ceea ce s-a și rezolvat, tovarăsa Rozsa Mona fiind angajată la Intreprinderea comercială de stat mărfuri industriale.

■ **Dumitru T. Victor**, din comuna Zănești, jud. Neamț, a trebuit să aștepte 50 de zile, pentru primirea unui colet ce-i fusese expediat de către Cooperativa „Electrobobinaj”, din București. Era vorba despre o motocicletă pentru udat grădina. Întîrzierea i-a adus mari prejudicii. O parte din vină revine și expeditorilor care, în loc de Zănești (Neamț) au scris Sărești. „Beneficiarul” a mai plătit și 174 de lei locația, deși coletul său se afla de mult la magazia de unde, pînă în cele din urmă, l-a ridicat.

■ **Desigur** prea puțini sint aceia care au uitat năpraznicul seism din luna martie a anului 1977. Locatarii blocului din Str. Cosmonauților nr. 1 A, sect. 1 își reamintesc însă zi de zi de tristul eveniment, deoarece nici pînă astăzi, după peste 5 ani de zile, I.C.R.A.L. Herăstrău nu a terminat lucrările ce-i cădeau în sarcină (zugrăvelile la scările blocului) în ciuda H.C.M. 860/1973 litera C., cap. A, anexa 3 și a Deciziei civile nr. 104/1981 a Tribunalului Suprem. Semnatarea corespondenței: **președintele Asociației locatarilor și secretarul acesteia**.

■ **Cenaclul „HAZ”**, al tinerilor umoriști din Tulcea, patronat de revista „Urzica” și aparținînd Comitetului județean al U.T.C., și continuă cu succes activitatea. După participările la saloanele naționale de caricatură de la Costinești, Bălești, Galați, Tg. Mureș, Vaslui și Petroșani, cenaclul tulcean a deschis la Casa științei și tehnicii de la gurile Dunării cea de-a patra expoziție de grup din acest an. Semnează, printre alții, Doina și Nistor Sterea, Pompiliu Comșa, Mihai Baba, Ilie Gheorghe, Iulian Filip, Liviu Bilic, Gabriel Lupu și Liviu Pecican. un număr de aproape 45 de desene cu tematica „Vara”. (Semnatarea scrisorii: **Ana Chițoi**).

■ **Procuratura Generală a R.S.R.** a verificat cele susținute de **Matică Ion și Nicoleta**, din Ploiești, str. Măguri nr. 33, în legătură cu accidentul de circulație ale cărui victime au fost cei doi corespondenți ai revistei noastre. Urmărirea penala s-a definitivat iar la 16 septembrie 1982 organele de miștie au

trimis dosarul Procuraturii locale Ploiești cu propunerea de trimitere în judecată, reținîndu-se culpa exclusivă a conducătorului autovehiculului în provocarea accidentului.

■ **Direcția** pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a jud. Dimbovița a rezolvat favorabil cererea tovarăsei **Badea Niculina**, adresată redacției noastre, repartizînd-o ca mașinist la Intreprinderea de țevi „Republica” București, cu începere de la 31 august a.c.

■ **Direcția** Circulație, din cadrul I.G.M. a aprobat prezentarea la examen, în vederea obținerii unui nou permis de circulație tovarășului **Coman Gheorghe**, din București, str. Covasna nr. 33, sect. 4, în conformitate cu prevederile art. 44, din Decretul 328/1968 republicat.

■ **Soții Băgescu**, din comuna Ionești, jud. Vilcea, au fost încadrați în muncă unul la Cooperativa agricolă de producție comuna Zătreui, Vilcea, ca economist (avînd terminată Facultatea de economie agrară cursurile fără frecvență), iar celălalt ca șef de echipă în cadrul aceleiași unități agricole (fînd absolvent a Liceului industrial agricol).

■ **Ministerul Sănătății** a întreprins, prin organele sale, o anchetă la Spitalul de boli cronice din Cernavodă (aparținînd Ministerului Muncii), în urma sesizării corespondentei noastre **Maria Ștefan**, din com. N. Bălcescu, jud. Constanța. S-a stabilit că cele sesizate erau întemeiate, atît în privința activității dr. Florica Acaterinei, conducătoare a acestei instituții, schimbată din funcție cu dr. Ligia Petrescu. S-au stabilit, cu aceiași prilej, și unele măsuri de îndreptare a actualei stări de fapt, printre care: posibilitatea de a se vorbi telefonic cu familiile celor internați, dezvoltarea activității de ergoterapie, repartizarea a încă unui medic, pentru acest spital, sancționarea intențentului etc.

■ **Din Moisei**, județul Maramureș, **Ion Coman** ne-a adresat un apel: să-i ajutăm pe locuitorii străzii Morii să obțină recordarea rețelei electrice, instalată de trei ani, la sursa de energie care se află chiar lângă drum. Primarul le zice oamenilor că s-a încheiat dosarul cu I.R.E., dar că acesta „bagă” motive. Nu s-ar putea să „bage” curent?

■ **Lupuleț Angela**, din satul Corobăi, comuna Dragotești, jud. Gorj și-a cumpărat, acum trei luni, un frigider „Arctic”, „produs laudat”, scrie dînsa, al întreprinderii din Găiești. Dar, după patru zile, el n-a mai funcționat. Din lipsa pieselor de schimb, Angela Lupuleț nu-și poate repara frigiderul, nici la centrele specializate, din Tg. Jiu și nici la fabrică. Avînd copii mici, cea care ne scrie are, riște, nevoie și de frigider. Ce-i de făcut?

■ „De 4 luni de zile curge apa pe coloana de scurgere a apei colectate în blocul M 8, din Bul. Metalurgiei nr. 23, sect. 4, București (Berceni)”, ne informează **Vasile Didicescu**, care are neșansa să locuiască în ap. 9 de la adresa menționată. A apelat la președintele asociației de locatari. În zadar. La I.C.A.B. Fără succes. Ca să se deplaseze cineva la fața locului i s-a pretins, de la I.C.A.B., să achite o taxă de 15 lei. E drept, conchide corespondentul numit, că în avizierul din blocul respectiv poate fi citită o Decizie a C.P.M. București referitoare la „economisirea apei”!

■ **Regionala de căi ferate Galați** răspunde tovarășului **Movileanu Constantin**, din comuna Flitonești, satul Mînaștioara, jud. Vrancea, că vinovat de întîrzierea înaintării dosarului său de pensionare se face inspectorul principal al stației C.F. Mărășești, tovarășul **Mihăicea Mircea**. Recunoșcîndu-și vina, acesta a acceptat să plătească suma ce i se cuvenea celui păgubit de dreptul său pe perioada cit acesta nu a putut primi pensia. Corect!

■ **Situația** locativă a tovarăsei **Zoe Daniel**, din București, str. Rahovani nr. 29, sect. 2, a fost rezolvată favorabil, de către Comitetul Executiv al C.P. sect. 1, care ne-a trimis răspunsul la intervenția noastră, familia respectivă primind un apartament cu 3 camere, la data de 13 septembrie a.c.

■ **Procuratura Generală a R.S.R.** a promovat recurs extra-

ordinar în urma sesizării tovarășului **Ion Jinga**, din Ploiești, str. I.L. Caragiale 21.

■ **Satul Boian**, comuna Ceanu Mare, județul Cluj este izolat de... restul lumii, deoarece nu dispune de un mijloc de transport colectiv, ne scrie **Iosif Dan**, locuitor al satului respectiv. Intrucît muncitorii de aici lucrează la Cimpia Turzii, ei întîmpină mari greutăți pentru a ajunge acolo unde muncesc. Ei trebuie să împartă (dar cu ce sacrificii și riscuri!) locurile ce mai rămîn libere la cursele venite din Frata, Sopor, Ceanu mare, Iacobi și aceasta numai dacă șoferii opresc.

■ **Androne Dumitru**, din Urziceni, str. Panduri nr. 58, jud. Ialomița, a susținut un examen de promovare în profesiunea sa și a obținut calificativul „bine”, la ambele probe, urmînd să fie reincadrat în categoria superioară, adică 7 B. Ceea ce nu se întîmplă. Lăcătușul mecanic de la F.P.S.P. Urziceni, care ne-a scris, se vede pus în situația de a mai susține încă un examen, așa cum a hotărît C.O.M.-ul pus să rezolve contestația petiționarului numit. Dar noua probă nu a mai avut loc... Pe bună dreptate omul se întrebă ce s-a întîmplat și ne cere sprijin. I-l acordăm publicînd aceste citeva rînduri, ce-și așteaptă un răspuns.

■ **Cudrenovschi Toma**, din Brașov, str. Livada Vuitorului nr. 40, bl. 7, sc. D, ap. 1, ne înștiințează că a devenit, din luna mai a acestui an, fericitul tată al unui copil, pe care mama sa nu l-a mai putut alimenta natural. Medicul i-a prescris o rețetă la un magazin special pentru copii spre a obține lapte praf. Dar din luna august, acesta nu mai există. La fel și grîsul. Răspunsul primit din partea vinzătorilor nu poate ține de foame unui copil de cîteva luni, apreciază pe bună dreptate cel ce ni s-a adresat. „Oare, se întrebă el, factorii de răspundere din comerțul brașovean nu mai au copii mici ori măcar nepoți?” Sau, adăugăm noi, și-au uitat pînă și datoria care le incumbă prin natura funcțiilor lor?

■ Un apel, îndreptățit după opinia noastră, ne-a adresat **Popescu V. Constantin**, din satul Bîlțioara nr. 93, comuna Runcu, jud. Gorj, cărui i s-a defectat contorul electric încă din luna aprilie, a acestui an, cînd a fost instalat, fără ca întreprinderea de resort din Tg. Jiu, căreia i s-a adresat în vederea înlocuirii acestuia, să fi întreprins ceva concret. Atitudine ce nu l-a scutit pe cel numit de plata, în continuare, a unui consum calculat după urcehe.

■ **Situația** față în față cu verșanții rizați ai Bucegilor, Munții Băului nu au decît o singură cabină (de mică altitudine): Piscul Ciinelui. Adăpost modest, față de marile hoteluri alpine, el este însă foarte solicitat de turiști în ultima vreme și în toate anotimpurile. Omul care a sfîșit acest loc este, poate de necrezut dar adevărat, o femeie, pe nume **Julietta Brad** (ce nume predestinat!), provenită din personalul călît în munca aspră a muntelui la cabanele Virful cu Dor și Piatra Arsă. (Petre Grigore, București)

■ **Singurul tren** care merge din Transilvania în Moldova (și pechea sa în sens invers) este acceleratul 342 Timișoara-Iași, ne scrie **Ioan Apostol**, din Cluj-Napoca, care își pune următoarea întrebare: ce se face călătorul care vrea să ajungă din capitala de Someș la Botoșani și care, din cauza întîrzierilor frecvente ale acceleratului 342 pierde cursa respectivă? Răspunsul (cam trist) ni-l dă tot cel ce ne-a scris: stai de la orele 20.59 pînă în dimineața zilei următoare în gară! M.T.Tc. ar putea, măcar, să schimbe ora de plecare a trenului spre Botoșani, dacă nu reușește să asigure sosirea regulată a acceleratului!

■ **47 de locatari** din blocul 11 (scările B și C) din Ploiești, bd. București, în numele cărora ne scrie **Marilena Manolache**, solicită sprijin pentru a-și racorda bucătăriile la conducta de gaze care în prezent alimentează doar scările A și D. Este o inechitate — se spune, printre altele, în scrisoare — care nu numai că ne amărăște sufletele, dar e și prea costisitoare, intrucît gătitul la

plită electrică înseamnă un mare consum de energie.

■ **In ziua de 24 mai 1982**, am intrat în „Librăria copiilor” din București, Piața Romana nr. 9, și am cumpărat pentru băiețelul meu un tractor de plastic, pe care am dat 298 lei. Cum am ajuns acasă, am constatat că roțile aveau un defect de fabricație care făcea jucăria inutilizabilă. M-am adresat unității furnizoare — Intreprinderea „Electrometal” Timișoara — căreia i-am și trimis jucăria prin poștă, însă nici răspuns și nici altă jucărie nici astăzi nu mi s-au dat. (Constantin Cheptea, str. Codrii Neamțului nr. 13, bl. NB 1 sc. 1, ap. 23, București, sect. 3).

■ **Neagu Mihai** din Bacău, str. 6 Martie nr. 18, sc. A, ap. 7, ni se vîicărește că așteaptă de 3 ani și IEAL nu-i schimbă chiuveța uzată din bucătărie. Într-adevăr, IEAL-ul este vinovat pentru întîrziere, dumnealui însă nu și-o poate schimba și singur?!

■ **Primum de la Gheorghe Sandu** din București, bd. 1 Mai, bl. D, sc. C, ap. 103: Halta CFR din Moțieni, de pe linia București — Titu — Petroșita arată jalnic; adică n-are persoane amenajate, n-are ghișeu de unde călătorul să-și poată procura civilizată bilet de călătorie. N-are nici măcar un bec electric pentru iluminat pe timpul nopții. Parcă ar fi o haltă părăsită, în ciuda faptului că prin ea se perindă zilnic zeci și sute de muncitori navetiști.

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU

Poșta redacției

**Margareta Mavrodin** — Unirea (Dolj): Nu se mai prevede întregirea volumului de muncă prin acordarea din oficiu a unor zile nemuncite — **Constantin Catzaro** — București: Comitetul asociației poate pune în discuția adunării generale pe locatarii restanțieri sau poate cere, în condițiile legii, instanțelor judecătorești evacuarea celor în cauză — **Maria Florica Bufnea** — București: Nu există o asemenea posibilitate — **Nicolae Ion** — Ploiești: Alocația de stat pentru copii se acordă numai de la data stabilirii ei, adică de la data la care conducătorul unității aprobă cererea de acordare a alocației pe baza actelor justificative verificate în prealabil de către Comisia pentru probleme sociale și indicația dată de către Ministerul Muncii — **Mihai Ugașea** — Bicăuș (Bihor): Pentru a beneficia de pensie de invaliditate este necesar ca afecțiunea de care suferiți să fi apărut în timpul activității retribuite și să fi fost încadrat în gradul I sau II de invaliditate — **Costel Spiridon** — Gh. Gheorghiu-Dej: Interesați-vă la Ministerul Comerțului Interior — **Eliza Dinu** — Pitești: Nu este. Ar fi o încălcare de lege — **Simona Zaharia** — Bertea (Prahova): La Ministerul Educației și Învățămîntului — **Viorela Mureșan** — Dej: Flica dv. a fost programată pentru consult medical de specialitate la Spitalul militar central la data de 15.XII.1982 — **Alexandru. Negrea** — Sibiu: Cheituielle la care vă referiți, se repartizează după numărul persoanelor care folosesc instalațiilor respective — **Catița Toma** — Salonta: Vi s-a stabilit o pensie de urmașă, după soțul decedat, pentru 13 ani vechime în muncă. Ajutoare din partea C.A.P. se acordă în baza Statutului C.A.P. cu aprobarea adunării generale a membrilor cooperatori din fondul social cultural constituit în acest scop — **Dumitru Nucu** — Vatra Dornei: La Centrul medical de fonaudiologie și chirurgie funcțională ORL, str. Mihai Ciocoranu nr. 21, București — **Carmen Popa** — București: Da, este valabilă. Însăși denunțarea o atestă — **Gheorghe Poniol** — Crăcăoani (Neamț): Indicați-ne o adresă exactă unde puteți primi corespondența. Oficiul de evidența documentelor de asigurare din cadrul Ministerului Muncii, solicitîndu-vă unele precizări în vederea clarificării situației dv., a primit corespondența înapoi — **Marian Roman** — Pitești: Numai pe posturi și catrede publicate vacante, prin concurs.

MARGA NEDELEA

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.



Cea mai bună performanță  
din istoria șahului românesc

Margareta Muresan s-a calificat  
pentru meciurile candidatelor



Plecata la turneul interzonal de șah de la Tbilisi fără veleități deosebite, Margareta Muresan l-a câștigat în mod strălucit (10,5 puncte din 14 posibile), realizând cea mai bună performanță din istoria șahului românesc.

În chiar „cetatea” șahului care e capitala Gruziei (orașul de bastină al multor „monștri sacri” ai eșichierului - Ciburdanidze, Gavrindașvili, Aleksandria, Ioseiani etc.) și într-o companie dintre cele mai selecte, cu 5 mari maestre și 10 maestre internaționale la start (turneul a fost de categoria a XIV-a pe scara F.I.D.E., XVI fiind maximum), româncea a jucat impecabil. Nu numai că a terminat prima, dar a izbutit să se califice pentru meciurile candidatelor la titlul mondial, obținând totodată titlul de mare maestră internațională.

În vîrstă de 32 de ani (s-a născut la 13 martie 1950, la Cluj), profesoară de limba franceză, membră a clubului Medicina Timișoara, Margareta Muresan a fost secundată, la Tbilisi, de maestrul Șerban Neamtu. Pentru această izbîndă de prestigiu, pentru satisfacția pe care ne-au înlesnit-o, Margareta Muresan și, alături de ea, antrenorul Șerban Neamtu merită cele mai fierbinți felicitări. Felicitări și mult succes în continuare.

Spune-ne,  
Mircea Lucescu...

Întrebarea la care este rugat să răspundă în această săptămîna antrenorul Mircea Lucescu, director tehnic al F.R.F., a fost formulată de cititorul Marian Alexandrescu din Pitești. Ea sună astfel:

— CE PĂRERE AVEȚI DESPRE NIVELUL LA CARE A AJUNS ARBITRAJUL ÎN FOTBALUL NOSTRU; DE CE ESTE ARBITRUL O PERSOANĂ ATIT DE DISCUTATĂ?

— Într-adevăr, se discută foarte mult la noi despre arbitri și arbitraj și, pînă la un anumit punct, nu ar fi rău. Numai că adesea, discuțiile trec mult peste aspectul pur teoretic al problemei. Există prea multă suspiciune în general în fotbalul nostru, iar arbitrii devenind repede ținta neîncrederei. Am întîlnit foarte multe cazuri în care arbitrii sînt socotiți ori cu noi, ori cu ceilalți! Este aici, dacă vreți, o mai veche mentalitate, prezentă nu numai în fotbal dealtfel, după care cine nu ne este prieten devine pe loc dușman... Gîndind așa, foarte ușor un arbitru poate ajunge țapul ispășitor al tuturor relelor, după cum convine conducătorilor și chiar antrenorilor unei echipe. Se poartă discuții între oameni avînd funcții foarte mari, se recuză

Încă o decizie bizară

După mondialele de la Roma, la care scrierii noștri au dezamăgit, rămîind în afara podiumului de premiere, C.N.E.F.S. a procedat la o analiză a disciplinei respective, luînd și o serie de măsuri concrete. Între care, cooperarea ca secretar coordonator al federației a fostei campioane Ana Pascu, sportivă care a izbutit să-și facă un renume din seriozitate și hărnicie. S-o spunem deschis: date fiind promptitudinea și sinceritatea cu care s-au dezbătut problemele, am sperat că, după atîtea ezitări și atîtea eșecuri (vezi numărul trecut al revistei „Flacăra”), în scrima românească se va pune, în sfîrșit, ordine, ea însemnînd un sport foarte important datorită ponderii sale olimpice.

Cînt lucrurile păreau să fi intrat pe un făgaș normal, detectîndu-se o schimbare, C.N.E.F.S. și F.R.S. au luat o decizie bizară (ca să n-o numim altfel), oprindu-l pe scrierul de la participarea la campionatele europene individuale programate în curînd (data o încă în discuție) la Viena? Dacă am

50 de ani de atletism la Rapid

O emoționantă manifestare a marcat, zilele trecute, împlinirea a 50 de ani de atletism la Rapid. Secția de specialitate a clubului feroviar, una din cele mai vechi din țară, a luat ființă la 1 iulie 1932, sediînd de constituire, ținută pe terenul „ROMCOMIT”, desemnîndu-l ca prim președinte pe inginerul Ion Lăzărescu, ajuns azi la venerabila vîrstă de 82 de ani. Timp de jumătate de secol, sportivii rapidiști, reprezentanți ai unui club în care, de regulă, pasiunea și entuziasmul au luat-o înaintea condițiilor materiale mai degrabă modeste, au contribuit la dezvoltarea și afirmarea atletismului românesc pe plan internațional, o întreagă galerie de performeri, Radu Ioniță, Ioana Luță Tintorescu, Dumitru Constantin, Gheorghe Cefan, Valeria Bufanu Ștefănescu, Mihai Zaharia ș.a. și, deasupra tuturor, Vali Ionescu, aducînd mari servicii sportului românesc și atletismului, în special.

Azi, la Rapid, atletismul e onorat de o secție puternică (președinte, inginer Ion Lup) care s-a prezentat la recentul jubileu cu un bilanț al anului 1982 mai mult decît remarcabil: 8 titluri naționale (și tot atîtea recorduri), 7 titluri balcanice și 1 titlu european, cel din urmă, firește cel mai prețios, fiind datorat săritoarei în lungime Vali Ionescu (antrenată de Mihai Zaharia, și el atlet de frunte al clubului giulestean), învingătoare la Atena și, totodată, recordmană a lumii en titre, cu 7,20 m, performanță stabilită, reamintim, la 1 august 1982, pe stadionul „23 August”. Născută la 31 august 1960, la Turnu Măgurele, înaltă de 1,72 m și cîntărind 58 de kilograme, Vali Ionescu e, fără îndoială, sportiva numărul 1 a Rapidului și ea anunță, date fiind talentul și seriozitatea în pregătire, o carieră care ne va mai prileji mari satisfacții.

Urîndu-le atleților rapidiști, cu ocazia acestui moment jubiliar, noi și noi succese, le dorim cît mai multe performanțe de răsunset, spre gloria clubului feroviar și a sportului românesc. La mulți ani!

OVIDIU IOANIȚOIA



CITITORILOR REVISTEI „FLĂCĂRA”  
AVUȚĂ SIMPLĂTATE

Vali Ionescu  
Mihai Zaharia

sau se schimbă arbitrii unui meci în ultima clipă, evoluția lor este privită foarte atent în timpul partidei, fiindu-le interpretat fiecare gest, fiecare decizie. Jocul propriu-zis, aș spune, rămîne citeodată pe planul secund, ceea ce desigur nu-i de natură să ne mulțumească.

Nu voi lua integral apărarea arbitrilor, care au vina lor, ba chiar una foarte mare, în crearea situației la care s-a ajuns. Au existat arbitri corupți și foarte mulți bănuți de corupție, care au fost oprți să mai conducă jocuri. Acum, însă, se simte nevoia unei reconsiderări a activității lor. Prea multe gesturi nesportive, indisciplină și lipsă de corectitudine față de adversari, prea multe răfuieli cu arbitrul se văd astăzi pe terenurile noastre de fotbal. Pentru jucători, „omul în negru” nu e pus acolo pentru a-l ajuta să-și joace șansele corect, să învingă cel mai bun la meciul respectiv, ci parcă pentru a-l împiedica să joace, să se manifeste... Este aici o adevărată psihoză ce se transmite de la conducători, de la public, de la jucătorii înșiși. Am petrecut ani îndelungați pe terenurile de fotbal și mi-am dat seama după un anumit timp că arbitrul, în fapt, nu e decît un om foarte singur, socotit dușmanul tuturor! Atunci, mai cu seamă în calitate de căpitan al echipei naționale, am căutat să mă apropiu de el, rugîndu-l să mă cheme ori de cite ori are nevoie de ajutor. Mi s-a răspuns întotdeauna cu un zîmbet și cu un „mulțumesc”, ceea ce era deja un lucru cîștigat. Acum, din păcate, acest fel de colaborare a dispărut.

Se poate vorbi mult despre rolul arbitrilor în jocul de fotbal. După mine, el este în primul rînd un conducător, iar un conducător trebuie să fie mai cu seamă om de caracter. Asta nu se învață însă nici la cursuri, nici nu se poate determina la teste! Aici, cred, e punctul nevralgic. După caracter, urmează personalitatea. Ca să dau un exemplu, eu îl consider foarte vinovat pe Salomir la meciul Dinamo - F. C. Argeș. Sînt convins că nu s-ar fi putut întîmpla lucrurile care s-au întîmplat, dacă arbitrul ar fi știut să domine jucătorii. El poartă principala răspundere, nu jucătorii! Sigur, această personalitate se creează în timp. Avem acum un corp de arbitri tineri, promovați cu mare încredere. Dar ei n-au ajuns încă la conștiința propriei lor misiuni, parcă n-au înțeles pe deplin menirea lor. Arbitrajul românesc este bine apreciat pe plan internațional și avem arbitri calificați să ducă aceste aprecieri mai departe. Este însă momentul să acordăm mai multă încredere și pe plan intern acestor cavaleri ai fluielului, să-i ajutăm să-și facă treaba cum trebuie, să le creăm posibilitatea să devină personalități ale fotbalului nostru. Dacă vor fi greșeli, să le judecăm ca pe greșeli inerte, nu ca pe intenții nedeliberate. Să nu mai transformăm jocul într-o dispută a arbitrilor cu jucătorii. Să ne intereseze pe toți în primul rînd jocul, nu arbitrul. Dealtfel, un arbitru cu adevărat mare este cel care trece neobservat pe teren, neapărînd decît rar în primul planul întrecerii.

ment, fără îndoială, minor, de vreme ce europenele vor avea loc în Austria, adică nu foarte departe, un argument chiar rizibil dacă ținem cont că, grație unei generozități fără suport, o delegație de 15 voleibaliști a fost trimisă, pentru o lună, în America de Sud ca să ocupe, la mondialele din Argentina, în cel mai bun caz locul 13?!

Acestea fiind zise, credem că hotărîrea de a forța la europenele din Austria a fost luată în pripă și la minie. Așteptăm ca, măcar în ceasul al doisprezecelea, C.N.E.F.S. să revină asupra unei decizii bizare permițînd celor 2-3 trăgători de valoare din scrima românească să ia startul la finalele continentale. Sînd acasă și citînd în zăre despre europene, ei nu vor putea șterge impresia neplăcută lăsată la Roma, iar scrima noastră, încă și mai grav, se va întoarce de unde a plecat, ratînd posibilitățile care i s-au oferit (tot de către C.N.E.F.S.) de a instaura o atmosferă de muncă asiduă și sinceritate. O reanalizare a situației se impune de urgență.

OVIDIU IOANIȚOIA

Regrete după  
un mare campion

Vizat într-o notiță apărută în „Flacăra” din 1 octombrie, abia întors de la interzonalul de la Moscova (unde a ocupat locul 12 din 14 participanți), fostul campion de șah al țării, Florin Gheorghiu, nu dă curs invitației ce i-o făcusem, de a se explica, ci recurge la un intermediar. El ne aduce, în „Săptămîna” din 8 octombrie, tot felul de acuzații, zicînd între altele: „Consider însă nu lamentabilă, ci de-a dreptul penibilă, descalficantă, maniera de a lua de guler un sportiv fruntas, într-o notiță vulgară și nesemnată (ceea ce este incompatibil cu etica noastră, a ziariștilor), cerîndu-i socoteală pe un ton suburban, împroșcîndu-l cu noroi, blamîndu-l...” etc. etc.

Sinceri surprinși de violența răspunsului (în ultimul timp Gheorghiu atacă mai bine în ziar decît pe tabla de șah), am căutat în „Flacăra” motivul iritării și l-am găsit: „prea desele voiaje la tot felul de concursuri de mina a doua (a se citi „șușe”) l-au oboșit pe Florin Gheorghiu, care a pregătit, e limpede, foarte prost cel mai important test al anului”. În ciuda explicațiilor furnizate („am contractat... o puternică entero-colită... timp de o săptămînă n-am băut decît ceaiuri și am mincat orez fiert”), deci fără a pune la îndoială faptul că, la Moscova, Gheorghiu a fost suferînd, noi rămînem fermi pe poziție și repetăm: în loc să se pregătească în liniște pentru interzonal, fostul campion al țării (al treilea clasat la naționale în 1981) a preferat participarea la 3 turnee de complezant, Bagneux (Franța), Biel (Elveția) și Badalona (Spania), de pe urma cărora n-a avut nimic de cîștigat (firește în afara premiilor încasate). El n-a făcut altceva decît să acumuleze oboseală și, poate, și nervi, iar rezultatele s-au văzut. Dealtfel, cu titlu de motivativ, să notăm că punctul nostru de vedere cu privire la apetența lui Gheorghiu pentru călătorii și turnee minore nu e singular, „Știința tineretului” de luni, 8 octombrie, scriînd: „Impresia pe care o provoacă o asemenea „carieră” nu poate fi decît de sușană, de data aceasta fără tarabă, ci cu tabla de șah”.

Acceptînd ideea că, la Moscova, a fost bolnav (deși el se îmbolnăvește la fiecare turneu ratat, iar numărul acestora, naționalele din 1981, zonalul de la Herculane etc., se înmulțeste), era de așteptat ca, la revenirea în țară, Gheorghiu să-și permită un timp de refacere, așa cum, între altele fie spus, i-a indicat și federația de specialitate. Numai că, înzdrăvenindu-se brusc, marele maestru și-a exprimat dorința să joace imediat. Surprinzător însă, cel care (în „Săptămîna”) ne-a dat o lecție despre cit de greu sînt de apărut culorile țării („În șah culorile patriei se apără greu, mai greu ca în alte discipline”; cum adică?!) n-a oțtat, cum era normal, pentru Balcaniada de la Plovdiv (ca să apere culorile patriei, în echipa națională), ci pentru turneul de la Novisad (Iugoslavia), prevăzută, firește, cu premii substanțiale?!

Mai zice fostul campion că „Știința” a trecut „sistematic sub tăcere” subiectele sale din ultimii ani. Că acestea au fost și sînt tot mai puține (înregistrate în fel de fel de openuri, mai degrabă concursuri de popularizare a șahului), e un aspect, dar afirmația în sine e inexactă: ca și despre izbînzile altor sportivi români de frunte, „Flacăra” a scris și despre cele ale lui Florin Gheorghiu. În 1982, de pildă, s-au făcut referiri la comportarea sa în numerele 2, 4 (cu fotografii) și 13 ale revistei. În întocmirea bilanțului pe 1981, alt exemplu, numele fostului campion al țării a apărut de 4 ori, iar formulările n-au fost altfel decît amabile: „Deși neînvinș, Florin Gheorghiu termină al cincilea în prestigiosul turneu de la Moscova” etc. Dacă el s-a așteptat, cum lasă să se înțeleagă, ca noi să fim, indiferent de prestațiile avute, purtătorii lui de cuvînt, s-a înșelat. Nu ne-am știut să-l laudăm cînd ne-a oferit orînelul, dar nici nu ne-am ferit să-l criticăm. E drept, față de alți ani, Gheorghiu a apărut, în 1981 și 1982, mai rar în „Flacăra”, dar din cauza lui! Dacă altădată ne vizita insistent la redacție, rugîndu-ne să mai scriem și despre el (avem și ce scrie în vremea aceea), de la un timp, fiind el tot pe drumuri, a mai rărit-o cu vizitele. Cu toate astea, s-a străduit și se străduiește să pozeze în ochii lumii drept un mare campion, drept învingătorul (între alții) lui Bobby Fischer. Dar asta a fost demult, pe Fischer l-a învins în 1966!?

În loc să înțeleagă că a rămîne în virful ierarhiei, în șah sau în oricare altă disciplină, e mai greu chiar decît a ajunge acolo, Florin Gheorghiu se mulțumește, tot mai des, cu jumătăți de măsură, superficialitatea sa îmbrăcînd, vezi răspunsul din „Săptămîna”, halna unei superiorități iritate. Gîndînd așa, el confundă critica, chiar tăioasă, cu atacul la persoană și reacționează cu jigniri. Noi n-avem nimic cu el, o mai spunem o dată, dar parcă ne pare rău după marele campion care a fost.

Și o veste de ultimă oră. Se zice că, după ce a judecat mai la rece criticile ce i s-au adus, Florin Gheorghiu a exclamat: „tot faptele vor demonstra de partea cul e dreptatea!” E exact ce așteptăm de la fostul campion, fapte, prestații la nivelul care i-a adus (și în „Flacăra”) atîtea elogii. Să-l vedem!



## 2-1 cu „olimpicii” bulgari

# Numai o repriză de calitate



Aplauze, marți seară, pentru Cămătaru

Meci interesant, folositor pregătirilor echipei naționale, marți seară, în noaptea, pe „23 August”. Adversarii, care au format echipa olimpică a Bulgariei, au făcut tot ce le-a fost în putință pentru a se întoarce la Sofia cu un rezultat favorabil.

Să fim sinceri, ne-au surprins replica foarte bună a tinerei selecționate bulgare, ambiția cu care și-au disputat fiecare balon, jocul lor în mișcare și evoluția unor personalități ca Velkov, Ganev sau Kirstev. Invitată la București probabil în lipsa unui adversar cu nume mai sonor, selecționata olimpică a Bulgariei a luat foarte în serios meciul, spre deosebire de jucătorii noștri, cărora partida li s-a părut un simplu meci de antrenament. Nu-i mai puțin adevărat că dintre tricolori au lipsit o serie de jucători (Balaci, Moraru, Sameș, Klein), în vreme ce Ștefănescu (ușor accidentat) și Rednic n-au intrat în joc decât după pauză. Este de remarcat că echipa noastră, chiar în condițiile amintite, a reușit în final să întoarcă rezultatul, obținând victoria (în urma a două spectaculoase acțiuni ale lui Cîrțu) prin golurile lui Augustin și Rednic. Dealtfel, a doua repriză a fost de un nivel superior celei dintîi, jocul plăcînd în general celor circa 60.000 de spectatori prezenți în tribune. Ambiționată de replica jucătorilor bulgari, echipa română a iuțit în aceste momente jocul, forțînd victoria după ce formația adversă reușise să marcheze prin Velkov, la o dublă greșeală a portarului Ducadam, Bineînțeles, vom acorda

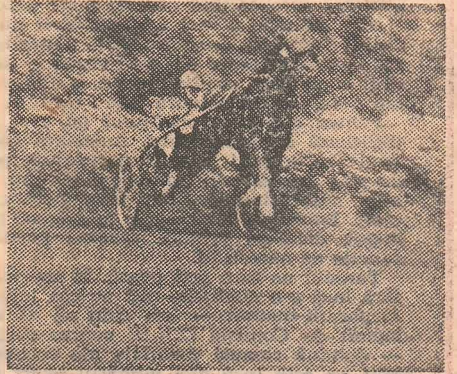
mai puțină importanță rezultatului în sine, fiindcă fără îndoială meciul n-a fost decât pregătitor pentru partidele oficiale care urmează, oprindu-ne însă asupra jocului echipei antrenate de Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu.

Așadar, ce noutăți am semnalat în evoluția selecționetei noastre? În primul rînd una de bun augur, reîntrirea lui Cămătaru în centrul liniei de atac. Cît timp a jucat, craioveanul s-a arătat în vervă, incisiv, percutant, demonstrînd o bună pregătire fizică și o formă de zile mari. Din păcate, cel mai bun jucător al nostru (alături de Băloni) a fost puțin susținut de coechipieri, deosebi de o linie de mijloc greoaie, care a comis o multime de greșeli la marș și în pase. Ca să fim mai exacti, între minutele 46 și 70, cînd jucătorii bulgari au avut cea mai bună perioadă de joc, singurul care s-a luptat (e adevărat, cît trei!), în cadrul liniei mediane, a fost Băloni, din nou remarcabil și harnic. Coraș, după un incopot promițător, în care a încercat să-și valorifice șutul, s-a stins treptat, dispărînd din joc. Cîrțu și-a dovedit încă o dată ingeniozitatea, fiind la originea ambelor goluri. Apărarea, în schimb, deosebi în partea centrală, s-a arătat surprinsă de rapiditatea acțiunilor adverse, iar Ducadam nu ni se pare încă a fi o soluție pentru poarta echipei naționale. În concluzie, un meci bine venit, evident folositor în etapa actuală de pregătire a echipei reprezentative. Trebuie însă să spunem că așteptăm mult mai mult de la jucătorii noștri!

DUMITRU GRAUR

## Hipism

# Amatorii doboară recorduri



La început fără istoric, alergarea amatorilor devine spectaculoasă pe linia dreaptă, cei trei favoriți, Vigu (Haralambie Șerban), Coltic (Ion Dumitrescu) și Vidin (Bogdan Manea) intrînd în dispută serioasă și corectîndu-și recordurile. În ciuda virstei, Haralambie Șerban a demonstrat că este un conducător „în forță”, gen G. Tănase. Un arbitru a remarcat că „a minat disperat dar frumos”. Oricum, cursa amatorilor a colorat reuniunea hipică din 10 octombrie 1982, ridicînd gradul de spectaculozitate al reuniunii.

Primele două curse ale minjilor au fost cîștigate de caii din formația Sandi Ionescu: Seleniu și Hazos. Adjucecată de Hazos, condus de Nicolae Nicolae, alergarea a doua a avut chiar un oarecare haz. Începînd „Austriacul”, ea a dat prilejul „jubitorilor” lui Crater (Mircea Ștefănescu) să-și manifeste neîncrederea față de arbitraj, cerînd limpezirea finisului printr-o fotografie.

Oricum, minjii Seleniu și Hazos au frumoase perspective. Gălăgiosul Calafat a cîștigat a treia cursă într-o lună, de data aceasta mult detașat de pluton. Chiar dacă nechează foarte des, rămîne un viitor cal de derby. În cursa a treia toată lumea s-a „odihnit”. A cîștigat-o Sudor (M. Dumitru). Arbitrii n-au aflat mare lucru de la interlocutorii din sulky chemați în turn. Tufiș (Fl. Pașcă), lăsat să-și arate adevărata valoare, a terminat primul dezinvolt. Tenor (Toduță) a făcut aceeași valoare în ambele curse (6 și 7) în luptă cu Abil (Sandi Ionescu). Handicapat de cel 40 de metri, frumosul Abil n-a reușit nici de data aceasta să treacă primul potoul. Oare va pleca în herghelie dezamăgindu-și admiratorii? Să sperăm că nu.

ELENA ȘTEFĂNESCU

## Două generații

În deschiderea partidei dintre reprezentativa noastră și selecționata olimpică bulgară am avut ocazia să asistăm la un reușit spectacol fotbalistic, avînd ca eroi stele de primă mărime de ieri și de azi, de la Dobrin, Dumitru și Dumitrache, pînă la Cristian, Crișan sau Muțescu, un meci la care au luat parte 34 de jucători, spre deliciul celor 60.000 de spectatori. Într-un fel, față în față au fost o echipă a antrenorilor (Lucescu, Sătmăreanu, Lupescu, Pescaru, Dembrovski, Ghiță, Dobrin etc.) și una a jucătorilor în activitate (Tilhoi, Al. Nicolae, Beldeanu, Negriță, D. Nicolae, T. Stoica etc.), aflate sub titlatura Selecționată '70 - Selecționată '80, dar de multe ori „bătrîni” au făcut cu mult succes față ritmului de joc impus de mai tinerii lor parteneri de întrecere. Ne gîndim desigur la siguranța și pofta de joc a lui Dumitru, la scrierile lui Dumitrache, la travaliul lui Lucescu, la siguranța lui Pescaru, fără a-l uita nici un moment pe Dobrin, care ne-a încîntat din nou cu execuțiile sale tehnice, între care și un gol de kilogramă (reluare din voleu de la 16 metri, pe care ar fi greșit-o probabil 75 la sută dintre jucătorii noștri din prima divizie).

Meciul, evident, a purtat însă alura unui spectacol care, chiar fără regie, a reușit să seducă tribunele (din nou pline) ale celei mai mari arene sportive a țării. Alături de Dobrin, o altă vedetă a acestui spectacol a fost Necula Răducanu. În repriza secundă, cînd a îmbrăcat tricoul unui atacant, el a reușit să pună în umbră pe toți cei prezenți pe teren, făcînd prac-

tic de toate... Fostul portar al naționalei a marcat un gol spectaculos (e adevărat, cu lărgul concurs al apărătorilor), dar mai cu seamă ne-a descrețit tuturor frunțile, încercînd parcă să ne arate că fotbalul, citeodată, se poate juca și cu zîmbetul pe buze.



Un talent fără vîrstă: Nicolae Dobrin

## E posibil (și necesar) ca Dinu să joace simbătă!

Miercuri seară, Biroul Federației Române de Fotbal a luat în discuție o adresă a clubului Dinamo, prin care acesta solicita reanalizarea sancțiunii dictate împotriva jucătorului Cornel Dinu (suspendare pe 6 etape), argumentînd că, pe de-o parte, sancțiunea a fost exagerată (în raport cu abaterile comisă) și, pe de altă, că echipa campioană, aflată înaintea dublului test cu Aston Villa în C.C.E., are nevoie de serviciile lui Dinu, căpitanului ei.

Reanalizînd cu simț de răspundere și, după opinia noastră, în interesul fotbalului românesc, Biroul federal a hotărît (cu 7 voturi din 9) reducerea suspendării la 3 etape, ultima din ele (Dinu, ca și Moraru și Văetuș, a efectuat două etape) urmînd să fie executată după partidele cu deținătoarea Cupei campionilor europeni. Hotărîrea va trebui ratificată de Biroul executiv al C.N.E.F.S. și e de dorit ca ea să fie luată în discuție, la nivelul C.N.E.F.S., în timp util, în așa fel încît Dinu să poată juca simbătă, cu „Poli” Timișoara.

## Cronica șoselei

# O secundă de neatenție în 20 de ani

De 20 de ani, Ioan C. parcurge la volan traseul de la sediul I.A.S., în comună, cale de 18 kilometri. Transportă muncitorii care pleacă dimineața la lucru și se întorc seara la casele lor. Cînd ajunge la „Cap de linie” întoarce mașina după o schemă care nu a schimbat-o niciodată în cele două decenii. Intră cu spatele pe o ulicioară îngustă și apoi introduce maneta în viteza I, virînd la stînga, șoferul de parcare din curtea primăriei. Șoferul cu părul alb e respectat și iubit de toți sătenii pentru modestia, blîndețea și bunătatea lui. Nimeni nu l-a văzut vreodată beat, înjurînd ori mărșăluțînd tonul. Pentru fiecare om care are un necaz, o supărare, Ion găsește întotdeauna o vorbă de încurajare pe care i-o spune din suflet. „Ne-a părut rău la toți de nenorocirea întîmplată zilele trecute în comuna noastră - ne povestește directorul școlii. Am văzut cu ochii mei, ca pe un film, întreaga pățanie. Stăteam tocmai de vorbă cu doi brigadieri de cooperativă. Îmi spuneau unde vor lucra a doua zi. În timpul discuției aud un zgomet de mașină și observ apropiindu-se duba vopsită în verde a lui Ion”. „Vorbim mai tirziu, băieți, le-am spus brigadierilor. Am ceva de discutat cu doctorul veterinar care tocmai trebuie să coboare din expresul lui Ion”.

Brigadierii au rămas să mă aștepte în fața magazinului, iar eu am pornit-o către mașină. Tocmai își făcea schema de întoarcere. Dădea cu spatele pe ulicioara care duce la riu. Eu așteptam să termine manevrele. Regula stabilită de șofer era ca pasagerii să coboare abia după ce întorcea mașina cu fața spre locul de

parcare și opra. O măsură în plus de prevenire, ca în timpul întoarcerii, oamenii să nu se găsească în preajma autovehiculului. Deodată un țipăt sfîșietor. Apoi altele și altele. „A omorît-o pe Zamfira”, „A murit Zamfira”. M-a străbătut un fior. O cunoșteam pe femeie. Era tare cumsecade și harnică. Ținea mult la copii. Mașina între timp își intreruse mersul înapoi și oprise. Se afla la 30-40 metri de mine. Am luat-o la fugă spre locul cu pricina. Lîngă roata din spate, cu capul zdrobit, se găsea cadavrul Zamfirei. Ion, palid, privea mut la femeia moartă care stringea la piept, parcă într-un gest de apărare, o pungă din plastic umplută cu obiecte de îmbrăcăminte.

Curios, de ani de zile a făcut Zamfira acest drum, cu autoduba condusă de Ion. Niciodată însă nu a coborît înainte de oprirea mașinii. De data asta, s-a dat jos înainte ca șoferul să fi început manevrele obișnuite. „Mă grăbesc acasă. Al mic, Ilie, nu s-a dus azi la școală. Ardea ca focul. Ajută-mă cu bagajele astea, Floare. Eu o să deschid ușa să cobor”, au fost ultimele vorbe adresate vecinei ei, care a rămas în mașină. „Am ajutat-o să coboare, apoi Zamfira s-a aplecat spre ceva, nu știu ce, parcă un obiect pe care îl scăpase din mînă. N-a văzut roata mașinii care s-a apropiat de ea. Ion, la volan, n-avea nici el cum să vadă femeia. N-a avut timp măcar să țipe. A trecut peste ea, ca peste un pui de găină. Nici nu-mi venea să cred că Zamfira a murit. Am început să țip. Cui mai foloseau însă țipetele mele?”

„Cine să-și dea seama că femeia a coborît din mașină? Fac manevrele astea de atîția ani și nu mi s-a întîmplat niciodată nimic. Și uite, deodată, mă port ca un începător și omor un om pe o uliță unde nu circulă decât mașina mea și nu era nici țipenie de om”, avea să declare ulterior șoferul. Acest inamic perfid, rușina, care face deseori ca oamenii să nu mai vadă, să nu mai audă, să nu mai citească, să nu mai gîndească și în final să

nu mai progreseze, această rugină care roade încet dar sigur, această obișnuință inofensivă la prima vedere, dar care aruncă peste tot giulgiul periculos al indiferenței, cu tot cortegiul ei de urmări nenorocite, l-a învins și pe Ion. A fost de-ajuns o singură dată în 20 de ani să nu se uite ce se întîmplă în spatele mașinii, pentru ca un om să-și piardă viața în modul cel mai stupid.

„Iluță a venit tirziu în familia noastră,

## Dincolo de aparențe...

### SE... ARANJEAZĂ

Sensul răspunsului dat clientului, care își afirmase dorința de a cumpăra un anume frigider (inexistent în acel moment la vedere), de către vinzătorul Gheorghe Trandafir de la BIG Berceni, „se aranjează”, era cît se poate de limpede, dar pe T. Nițu, șofer la „Autobuzul”, l-a pus totuși în incurcătură. „Ce-o fi însemnînd, oare, mai concret «se aranjează»? N-aș vrea nici să-l jignesc, oferindu-i, acolo, 25 de lei, dar nici să-mi pretindă cumva o sută...”.

S-a mai fîit un timp prin magazin și cînd l-a văzut pe vinzător mai liber, s-a apropiat, șoptindu-i la ureche: „Și ce să înțeleg?... Știi, ca să fii sigur...”.

„Cîinci albastre în plus” - a răspuns fără vreo ezitare „amabilul” vinzător.

Drept care, ceva mai tirziu, Gheorghe Trandafir avea să fie prins în flagrant pentru luare de mită, de cadre ale Milităriei sectorului 4, iar în prezent se află arestat de procuratură.

### AȘA PAZNIC...

La ora aceea tirzie, trecuse de orele 2,00, sergentul major Marian Petrușche, agent de ordine la Circumscripția 17 miliție din Capitală, i s-a părut ciudat faptul că doi bărbați, care tocmai leșeau

ne spune soțul Zamfirei. Vă dați seama, eu am acum 53 de ani, iar băiatul 9. Frațe-său, băiatul meu al mare, e demult la casa lui. Cei doi copii, nepoții mei, is aproape de vîrsta lui Ilie. Ce-l mai iubea Zamfira, răposata. Așa cum sint de fapt iubiți mai totdeauna mezini. S-a dus săraca. Cu infirmitatea mea tare greu o să-mi fie să îngrijesc de copii”.

VICTOR BEDA

pe poarta întreprinderii „Tesătorile reunite”, aveau asupra lor colete voluminoase. Vigilența și răspunderea profesională l-au determinat să procedeze în consecință. Nicolae Bădoi și Marin Cîrligeanu, ajutori de maistru la unitatea amintită, n-aveau cum să justifice cele 43 de bobine P.N.A. (în valoare de peste 13.000 lei) pe care le aveau asupra lor, recunoscînd imediat că le-au sustras de la locul de muncă în înțelegere cu paznicul Stan Trîncă, aflat de serviciu la poartă în noaptea aceea.

Acum meditează toți trei într-un loc, cam incomod, la ceea ce îi așteaptă.

## DOUĂ MOMENTE

Agafia Toropoc din București, str. Spicului nr. 2, ne împărtășește emoțiile sale, trăite în două momente diferite dar avînd o strînsă legătură între ele. Primul, în noaptea de 24 mai 1982, cînd „am fost atacată în locuința mea de indivizi necunoscuți, care, amenințîndu-mă cu un cuțit, mi-au furat butelia de aragaz și suma de 4.000 lei”; al doilea - „la mai puțin de o săptămînă cînd am aflat cu mare bucurie că, în urma efortului și priceperii ofițerului Anton Ghiuța și al colegilor săi din serviciul judiciar, autorii furtului au fost prinși, restituindu-mi-se butelia și o parte din bani”...

MIHAI GROZAVU



Lumea în care trăim

**Nevinovatele exploatoare...**

Sînt prezente, mereu, în puncte diferite ale globului. Sînt puternice și realizează afaceri gigantice. Sînt greu de recunoscut. N-au o identitate lesne descifrabilă. Le găsești sub același nume în multe state sau, alteleori, apar sub nume diferite dar care ascund aceeași mare afacere.

Nici numele și nici felul afacerii nu interesează însă prea mult. Esențială este substanța: marile companii transnaționale — căci despre ele este vorba — sînt un produs al societății capitaliste contemporane, o expresie pregnantă a sa. Iar ele n-au decît o singură lege: profitul!

Pentru obținerea profitului (și, mai ales a marcului profit), utilizează orice mijloc. Amestecă comerțul cu politica, finanțează grupări, creează ziare, ajută pe candidații la lovituri de stat sau diferiți politicieni corupți, acționează peste granițe, nesocotindu-le. Fac totul pentru a cîștiga mereu mai mult. Enormele lor resurse le asigură pe piața poziții de monopol, dictează prețuri, creează penurie sau abundență, în funcție de necesități.

Terenul pe care acționează, în special, este „lumea a treia”, fără însă s-o neglijeze nici pe cea industrializată. 200 sau 300 corporații-mamut — așa cum se afirmă într-un studiu întocmit de Comisia O.N.U. pentru corporațiile transnaționale — domină ramuri esențiale ale economiei mondiale. Important nu este însă nici numărul exact al transnaționalelor, ci efectele acțiunii lor asupra diferitelor state — exploatarea neîngrădită a resurselor naturale și umane, în special din „lumea a treia”. Iar mecanismul exploatații este cît se poate de simplu — „centralele” acestor transnaționale dirijează zeci de filiale plasate în puncte diferite ale globului. Activitatea acestor filiale — la rîndul lor, mari companii — nu ține seama de interesele statelor, de cerințele și nevoile popoarelor, fie ele din Africa, Asia sau America Latină, Singura lor preocupare, unicul lor obiectiv fiind profitul.

Zone întinse ale „lunii a treia” suferă de foamete. Foametea aceasta aduce însă mari beneficii transnaționalelor. Ele controlează o treime din întreaga producție alimentară mondială. Dar nu este vorba doar de circulația mărfurilor. Transnaționalele impun anumite culturi agricole, cele necesare populației din lumea capitalistă. Este tipic exemplul Americii Latine în care — timp de un deceniu — producția pe cap de locuitor a culturilor destinate exportului (trestia de zahăr, banane, cafea) a crescut cu 27 la sută, în timp ce producția culturilor de subsistență, cele necesare autohtonilor s-a micșorat cu 19 la sută deși ca număr populația a crescut mult.

Pentru a-și acoperi necesitățile de deșe, multe state africane se văd constrinse de a amplifica producții necesare doar exportului. Vinzările de ceași au crescut, astfel, de șase ori în ultimii zece ani. La fel au crescut și cele de cafea. Pe suprafețe mari a fost introdusă cultura arahidelor. O cultură impusă de stăpînii coloniali. Experții demonstrează că această cultură a erodat solul și a lipsit de posibilitatea acoperirii propriilor nevoi de hrană o parte importantă a localnicilor. Același au căutat alte terenuri. S-au deplasat spre nord sau spre vest, rupîndu-se de zona lor tradițională. Pămînturile pe

care le-au găsit erau mai puțin fertile. Foametea a venit, fi-rește, ca o consecință a acestei situații. Ea este rezultatul direct al acaparării resurselor solului de marile companii occidentale, al divizării într-o continuă direcție a producției agricole.

Dar nu este vorba doar de agricultură. Prin investițiile directe, prin deznationalizarea unor sectoare cheie, transnaționalele s-au implantat adînc aproape în toate sectoarele economice ale țărilor în curs de dezvoltare. Ele dețin peste o treime din circulația produselor pe plan mondial (fără statele socialiste). Condițiile intolerabile pe care le impun statelor sărace au implicații vizibile lesne în situația datoriei „lunii a treia”: în 1972 — 89 miliarde de dolari, în 1975 — 150 miliarde, în 1981 — 520 miliarde dolari. Firește a crescut prețul petrolului, s-a amplificat „factura” energetică, s-au mărit costurile mărfurilor industriale, a crescut rata dobînzilor, criza a devenit mai acută. Dar transnaționalele nu se arată, totuși, afectate de criză. Chiar în aceste condiții, profiturile lor se înmulțesc, în timp ce clienții sărăcesc. În ultimii zece ani, capitalul investit de aceste companii în „lumea a treia” a adus beneficii ce au crescut de peste două ori. O dovadă în plus că actuala criză mondială nu este și o criză a afacerilor marilor monopoluri.

Este un fapt ce demonstrează neîndoiește că dificultățile statelor sărace de a depăși condiția lor actuală de inapoiere economică este indisolubilă și de activitatea transnaționalelor. Aceste companii-gigant impun relații inechitabile, conservă subdezvoltarea, duc la agravarea decalajelor de pe urma cărora suferă milioane și milioane de oameni. Iată de ce reglementarea activității transnaționalelor a devenit o preocupare a comunității internaționale, dat fiind pericolul pe care-l reprezintă pentru stabilitatea economico-mondială. Diferite foruri internaționale au propus încheierea unor acorduri care să stabilească drepturile și mai ales obligațiile transnaționalelor, iar în cadrul O.N.U., elaborarea unui cod de conduită răspunzînd necesității stringente ca activitatea acestora să fie adaptată cerințelor dezvoltării economiilor naționale din „lumea a treia”, respectării independenței și suveranității tuturor statelor.

Transnaționalele...

Numele lor circulă prin întreaga lume. Au bugete mai mari decît ale multor state. Au o forță economică invidiată de numeroase guverne. Au însă o singură lege: profitul.

Chiar dacă își ascund identitatea, transnaționalele s-au demascat de mult. Indiferent de etichete, ele sînt cu totul altceva decît niște nevinovate întreprinderi așa cum sînt deseori prezentate de propria reclamă. Căci nu numărul și denumirea lor înfruntă. Ci practicile pe care le folosesc. Practici ale inegalității și inechității. Practici provenite din trecutul exploatații coloniale. Practici ce trebuie să dispară...

AL PINTEA

**Marle ospaț...**

Asasinatul în masă este, pînă la urmă, o afacere ca oricare alta.

Cum să ucizi cît mai mult, cu bani cît mai puțini, reprezintă obsesia esențială a oricărui fabricant de arme. O armă modernă se fabrică arareori de o singură firmă, cel mai adesea de mai multe, uneori de foarte multe. În compoziția unei rachete, de pildă, se deslușește efortul calm și clinic al unui cortegiu de industrii, de bănci, de societăți de asigurare etc. Pînă la realizarea produsului final, merit să facă ravagii, cîndva cine știe cînd, într-un război enorm și foarte eficient, izbucnesc mici războaie locale, între firmele care concurează la edificarea superbe rachete.

Companiile se bat între ele, se spionează și se discreditează, încearcă să demonstreze, pe piața mereu cutremurată a vânzărilor de arme, că ele sînt cele mai inteligente, mai abile într-un cuvînt mai apte să contribuie la clădirea acestel o-

pere a genului uman care se dorește racheta în stare să facă tîndări biata noastră planetă.

Concurența dintre firmele producătoare de tehnologie de luptă este cel puțin la fel de tăioasă și neiertătoare ca și cea înregistrată pe piața drogurilor, a dulciurilor sau ciropailor.

Pestele cel mare îl infulecă pe cel mic, peștii cei mici se coalizează într-o simultană lăcomie și îl ciopîresc pe cel mare. Dacă peștii din acest sinistru acvariu al viitorului război mondial s-ar înghîți reciproc pînă la dispariția totală, ecologia morală și politică a umanității ar înregistra cea mai mare victorie posibilă în istoria vie a unei planete.

Deocamdată companiile care vînd războiul se selectează în măceluri parțiale. Să răsfoim topul de specialitate care ierarhizează piața nord-americană într-un sever clasament și să menționăm istoria unui război fără sînge, dar plin de semnificații.

Un pește mediu (Societatea Industrială Bendix) aflat pe poziția 86 pe scara de mărime a peștilor de pradă, a adulmecat un altul aflat pe poziția 130. Numele său:

„Martin Marietta”. Bendix lansează o ofertă publică de cumpărare în valoare de nici mai mult, nici mai puțin de 1,5 miliarde dolari în intenția declarată de a înghîti Martin Marietta. Aceasta din urmă răspunde cu aceeași monedă și lansează oferta publică de cumpărare în sens invers. Bendix nu se lasă și cere sozrijnal unei surori mai mari (Allied Corp). Martin Marietta continuă jocul și se lasă ocrotită de United Technologies. Ca în multe din asemenea jocuri, protectorul devine stăpînitor, stăpînitorul înghîtor și iată că Allied Corp o înghite pe Bendix cu ambalaj cu tot, iar pe Martin Marietta partal.

În cercurile de afaceri acest război local nu a produs emoții. În fond regula concurenței este exterminarea celorlalți, și pînă la urmă ceea ce contează din toată această poveste este că marile războaie pentru care lucrează firmele specializate să fie unul strașnic, colossal, total.

Și mai presus de orice, chiar împotriva logicii, cît mai rentabil...

RADU BUDEANU

**Speranța inimii diatli**

Că bolile cardiovasculare dețin pe mapamond întietatea în ceea ce privește decesele provocate, că inima este, în zilele noastre, cel mai vulnerabil organ al omului s-a spus în repetate rânduri. Printre remediile propuse se numără și transplanturile, precum și inima artificială. Dar experiența de pînă acum nu prea este încurajatoare. Așadar, la cite inimi avem dreptul, la cite inimi putem spera? Une dintre opiniile cele mai interesante — și cele mai fondate — este cea a academicianului E. Ceazov, adjunct al ministrului sănătății din U.R.S.S., expusă într-un interviu acordat agenției de presă „Novosti”, interviu din care reproducem în continuare un fragment.

— Se poate afirma că problema vindecării multor boli de inimă va fi rezolvată fie prin crearea inimii artificiale, fie prin transplanturi?

— Nu, nu cred că această problemă va fi rezolvată prin mijloacele menționate. Cu cîțiva ani în urmă ziarul abundau în știri cu privire la transplanturi, dar acum acest boom a trecut. Dar se acordă atenție celuilalt mijloc, inimii artificiale. În prezent, bolile cardiovasculare curmă anual în U.R.S.S. un milion de vieți. Cam tot atîtea și în S.U.A. Proportionalitatea aceasta, rezultată din raportarea cifrei victimelor la totalul populației, este caracteristică tuturor statelor dezvoltate. Ce poate rezolva transplantul? În prezent putem transplanta, să zicem, una, două sau zece inimi pe an. În perspectivă, de pildă în anul 2000, vom putea transplanta 100 sau 200 de inimi anual. E limpede că pînă la un milion calea este foarte lungă. De aceea, transplantul va fi mereu doar un mijloc auxiliar. La fel ca și inima artificială. Cu această în urmă lucrurile vor fi, probabil, mai simple. Teoretic, inimi artificiale poți face cite vrei, cum ar fi, de pildă, motoarele de

automobil. Cu atît mai mult cu cît în acest caz nu apar — precum în cazul transplantului — probleme etice și juridice. Dar chiar și cea mai perfecționată inimă artificială va fi cu mult mai prejos decît cea umană. Pentru că inima noastră este cel mai nobil și cel mai important organ. Între altele, posibilitățile ei compensatorii sînt colosale. Inima naturală poate, la nevoie, să-și mărească productivitatea de la 5 litri la 30 de litri pe minut. Există oare în lume o altă pompă de acest fel, un alt motor capabil să-și sporească brusc forța de șase ori? În afară de aceasta, inima reacționează permanent la schimbările mediului ambiant. În împrejurări diferite ea reacționează diferit. Aceasta se realizează prin regularizare nervoasă. Dar oare va fi această regularizare nervoasă la fel de perfectă și în condițiile inimii artificiale?

— În acest caz, dacă lucrul cel mai important nu este nici transplantul, nici inima artificială, atunci care-i calea cea mai potrivită pentru rezolvarea problemei?

— În prezent, punem pe prim plan nu problema vindecării, ci a prevenirii bolilor de inimă. Nu demult, un grup de experți ai O.M.S. au dezbătut anume această chestiune: ce trebuie făcut pentru a preveni bolile de inimă? Sînt convinși că prin crearea de condiții corespunzătoare putem să ne păstrăm inima sănătoasă pînă la adînci bătrîneti.

Firește că specialistul sovietic a fost întrebat și ce crede el că trebuie făcut pentru ca inima să rămîină sănătoasă. Și cu toate că răspunsul n-a conținut doar elemente inedite, utilitatea lui este indiscutabilă. Potrivit lui Ceazov, o atenție foarte mare trebuie acordată tensiunii arteriale. Fiecare om trebuie să-și cunoască tensiunea arterială, și să facă totul, singur sau împreună cu medicul, pentru ca tensiunea să se mențină la nivelul normal. Aceasta este prima condiție pentru păstrarea sănătății inimii. A doua con-

diție importantă o constituie prevenirea aterosclerozei, care este cauza multor boli cardiovasculare. După cele mai noi cercetări, nu numai colesterolul este vinovat de apariția aterosclerozei, ci și particulele albuminoase, așa-numitele lipoproteine, care se găsesc în sînge. În funcție de structura lor, aceste particule pot fie să fixeze colesterolul de pereții vaselor, fie, dimpotrivă, să-l înlăture. De aceea, o mare atenție trebuie acordată alimentației. Grăsimile naturale și zahărul — iată două produse care trebuie privite cu toată seriozitatea și introduse în alimentație cu măsură. A treia condiție ar fi dozarea corectă, individuală a cantității de calorii.

Foarte mult depinde inima de situațiile de stress care apar în viața omului. Neplăcerile pe care le avem provoacă sistemului nervos șocuri ce se răsfrîng asupra activității inimii. De aceea, stressul trebuie obligatoriu însoțit de distresare, prin crearea de situații favorabile destinării.

Cînd, după unul din transplanturile reușite ale lui Christian Barnard, ziarștii au putut năvăli asupra omului cu inima nouă, acesta le-a spus: — Nu înțeleg de ce se face atîta caz. Am avut în piept o pompă care se deteriorase. Profesorul Barnard mi-a înlocuit-o cu una nouă. Asta-i tot.

În realitate, după cum a reieșit și din tezele academicienilor sovietici, lucrurile nu sînt deloc așa de simple, inima omului nu este doar o pompă, ci un mecanism extraordinar, imposibil de egalat prin alcătuirii artificiale. Știînd aceasta, și mai știînd și cît de limitată și nesigură este posibilitatea transplantului, ne dăm seama cît este de necesar să ne păstrăm inima noastră cea de toate zilele, inima pe care o avem de la mama de-acasă, inima noastră dintîi. Pe ea trebuie să mîzim, în ea trebuie să ne punem speranțele.

ION D. GOIA

**Mondo umano ?**

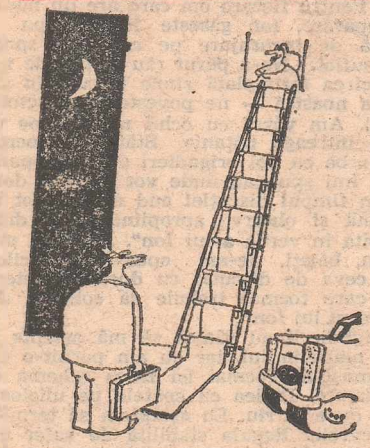
**Broederbond caută lider**

Cînd în urmă cu vreo trei-patru ani presa internațională a publicat articole mari pe tema unei societăți — Broederbond — din Africa de Sud, atît bunii cunoscători ai acestei țări cît și oamenii simpli au fost uimiți de amploarea și mai ales de puterea grupării respective. Zilele trecute, această societate secretă și-a ales un nou lider intrucît, după cum s-a aflat, i-a expirat mandatul celui în funcție — Carel Boschhoff. Nu știm încă numele celui desemnat și nici dacă s-a menținut acest statu quo ante dar din tot ceea ce au reușit să „prîndă” unele agenții internaționale de presă, rezultă că lupta pentru înaltul post a fost foarte dramatică. Dacă acest Carel Boschhoff era susținut de dreapta, atunci recentele alegeri s-au desfășurat în alte condiții care ar consta într-o adevărată luptă „fratricidă” (scria agenția France Presse) între verkrampte și verligte din cadrul Partidului Național — la putere. Verkrampte înseamnă membri ai amintitei formațiuni politice care sînt conservatori în timp ce verligte ar desemna pe cei cu vederi reformatoare. În ce o privește, lupta se poartă asupra unui proiect guvernamental de reformă constituțională și care vizează acordarea, pentru prima oară, metişilor și indienilor dreptul la expresie politică (Să facem o paralelă: populația sud-africană este compusă din 71 la sută negri, abli 17 la sută, metiși 9 la sută și asiatici 3 la sută. De drepturi politice dispune doar populația albă — afrikaaner).

Revenind la Broederbond să precizăm că ea a fost creată în anul 1918, numele său se traduce prin fraternitate iar scopul pentru care s-a înființat atunci n-a fost modificat cu trecerea timpului: păstrarea supremației afrikanerilor într-o țară în care, cum am văzut, sînt foarte puțini. Dealtfel, acum cîțiva ani, în reportajele presei străine privind societatea secretă sud-africană se arată negru pe alb că ea a imprumutat statutul — și metodele — mafiei americane, ale Comorei napolitane și chiar pe cele ale lojilor masonice. Din tot ce s-a aflat, astăzi ea ar avea circa 12000 membri și ceea ce este mai important toți liderii sud-africani, de dată relativ recentă, au fost și sînt membri ai acestei sui-generis fraternități: fostul premier J. B. Vorster, actualul șef al statului, Marais Viljoen, primul ministru P. W. Botha etc. Lor li s-a adăugat cea mai mare parte a membrilor guvernului și alte influente persoane ale vieții religioase, politice și culturale. În acest sens, în două cărți apărute acum trei ani privind Broederbond („Fraternitatea puterii” și „Afrikanerii”) autorii susțin pe baza unor argumente incontestabile că orice decizie importantă ce se adoptă în această țară este ratificată în prealabil de gruparea secretă respectivă. Și cînd te gîndești că ea dezminte că ar avea o asemenea putere și, mai mult, confecționîndu-și o istorie oficială, susține că este o asociație pur culturală! Or, informațiile ce s-au obținut între timp contrazic total o asemenea firmă, asociînd-o firesc celei celebre de acum a cunoscutului „Pronaganda 2”. Dar istoria ei adevărată nu se oprește aici din moment ce Broederbond caută să-și desemneze noul lider.

DUMITRU CONSTANTIN

**Lumea se amuză**



După „N.B.I.” — R.D.G.



Am stat două săptămâni pe această corabie de două sute și ceva de kilometri de lungă, șazeți și ceva de lată, ancorată în Meridiana între trei continente, leagă-nul civilizației europene.

Invitat de Academia Bizantină din Gonia, de lângă vechea capitală Chania, să țin o conferință despre Poesia bizantină și implicațiile ei în spiritualitatea românească, încă în urmă cu un an, în a doua jumătate a lunii august, împreună cu soția și copilul cel mai mic, de șase anișori, cu manuscrisul conferinței și opera mea poetică în sac, am luat drumul Academiei Bizantine din Creta, unică în lume de acest fel, a cărei piatră de temelie a fost pusă în anul 1965 și inaugurarea s-a săvârșit în anul 1968. Pragul academiei de atunci încoace l-au călcat oameni de seamă din lumea întreagă, savanți, poeți, teologi, oameni politici, filozofi, astronomi, pictori și cîntăreți, care au conferențiat aici explicîndu-și opera în fața oamenilor de știință sau de cultură din țara gazdă sau în cadrul unor simpozioane internaționale.

Directorul academiei, Alexandros Papaderos, care ne-a vizitat țara de mai multe ori, profund prieten al României, este sufletul de zi cu zi al acestui așezămint. Fiu de țărani cretani la origine, în timpul războiului, foarte tânăr, a fost închis de fascistii care ocupaseră Creta, cu studii apoi în Europa, unde și-a luat doctoratul, Papaderos este o personalitate recunoscută în Grecia prin mai multele cărți tipărite în țară și străinătate, prin lucrarea ce o înfăptuiește prin academie întru ridicarea culturală și materială a insulei natale.

Academia din Creta se ocupă în egală măsură de viața economică a insulei. Aici, în Academia Bizantină s-au experimentat noi soiuri de măslini care deja au fost plantați cu mii, noi rase de oi care se acclimatizează mai ușor locului secetos, cu un spor de lînă, carne și lapte.

Apoi încurajarea țărănilor cretani de a rămîne locuitori de a-și păstra în continuare tradițiile și obiceiurile, olăritul și țesutul, broderia, portul și personalitatea. Am văzut cu ochii mei aceste livezi noi de măslini, care aduc roada la patru ani după plantare, apoi turmele de oi de rasă pe toate colinele, care trăiesc din te miri ce, înavuțind cea mai modestă familie.

Apa de izvor, atît de scumpă aici, a fost captată în ultimii ani sub grija Academiei și a vestitului, neobositului, atît de iubit de toți cretanii, Irineu, care, după catastrofa cufundării cu ani în urmă a vaporului de călători care lega Creta de Atena, a umblat din sat în sat, făcîndu-i pe toți oamenii coproprietarii noului vapor Zydou, una dintre cele mai frumoase și încăpătoare, moderne corăbii din cîte se pot imagina. Apa de izvor în sticle de plastic aduce venituri bune unui ținut, fiind vindută în țări arabe, pe lîngă că indostulează pe autohtoni.

Academia Bizantină are ca model peste veacuri academia deschisă la Constantinopol în veacul al șaselea de Justinian, după ce Academia din Atena își epulzase resursele morale și spirituale, dar și Academia lui Platon, unde știința și poezia, cultura și practica socială, ridicarea morală și materială a tuturor oamenilor stau în centrul lucrării de zi cu zi.

Ceea ce impresionează profund în Creta însă, înainte de toate și Academia Bizantină este implicată adinc în această lucrare, este păstrarea tradițiilor milenare ale poporului cretan. Academia, prin scrieri, conferințe, prin cercetarea satelor, prin încurajarea personală a fiecărui om înzestrat în a vieții și lucrărilor în spiritul tradițiilor bune, implinește o misiune istorică. Bunăoară, o nuntă în Creta și astăzi, ca și cu veacuri în urmă, își păstrează toată frumusețea și bogăția spirituală.

Fără a cădea în habotnicie sau fanatism, cretanii fiind oameni ai zilei și veacului, lucrînd pe mașini moderne, îmbrăcați ca orice european în zi de sărbătoare, precum maramureșenii noștri, își

aduc aminte de rînduiala strămoșilor. Este o luptă tenace și discretă, dar hotărîtă împotriva occidentalizării fără folos, a americanizării, a poluării tradițiilor, mai ales muzicale, de către zgomotele moderne.

La nunți și sărbători populare, căci am avut bucuria să iau parte la o mare sărbătoare în munți, în loc deșert, unde mii și mii de oameni pe jos s-au adunat, sub lună plină, pe ziua de 29 august, sărbătoare milenară, prunci și bătrîni, la focuri, o noapte jucînd și cîntînd cu evlavie, ca în Homer și Roman Melodul, unde muzica veche bizantină era concursată sau mai degrabă se împletea cu muzica veche cretană, unde spirit și trup se înălțau în hora bucuriei, cum n-am mai văzut decît iarăși numai în Maramureș pe fața pămîntului.

Voi spune cît de profunde înrîndirile sînt între Creta și Maramureș nu numai amintîndu-mi că am auzit melosuri populare cîntate la liră și ceteră, aproape identice cu cele din Maramureș, dar înainte de toate de uriașă ospitalitate cretană, pe care n-am întîlnit-o nicăieri în Europa din cît am umblat. Aici, în această insulă, s-a născut, în munții Ida, Zeus, în vechime, iubitorul de străini, Filoxenia, iubirea

Și își iau de la tine, mamă, rămasă bun, Să le spui că am murit".

Alexandros Papaderos, într-o cătușie despre viața cretanilor, aduce și alte lucruri copleșitoare de acest fel asupra adevărului vieții de acest popor, anume că nu moartea este cea dintîi în cetate, ci viața, iubirea, ospitalitatea. O nuntă, bunăoară, nu este intreruptă dacă cineva moare, ci se tînuie pînă bucuria a luat sfîrșit, ca în sfîntul nostru Maramureș.

Literatură se poate scrie îndestulă despre obiceiuri frumoase, dar în Creta ospitalitatea este o realitate de zi cu zi.

Am luat parte la o masă în orașul Castelli, unde sufletul Cretei, Irineu, își serba ziua numelui. Zeci de străini poftiți și ei la masa întinsă în cea mai simplă și împăcată comuniune. Cu lacrimi în ochi a toastat o elvețiancă în vîrstă, făcînd parte dintr-un grup de turiști, că aici, în Creta, a înțeles ce este ospitalitatea pe pămînt și vine periodic în Creta să se regenereze sufletește.

Ospitalitate devenită obișnuită, de fiecare clipă. Ni s-a servit cîte un pahar de oranjadă cum eram în picioare cu zecile. Un străin vorbind cu alții a rămas neservit. Dar un ochi l-a observat și după scurt timp i s-a adus paharul ce i se cu-

## Călătorie în Creta

de străini, este aici în Creta acasă, aici s-a născut, odată cu lumina zilei pe care o semnifică, Zeul suprem al Eladei, de aici pleacă în lume ospitalitatea, a fi deschis celuiilalt, oaspețele străin este numit Musafir, Muza și Fero, aducătorul muzei. Străinul nu vine să ia ceva, să cu-leagă roade, să pustiască locul, ci aduce Muza în casa ce îl primește și găzduiește, iar Muza este cea care stă de har mai presus de zei și oameni, după care înșii zeii suspină, este cea bucurie a spiritului creator ce stă la originea oricărui înfăptuiri istorice de durată.

În dragostea lor față de străini, în ospitalitatea lor nemărginită, cretanii nu s-au temut că își vor pierde ființa, rămî-nînd deschiși lumii care îi inconjoară cu albastrul mării din toate părțile, pe această corabie de calcar, înzepzită și verde, unde stîncea goală a munților albi umbrește văile, cotropite de rodnicia viței de vie, a măslinilor și turmelor, este dat omului, în plin veac douăzeci, să se întilnească înimă de la inimă cu fratele său omul ce a privit cu ochii săi zorii nașterii culturii și civilizației europene.

Știm abia din acest veac, odată cu să-păturile arheologice ale englezului Arthur Evans, definitivitate după războiul ultim, ce comoară unică este Creta pentru cultura europeană, ce straturi adinci, de ne-clintit, stau la temelia acestui om liber și ospitalier, plin de iubire și seninătate, care, iată, a trecut prin suferință istorice de veacuri, dar n-a putut fi înfrînt, umilit, asimilat. Cinci secole au stat venețienii aici și au fost asimilați, două veacuri au stat turcii aici și în începutul veacului au plecat cu toții din Creta, fără nici o urmă. Experiențe similare avem în Maramureș, nu sîntem singuri în Europa ră-mași de neatins în dragostea noastră uriașă față de ființa celuiilalt.

Acești cretani, care sînt într-o Manti-nada, adică poezia cretană populară, aceste zguduitoare frumuseți:  
„Mamă, dacă vin oaspeți și neamuri la noi Nu le spune că eu am murit, Nu-l intrista cu moartea mea, Acopere masa de sărbătoare să mînce, Fă-le patul să se culce, Împodobește căminul să-și așeze uneltele Și abia dimineța, după ce se vor fi culcat,

venea. Iată, așa ceva e greu de imaginat la noi, spunea profesorul din Regensburg. De unde a știut această femeie bătrînă că eu nu mi-am luat paharul?"

O finețe sufletească devenită bucurie de a sluji omul, de a-i aduce aminte că trebuie să facă și el la fel, că omul este făptură a demnității și iubirii înainte de toate. Din cele aproape o sută de cetății ce le slăvește în Creta Homer, vin acești oameni demni, frații noștri cretanii, în patria cărora a înflorit cea dintîi mare cultură ce stă la originea celei europene, numită cultura minoică, plăsmuită cu patru milenii în urmă.

Pe acest prag al Europei, cultura egipteană a luat proporțiile frumosului omenesc, cum spune Kazantzakis: „Statuile enorme egiptene sau asiriene au devenit pe Creta mici, grațioase. Corpurile statice s-au pus în mișcare, gura suride; fața și făptura zeului iau față și făptură ome-nească”.

Muzeul de la Iraklion, în care sînt adunate măturile mai importante din cetățile Knossos și Phaistos, este unul dintre cele mai impresionante din lume. Nu este un muzeu selectiv cu orice preț, nici măcar strict cronologic, ci expune cam tot ce s-a găsit. Se poate vedea astfel ceea ce pe omul de astăzi îl interesează mai mult decît oricînd, nu numai la nivelul cultural, nu numai virfurile unei culturi, ci mai ales un mod de viață. Viziunea de tristă amintire, mai ales de la iluminism încoace, de-a se interesa numai de dimensiunea culturală estetică, numai de operele de artă, de capodoperele trecutului, ignorînd grosul și întregul unei civilizații care este mult mai complex, acest fel de a cerceta istoria a apus, sperăm, pentru totdeauna. „Nouă zecimi din ști-riile noastre despre istoria omenirii se bazează pe descoperiri arheologice — spune învățatul Franz Georg Maier. Un muzeu arheologic este cel care măturisește pe cît se poate amintirea trecutului. Așa ceva este celebrul muzeu de la Iraklion. Simți istoria, viața oamenilor, care au trăit aici, în Creta, la Knossos, la Phaistos, la Aqlia Triada, în această vale miraculoasă a rodniceii, Messara, de-o frumusețe paradiziacă. Întîi că nu există artă în sine aici. Toate reprezentările în lut ars, în bronz și aur, în fildeș

și fier, în ceramică înflorată, ca în toate culturile vechi, sînt mijloace de inițiere, de cunoaștere, sînt fetiș adoratorii, extinderi în împărăția celor nevăzute pe calea sacralității. Într-un asemenea muzeu, cum e cel de la Iraklion, impresia cea mai puternică este că te afli într-un sanctuar copleșitor în care oamenii trecutului, la diferite nivele de pricepere și avuție, au viețuit în toate zilele lor viața în întregime ei, pămîntul și animalele, îndelet-țirile, straiile și mișcările, totul era inclus în sacralitate. Nu există nimic fără legătură cu altceva, fără o semnificație mai înaltă.

Cretanii nu au fost sculpturali. Greciei clasice, continentale, din epoca lui Pericle, unui Phidias, îi aparțin celebrele statui în albul marmurei.

Cretanii și-au dat măsura creativității în frescă, în culcare; poate de aici adin-cile lor legături cu Asia Mică, a Bizanțului de mai târziu. Aici, în Creta, începe pictura propriu-zisă, Palatul lui Minos, cu frescele păstrate, este mărturia unei seninătăți care a uimit Europa la începutul veacului, cînd au fost scoase la iveală. Albastrul și roșu închis și aurul — în aceste culori strălucea Labirintul de la Knossos, acest sanctuar cercetat de lumina în fiecare încăpere și irigat de apa izvorului. Apa și lumina, cerul și focul sînt prezente în labirint înainte de toate. Lumina și apa hrănesc acest spațiu sacru al lui Daedalos, ridicat peste forța tonică a minotaurului înălțuit.

Față de gigantescul oriental al piramidelor, labirintul lui Minos este o bijuterie, meșterii lui Daedalos sînt fierari și argintari și aurari la lumina zilei, într-o lume care se știe mai în siguranță sub bolta cerească decît în peșterile faraonice. Locurile de închinare, ca și la daci, erau peșterile și picurile munților, pentru că pămîntul, în întregimea lui, este sfînt.

De aproape două milenii Creta este creștină. Apostolul Pavel l-a avut aici pe Titus, întîiul episcop al Cretei. Aproape de Limanurile Liniștite, unde a ancorat în drum spre Roma Pavel, se află vechea Biserică Titus, astăzi monument istoric, în parte ruinată. În apropierea ei, un vestit martirion, asemănător cu cel de la Niculițel din Dobrogea noastră, numit Aghioi Deka, cei zece martiri cretani din anul 250 e.n., ucși sub Dioclețian. În apropiere — un măslin bătrîn de peste un mileniu. Într-o seară am fost oaspete, condus de studentul Antemos din Iraklion, al așeză-mîntului spiritual Kalibiane, în sudul insulei, unde se află un mare orfelinaț și azil de bătrîni, așezămint ridicat prin muncă benevolă de două sute de cretani care timp de zece ani, după orele lor de lucru, s-au ostenit din dragoste față de orfanii și bătrînii fără ajutor, fără nici un ban, să ridice această frumusețe. Fetele orfane culesse de pe drumuri fac școală aici, învață să țese, să brodeze, să gă-tească, să cînte: dintre ele devin multe mirese de elită în Grecia și soții cu casele pline de prunci. Directoarea așeză-mîntului, Nectaria, o făptură a iubirii pure de cea mai slăvită frumusețe, inconjura-tă de zeci de fetițe devenite copii ei, o voi avea mereu în inimă: ce poate înălța din nimic spiritul jefitor de sine pentru propășirea celorlalți.

Ai sentimentul limpede vîzînd aseme-nă oameni că un popor poate fi nemuritor. Ce sînt două mii de ani acolo unde iubirea a devenit viață? Lumea noastră, a Balcanilor, a romanității răsăritene, atît de unitară ca ființă interioară din Creta peste Athos, pînă în Maramureș, după un mileniu și jumătate de spiritualitate bizantină viețuită impre-ună, și-a păstrat atît de profunda omenie și ospitalitate, izvorul unei nădăj-duiri neclintite în vitalitatea spirituală a devenirii noastre ca oameni ai binei și frumosului, ai iubirii care nu pierd niciodată în lumina Logosului intrupat și în istoria popoarelor noastre ale Europei răsăritene de tradiție bizantină.

IOAN ALEXANDRU

## Cartea de istorie



Vă prezentăm, stimați cititori, o carte cu o temă de cercetare puțin bă-tătorită de istoriografia noastră — Politica de apărare națională a României în contextul european interbelic (1919—1939). Lucrarea (apărută în Editura militară) a fost elaborată de prestigioși

istorici — conf. univ. dr. Gh. Zaharia, dr. Const. Botoran — cunoscuți și apreciați pentru încă alte reușite contribuții în domeniu.

Autorii au avut de descifrat un vast material documentar de arhivă (inedit) și istoriografia română și străină; întregi-toare, în acest sens, fiind informațiile extrase din culegerile de documente publicate în Germania, Anglia, Franța, U.R.S.S. și S.U.A. Rezultatul demersului științific constituindu-se într-o valoroasă carte de istorie ce analizează, sub multiple aspecte, politica de apărare națională a României, prin prisma conexiunilor dintre politica externă și cea militară promovate de cercurile politice conducătoare din acea epocă — ambele „politici” avînd ca obiectiv fundamental apărarea independenței și integrității teritoriale a statului național român desăvîrșit în unitatea sa în anul 1918.

În mod firesc, autorii s-au oprit mai întîi asupra situației politice și militare din Europa interbelică, stăruind asupra contradicțiilor internaționale și situînd pe acest fundal orientarea politică națională a României. Cu multă claritate este subliniată în carte concepția politică și militară care a stat la baza guvernării statului român în anii 1919—1939, sînt evidențiate mijloacele economice și potențele militare ale țării. Un loc aparte este rezervat prezentării analitice a caracterului alianțelor politice și militare și efectelor lor finale, precum și opțiunilor formulate de forțele politice și militare diriguitoare din România întru apărarea statului național unitar român între frun-tariile sale istorice.

Investigația și studiul pe un material informațional în mare parte inedit, a condus pe autori spre un sumum de concluzii importante privitoare la coordonatele cardinale ale politicii de apărare națională a României interbelice. Astfel, din lucrare reiese cu pregnanță că România a promovat în toți anii dintre cele două războaie mondiale o politică de pace și înțelegeri cu toate țările, raliindu-se acelor forțe antirevizioniste internaționale care se opuneau vehement agresivității statelor fasciste, revanșarde — cu deosebire Germania hitleristă și Ungaria horthystă. Justa orientare a României s-a materializat în alianțele militare încheiate cu Cehoslovacia, Iugoslavia, Grecia, Turcia și Polonia — cu toate statele ce preconizau obiective asemănătoare de politică externă.

Între altele, autorii analizează prevederile planurilor de campanie, distribuția forțelor la frontiere, prioritățile de fortificare a acestora, sfîrșind prin a indica perfectul principii pentru integritatea țării

rii ca venind dinspre vest; iminentul atac germano-ungar primejduind ființa națională și teritorială a poporului român. În lucrare fiind surprinse și noile amenințări dinspre nord-vest și sud-vest, odată cu ocuparea de către Germania nazistă a Austriei și Cehoslovaciei; totodată stipulindu-se și măsurile militare prioritare luate în consecință de armata română.

Judicioase sînt concluziile autorilor și în ceea ce privește granița de răsărit a României interbelice. În carte se susține cu claritate că pînă la încheierea tratatului de asistență mutuală între U.R.S.S. și Germania (august 1939), grijile din acea direcție prezentau o importanță secundară; altele fiind urgențele apărării naționale (la nord, la sud). Atita timp cît Uniunea Sovietică s-a găsit în frontul securității colective împreună cu Franța, Cehoslovacia, și Turcia, cercurile militare românești „erau unanime în aprecierea că un conflict cu vecinul de la răsărit putea fi socotit printre ipotezele cele mai puțin probabile”. Însă, după cum se știe, atitudinea duplicitară a Angliei și, sub înrîurire ei, a Franței, a acordat prime de încurajare Germaniei hitleriste, statelor revizioniste în general — fapt ce a dus la eșuarea politicii de securitate colectivă. Începînd războiul al doilea mondial și Polonia fiind cîntropită — susțin cu justețe autorii — încercuirea operativ-strategică a României era fapt împlinit, în așa fel încît apărarea națională trebuia asigurată pe întreaga lungime a frontierelor țării.

Revelator reiese din carte poziția Partidului Comunist Român — în deceniul patru — în problema apărării patriei amenințate, accentuîndu-se cu putere caracterul realist al orientărilor și rolul esențial al comunistilor în mobilizarea maseilor la luptă pentru apărarea independen-

ței și suveranității naționale, a integrității teritoriale a României.

Concluzia finală exprimată în carte este că cercurile guvernamentale românești, ignorînd semnalele forurilor militare, au supraestimat valoarea alianțelor politico-militare externe — ce s-au dovedit aproape inoperabile, în cele din urmă, pentru politica de apărare — acordînd insuficientă atenție măsurilor de întărire a potențialului economic de apărare prin crearea unei industrii naționale adecvate drept suport pentru dotarea armatei române. La finele deceniului patru România cunoaște din plin urmările prăbușirii alianțelor sale și în cadrul răsturnării raporturilor de forțe pe arena internațională este aflată singură la răscrucea furtunilor...

Incontestabil, lucrarea istoricilor Gh. Zaharia și Const. Botoran reprezintă — în ultimă instanță — și un veritabil răspuns științific dat aserțiunilor mai vechi sau mai noi vehiculate peste graniță despre chipurile, „imperialismul românesc”, „politica agresivă a Bucureștilor”, etc.

Și pentru ca tezele formulate în carte să capete un plus de probitate, autorii au avut inspirată idee de a anexa volumului un set semnificativ conținînd tratatele și convențiile politice și militare care au stat la baza politicii de apărare națională în întreaga epocă interbelică românească.

Conținutul documentar inedit, studiul aplicat și interpretarea de aleasă ținută științifică conferă lucrării ce prezentăm și pe care o recomandăm publicului larg cititor, un loc distinct în literatura consacrată relațiilor internaționale și politicii de apărare națională a României în perioada interbelică

STELIAN NEAGOE



O impunătoare descoperire arheologică:

# Tezaurul dacic de la Șieu-Odorhei

Grație localnicului Teodor Pușcaș, în zilele de 22-23 septembrie a.c. a fost descoperit în comuna Șieu-Odorhei, județul Bistrița-Năsăud, un tezaur monetar dacic de argint și aur de o deosebită valoare istorică. Tezaurul e compus din următoarele piese ● 97 tetradrahme de tip Macedonia Prima ● 91 tetradrahme de tip Thasos ● 19 drahme emisiuni ale orașelor Dyrrhachium și Apollonia ● 7 stateri de aur ● 1 podoabă (medalion ?) de bronz. În total : 215 piese, conținând 3 256 grame de argint și de aur.

Perioada acumulării tezaurului : a doua jumătate a secolului II i.e.n. Apartenența etnică : populația dacică. Ca preambul la cuvântul autorizat al specialiștilor, publicăm în paginile de față câteva date despre însemnătatea ei.



## Aur și argint de Transilvania

„Unde ai dormit domnule argint ? Cum ai innoptat aur împărat ?”

(Gheorghe Pitu)

Vreo două mii de ani și încă veac — ne incredințază arheologul Gheorghe Marinescu, directorul Muzeului din Bistrița — ne despart de noi, cel de azi, de cei ce au adunat tezaurul de argint și aur descoperit la Șieu Odorhei în zilele de 22-23 septembrie a.c. Deci mai bine de două milenii de cind, peste acest tezaur, s-a așternut pământul, a biruit pământul, așa cum a biruit de atâtea ori, și pentru epoci întregi, în zbuciumata noastră istorie. Pentru că noi, mereu și mereu, am făcut străluciri, am întemeiat străluciri, am pus temelii de civilizație și prosperitate, pe care pământul le-a îngropat. Le-a îngropat prin miștile noastre sau prin mișcarea tectonică a istoriei. Dialogul cu strămoșii a fost astfel, mereu, întrerupt, zilnic întrerupt, sau, cum spunea un poet, strămoșii au continuat a ne vorbi doar „de la rădăcina porumbului, prin firul ierbii”.

Asupra acestei realități, nu numai istorice, dar și filosofice, ne atrage atenția arheologul G. Marinescu, relatându-ne povestea tezaurului. E o poveste de un mare fior, de o mare densitate emoțională, ca și cum n-ar fi vorba de niște relicve sau numai de niște relicve, ci de o pagină de cronică apropiată sau contemporană, o pagină despre stăvilirea sau stăvilirea îngropare a unei civilizații. (Prea mare însă, și prea robustă, pentru ca ea să — înă ascunsă ! ) O pagină despre niște relicve ce, parcă, au țâșnit nu din pământ, ci din adîncul memoriei. Al unei memorii pe care mulți, în vremi mai îndepărtate sau mai apropiate, s-au străduit să ne-o smulgă, s-au străduit să ne-o fure, dar care, în ciuda tuturor încercărilor, a rămas, lată, intactă, în pământ ca și în noi, cu atât mai intactă, mai teafără, cu cit a fost și mai e apăsată de timp, de întimplări, de tragedii, de pământ, de tăcere. O întreagă istorie a tăcerii, răsărită din cenușa sau din pământul unor consecutive dezastre, a învăluit în taină, veacuri lungi, relicvele noastre, dînd unor exegeți de ocazie puținta să compenseze livrese lacuna prin speculații interesate.

„Unde ai dormit domnule argint ? Cum ai innoptat aur împărat ?”

Descoperirea acestui tezaur, anterior mării epoci a lui Burebista, se petrece într-o Transilvanie în care măturile civilizației geto-dacice nu lipsesc. Dimpotrivă ! Așezări, cetăți, cimitire, o întreagă și fabuloasă civilizație înghetată în liniștea straturilor de pământ și piatră, te fac să crezi că aceste straturi de Transilvania s-au cristalizat, de fapt, nu din pământ, nu din piatră, ci din urlașele depozite de oseminte umane, că istoria și geologia au convenit, aici, să-și împrumute reciproc materialele, pînă la substituție. Din piatră crudă s-au construit monumente care s-au risipit, acoperite de pământ, devenind

(Continuare în pag. 25)

ILIE PURCARU  
Fotografie de VASILE MANECAN

Flacăra Redacția : București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I.D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, Adrian Dohoiaru, Taria Radu) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cercaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanitoaia, Dan Birlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Măneacă, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Citiții din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU